

J. M. Coetzee

N NGƯỜI CHẬM

Tác giả đoạt Giải Booker (1983, 1999),
Giải Nobel Văn học (2003)

BV Công ty
Sách Bách Việt

Nhà xuất bản **vh**
Văn học

NGƯỜI CHẬM

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách : Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

Khi nhà nhiếp ảnh Paul Rayment bị mất một chân trong tai nạn xe đạp, cuộc sống cô đơn của ông đã thay đổi không ngờ. Nhất quyết từ chối lắp chân giả, Paul trở về căn hộ độc thân của ông ở Adelaide, không thoải mái vì phải phụ thuộc vào người khác. Ông đã phải vật lộn vô vọng khi nhìn lại sáu mươi năm đời mình, nhưng tinh thần ông phấn chấn lên khi yêu Marijana, nữ điều dưỡng của ông, một phụ nữ Croatia đang vất vả nuôi gia đình trên mảnh đất xa lạ. Khi Paul dự định chiếm trái tim chị, ông được nhà văn bí ẩn Elizabeth đến thăm, khuyến khích Paul tích cực lên trong đời...

Giống các tác phẩm văn học lớn khác, *Người chậm* đưa ra những câu hỏi rất hiểm khi có trả lời; đây là chân dung một con người đang tìm kiếm sự thật. Tai nạn của Paul Rayment đã biến đổi tiền đồ của ông, và là một đáp số ông gửi đến cho những mối băn khoăn chung, xác định những thuộc tính của tất cả chúng ta: Cái gì là tốt? Trong đời chúng ta, điều gì là ý nghĩa nhất? Được yêu hay được quan tâm có ý nghĩa hơn? Chúng ta định nghĩa ra sao nơi ta gọi là “tổ ấm”? Bằng giọng văn chắc chắn và kiên quyết, Coetzee vật lộn với các vấn đề này, và cho ra đời một câu chuyện cảm động sâu sắc về tình yêu và cái chết làm người đọc sống sờ ở từng trang.

J.M. Coetzee là nhà văn, nhà ngôn ngữ, nhà phê bình người Nam Phi.

Tác giả đã từng 2 lần đoạt giải Booker (1983, 1999) và Giải Nobel Văn học (2003), ngoài ra, ông còn giành được nhiều giải thưởng văn chương khác như: giải CAN - Giải Văn chương Nam Phi, giải Jerusalem, Giải văn chương Lannan, Giải văn chương quốc tế của *thời báo Ireland*...

Coetzee, “một nhà hoài nghi triệt để”, người “không nhân nhượng khi phê bình chủ nghĩa duy lý tàn nhẫn và thói đạo đức giả của văn minh phương Tây”...

Với *Người chậm*, Coetzee đưa ra suy ngẫm thâm thúy về những gì làm chúng ta thành người, về những cách làm ta chần chừ hơn và ý niệm phải sống ra sao trong đời.

Một

Tai họa vồ lấy ông từ phía bên phải, đột ngột, bất ngờ và đau đớn như một tia lửa điện, nhắc nhở ông khỏi chiếc xe đạp. *Bình tĩnh nào!* Ông tự nhủ lúc bay trong không khí (bay vèo trong không trung sao dễ thế!), thực vậy, ông cảm thấy chân tay ông ngoan ngoãn buông chùng. *Giống hết một con mèo*, ông tự nhủ, *cuộn tròn rồi nhún chân bật lên, sẵn sàng tiếp nhận điều sắp tới*. Tiếp đến là cái từ *mềm dẻo* lạ thường.

Song le, sự việc lại không hoàn toàn như thế. Không hiểu vì đôi chân ông không nghe lời hay vì lúc ấy ông quá choáng váng (ông nghe thấy hơn là cảm thấy sọ ông đập mạnh lên lớp nhựa đường chắc, cứng đơ đơ như đập vào cái vỏ), ông không bật lên bằng chân tí nào, ngược lại bị trượt đi nhiều mét, trượt mãi, cho đến lúc ông ngất lịm.

Ông nằm sóng sượt, im lìm. Buổi sáng hôm đó thật huy hoàng. Ánh mặt trời ve vuốt dịu dàng. Nằm soài ra như thế, đợi phục hồi sức khỏe còn tệ hơn. Thực ra có thể còn tệ hơn là chớp mắt một lát. Ông nhắm mắt, thế giới chòng chành, xoay tròn bên dưới; rồi ông thiếp đi.

Đột nhiên ông chợt tỉnh. Thân thể ông vừa bay trong không khí nhẹ nhõm là thế mà mỗi lúc một nặng nề, nặng đến mức ông không sao nhấc nổi một ngón tay. Có ai đó hiện ra lơ mơ phía trên ông, một người trẻ hơn, tóc thô và xoắn bện thùng.

- Xe đạp của tôi - ông nói với cậu ta, phát âm khó khăn từng từ, từng từ một. Ông muốn hỏi chiếc xe của ông ra sao rồi, vì một cái xe đạp có thể biến mất trong chớp mắt. Nhưng chưa kịp nói ra những lời ấy, ông lại ngất đi lần nữa.

Hai

Ông được chuyển đi, lắt lư từ bên này sang bên kia. Nhiều giọng nói vọng đến từ nơi xa xăm, tiếng huyền não tăng thêm rồi hoà thành một nhịp điệu riêng. Chuyện gì diễn ra vậy? Nếu mở mắt ra, ắt ông sẽ biết. Nhưng ông không thể làm thế được. Một cái gì đó đang đến với ông. Mỗi lần một chữ cái, *cọc cọc cọc*, một bức điện đang được đánh máy trên màn hình màu hồng rung rinh như nước mỗi lần ông chớp mắt, và có lẽ nó hoàn toàn ở bên trong mí mắt ông. E-R-T-Y, các chữ cái viết, rồi đến F-R-I-V-O-L, rồi run rẩy, rồi E, tiếp đến là Q-W-E-R-T-Y, cứ thế, mãi mãi.

Frivole. Một thứ giống như sự hoảng hốt lan khắp người ông. Một tiếng rên từ lục phủ ngũ tạng lớn dần và nổ tung khỏi cổ.

- Đau lắm à? - có tiếng nói - Nằm im - Một mũi tiêm. Ngay lập tức cơn đau, rồi nỗi kinh hoàng và ý thức mất hẳn.

Ông tỉnh lại trong bầu không khí im lìm như một cái kén. Ông thử ngồi dậy nhưng không được, dường như người ông bị đóng chặt trong một lớp bê tông. Xung quanh ông toàn một màu trắng đơn điệu: trần nhà trắng, khăn trải giường trắng, đèn trắng; rồi một màu trắng sần sần như kem đánh răng cũ bọc kín tâm trí, làm cho ông không thể nghĩ ngợi đến nơi đến chốn và mỗi lúc một thất vọng.

- Chuyện này là gì? - ông nói to hay hét lên, ý muốn nói *Các người đã làm gì tôi?* hoặc *Tôi đang ở đâu thế này?* Thậm chí là *Cái nghiệp chương gì đã rơi lên đầu tôi thế?*

Một phụ nữ trẻ mặc đồ trắng không biết từ chỗ nào xuất hiện, đứng lại chăm chú theo dõi ông. Thoát khỏi tình trạng mù mẫm, ông cố hỏi. Quá muộn rồi! Cô ta mỉm cười và vỗ nhẹ lên cánh tay ông, an ủi, rồi bỏ đi làm ông thấy lạ vì cô ta nghe thấy nhưng không cảm thấy.

Nghiêm trọng lắm sao? Nếu có thời gian hỏi một câu duy nhất thì đây là câu nên hỏi, dù ông không muốn nhấn mạnh ý nghĩa của từ nghiêm trọng. Nhưng thôi thúc hơn câu hỏi về bệnh tình nặng nhẹ, hơn cả câu thăm hỏi chính xác đã xảy ra sự gì hại ông ở cái nơi chết tiệt ấy trên đường phố Magill, là cần phải về nhà, đóng cửa lại, ngồi xuống giữa môi trường quen thuộc để hoàn hồn.

Ông cố sờ chân phải, cái chân lúc này có dấu hiệu mơ hồ là không hoạt động được, nhưng bàn tay ông không cựa nổi, cứ ì ra.

Quần áo của tôi, có lẽ đây là một câu mở đầu vô duyên. *Quần áo của tôi đâu? Quần áo của tôi đâu, và tình trạng của tôi có nặng lắm không?*

Người phụ nữ trẻ lướt trở lại trong tầm nhìn.

- Quần áo - cố gắng lăm lăm ông mới nói được, ông nhướn lông mày cao hết sức để ra dấu khẩn thiết.

- Ông đừng lo - người phụ nữ trẻ nói và lại mỉm cười lần nữa, nụ cười của một thiên thần ban phúc lành - Mọi thứ ổn cả, được chăm sóc chu đáo. Bác sĩ sẽ đến với ông ngay bây giờ - Chưa đầy một phút, vị bác sĩ đã hiện ra bằng xương bằng thịt ngay cạnh cô y tá và thì thầm vào tai cô.

- Paul? - người bác sĩ trẻ gọi - Ông có nghe thấy tôi không? Tôi gọi tên ông đúng không, Paul Rayment?

- Đúng - ông cẩn thận nói.

- Chúc một ngày tốt lành, ông Paul. Ngay lúc này ông sẽ thấy hơi mờ ảo. Vì ông vừa tiêm một liều morphine. Chúng tôi sắp tiến hành phẫu thuật. Ông đã bị một đòn mạnh làm một chân ông bị hỏng, và tôi không biết ông nhớ được bao nhiêu. Chúng tôi sẽ xem có thể cứu được chừng nào.

Ông lại nhún cong lông mày:

- Cứu? - ông cố nói.

- Cứu cái chân ông - bác sĩ nhắc lại - Chúng tôi sẽ phải cắt bỏ, nhưng sẽ cố cứu vãn hết mức.

Lúc này chắc chắn trên mặt ông xảy ra cái gì đó, vì viên bác sĩ trẻ làm một việc sững sốt. Anh ta đưa tay sờ lên má ông, rồi cứ để bàn tay ở nguyên đó, xoa vuốt mái đầu Paul. Một người phụ nữ một có thể làm như thế, một người phụ nữ giàu lòng yêu thương. Cử chỉ ấy làm Paul bối rối nhưng không thể giằng ra một cách lịch sự.

- Ông có tin tôi trong việc này không? - người bác sĩ hỏi.

Paul chớp chớp mắt, lặng đi.

- Tốt - anh ta ngừng - chúng ta không còn lựa chọn, ông Paul ạ. Đây không phải là một trong những tình thế chúng ta được lựa chọn. Ông có hiểu không? Ông bằng lòng không? Tôi sẽ không buộc ông phải ký vào dòng chấm chấm, nhưng chúng tôi phải được ông đồng ý. Chúng tôi sẽ cố cứu vãn hết mức có thể, nhưng ông đã bị một đòn nặng và bị hư hại nhiều, ví dụ lúc này tôi chưa thể nói có cứu được đầu gối ông không. Đầu gối bị đập nát khá nhiều, cả xương ống chân cũng thế.

Dường như biết là điều cần nói đã nói ra, dường như những lời khủng khiếp đã làm Paul tỉnh khỏi giấc ngủ không yên, chân phải ông đau buốt dữ dội. Ông nghe thấy mình thở hổn hển, rồi tiếng mạch đập thành thịch trong tai.

- Phải - người bác sĩ trẻ nói và vỗ nhẹ lên má Paul - Đến lúc rồi.

Ông thức giấc, thấy nhẹ nhõm hơn rất nhiều. Đầu óc ông sáng sủa, ông đúng là mình (*phần khởi thật!* Ông nghĩ), dù vẫn còn lơ mơ dễ chịu, ông có thể ngủ trở lại bất cứ lúc nào. Cái chân bị va đập thấy to kèn kàng nhưng không còn đau nữa.

Cánh cửa mở và một nữ y tá xuất hiện, một bộ mặt mới, tươi tắn.

- Ông thấy khá hơn chưa? - cô nói, rồi nói nhanh - Ông đừng cố nói. Lát nữa bác sĩ Hansen sẽ nói chuyện. Trong lúc này có một việc cần làm. Vì thế tôi đề nghị ông thư giãn trong khi...

Việc cô ta cần làm trong lúc ông thư giãn là cầm ống thông tiểu. Đây là một việc bẩn thỉu, và ông mừng vì một người lạ làm cho ông. Đây là việc phải đến! - Ông tự nhắc mình - *Đây là việc phải đến, giá mình để ý một chút trong lúc lang thang! Còn chiếc xe đạp nữa chứ, không biết nó ra sao rồi? rồi bây giờ mình đi mua sắm ra sao đây? Chỉ tại mình đi đường Magill!* Ông nguyên rửa đường phố Magill, dù ông đã đạp xe trên đường Magill nhiều năm nay mà có bị sao đâu.

Khi anh chàng bác sĩ Hansen - như anh ta tự giới thiệu - tới, việc đầu tiên là tóm tắt nhanh trường hợp của Paul, nhắc nhở ông về tốc độ, rồi những tin tức cụ thể về cái chân ông. Cả tin tốt lẫn không tốt.

Trước hết, là đánh giá tình trạng chung, cân nhắc có thể làm được gì với thân thể con người khi bị ô tô lao vào với tốc độ cao, Paul có thể mừng vì không nghiêm trọng. Trái lại, ông có thể coi mình là may mắn, được phù hộ. Vụ đụng xe làm ông chấn thương, nhưng ông thoát chết nhờ đội mũ bảo hiểm. Sẽ còn tiếp tục kiểm tra, nhưng không có dấu hiệu chảy máu bên trong. Còn chiếc ô tô, những chỉ số ban đầu cho thấy không bị hư hại. Ông bị mất máu, nhưng có thể tiếp bù. Nếu ông bắn khoản vì bị cứng hàm, thì hàm không bị vỡ mà chỉ thâm tím. Những vết xây xước trên lưng và cánh tay nhìn thì khiếp nhưng sẽ lành trong vòng một hoặc hai tuần lễ.

Giờ nói đến cái chân bị đâm, anh ta (bác sĩ Hansen) và các đồng nghiệp không thể cứu được đầu gối. Họ đã thảo luận kỹ lưỡng, và một quyết định được nhất trí. Cú va chạm trực tiếp vào đầu gối, nơi hợp thành xương quay, khớp bị vỡ tan và xoắn lại. Nếu bệnh nhân trẻ hơn, có thể tái tạo nhưng phải tiến hành hàng loạt phẫu thuật, cuộc nọ tiếp cuộc kia kéo dài hơn một năm, thậm chí đến hai năm mà tỉ lệ thành công dưới 50%, vì thế nhìn chung, cân nhắc đến tuổi tác của ông, quyết định sáng suốt nhất là cắt bỏ đến trên đầu gối, để lại xương đủ dài để lắp ghép. Anh ta (bác sĩ Hansen) hy vọng ông (Paul Rayment) chấp thuận quyết định sáng suốt này.

- Tôi chắc ông có nhiều câu hỏi - Hansen kết luận - và tôi sẵn lòng trả lời, nhưng có lẽ không phải bây giờ, tốt hơn hết là đến sáng, sau khi ông đã ngủ được chút ít.

- Lắp ghép - Paul nói, lại một từ khó khăn, tuy nhiên lúc này ông đã hiểu hàm ông không bị vỡ, chỉ bị thâm tím và ông đỡ lúng túng với những từ khó.

- Lắp ghép. Chân tay giả. Khi vết mổ lành, chúng tôi sẽ tiến hành lắp ghép cho vừa khít. Khoảng bốn tuần lễ, có khi sớm hơn. Chẳng mấy chốc ông sẽ đi lại được. Đi được cả xe đạp, nếu ông thích. Sau một thời gian luyện tập. Ông còn hỏi gì nữa không?

Ông lắc đầu. *Sao anh không hỏi tôi trước?* Ông muốn nói thế, nhưng nếu thốt ra lời ông sẽ không kìm được, sẽ gào lên mất thôi.

- Tôi sẽ nói chuyện với ông vào buổi sáng - bác sĩ Hansen nói - Ông đừng thất vọng!

Tuy nhiên thế vẫn chưa hết. Vẫn chưa phải hết chuyện. Trước tiên là sự nhiều khê, rồi tiếp đến là chấp nhận sự nhiều khê ấy. Có nhiều giấy tờ được ký trước khi để ông lại một mình, và những giấy tờ ấy chứng tỏ sự khó khăn đáng sợ.

Ví dụ, về gia đình chẳng hạn. Gia đình ông ở đâu, lúc cần báo tin cho ai? Còn bảo hiểm nữa chứ. Nơi nào bảo hiểm cho ông? Hợp đồng bảo hiểm thanh toán những khoản gì?

Bảo hiểm không thành vấn đề. Ông được bảo hiểm hoàn toàn, trong ví của ông có thể chứng minh điều đó, ông sẽ chẳng là gì nếu không cẩn thận (nhưng ví của ông, quần áo của ông đâu?). Gia đình là chuyện ít minh bạch hơn. Gia đình ông có những ai? Trả lời sao cho đúng đây? Ông có một chị gái. Bà đã mất từ mười hai năm trước, nhưng vẫn sống trong lòng ông, cùng với ông; cũng như ông có mẹ, bà cụ không sống trong lòng ông hoặc cùng ông, mà đang đợi lời gọi của các thiên thần trong mảnh đất của cụ ở nghĩa trang Ballarat. Cha ông còn đợi xa hơn, trong nghĩa trang tận Pau, ông rất ít khi thăm nom. Cả ba người ấy có phải là gia đình ông không? Những người ấy đang sống cuộc đời của mình, còn ông thì đã sin hra nhưng chưa chết, ông muốn nói thế với bất cứ ai hỏi. Ông mang họ theo cùng ông, vì hy vọng những người ấy sinh ra và chăm sóc ông.

Ông có thể xác định rõ ràng hơn về việc không có vợ và con cái. Tất nhiên ông đã từng kết hôn một lần, nhưng người bạn đời ấy đã không còn là của ông nữa. Bà ta đã trốn khỏi ông, trốn biệt. Bà ta đã xoay đủ mẹo để ông không bắt được, như vậy đấy: bà đã trốn vào cuộc đời riêng của mình. Bởi vậy, vì những mục đích thực tế, và chắc chắn vì mục tiêu của bản khai, ông là người không kết hôn, độc thân, cô đơn, lẻ loi.

Gia đình: KHÔNG, ông viết bằng chữ in, cô y tá theo dõi các câu hỏi khác, rồi ký vào bản khai, cả hai tờ.

- Ngày tháng? - ông hỏi cô y tá.

- Mùng hai tháng Bảy - cô trả lời. Ông ghi ngày tháng. Chức năng vận động, không bị ảnh hưởng.

Ông uống thuốc để dịu cơn đau và ngủ, nhưng ông không ngủ được. Những thứ này - cái giường lạ này, căn phòng trọ trọ này, mùi thuốc kháng sinh và mùi nước tiểu khăng khăng - rõ ràng không phải giấc mơ, mà là thực, thực hoàn toàn. Nếu cả ngày hôm nay cũng như mọi ngày, nếu thời gian vẫn còn ý nghĩa nào đó thì phải có cảm giác của giấc mơ. Chắc chắn là cái này, lần đầu tiên ông kiểm tra dưới tấm đắp, cái thứ quái gở quần bó trắng tinh dính vào hông ông dứt khoát không phải chuyện nằm mơ. Còn một việc nữa, cái việc mà anh chàng thanh niên đeo kính sáng loá rồ dại nói với vẻ nhiệt tình đến thế, khi nào mới xuất hiện? Trong thời của ông, không thể nhìn thấy một sự lắp ghép trần trụi. Hình ảnh đến trong đầu một cái ống cứng đơ đơ có ngạnh ở đầu giống như cây lao móc và những cái giác hút cao su trên ba cái chân bé xíu. Đây là sản phẩm của Chủ nghĩa Siêu thực. Là cái trò của Dali.

Ông với bàn tay (lần đầu tiên ông nhận ra ba ngón giữa bị buộc vào nhau) và ấn vào cái vật trong lớp trắng toát. Chẳng có cảm giác gì. Giống như một khúc gỗ. Chỉ là một giấc mơ, ông tự nhủ và chìm vào giấc ngủ sâu nhất.

- Hôm nay chúng tôi sẽ để ông tập đi - bác sĩ trẻ Hansen nói - Chiều nay. Không đi dài đâu, chỉ vài bước để ông cảm nhận thôi. Elaine và tôi sẽ có mặt ở đây để đỡ một tay - Anh ta gật đầu với cô y

tá. Y tá Elaine - Elaine, cô đã bàn với Khoa Chỉnh hình chưa?

- Tôi không muốn đi hôm nay - Paul nói. Ông đã học được cách nói chuyện qua hàm răng nghiền chặt. Không chỉ vì hàm ông thâm tím, mà một bên răng hàm bị lung lay, ông không thể nhai được - Tôi không muốn vội. Tôi không muốn lắp chân giả.

- Thế cũng được - bác sĩ Hansen nói - chúng tôi không nói đến việc lắp chân giả, việc đó để sau, đây chỉ là phục hồi, bước đầu của phục hồi thôi. Nhưng chúng ta có thể bắt đầu vào ngày mai hay ngày kia. Chỉ để ông thấy mất một chân chưa phải là tận thế.

- Để tôi nói lại lần nữa: tôi không muốn lắp chân giả.

Bác sĩ Hansen và nữ y tá Elaine nhìn nhau.

- Nếu ông không muốn lắp chân giả, vậy ông thích gì hơn?

- Tôi thích tự chăm sóc bản thân.

- Thế thì hết chuyện, chúng tôi không giục ông đâu, tôi hứa. Bây giờ tôi có thể nói về cái chân của ông được không? Tôi có thể nói với ông về cách chăm sóc nó chứ?

Chăm sóc chân mình ư? Ông giận điên lên, họ không nhìn thấy nó sao? Mày đã gây mê cho tao rồi cắt phăng chân tao và ném vào túi rác để ai đó nhặt rồi quăng vào lửa. Sao mày còn đứng đó nói đến việc chăm sóc chân tao?

- Chúng tôi đã đắp phần cơ còn lại phủ kín đầu xương - bác sĩ Hansen nói và khum hai bàn tay ra hiệu - rồi khâu lại. Khi vết mổ lành, chúng tôi hy vọng bắp thịt tạo thành trời cái đệm phủ lên xương. Trong vài ngày tới, khi vết thương hồi phục và rời giường bệnh, ông sẽ có chiều hướng bị phù nề và sưng. Chúng tôi cần làm vài việc. Cũng có khi bắp thịt co rút vào hông như thế này - Anh ta đứng xoay lệch sang một bên, nhô phần đàng sau ra - chúng tôi sẽ phải kéo căng ra. Động tác đó rất quan trọng. Elaine sẽ hướng dẫn ông vài bài kéo căng và giúp ông nếu ông cần.

Nữ y tá Elaine gật đầu.

- Kẻ nào đã làm tôi ra nông nổi này? - ông nói. Ông không thể nói to vì không mở được hàm, nhưng thế lại tiện cho ông, thích hợp với cơn thịnh nộ làm ông nghiền chặt răng - Kẻ nào đã đâm phải tôi? - Những giọt nước ứa lên trong mắt ông.

Đêm đêm dường như như vô tận. Lúc ông quá nóng, lúc lại quá lạnh; cái chân bị bọc kín, ngứa ngáy và không s với tới được. Nếu nín thở, ông có thể nghe thấy tiếng da thịt bị hành hạ của ông bò như một bóng ma lúc nó cố khít lại với nhau. Bên ngoài cửa sổ bị kín, một con dế gáy đều đều. Khi giấc ngủ đến đột ngột và ngắn ngủi, dường như phần thuốc mê còn lại trào ra từ phổi lan toả khắp người ông.

Ngày cũng như đêm, thời gian kéo dài lê thê. Có một chiếc ti vi để đối diện với giường, nhưng ông chẳng thích thú gì những loại tin tức mà ti vi hoặc tạp chí cung cấp kiểu như Ai là ai. Hội chợ phù hoa. Nhà & vườn Australia. Ông nhìn đắm đắm vào mặt đồng hồ, ghi nhớ vị trí các kim. Rồi nhắm mắt

lại, ông cố nghĩ đến những thứ khác - hơi thở của ông, bà nội ông ngồi bên bàn bếp vật lông gà, những con ong giữa các bông hoa, mọi thứ. Ông mở mắt. Bàn tay ông không cựa quậy. Cứ như chúng phải rẽ đường qua lớp keo.

Đồng hồ đứng yên, còn thời gian thì không. Ngay cả khi nằm đây, ông vẫn cảm thấy thời gian hoạt động trên người ông như bệnh tật làm hao mòn sức khỏe, giống như vôi đổ lên xác chết. Thời gian gặm nhấm ông, tàn phá từng tế bào tạo nên con người ông. Các tế bào của ông tắt dần như những ngọn đèn.

Những viên thuốc cách nhau sáu tiếng một làm dịu cơn đau dữ dội đã là tốt, thỉnh thoảng làm ông ngủ được còn tốt hơn, nhưng chúng cũng làm tâm trí ông lộn xộn, vừa hốt hoảng vừa sợ hãi những giấc mơ, vì thế ông ngần ngại không muốn uống. Đau đớn cũng chẳng sao, ông tự nhủ, chỉ là một tín hiệu cảnh báo của thân thể lên não. Đau đớn là thực tế, chẳng khác gì một phim chụp X-quang là thứ có thật. Nhưng lẽ tất nhiên ông lầm. Sự đau đớn là có thực, không cần ấn mạnh mới làm ông tin, không phải ấn tí nào, chỉ nhoáng một, hai cái, sau đó ông nhanh chóng dẹp được những giấc mơ xấu.

Có người chuyển vào phòng ông, một người đàn ông lớn tuổi hơn ông, vừa phẫu thuật hông. Ông ta nằm suốt ngày, mắt nhắm nghiền. Thỉnh thoảng, hai cô y tá kéo rèm quanh giường ông ta và làm các nhu cầu cho thân thể ông ta.

Hai người không còn trẻ nữa, hai anh già trên chung một con thuyền. Các nữ y tá rất tử tế, họ ân cần và vui vẻ, nhưng ông phát hiện ra dưới vẻ nhanh nhẹn của họ sự thờ ơ với số phận của ông và người bạn đồng hành - ông không hề nhầm, ông đã nhìn thấy quá nhiều thứ trong quá khứ. Ông cũng cảm thấy sự thờ ơ ấy dưới sự quan tâm ân cần của viên bác sĩ trẻ Hansen. Hình như những người trẻ tuổi này đứng dưng một cách vô ý thức, như thể muốn cho các bệnh nhân biết rằng họ chẳng để lại gì cho đám đông nên chẳng cần tính đến.

Trẻ thế mà nhẫn tâm thế! Ông gào lên với mình. *Sao mình lại rơi vào tay bọn họ kia chứ? Tốt hơn hết là để người già trông nom người già, người hấp hối trông nom người hấp hối! Là người lẻ loi trên cõi đời này mới khôn nạn làm sao!*

Họ nói đến tương lai của ông, họ làm tình làm tội ông vì những bài tập chuẩn bị cho cái tương lai ấy, họ đuổi ông ra khỏi giường, nhưng với ông, hoàn toàn không có tương lai, cánh cửa tương lai đã đóng và khoá lại rồi cách đặt dấu chấm hết cho mình bằng một hành động thuần túy tinh thần, ông sẽ chấm dứt ngay lập tức, không phải khó nhọc thêm nữa. Tâm trí ông đầy chuyện về những con người tự kết liễu đời mình - thanh toán các hoá đơn chu đáo, viết thư tuyệt mệnh, đốt hết thư tình cũ, rồi khi mọi thứ đã đâu vào đấy, mặc bộ quần áo ngày Chủ nhật đẹp nhất và nuốt hết chỗ thuốc ngủ tích góp cho dịp này, nằm trên chiếc giường gọn gàng ngăn nắp và tạo nên những nét đặc trưng để quên lãng. Tất cả bọn họ đều là những nhân vật không được tán dương khen ngợi. Minh tự giải quyết mà không để lại rắc rối nào. Vấn đề duy nhất họ cần quan tâm là cái xác họ để lại, cái đóng da thịt ấy sau một, hai ngày sẽ bắt đầu có mùi hôi thối. Nếu có thể, và nếu được phép, họ sẽ gọi một chiếc taxi đưa đến lò hoả táng,

nằm trước cánh cửa tử, nuốt hết liều thuốc ngủ, rồi trước khi mất hết ý thức, ấn nút đẩy họ vào lửa rồi ra ở đầu kia chẳng còn gì ngoài một xẻng tro gần như không trọng lượng.

Ông tin rằng ông sẽ tự kết liễu nếu có thể, ngay bây giờ. Đồng thời, ông biết ông sẽ không làm như thế. Đây chỉ là vì đau đớn, vì những đêm không ngủ dài lê thê trong bệnh viện, nơi bị sỉ nhục mà không chỗ ẩn náu, thoát khỏi cái nhìn trừng trừng tàn nhẫn của lứa trẻ, làm ông ước ao được chết.

Với ông, những hàm ý là người độc thân, cô đơn và lẻ loi khi về nhà là mĩa mai nhất vào cuối tuần lễ thứ hai lưu lại ở cái miền trắng tuyết này.

- Ông không có gia đình sao? - Janet, cô y tá trực đêm nói, cô tự cho phép mình đùa cợt ông - Ông không có bạn bè ư? - cô hếch mũi lúc nói, như thể đây là một trò cười và ông đang lợi dụng mọi người.

- Tôi có nhiều bạn như tôi mong ước - ông đáp - Tôi không phải là Robinson Crusoe. Nhưng tôi không muốn gặp bất cứ ai.

- Gặp gỡ bạn bè sẽ làm ông khá hơn - cô ta nói - Họ sẽ làm ông vui lên. Tôi chắc thế.

- Cảm ơn cô, tôi sẽ tiếp khách khi tôi thích.

Ông vốn không phải là người nóng nảy, nhưng ở nơi này ông tự cho phép mình cáu kỉnh, càu nhàu, giận dữ vì hình như thế mới làm cho những người trông nom ông dễ mặc ông một mình. Bề ngoài thế thôi, nhưng ông ấy không đến nỗi tồi, ông hình dung Janet cam đoan với các bạn đồng nghiệp. *Cái lão già tởm lợm!* Ông tưởng tượng ra các bạn đồng nghiệp của cô khịt mũi đáp lại, nhạo báng.

Ông biết đi kèm với mong muốn mình sẽ khá lên là niềm khao khát hiển nhiên với những phụ nữ trẻ này, vì ở các bệnh nhân nam giới, bất kể tuổi tác chừng nào, cũng sẽ xuất hiện những khao khát này vào những lúc phiền phức, phải làm chúng dịu lại nhanh chóng và kiên quyết hết mức.

Thực ra ông không hề có những thèm muốn ấy. Trái tim ông trong trắng như một đứa trẻ. Lẽ tất nhiên, trái tim trong trắng làm ông trở nên vô tích sự giữa đám nữ y tá, và ông cũng không muốn như thế. Một lão dê già dâm dăng là một phần của cuộc chơi, một cuộc chơi mà ông không muốn tham gia.

Nếu ông không liên hệ với bạn bè, chỉ vì ông không muốn giờ mặt ra trong tình trạng mới mẻ, què cụt và nhục nhã. Nhưng tất nhiên, bằng cách này hay cách khác, mọi người cũng nghe nói đến chuyện đã xảy ra. Họ gửi lời chúc chóng khỏe, có người còn đích thân gọi điện. Trên điện thoại, dễ bịa ra một câu chuyện. Chỉ bị một chân thôi ông cay đắng nói, hy vọng giữ được tình trạng mập mờ. Tôi sẽ phải đi nạng trong một thời gian, rồi sau đó đi một chân giả. Chính sự đóng kịch ấy càng khó che giấu hơn, vì ông ghét cay ghét đắng cái vật trì độn mà từ nay ông phải kéo lê cùng ông, cảm nghĩ đó hiển hiện quá rõ ràng trên mặt ông.

Từ khi xảy ra chuyện rủi ro trên đường Magill đến nay, ông không cư xử tử tế, không có khả năng đối phó với tình hình, rõ ràng là với ông, việc ấy thật vất vả. Một cơ hội vàng biến ông thành tấm gương về một người vui vẻ chấp nhận những ngón đòn cay đắng của số phận, nhưng ông từ chối. *Kể*

nào đã làm việc này với tôi? Mỗi khi nhớ lại ông đã hét lên với bác sĩ trẻ Hansen, tuy khá thạo việc nhưng cũng khá tầm thường, tưởng ông định nói *Ai đã lái xe đâm vào tôi?* Nhưng thực ra nghĩa là *Kẻ nào đã láo xược cắt nghiêng chân tôi đi?* Ông rất ngượng. Ông chẳng phải người đầu tiên trên đời bị một tai nạn khó chịu, cũng chẳng phải ông già đầu tiên thấy mình trong bệnh viện bị những người trẻ tuổi chăm sóc cẩn thận nhưng vô cùng dửng dưng. Một chân bị mất, mất một chân là gì trong viễn cảnh rộng lớn hơn? Trong viễn cảnh rộng hơn, mất một chân chẳng gì hơn là diễn tập cho việc mất hết mọi thứ. Ông quát vào mặt ai trong cái ngày ông đến đây? Ông định đổ tội cho ai?

Margaret McCord đến thăm ông. Gia đình McCord là bạn thân nhất của ông ở Adelaide, Margaret bối rối khi biết tin quá muộn và phần nộ chính đáng với kẻ nào đã làm ông ra nông nổi này.

- Em hy vọng là anh sẽ kiện - bà nói.

- Tôi không có ý định kiện cáo - ông đáp - Quá nhiều cơ hội cho một vở hài kịch. Tôi muốn trả lại chân tôi, nếu không thì... Tôi để việc này cho nhân viên bảo hiểm.

- Anh nhầm rồi - bà ta nói - người lái xe ẩu phải được một bài học. Em tin rằng họ sẽ lắp chân giả cho anh. Bây giờ người ta làm chân tay giả khéo lắm, anh sẽ sớm đi xe đạp được thôi.

- Tôi không nghĩ thế - ông đáp - Thế là một phần đời tôi chấm dứt.

Margaret lắc đầu:

- Thật đáng tiếc! Đáng tiếc thật

Sau này ông ngẫm nghĩ, bà nói năng mới ngọt ngào làm sao. Tội nghiệp Paul, anh đang trải qua cảnh khó khăn biết chừng nào! Đây là điều bà muốn nói và bà biết ông hiểu ý bà. Cuối cùng thì tất cả chúng ta đều phải qua một cái gì đó thuộc loại này, ông muốn nhắc bà.

Ông ngạc nhiên vì cả bệnh viện nhanh chóng chăm lo đến việc lắp ráp chân ông (“Tuyệt vời!” bác sĩ Hansen dùng một ngón tay móng được cắt sửa trau chuốt thăm khám đoạn chân còn lại. “Liền rất đẹp. Ông sẽ trở lại là mình thôi”) và câu hỏi ông sẽ đòi pho ra sao khi lại về với cuộc đời.

Sớm sửa một cách sỗ sàng, hay là ông thấy thế, một nhân viên xã hội, bà Putt hoặc Putz đến ngay.

- Ông vẫn còn trẻ vậy, ông Rayment, à Paul - bà ta nói, cung cách vui vẻ đúng kiểu được huấn luyện khi giao dịch với người già - Ông muốn giữ nguyên tình trạng độc lập, lẽ tất nhiên là rất tốt, nhưng trong một thời gian ông cần được chăm sóc, chăm sóc đặc biệt, và chúng tôi có thể thu xếp được. Trong tương lai xa hơn, ngay cả khi ông đi lại được, ông vẫn cần có người đỡ đàn một tay, mua bán, nấu ăn và giặt giũ, v.v... Ở đây không có ai ư?

Ông lắc đầu, thầm nghĩ thế là hết.

- Không, không có ai - ông nói, đầy ngụ ý và ông tin bà Putz hiểu, rằng không có người nào quan niệm đây là bổn phận của người theo đạo Không, tận tụy chăm sóc các nhu cầu của ông, nấu ăn hoặc giặt giũ cho ông.

Điều ông thú vị trong câu hỏi là lộ ra tình trạng của ông theo quan sát của bà Putts, ắt hẳn bà đã

trao đổi thẳng thắn với các nhân viên y tế, thẳng thắn và thực tế về việc cấp phát cho ông. Từ các cuộc thảo luận thiết thực này, rõ ràng là bà đã rút ra kết luận rằng trong tương lai xa hơn ông sẽ là người không được đỡ đầu một tay.

Trong tầm nhìn của ông về một tương lai xa hơn, cái tầm nhìn ông rập theo trong những lúc bình tĩnh, cái tội tàn tật của ông (từ ngữ ấy khắc nghiệt, nhưng vì sao phải lập lờ nước đôi?) dường nào cũng cần sự trợ giúp của cái nạng hoặc vài sự trợ giúp khác để được cuộc đời chấp nhận, có lẽ chậm chạp hơn trước kia, nhưng chậm hay nhanh phỏng còn ý nghĩa gì hơn nữa? Nhưng đây không phải là cách nhìn của họ. Trong mắt họ, hình như ông không phải loại người cụt làm chủ được tình trạng mới mẻ, đã thay đổi của mình và nói chung là đối phó được, mà là loại kém cỏi, loại người nếu thiếu sự trợ giúp chuyên nghiệp sẽ chết dầm chết đuối trong một cơ sở từ thiện dành cho người già và ốm yếu.

Nếu bà Putts sẵn lòng nói thẳng với ông, ông sẽ thẳng thắn với bà. Tôi đã suy nghĩ rất nhiều đến việc đương đầu, ông sẽ nói với bà. Tôi đã chuẩn bị từ lâu, dẫu cho điều xấu nhất đến rất xấu, tôi cũng sẽ có khả năng tự chăm sóc bản thân. Nhưng luật chơi khắt khe không cho người nào trong số họ được thẳng thắn. Ví dụ, nếu ông nói với bà Putts về nơi cất giấu Somnex ở ngăn tủ trong buồng tắm ở nhà ông, có lẽ bà cảm thấy bị luật chơi ràng buộc và sẽ khuyên ông tự vệ.

Ông thở dài.

- Theo quan điểm của bà, một quan điểm chuyên môn thuần túy, bà gợi ý tiếp theo nên làm gì, thưa bà Putts, Dorianne? - ông nói.

- Ông cần người chăm nom, đây là điều chắc chắn - bà Putts nói - tốt nhất là một điều dưỡng viên riêng, có kinh nghiệm chăm sóc người yếu. Lẽ tất nhiên ông không phải là người yếu đuối. Nhưng cho đến khi ông đi lại được, chúng ta không nên ứng xử liều lĩnh.

- Không, không nên - ông nói.

Chăm sóc người yếu. Chăm sóc người yếu. Ông không bao giờ cho mình là người yếu đuối, cho đến lúc ông thấy phim chụp X-quang. Ông khó mà tin rằng xương bánh chè trên phim kia có thể giữ cho ông đứng thẳng, ông có thể ngã lăn kềnh nếu chúng gãy đánh tách. Người càng cao càng yếu. Quá cao vốn là điểm mạnh của ông. Tôi chưa bao giờ phẫu thuật cho một người đàn ông cao như thế, có đôi chân dài như thế, bác sĩ Hansen nói. Lúc đó ông đã xúc động vì câu nói hớ của anh ta.

- Liệu hãng bảo hiểm của ông có chi khoản chăm sóc người yếu không, Paul? - bà Putts nói.

Một nữ điều dưỡng, lại thêm một nữ điều dưỡng nữa. Một người đàn bà đội mũ trắng nhỏ xíu, đi giày nhẹ lẳng xằng trong căn hộ của ông, gọi to bằng giọng vui vẻ, Đến lúc uống thuốc rồi, ông R.!

- Không, tôi cho là hãng bảo hiểm sẽ không chi khoản đó - ông đáp.

- Vậy thì ông sẽ được ngân sách chi khoản này - bà Putts nói.

Ba

THẬT PHÙ PHIÊM. Ngày hôm ấy ở phố Magill, ông đã bị lợi dụng biết chừng nào lắng nghe những lời của Chúa rồi gõ lên chiếc máy chữ được che kín của họ! Nhìn lại, ông chỉ có thể mỉm cười. Kỳ quặc làm sao, lỗi thời làm sao, tin rằng con người sẽ trở nên sáng suốt và khi thời khắc ấy đến, linh hồn mình sẽ được xếp hạng. Những con người nào có thể ra đi, trong xó xỉnh nào của vũ trụ, trong những giây phút cuối cùng của cuộc đời lại quan tâm đến việc kiểm lại mọi thứ để vào thiên đường. Nợ ghi vào một cột. Có ghi vào cột khác?

Phù phiêm chẳng phải là một từ xấu tóm tắt về ông trước sự kiện ấy và có thể vẫn như thế. Nếu suốt đời ông chưa làm điều gì tai hại đáng kể, thì cũng chưa làm được gì tốt hơn. Ông sẽ ra đi không để lại dấu vết gì, kể cả một người thừa kế mang tên họ ông. Lướt qua cuộc đời, như vậy đấy, trong một thời kỳ đã qua, người ta quen xác định những cách sống như của ông, tìm kiếm điều thích thú, thành công một cách yên lặng, không chú ý đến sự thu hút. Nếu không có gì để lại, ai sẽ công bố lời phán xét một cách sống như thế, rồi đến ngày Phán xét cuối cùng, liệu ông có thoát khỏi sự trừng phạt không. Ông thảm nhũ: thế là một cơ hội đã bị uổng phí.

Ông chưa bao giờ nghĩ có thể nói đến chiến tranh bằng một từ tốt đẹp, nhưng ở đây, trên giường bệnh, tiêu phí thời gian và là người bị huỷ hoại, hình như ông xét lại quan niệm của mình. Trong việc san bằng các thành phố, cướp bóc của cải và sát hại dân lành, trong mọi việc huỷ diệt tàn bạo, ông bắt đầu tìm ra một sự khôn ngoan nhất định, dường như lịch sử biết việc mình làm ở mức độ sâu sắc nhất. Vứt bỏ cái cũ, dọn đường cho cái mới! Có lẽ là người ích kỷ, keo kiệt - nó đặc biệt day dứt ông - còn hơn là chết không con cái, tuyệt đường huyết thống, mà huyết thống vốn là nền móng tuyệt vời tạo nên thế hệ nối tiếp, sống trái tự nhiên còn tệ hơn cả tính bủn xỉn.

Hôm trước khi ông xuất viện, ông có một vị khách bất ngờ. Chàng trai chệt phải ông, Wayne Bright hay Wayne Blight gì đó. Wayne bị gọi đến xem ông ra sao, song không thừa nhận có lỗi.

- Cháu muốn xem ông tiến triển ra sao, ông Rayment - Wayne nói - Cháu thực sự tiếc việc đã xảy ra. Thực rủi ro - Anh chàng Wayne không phải là người khéo nói; mỗi lời bày tỏ của cậu ta là sự thách thức cẩn thận, như thể cậu ta được dặn phòng này đặt máy ghi âm. Thực ra, sau này ông mới biết cha của Wayne ở trong hành lang suốt cuộc thăm hỏi để nghe trộm. Chắc chắn ông ta đã dạy dỗ Wayne từ trước “Con phải tỏ ra kính trọng lão già, nói con rất tiếc, nhưng bằng bất cứ giá nào cũng không nhận con đã làm sai”.

Cha con họ nói riêng với nhau, làm sao cho ông ta không thể hình dung rõ ràng vụ đụng xe trên đường phố đông đúc. Nhưng luật pháp là luật pháp; ngay các ông già ngớ ngẩn đi xe đạp cũng có quyền không bị xô ngã, Wayne và cha cậu thừa biết điều đó. Họ run cả người khi nghĩ đến ông ta hoặc

công ty bảo hiểm có thể thừa kiện. Vì thế Wayne phải lựa chọn lời lẽ hết sức thận trọng.

Thật đen đui quá. Ông có thể nghĩ ra hàng loạt câu trả lời, bắt đầu là Nào ai học được chữ ngờ, Wayne, chỉ là lái kém thôi. Nhưng phải dùng cái gì để giữ lợi thế với cậu trai không có khả năng sửa chữa thứ cậu đã đâm phải? Đi đi, đừng mắc thêm tội nữa: lúc này đây là điều hay nhất ông nghĩ ra. Lời tuyên bố chính thức kiểu dạy đời, cổ lỗ ấy chỉ làm hai cha con nhà Blights cười suốt trên đường về nhà. Ông nhắm mắt lại, mong Wayne biến đi.

Sự tình cờ là thứ xảy ra không dự tính trước, không ngờ. Theo định nghĩa ấy thì ông, Paul Rayment, rõ ràng là tình cờ. Còn Wayne Blight thì sao? Wayne cũng tình cờ sao? Làm sao ông có thể nghĩ về Wayne như thế, lúc cậu ta lái xe phóng vọt ra đâm sầm vào khối da thịt con người mềm mại trong tiếng nhạc âm âm? Chắc chắn là bất thành linh, bất ngờ và không dự tính trước rồi, nhưng cái kiểu ấy rõ ràng là không hay. Có thể nào nói việc xảy ra ở giao điểm tai hại ấy là việc đã xảy ra với Wayne? Nếu có xảy ra điều gì, thì theo quan điểm của ông, là do Wayne đã gây ra cho ông.

Ông mở mắt. Wayne vẫn đứng cạnh giường, mồ hôi đọng từng giọt ở môi trên. Tất nhiên rồi! Ở trường, Wayne bị nhắc đi nhắc lại rằng không được ra khỏi lớp cho đến khi giáo viên ra hiệu giờ học kết thúc. Wayne nhẹ cả người khi cuối cùng được thoát khỏi trường, khỏi các giáo viên và đủ thứ khác, khi cậu có thể nhún bàn chân lên ga, gió lùa qua cửa xe và cảm thấy gió tấp vào mặt, nhai kẹo gôm, mở nhạc to tùy thích, gào lên với những ông già “D.M mày!” khi lao hết tốc lực qua họ! Bây giờ thì cậu ở đây, đeo bộ mặt tỏ ra kính trọng, dò dẫm tìm lời ra vẻ hối lỗi.

Vậy là vấn đề nan giải đã xong. Wayne đợi một tín hiệu, còn ông thậm mong Wayne xéo ngay ra khỏi đời ông.

- Cậu đến thế là tốt rồi - ông nói - nhưng tôi đau đầu và cần ngủ. Chào nhé.

Bốn

Bà Putts giới thiệu cô điều dưỡng ban ngày tên là Sheena. Trông Sheena trạc mười chín, nhưng trên giấy tờ chứng nhận thì cô hai mươi chín tuổi. Cô mũm mĩm, béo tốt, mỡ màng và nặng nề nhưng dưới vẻ ngoài ấy là tính vui vẻ cố hữu. Ông không thích cô ngay lập tức, ông không muốn có cô, nhưng bà Putts nài ép:

- Trước đây Sheena đã làm điều dưỡng viên cho nhiều người cụt chân cụt tay. Ông sẽ là kẻ ngốc khi không nhận cô ấy.

Vậy là ông chịu thua. Đến lượt bà Putts thừa nhận ông không cần thuê điều dưỡng viên ban đêm, miễn là ông đăng ký với một dịch vụ cấp cứu và lúc nào cũng mang theo máy nhắn tin.

Ông ủng hộ ý của bà Putts, vì ông tin một người có khả năng như bà ắt phải có ý kiến xác đáng. Bà Putts là một bộ phận trong hệ thống phúc lợi xã hội. Phúc lợi xã hội nghĩa là chăm sóc những người không thể tự chăm sóc bản thân. Nếu bà Putts đã quyết là ông không có khả năng tự chăm sóc mình, rằng ông cần được che chở, thì ông phải trông cậy vào đâu? Ông không có đồng minh để chiến đấu nhân danh ông. Ông chỉ có một mình.

Cũng có thể ông đánh giá quá cao sự quan tâm của bà Putts. Ông gần như lạc hậu về những vấn đề phúc lợi, chăm nom và nghề điều dưỡng. Trong cõi đời can đảm mới mà cả ông và bà Putts cùng được khai sáng, khẩu hiệu của nó là Không can thiệp vào việc của người khác!, có lẽ bà Putts không coi mình là người quản lý ông, cũng chẳng quản lý được em trai bà hoặc bất cứ ai. Nếu trên cõi đời này, người què cụt, ốm yếu, nghèo khổ hay người vô gia cư mong được ăn những thứ bỏ đi trong thùng rác và trải chăn ở chỗ gần lối vào nhất, hãy để mặc họ làm như thế: sáng hôm sau họ thức dậy còn sống là may cho họ rồi.

Khi xe cứu thương đưa ông về nhà, Sheena đã đợi sẵn. Cô đã sắp xếp lại phòng ngủ cho ông, giám sát người quét dọn, chỉ dẫn chỗ cho thợ lắp ráp chấn song, nói chung là chăm nom mọi việc. Cô đã thảo lịch trình ngày-tiếp-ngày cho các bữa ăn, bài tập, và cái mà cô gọi là SC - chăm sóc phần chân còn lại - cô đính lên tường bên trên đầu. Tất cả gồm ba bản, một cho giữa buổi sáng, một vào buổi trưa, một vào buổi chiều, ghi “THỜI GIAN RIÊNG”, là khoảng thời gian cô rút vào bếp nghỉ cho khoẻ người. Cô để vật dụng của cô vào một cái giá trong tủ lạnh đề “ĐỒ DÙNG RIÊNG”. Để không héo hon vì buồn chán, cô bật radio trong bếp, xen kẽ các quảng cáo âm ỉ và tiếng nhạc thịnh thịnh. Khi ông yêu cầu cô vặn nhỏ tiếng đi, cô vặn nhỏ; tuy vậy, ông vẫn nghe thấy mà không căng thẳng.

Thử nghiệm đầu tiên về sức mạnh thể chất của ông là Sheena đỡ khuỷu tay ông, còn ông cố dùng toilet. Động tác ngồi xuống làm ông thất vọng: chân trái, cái chân còn lại mềm như bún. Sheena bĩu môi:

- Trở về giường ngay - cô nói - tôi sẽ lấy “bô tí”

Cô gọi bô cho người ốm là “bô tí”, gọi dương vật của ông là “thằng cu”. Đang lau người dờ chừng bằng miếng bọt biển, trước khi làm đoạn chân bị cắt cụt, cô dừng lại và nói líu lo:

- Bây giờ nếu ông ấy muốn Sheena rửa ráy cho thằng cu, ông ấy phải rất ngoan đấy - cô nói - Nếu không ông ấy tưởng Sheena là một trong các cô gái hư. Những cô gái hư ra hư nhé - rồi cô đùa cợt vỗ nhẹ lên cánh tay ông, ra dấu đấy chỉ là một câu đùa.

Ông chịu đựng Sheena đến cuối tuần lễ, rồi gọi điện cho bà Putts:

- Tôi muốn đề nghị Sheena không trở lại - ông nói - Tôi không thể chịu đựng được cô ấy. Bà tìm cho tôi người khác vậy.

Hoá ra việc đuổi Sheena không đơn giản như vậy. Đến lúc sự hãnh diện thành thạo tay nghề của cô dịu đi, ông phải xuy tiền ra trả hai tháng lương. Ông tự hỏi trong sự nghiệp điều dưỡng của cô, đã bao lần cô có những vụ tương tự. Có lẽ radio chỉ là một mẹo chọc tức ông, cả kiểu nói chuyện bí bô cũng vậy.

Sau Sheena, ông được nhiều nữ điều dưỡng của các nơi môi giới chăm sóc, họ tự gọi mình là nhân viên tạm thời và mỗi lần đến một hoặc hai ngày.

- Bà có thể tìm cho tôi một người làm thường xuyên được không? - ông hỏi bà Putts qua điện thoại.

- Tôi đang bị đòi hỏi quá nhiều - bà Putts nói - Hiện nhu cầu chăm sóc người ốm rất lớn. Ông hãy kiên nhẫn, ông là danh sách loại A đấy.

Niềm hoan hỉ thoát khỏi bệnh viện của ông kéo dài không lâu. Ông rơi vào tâm trạng u ám, và tâm trạng ấy không rời ông. Ông không ưa bất cứ cô nhân viên tạm thời nào, không thích bị đối xử như một đứa trẻ hoặc thằng ngốc, không thích cái kiểu hoạt bát, vui vẻ họ nói với ông.

- Hôm nay ông thấy thế nào? - họ nói - Thế thì tốt - họ nói dù ông chẳng buồn trả lời.

- Bao giờ chúng tôi lắp chân giả nào? - họ nói - Mang chân mới tốt hơn đi nặng nhiều, thực đấy. Rồi ông sẽ thấy.

Vì cái kính, ông trở nên sung sủa. Ông muốn chỉ có một mình, ông không muốn trò chuyện với ai, ông bị những cơn ông cho là khóc không nước mắt. Giá như có nước mắt thật nhỉ! Ông nghĩ. Giá mình có thể cuốn trôi trong nước mắt! Ông mong đợi những ngày khi vì lý do này khác, không một ai đến chăm nom ông, dẫu như thế có nghĩa là ông phải ăn bánh bích quy và uống nước cam.

Ông đổ tại thuốc giảm đau làm ông rầu rĩ. Sự buồn bã trong đầu hay nỗi đau trong xương làm ông thao thức suốt đêm, cái nào tệ hơn? Ông cố không uống thuốc và phớt lờ cơn đau. Nhưng nỗi buồn không tan. Nỗi buồn như đọng lại, trở thành một phần của thời tiết.

Trong những ngày xa xưa, những ngày trước khi bị tai nạn, ông không thể hề có cái gọi là tính u sầu. Có thể ông cô đơn, nhưng chỉ như các động vật giống đực thích sống một mình. Ông có nhiều

chuyện để bận rộn. Ông mượn sách ở thư viện, ông đi xem phim, ông tự nấu ăn, nướng lấy bánh mì, ông không có ô tô riêng, nên ông đi xe đạp hoặc cuộc bộ. Nếu sống kiểu ấy làm ông thành người lập dị thì là lập dị trong giới hạn của một người Úc ôn hoà. Ông cao hơn tầm trung bình, mảnh khảnh, chân dài, ông giữ được sức khoẻ dẻo dai, ông thuộc loại đàn ông có thể kéo dài tính lập dị và đủ thứ khác đến năm chín mươi tuổi.

Ông có thể sống đến chín mươi tuổi, nhưng nếu chuyện đó xảy ra không phải là do chọn lựa. Ông đã không còn cử động thoải mái và thật ngớ ngẩn nếu tưởng rằng sẽ có lúc hồi phục mà không cần đến chi giả. Ông sẽ không bao giờ leo lên đồi Black được nữa, không bao giờ đạp xe đến chợ để mua bán, lại càng không thể lao xe đạp xuống những đoạn đường cong ở Montacute. Vũ trụ đã thu hẹp trong căn hộ này và trong khu nhà, hoặc là bao quanh cả hai và sẽ không mở rộng ra nữa.

Một cuộc sống hạn chế. Socrates sẽ nói về việc này như thế nào nhỉ? có lẽ là: một cuộc sống bị hạn chế thì không đáng sống chăng? Những người ra tù, thoát khỏi những năm tháng nhìn chằm chằm vào bức tường trơ trụi, sẽ không bị nổi u sầu chiếm lĩnh tâm hồn. Vậy mất một chi thì có gì đặc biệt? Hươu cao cổ mà một một chân chắc chắn sẽ toi mạng, nhưng những con hươu cao cổ không có sự trung gian của Nhà nước hiện đại, hiện thân là bà Putts, trông coi phúc lợi xã hội cho chúng. Sao ông không an lòng với cuộc sống bị hạn chế, bình thường trong cái thành phố chẳng mấy thân thiện với người già cả ốm yếu?

Ông không thể trả lời những câu hỏi như thế. Ông không thể trả lời vì không có tâm trạng mà giải đáp. Chính vì thế mà ông thành người rầu rĩ: còn xa mới đến mức xử sự và cảm xúc của một người tài trí (Sao không thế này? Sao không thế nọ?) ông, ông, cái tôi mà lúc ông gọi là “mày”, lúc ông xưng là “ta”, bao gồm cả bóng tối, sự tĩnh lặng, sự tuyệt giống. Ông không phải là người có trí tuệ phóng theo cách này cách khác nhưng là người cả nghĩ, nhức nhối suốt đêm.

Tất nhiên ông không phải là trường hợp đặc biệt. Ngày nào chả có người bị cụt tay, cụt chân hay không sử dụng được chân tay. Lịch sử đầy rẫy những thủy thủ mất một tay và các nhà phát minh ngồi xe lăn, các nhà thơ mù và cả những ông vua điên. Nhưng trong trường hợp của ông, sự cắt bỏ hình như đã tách quá khứ khỏi tương lai hoàn toàn sạch sẽ đến mức tạo nghĩa mới cho từ “mới”. Sự cắt bỏ này biểu hiện bắt đầu một cuộc đời mới. Nếu từ trước đến nay anh là một con người, có cuộc sống của một con người, thì từ nay trở đi có thể anh là một con chó với cuộc sống của một con chó. Một giọng nói cất lên từ tâm trạng u ám.

Ông có tuyệt vọng không? Ông có muốn chết không? Đấy có phải là sự xuống dốc không? Không. Câu hỏi ấy là sai. Ông không muốn cắt cụt tay, không muốn nuốt hai mươi tư viên Somnex, không muốn lao qua ban công. Ông không muốn chết vì không muốn gì hết. Nhưng nếu ngẫu nhiên Wayne Blight lao vào ông lần thứ hai, hất ông bay tung trong không khí dễ dàng, ông tin chắc sẽ không cứu lấy thân mình làm gì nữa. Không lặn tròn theo gió, không co chân để bật dậy, không có ý nghĩ cuối cùng, nếu có thời

gian cho một ý nghĩ cuối cùng, thì đó là: Ý nghĩ cuối cùng là thế này đây.

Rã rời: từ ngữ đó của Homer trở lại với ông. Ngọn giáo xé toang lồng ngực, máu vọt ra, chân tay rã rời, thân xác lăn quay như con búp bê gỗ. Vậy đây, chân tay ông hiện giờ rã rời và tâm hồn ông cũng rệu rã. Tinh thần ông sắp sụp đổ.

Người thứ hai của bà Putts xin làm cả ngày là Marijana. Chị gốc người Croatia, theo chị cho biết trong cuộc phỏng vấn. Chị rời mảnh đất chôn nhau cắt rốn từ mười hai năm trước. Chị đã được đào tạo tại Đức, ở Bielefeld, từ khi đến Australia chị đã có bằng của miền nam Australia. Ngoài việc làm y tá riêng, chị còn làm “quản gia” để kiếm thêm. Chồng chị làm việc trong nhà máy lắp ráp xe hơi, họ sống ở Munno Para, phía bắc Elizabeth, cách thành phố này nửa giờ xe. Họ có một con trai học trung học, một con gái học tiểu học, đứa thứ ba chưa đủ tuổi đến trường.

Marijana Jokić là một phụ nữ có bộ mặt mềm mại, không hẳn trạc lứa trung niên, phô cái eo đầy đặn của người đàn bà có chồng. Chị mặc đồng phục xanh da trời làm ông thấy nhẹ nhõm sau mọi thứ tuyền màu trắng. Dưới cánh tay có những mảng ẩm ướt. Chị nói tiếng Anh nhanh, gần như giọng Úc pha âm điệu Slavic du dương, dùng lẫn lộn *a* và *the*, mang màu sắc tiếng lóng chắc là lây các con, còn bọn chúng ắt là vớ được của lũ bạn học. Ông không quen với ngôn ngữ phong phú kiểu ấy, song khá thích thú.

Theo thoả thuận giữa ông và chị Jokić có bà Putts làm trung gian, chị sẽ đến làm cho ông sáu ngày một tuần, từ thứ Hai đến thứ Bảy, trong những ngày ấy chị tha hồ thể hiện mọi kỹ năng chăm sóc thành thực của chị. Ngày Chủ Nhật, ông sẽ cầu viện dịch vụ khẩn. Chừng nào khả năng đi lại của ông còn hạn chế, chị không chỉ là điều dưỡng mà còn chăm sóc các nhu cầu hàng ngày của ông như mua sắm, nấu ăn và quét tước dọn dẹp cho ông.

Sau chuyện rủi ro với Sheena, ông không mấy hy vọng vào người đàn bà miền Balkan này. Tuy nhiên, trong những ngày sau đó, ông miễn cưỡng cảm tạ việc chị tới. Chị Jokić - tức Marijana - hình như có khả năng trực cảm biết ông muốn gì và không muốn gì. Chị đối xử với ông không như với một ông già ngớ ngẩn run lẩy bẩy, mà như với một người vương vীu trong cử động vì bị tổn thương. Chị kiên nhẫn, không hề lú lo, chị giúp ông tắm rửa. Khi ông nói muốn ở một mình, chị biến ngay.

Ông nằm dựa đầu, chị mở băng đoạn chân cụt, đưa một ngón tay lướt trên bề mặt nhẵn nhụi.

- Khâu đẹp lắm - chị nói - Ai khâu đây?

- Bác sĩ Hansen.

- Hansen. Tôi không biết Hansen. Nhưng khá lắm. Một nhà phẫu thuật giỏi - Chị thận trọng đưa một bàn tay nhắc đoạn chân cụt như một quả dưa hấu - Làm tốt đấy.

Chị xoa xà phòng và lau rửa. Nước ấm dội vào, trông rõ màu hồng và trắng. Nó bắt đầu ít giống khúc giảm bông sấy, mà giống một con cá vùng nước sâu mù loà hơn. Ông nhìn lảng đi.

- Chị thấy nhiều thứ bị làm hỏng rồi ư? - ông hỏi.

Chị mím môi, xoè hai bàn tay. Cử chỉ ấy làm ông nhớ tới mẹ. Có thể, cử chỉ ấy nói, tùy theo.

- Thế chị đã thấy nhiều... cái này chưa? - ông sờ nhẹ bằng đầu ngón tay.

- Chắc chắn rồi.

Ông chú ý tránh cuộc trao đổi có thể bị hiểu lầm.

Ông không gọi nó là *chân cụt*. Ông không thích gọi là gì hết, ông muốn không nghĩ đến nó, thì là khúc giảm bông. Khúc giảm bông giấu vẻ lạnh nhạt dễ chịu, khinh khỉnh.

Ông chia những người ông phải tiếp xúc thành hai loại: một vài người đã nhìn thấy nó, số còn lại - may mắn thay - sẽ không bao giờ thấy. Ông thương xót thấy Marijana nhanh chóng và dứt khoát rơi vào loại thứ nhất.

- Tôi không bao giờ hiểu vì sao người ta không thể để đầu gối lại - ông phàn nàn với chị - Xương phát triển đồng thời. Dù khớp bị vỡ tan, họ có thể làm lại được chứ. Nếu tôi biết mất một đầu gối khác biết đến thế này, tôi sẽ không bao giờ bằng lòng. Họ chẳng nói gì với tôi hết.

Marijana lắc đầu:

- Tái tạo là một phẫu thuật rất khó, rất khó. Phải ra, vào bệnh viện trong nhiều năm. Ông biết đấy, vì thế họ không thích phẫu thuật tái tạo cho các bệnh nhân già. Chỉ làm cho người trẻ thôi. Ông nghĩ sao hả? ông thấy thế nào?

Chị xếp ông vào lớp người già, những người không có cơ cứu vãn - cứu khớp đầu gối, cứu sống. Ông tự hỏi, vậy chị ta xếp mình vào lứa nào: lứa trẻ? Không già? Không già không trẻ? Hay chẳng bao giờ già?

Ông hiếm khi thấy người tận tụy trong công việc như Marijana. Bản danh sách đi mua sắm khi trở về mỗi thứ đều đánh theo hoá đơn, đánh dấu chu đáo, nếu chị thay đổi khoản nào đều ghi lại rõ ràng theo lối chữ cổ, số 1 có gạch, số 7 có gạch ngang, số 9 có móc. Chị nấu nướng ồn ào, các bữa ăn rất ngon miệng.

Với các bạn gọi điện đến thăm, ông nhắc đến Marijana là cô điều dưỡng ban ngày.

- Tôi đã thuê một cô điều dưỡng ban ngày rất thạo việc - ông nói - Cô ấy giúp cả việc mua sắm và nấu ăn.

Ông không gọi chị là Marijana, phòng hờ có vẻ quá thân mật trong câu chuyện với chị, ông vẫn gọi chị là chị Jokić, còn chị gọi ông là ông Rayment. Nhưng với bản thân, ông gọi chị là Marijana không e dè. Ông thích tên đó, có bốn âm tiết đầy đủ, rõ ràng. *Buổi sáng Marijana sẽ ở đây*, ông tự nhủ khi cảm thấy đám mây buồn bã lại sà xuống. *Hãy vui lên nào!*

Ông không biết ông thích người phụ nữ trong Marijana có bằng ông thích tên chị không. Nói cho khách quan, chị không phải là người hấp dẫn. Nhưng bầu bạn với ông, chị dường như khéo léo bãi bỏ giới tính. Chị nhanh nhẹn, làm việc hiệu quả và vui vẻ, đây là bề ngoài chị phô ra với ông, người thuê chị, trả tiền cho chị. Và phải được hài lòng. Thế nên ông bỏ cả tính cáu kỉnh, hể gặp chị là ông mỉm

cười. Ông thích chị nghĩ ông chịu đựng sự rủi ro của một cách can đảm, ông thích chị nghĩ tốt về ông, kính trọng ông. Nếu chị không đùa bỡn, ông cũng không để tâm. Như thế còn hay hơn kiểu trò chuyện làm duyên về “thằng cu” của ông.

Một vài buổi sáng, chị mang đứa con bé nhất đi cùng, nó chưa đến tuổi đi học. Mặc dù sinh trưởng ở Australia, tên đứa bé là Ljuba, Ljubica. Ông thích và tán thành cái tên ấy. Nếu ông không nhầm, tiếng Nga lyubov nghĩa là tình yêu. Giống như gọi một cô gái là Amour vậy.

Con đầu lòng của chị là con trai, vừa tròn mười sáu tuổi, chị kể với ông như thế. Mười sáu, chắc chị phải lấy chồng sớm. Ông duyệt lại những phỏng đoán về chị. Hơn cả hấp dẫn, chị là trường hợp một người phụ nữ tốt nét, khoẻ khoắn, vũng vàng, tóc màu nâu hạt dẻ, mắt đen, nước da nâu vàng nhạt hơn là vàng bủng; một người phụ nữ xử sự khép, vai vuông vắn, ngực nhô ra đằng trước. *Kiêu hãnh*, ông nghĩ, và tìm một từ tiếng Anh dành cho chị. Răng chị vàng vì nicotine, là điểm thiếu sót khách quan duy nhất. Chị hút thuốc lá theo kiểu châu Âu cũ, dù vì lợi ích của ông, chị lánh ra ban công.

Còn đứa con gái nhỏ thực sự xinh đẹp, có những lọn tóc xoắn đen nhánh, nước da hoàn mỹ, mắt sáng lấp lánh, ắt phải là người thông minh. Sát bên nhau, hai mẹ con tạo thành một hình ảnh đẹp. Và hoà thuận. Trong lúc nấu ăn, Marijana giúp đứa trẻ nướng những cái bánh quy nhỏ hoặc bánh quy gừng. Những tiếng thì thào đều đều vọng ra từ trong bếp. Người mẹ và con gái: những nghi thức của nữ tính đang được chuyển giao từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Năm

Nhiều tuần lễ trôi qua, ông yên ổn trong chế độ chăm sóc của Marijana. Sáng sáng chị giúp ông tập đi, xoa bóp các cơ đã hoặc đang hao mòn, kín đáo giúp ông những việc ông không thể làm một mình, những việc có thể ông chưa bao giờ học làm. Khi ông muốn lắng nghe, chị sẵn sàng trò chuyện về công việc của chị, về những trải nghiệm của chị ở Australia. Khi ông lãnh đạm, hình như chị cũng sẵn lòng im lặng.

Tất cả những gì ở thân thể mình mà ông hàng yêu thích, nay đã không còn. Ông cũng chẳng buồn uốn nắn hay xoay chuyển điều đó theo hướng tích cực. Con người đã từng là ông nay chỉ còn là một hoài niệm, một hoài niệm chóng phai. Ông vẫn có cảm giác con người phải có một tâm hồn sống động, còn ông giờ đây chỉ là một cái bị đưng xương và máu mà ông buộc phải tha lời.

Trong tình trạng như vậy, cứ như xui khiến không nghĩ đến mọi thứ phải chăng. Nhưng ông cưỡng lại sự cám dỗ. Ông cố duy trì sự đứng đắn, và Marijana ủng hộ ông. Khi phải loã lồ, ông nhìn lảng đi để chị thấy ông không nhìn thấy chị nhìn ông. Việc gì phải làm kín đáo, chị cố hết sức làm cho kín đáo.

Ông làm mọi việc để cố giữ nguyên là một con người, dẫu là một con người bớt sự đồng cảm. Ông tự hỏi chị đạt được sự tể nhị này ở đâu, sự tể nhị mà những người đến trước chị thiếu khùng khiếp? Ở trường điều dưỡng Bielefeld chăng? Có lẽ vậy, nhưng sự phỏng đoán của ông xuất phát từ nguồn gốc sâu xa hơn nhiều. Một phụ nữ đoan trang, ông tự nhủ, hết sức tử tế. Marijana Jokić bước vào đời ông như một trong những điều tốt đẹp nhất đến với ông.

- Nếu đau ông bảo tôi nhé - chị dặn lúc miết ngón tay cái xuống cơ đùi đã bị cắt ngắn. Nhưng chưa đau bao giờ, hoặc nếu có thì nỗi đau ấy giống sự sung sướng đến mức ông không thể nói nó khác ở chỗ nào. *Một trực giác*, ông nghĩ. Bằng khả năng trực giác thuần khiết và giản dị, hình như chị hiểu cảm nghĩ của ông, thân thể ông đáp ứng ra sao.

Một người đàn ông và một người đàn bà trong một chiều ẩm áp sau cánh cửa khoá chặt. Họ có thể làm tình cũng chẳng sao. Nhưng không có gì giống thế hết. Chỉ là sự quan tâm, chăm sóc bệnh nhân.

Một câu trong sách giáo lý vẫn đáp từ nửa thế kỷ trước trở lại tâm trí ông. Ở đó không có gì ngoài đàn ông và đàn bà nhưng ... Nhưng gì nhỉ, sẽ là gì khi chúng ta vượt ra ngoài giới hạn đàn ông và đàn bà? Không thể để ý nghĩ nguy hiểm ấy hình thành. Một trong nhiều điều huyền bí.

St Paul đã giải thích ở thế giới bên kia mọi tình yêu rất thuần khiết, chỉ là tình yêu Chúa, không bạo liệt, không tàn phá, và ông vững tin vào điều đó - St Paul là tên thánh của ông.

Than ôi, ông chẳng phải là siêu nhân, mà chỉ là loại đàn ông thất bại khi làm điều mà đàn ông trên cõi đời này đều làm: tìm kiếm một nửa của mình, trung thành với nàng và ban phúc cho nàng bằng hậu thế, lớp hậu thế theo biểu tượng hoặc có lẽ theo anh em Aloysius (ông quên mất là Aloysius nào) phát

ngôn lời của Chúa. Một người đàn ông không hoàn toàn là đàn ông, một người đàn ông mô phỏng giống như một bức tranh mô phỏng, một bóng mờ của người đàn ông đang tiếc nuối nhìn lại quãng thời gian không sử dụng triệt để.

Ông bà của Rayment có sáu người con. Cha mẹ ông có hai. Ông chẳng có người nào. Sáu, hai, một hoặc không; ông nhìn mọi thứ quanh ông như một chuỗi khốn khổ lặp lại. Ông hay nghĩ đó là một cảm giác điên rồ trong một thế giới quá đông dân, không con là một ưu điểm rõ ràng, giống như sự yên bình, sự độ lượng. Lúc này ông thấy trái ngược hẳn, không còn giống như sự rồ dại, rồ dại khủng khiếp, thậm chí là tội lỗi. Còn gì tốt đẹp hơn là thêm một cuộc đời, thêm một sinh linh? Thiên đường sẽ lấp đầy sao được khi cõi trần ngừng gửi linh hồn?

Khi ông đến cổng thiên đường, Thánh Paul (với các linh hồn mới khác có thể là Peter nhưng với ông, là Paul) sẽ đợi ông.

- Xin cha ban phúc cho con vì con là kẻ có tội - ông sẽ nói thế.

- Con mắc tội gì vậy, con của ta?

Lúc đó, ông sẽ không nói năng gì, chỉ xoè hai bàn tay không.

- Con là kẻ đáng thương - Thánh Paul sẽ phán - con thật đáng thương. Con không hiểu con đã không tạo ra sinh mạng là món quà lớn hơn hết thảy sao?

- Thừa cha, khi còn sống con không hiểu, nhưng bây giờ thì con hiểu ra thì đã quá muộn, xin Cha tin con, con rất ăn năn, rất tiếc cho con, và cay đắng nữa.

- Vào đi - thánh Paul nói và đứng tránh sang một bên - trong ngôi nhà của Chúa có đủ chỗ cho tất cả mọi người, kể cả một con chiên cô đơn, khờ dại.

Marijana sẽ làm ông suy nghĩ đúng đắn, nàng Marijana theo Công giáo Croatia, nếu ông gặp chỉ đúng lúc, Marijana và chồng chị đã sản sinh ra ba đứa con, ba linh hồn cho thiên đường. Người phụ nữ sinh ra là để làm mẹ. Marijana phải giúp ông thoát khỏi cảnh không con cái. Marijana có thể làm mẹ của sáu, mười, mười hai và vẫn còn lại tình yêu, tình mẹ. Nhưng lúc này đã quá muộn rồi, buồn biết chừng nào, hối tiếc biết chừng nào!

Ông ra viện với đôi nạng trên cánh tay và một thứ gọi là khung Zimmer, một cái khung nhôm bốn chân dùng trong nhà. Người ta bảo ông được mượn thiết bị này và sẽ trả lại khi ông chuyển động khá hơn hoặc khi ông qua đời.

Còn cần nhiều phụ kiện khác (ông phải xem quảng cáo), từ một thiết bị bổ sung bánh xe và phanh cho khung Zimmer bốn cạnh, đến một cái xe có động cơ chạy pin, tay lái và mũ mưa có thể gập vào, dành cho những người què đã tiến bộ. Tuy nhiên, nếu ông muốn có một trong những phụ kiện khác thường đó, ông phải mua.

Dưới sự chăm sóc của Marijana, cái mà chị thích gọi là chân ông ngày nổi ngày đỡ dần nhưc nhối và sung phòng. Đôi nạng trở thành nhu cầu tự nhiên thứ hai, dù ông cảm thấy dựa vào khung an toàn hơn. Khi ông có thể lang thang một mình từ phòng này sang phòng khác bằng nạng, điều ông nghĩ đến làm ông bồn chồn không yên là bài tập. Hàng tuần, ông đến bệnh viện kiểm tra. Một trong những vị khách đi cùng thang máy với ông là một bà già, lom khom, mũi khoằm, da ngăm ngăm của người vùng Địa Trung Hải. Bàn tay bà nắm chặt lấy một phụ nữ trẻ hơn, giống bà như một bản sao, nhỏ nhắn, gần như âm đạm, đôi mắt rộng vành và đeo kính râm che hết phần trên gương mặt. ép sát vào người phụ nữ trẻ, ông có thời gian hít đầy phổi mùi nước hoa thơm ngát đượm hương dành dành và trước khi họ đi ra, ông chú ý thấy kỳ lạ thay, cô ta mặc áo trái, lời chỉ dẫn giặt khô thò ra như một lá cờ nhỏ lơ lửng trên.

Một giờ sau, trên đường ra khỏi toà nhà, ông trông thấy hai người ấy lần nữa, trong khoảng thời gian ngắn ngủi ở cửa xoay. Lúc ra đến đường phố, ông chỉ nhìn thấy cái mũ đen rộng vành nhấp nhô trong đám đông.

Hình ảnh họ vương vấn mãi trong ông: người phụ nữ đóng vai chính, mặc vội vàng bộ áo vương giả trong cơn mộng du vui sướng. Có lẽ không còn đủ trẻ để đóng vai công chúa, nhưng dù sao vẫn hấp dẫn: da thịt mềm mại, mảnh dẻ, ngực nở, loại phụ nữ ông hình dung ngủ đến tận trưa, rồi ăn sáng bằng kẹo trên cái đĩa bạc do một nô lệ trai bé nhỏ quần khăn turban hầu hạ. Mặt nàng làm sao mà phải che giấu?

Nàng là người phụ nữ đầu tiên gây cho ông sự thèm muốn tình dục, kể từ khi bị tai nạn. Ông mơ thấy không biết vì sao nàng ở đây tuy vẫn không lộ diện. Trong im lặng hoàn toàn, có tiếng nổ vang, mặt đất mở toang và ủa thẳng đến chỗ ông. Hai sóng bụi rộng mênh mông dâng lên trong không khí. Ông thử chạy nhưng chân ông không nhúc nhích. Cứu tôi với! Ông thì thào. Bà già có cặp mắt đen mờ đục đăm đăm nhìn thấu qua ông. Bà ta lẩm bẩm nhắc đi nhắc lại một từ ông không hiểu nổi, hình như là Toomderoom. Mặt đất dưới chân ông nứt toác, ông đâm nhào xuống.

Margaret McCord gọi điện. Bà xin lỗi vì không liên hệ, bà hiện ở ngoài thành phố. Bà có thể đưa ông đi ăn trưa vào chủ nhật được không? Họ sẽ đi xe đến Thung lũng Barossa. Đáng tiếc là chồng bà

không đi cùng họ được, ông ta đang ở nước ngoài.

Ông muốn đi lắm, ông đáp, nhưng than ôi, ông thấy chiếc xe dài phóng hơi khiếp.

- Vậy em sẽ ghé qua chỗ anh nhé?

Nhiều năm trước, sau khi ông ly hôn, ông và Margaret đã có cuộc chơi bời ngắn ngủi. Theo Margaret, người mà ông không nhất thiết phải tin, chồng bà không hay biết gì về sự gần gũi này.

- Sao lại không nhỉ? Chủ nhật nhé. Đến ăn trưa. Tôi có bánh nhân thịt trộn gia vị ngon tuyệt vời làm ở nhà.

Họ ăn ngoài ban công, trong buổi chiều khá mát mẻ, giữa tiếng chim hót như lời từ biệt và những ngọn nến thơm mùi xả lung linh trên bàn. Họ hơi gương gao: mọi sự xảy ra giữa họ không có nghĩa là đã quên. Margaret không đả động gì đến người chồng vắng mặt.

Ông kể cho Margaret về thời gian ông bị Sheena áp chế, về bà Putts, nhân viên an sinh xã hội, người đã chuẩn bị cho ông một thế giới bên kia tránh tình dục về mọi mặt, một đề tài bà thấy mình quá ngại phải nhắc đến, hoặc có thể bà ta cho rằng không thích hợp với một người ở tuổi ông.

- Chuyện ấy mà không thích hợp? - Margaret hỏi - nói thật xem nào?

Thật ra ông không thể kể với bà, ông đáp. Nếu bà hỏi, thì ông không phải là người bất lực. Cột sống và các dây thần kinh liên quan của ông không bị tổn hại. Câu hỏi chưa được giải đáp là liệu ông có khả năng thực hiện các động tác mà bạn tình đòi hỏi hay không. Câu hỏi thứ hai có liên quan là liệu sự lúng túng và ngưng ngạt có thể ảnh hưởng đến niềm khoái lạc không.

- Em đã nghĩ đến - Margaret nói - những tình huống miễn cho anh phải đóng vai có chân tay khỏe mạnh. Còn câu hỏi thứ hai của anh, làm sao anh biết được nếu không thử? nhưng vì sao anh lại lúng túng kia chứ? Có phải anh mắc bệnh phong đầu. Anh chỉ là người cụt thôi. Những người cụt vẫn khá lẳng mạn đấy. Nghĩ đến những bộ phim về chiến tranh xem những người đàn ông từ mặt trận trở về với cặp mắt mù loà hoặc tay áo rỗng không ghim chéo qua ngực hoặc đi nặng. Phụ nữ rất xúc động vì họ.

- Chỉ là một người cụt ư? - ông nói.

- Vâng. Anh là nạn nhân của một vụ tai nạn, một vụ đụng xe. Chẳng có gì phải ngưng, chẳng có gì đáng trách. Sau đó anh có một chân bị cắt cụt. Một phần chân thôi. Một phần của bộ phận thân thể mù đi. Thế thôi. Anh vẫn còn sức khỏe. Anh vẫn là anh. Anh vẫn là người đàn ông điển trai, khỏe mạnh như xưa - bà mỉm cười với ông.

Họ có thể thử ngay lúc đó, trong phòng ngủ, cả hai người, thử xem ông có còn là người đàn ông trước đây, thử xem bị mất một phần thân thể có ảnh hưởng nhiều đến sự sung sướng không.

Ông tin chắc Margaret không phản đối. Nhưng khoảnh khắc ấy trôi qua và họ không chớp lấy, sau này nhớ lại, ông thầm cảm ơn. Ông không muốn thành đối tượng của bất cứ người phụ nữ nào bỏ thí cho chút tình, dù người ấy có nhân hậu đến đâu. Ông cũng không muốn lộ mình trước cái nhìn chăm chăm của một người ngoài, dù Margaret là bạn từ thời xưa, dù bà khẳng định thấy người cụt rất lẳng

mạn, nói gì chứ cái thân hình mới mẻ không đẹp đến đây của ông, không chỉ cái đùi bị cắt chút cuồng nhiệt mà cả các cơ mềm nhũn và cái búi nhỏ nhỏ khiêu dâm đã căng phồng trên bụng ông. Nếu ông lại lên giường với một người phụ nữ ông chắc chắn sẽ làm chuyện đó trong bóng tối.

- Tôi có một vị khách - ngày hôm sau ông kể với Marijana.

- Thế à? - Marijana nói.

- Có thể còn nhiều khách khác nữa - ông nói quả quyết - Tôi muốn nói là phụ nữ.

- Đến sống với ông? - Marijana nói.

Sống với ông ư? Ý nghĩ ấy chưa bao giờ thoáng qua óc ông.

- Tất nhiên là không - ông nói - Chỉ là bạn bè, bạn nữ thôi.

- Thế thì tốt - chị nói và bật máy hút bụi.

Té ra Marijana không quan tâm nhiều lắm đến việc ông có đàn bà trong căn hộ. Ông làm gì trong thời gian riêng của ông không phải là việc của chị. Dù sao chẳng nữa, thì ông có thể làm được gì?

Không giống Margaret, Marijana chẳng bao giờ nhìn ông như ông đã từng ra sao. Với chị, ông chỉ là một bệnh nhân mới nhất, một ông già xanh xao, cơ bắp chùng lỏng chống nạng. Tuy vậy, ông cảm thấy ngượng trước Marijana và cả trước con gái chị, như thể sự tươi khoẻ cô mẹ và sự trong sáng thiên thần của đứa trẻ là lời phán quyết chung về ông. Ông tránh cái nhìn chăm chú của đứa trẻ, ẩn trong chiếc ghế bành ở góc phòng khách, dường như căn hộ này là của hai mẹ con, còn ông là kẻ quây rầy, là loài gặm nhấm nào đó bị tìm thấy trên đường vào.

Chuyến viếng thăm của Margaret đã khuấy động một loạt mộng tưởng hảo huyền về đàn bà. Tất cả những giấc mơ này đều nhuộm màu sắc tình dục, trong vài giấc mơ, ông và đàn bà còn lên giường. Trong những giấc mơ này, không nói tới tấm thân mới mẻ và bị cắt xẻo của ông thậm chí không nhìn thấy: mọi sự đều tốt đẹp, y như trước kia. Nhưng người đàn bà với ông không phải là Margaret. Hầu hết là người đàn bà ông nhìn thấy trong thang máy, người đeo kính đen và mặc áo trái. Áo em kìa, ông nói, để anh giúp em sửa lại nào. Nàng đưa tay gỡ cặp kính. Được thôi, nàng nói. Giọng nàng trầm trầm, cặp mắt nàng là những cái vũng đen ngòm mà ông nhận chìm trong đó.

Bảy

Lúc làm việc, Marijana không đội mũ y tá mà trùm khăn giống các bà nội trợ khác ở vùng Balkan. Ông ung cái khăn, vì ông tán thành bất cứ dấu hiệu nào cho thấy chị không từ bỏ hoàn toàn cuộc đời cũ để ủng hộ cái mới. Ngoài các tội phạm có đủ loại và tay vợt tennis có cú phát bóng kinh người, tên anh ta cứ trượt khỏi đầu ông, Ilja? Ilić, Roman Ilic?, với ông dân Croatia là một đám vô danh. Người Nam Tư lại khác. Trong những ngày ông còn ở Nam Tư, ông phải băng qua đường với hàng tá người Nam Tư, nhưng lẽ tất nhiên chưa bao giờ ông hỏi họ thuộc loại người Nam Tư nào.

Marijana lấp vào chỗ nào trong bức tranh Nam Tư, Marijana và người chồng lấp ráp xe hơi? Họ chạy trốn những gì khi bay khỏi đất nước cũ? Hay chỉ vì chán ngấy nền nếp, họ gói ghém đồ đạc và vượt biên tìm kiếm cuộc sống mới khăm khá hơn, yên bình hơn? Nếu không tìm thấy cuộc sống yên bình và khăm khá hơn ở Australia, thì tìm thấy ở đâu?

Marijana kể với ông về đứa con trai tên là Drago, nhưng bạn bè đều gọi cậu là Jag. Nhân ngày tròn mười sáu tuổi, chồng chị đã mua cho Drago một chiếc xe máy. Theo Marijana, đây là một sai lầm lớn. Hiện giờ tối nào Drago cũng ra ngoài, bỏ bê bài vở, bỏ cả bữa ăn. Cậu và các bạn lang thang ở các phố sau, đua xe, tháo phanh và trời biết còn những trò gì nữa. Chị sợ Drago bị gãy chân gãy tay khác còn tệ hơn.

- Con chị là thanh niên - ông bảo Marijana - Nó đang thử thách bản thân. Chị không thể ngăn bọn trẻ khám phá giới hạn của chúng. Chúng muốn nhanh hơn. Chúng muốn mạnh hơn. Chúng muốn được ngưỡng mộ.

Ông chưa bao giờ gặp Drago, và chắc không bao giờ muốn. Nhưng ông thích hành vi của Marijana, sự trong sáng của chị: chị quá lịch sự nên không khoe con trai, thay vào đó chị phàn nàn về tính ương bướng, sự bất cần của nó, về việc nó sẽ huỷ hoại chị mất thôi.

- Nếu chị muốn Drago thấy một con quỷ dạ xoa, thì hôm nào đưa Drago đến đây - ông gợi ý, không hoàn toàn nghiêm túc - Tôi sẽ chỉ cho cậu ấy cái chân tôi.

- Ông cho là nó sẽ nghe lời ư, ông Rayment? Nó sẽ chẳng nói gì, đây chỉ là tai nạn xe đạp thôi.

- Tôi cũng sẽ cho cậu ấy xem cái xe đạp còn lại những gì.

Ông vẫn còn cái xe đạp trong phòng chứa đồ dưới cầu thang, bánh sau gập làm đôi, chân chống mắc kẹt vào nan hoa. Chẳng ai thèm lấy cái của đó, cái ngày trên phố Magill, dầu nó nằm lẫn lóc bên vệ đường đến tận tối. Sau đó cảnh sát mang nó đến. Họ tháo cái hộp nhựa buộc trên giá đèn hàng đựng một phần các thứ mua buổi sáng: một hộp đậu xanh bị lõm, một phần tư kí pho mát mềm của Pháp đã chảy dưới nắng rồi đóng lại. Ông vẫn giữ cái hộp như một vật lưu niệm, một di vật. Nó đặt trên một cái giá trong bếp. Ông sẽ chỉ cái hộp cho Drago, ông bảo Marijana thế. *Hãy hình dung nếu đây là sọ*

của cháu - ông sẽ nói với cậu. Rồi thêm - Đừng bức mình với mẹ cháu. Bà ấy lo cho cháu. Mẹ cháu là một phụ nữ tốt bụng. Mẹ cháu mong cháu có cuộc sống dài lâu và hạnh phúc. Hay có khi ông không nên nói cậu mẹ cậu là người phụ nữ tốt. Nếu ngay cả đứa con trai mà còn không biết, thì ông, một người lạ nói với cậu sao được?

Ngày hôm sau, Marijana mang đến một bức ảnh: Drago đứng cạnh cái xe máy nói trên, đi giày ống, mặc quần jeans bó, mũ bảo hiểm đeo ở cánh tay vẽ phù hiệu một tia chớp. Cậu ta cao to, vạm vỡ so với tuổi mười sáu, có nụ cười quyến rũ. Một người trong mộng, thời xưa các cô gái hay nói thế, cũng như mẹ cậu ắt được gọi là một quả đào tơ. *Chắc chắn anh chàng này sẽ làm tan vỡ nhiều trái tim đây.*

- Con trai chị có kế hoạch gì không? - ông hỏi.
- Nó muốn vào học viện Quân sự. Nó muốn gia nhập Hải quân. Nó có thể giành được học bổng.
- Thế còn con gái lớn của chị?
- À, nó còn quá trẻ nên chưa có dự định gì, đầu óc nó còn ở đâu đâu.

Lúc này chị hỏi ông, một câu hỏi làm ông sững sốt mãi:

- Ông không có con sao, ông Rayment?
- Không, trời ạ, không. Chúng tôi, vợ tôi và tôi, không có con. Tâm trí chúng tôi bận bịu nhiều thứ khác, nhiều hoài bão khác. Rồi trước khi hiểu ra, chúng tôi đã ly hôn.
- Rồi sau này ông có hối hận không?
- Trái lại, tôi càng ngày càng lo nghĩ hơn, nhất là khi về già.
- Còn vợ ông? Bà ấy có lo không?
- Vợ tôi đã tái hôn. Bà ấy lấy một người đã ly dị, có con riêng. Họ có chung một đứa con và trở thành một trong những gia đình hiện đại phức tạp, người nọ gọi người kia bằng tên thánh. Vì thế vợ tôi không buồn phiền về việc chúng tôi, tôi không có con. Vợ cũ của tôi ấy. Tôi không liên hệ với bà ấy nhiều. Đây không phải là một cuộc hôn nhân hạnh phúc.

Tất cả đều có giới hạn, những gì diễn ra giữa họ trong một giới hạn riêng, vô cảm. Đối thoại giữa một người đàn ông và một người đàn bà, người đàn bà ngẫu nhiên là y tá, giúp việc mua bán, giặt giũ và mọi việc nói chung, hiểu rõ nhau hơn trong một đất nước mọi người đều bình đẳng, đều trung thực. Marijana là một công giáo. Ông chẳng theo tôn giáo nào. Nhưng ở đất nước này ai cũng tốt với nhau, dù là tín đồ Công giáo hay vô thần. Marijana có thể không tán thành cả những người có gia đình lẫn người không gia đình mà không có con, nhưng chị đủ tế nhị để giữ kín trong lòng.

- Vậy ai sẽ chăm nom ông?

Một câu hỏi kỳ cục. Cậu trả lời rõ ràng là: Trong thời gian trước mắt, cô là người trông nom tôi, cô hoặc bất cứ ai tôi thuê để làm việc đó. Nhưng sẽ có cách hiểu câu nói ấy nhân từ hơn, ví dụ: Vậy ai sẽ đến ở với ông và giúp đỡ ông?

- Ô, tôi sẽ tự chăm sóc mình - ông đáp - Tôi không muốn có tuổi già dài lê thê.

- Ông có gia đình ở Adelaide không?

- Không, không ở Adelaide. Tôi có gia đình ở châu Âu, nhưng tôi không liên hệ với họ lâu rồi.

Tôi sinh ra ở Pháp. Tôi chưa kể với cô à? Tôi được mẹ và bố dượng tôi đưa đến Australia từ hồi còn bé. Tôi và chị gái tôi. Tôi lên sáu, còn chị tôi lên chín. Bây giờ chị ấy mất rồi. Chị tôi mất sớm vì ung thư. Vì vậy tôi chẳng có gia đình chăm sóc.

Họ ngừng những trao đổi riêng tư ở đây, ông và Marijana. Nhưng câu hỏi của chị vang mãi trong trí ông: *Ai sẽ chăm sóc ông?* Ông nhìn chăm chăm vào chữ chăm sóc, dường như chúng khó hiểu thêm. Ông nhớ lại khi ông còn nhỏ ở Lourdes, họ có một con chó nằm trong giỏ ho những cơn cuối cùng, các chi giật giật. Thôi được, ta sẽ giải quyết việc này, đến một lúc nào đó, cha của Paul nói rồi cầm cả chó và giỏ ra khỏi nhà. Năm phút sau, Paul nghe thấy một tiếng súng đánh gọn từ trong rừng, và từ đó trở đi cậu bé không bao giờ nhìn thấy con chó nữa. Ta sẽ giải quyết việc này, ta sẽ làm, ta sẽ chịu trách nhiệm, ta sẽ làm cái việc phải làm. Chắc chắn loại chăm sóc bằng một phát súng ấy không có trong đầu Marijana. Dù sao chẳng nữa, nó nằm gọn trong một câu, đợi thoát ra. Vậy, câu trả lời của ông: Tôi sẽ tự chăm sóc mình có nghĩa gì? Một cách khách quan, lời lẽ của ông có ý nghĩa gì đâu? Việc chăm sóc mà ông nói là mặc bộ quần áo đẹp nhất, nuốt hết những viên thuốc đã cất giấu, chiêu bằng sữa nóng, mỗi ngậm hai viên, rồi nằm lên giường, hai tay khoanh lại lên ngực sao?

Ông có nhiều nỗi ân hận, lòng ông tràn ngập thương tiếc, đêm đêm chúng trở về với ông như bầy chim đang đậu. Nỗi ân hận lớn nhất của ông là không có lấy một đứa con trai. Có một đứa con gái cũng tốt, con gái có sự lôi cuốn riêng, nhưng ông không có con trai mới là điều thực sự mất mát. Nếu ông và Henriette có một đứa con trai ngay từ hồi họ còn yêu hoặc say mê nhau, hoặc còn quan tâm đến nhau, đứa con trai ấy bây giờ khoảng ba chục tuổi, là một người đàn ông thực thụ trong nhà. Có thể là kỳ quặc, nhưng là sự kỳ quặc có thể hình dung ra. Hình ảnh hai người - cha và con - ra ngoài đi dạo, tán gẫu chuyện này chuyện nọ, chuyện của đàn ông, chẳng có gì nghiêm túc. Trong lúc chuyện phiếm, ông tình cờ thốt ra lời về thời điểm chuyển giao, một trong những kiểu nói quanh co mà có nhiều lúc không thối nổi những lời lẽ chính xác. Con trai ông, đứa con trai trong tưởng tượng của ông, hiểu ngay lập tức: chuyển giao gánh nặng, chuyển giao sự nối tiếp, là việc của một ngày nào đó.

- Hừ - con trai ông, thằng William hay Robert hoặc tên là gì đấy sẽ nói - Vâng, con xin nhận, bố đã làm tròn bổn phận chăm sóc con, bây giờ đến lượt con. Con sẽ trông nom bố.

Việc đó không ngoài phạm vi cần có của một người con trai, ngay cả khi đã muộn màng. Ví dụ, ông có thể xác định (nhưng làm thế nào đây?) một đứa trẻ mồ côi ngỗ ngược, một Wayne Blight còn non nớt và được đề nghị ông nhận làm con nuôi và mong được chấp nhận, dù hệ thống phúc lợi do bà Putts đại diện giao phó đứa trẻ trông nom một ông già cô đơn và tàn tạ sẽ là số 0, còn ít hơn cả số 0. Hoặc ông có thể hình dung (nhưng làm thế nào đây?) một phụ nữ trẻ mỡ màng, ông cưới cô ta hoặc trả

tiền cho cô ta, hay nói khác đi là thuyết phục cô ta đồng ý sinh cho ông một đứa con trai, hoặc thử cấy phôi một đứa trẻ trai vào dạ con cô ta.

Nhưng đây không phải là đứa con ông muốn. Thứ ông muốn là một đứa con trai, một đứa con trai đích thực, là con trai và là người thừa kế, một bản sao trẻ trung hơn, khoẻ khoắn hơn, giỏi giang hơn của ông.

“Thằng cu” của ông. Nếu ông muốn tôi rửa ráy thằng cu cho ông, Sheena nói thế trong lúc riêng với ông, ông phải yêu cầu đấy. Liệu ông có “cái đó” trong chim ông, trong cái cơ quan sinh dục kiệt quệ của ông, để làm cha một đứa trẻ không? Liệu ông có tinh trùng, có đủ ham muốn xác thịt để đưa tinh trùng vào đúng chỗ không? Trong hồ sơ bệnh án hình như không cho biết điều đó. Bệnh án hình như chỉ ra rằng sự phun trào say đắm không phải là nhu cầu tự nhiên của ông. Một sự trù mền dễ chịu, một sự thèm muốn nhục dục dù nhẹ nhàng - chính là điều Margaret McCord sẽ nhớ về ông, bà và đến nửa tá phụ nữ khác, chưa kể vợ ông. Thực ra, ông chỉ là một loại người tình. Ông không bao giờ được một lời trù mền ngoài việc là người “có khả năng”. Một người đàn ông thú vị để ôm ấp trong một buổi tối lạnh giá, loại bạn trai bạn lên giường một cách lơ đãng, để rồi sau đó bản khoán tự hỏi thực ra đã xảy ra chuyện gì.

Nói tóm lại, không phải là một người đàn ông say đắm. Ông không dám chắc ông thích những tình cảm nồng nàn, hoặc tỏ ra nồng nàn. Tình cảm nồng nàn là một miền xa lạ, một tai hoạ khôì hài nhưng không tránh khỏi, giống như bệnh quai bị mà con người mong trải qua trong lúc vẫn còn trẻ, trong trạng thái nhẹ hơn, đỡ tai hại hơn, để sau này không bị những di chứng nghiêm trọng hơn. Những con chó đánh chặt lấy nhau trong lúc đi tơ, răng nhe ra, lưỡi thè lè thảm hại.

Tám

- Ông có muốn tôi phủ bụi cho sách không?

Lúc ấy là mười một giờ sáng, và Marijana có vẻ đã rảnh việc.

- Hay lắm, nếu chị muốn. Chị có thể dùng máy hút bụi gắn cái vòi này vào.

Chị lắc đầu:

- Không, tôi phủ bụi sạch hơn. Ông là người mê sách, đừng để bụi phủ lên sách.

Người mê sách: đây là cách người Croatia gọi người yêu sách chẳng? Mà mê sách có nghĩa gì nhỉ? Là người cứu sách khỏi sự lãng quên ư? Là người giữ sách mà không bao giờ đọc? Sách xếp thành hàng từ sàn đến trần trong phòng làm việc của ông, ông sẽ chẳng bao giờ đọc lại, không phải vì chúng không đáng đọc mà vì thời gian của ông đang cạn kiệt dần.

- Một nhà sưu tập sách, ở đây chúng tôi gọi như thế. Chỉ có ba giá sách từ đây đến đây là bộ sưu tập đúng nghĩa. Đây là những quyển sách của tôi về nghệ thuật nhiếp ảnh. Còn lại là sách làm vườn hoặc sách thông thường. Không, nếu tôi cứu cái gì thì đó là những bức ảnh chứ không phải sách. Tôi giữ ảnh trong tủ này. Chị có thích xem không?

Ông có hàng trăm bức ảnh và bưu ảnh về cuộc sống trong các lán trại thợ mỏ ở Victoria và New South Wales xếp trong hai cái tủ kiểu cổ bằng gỗ tuyệt tùng. Có cả một mớ ảnh về miền Nam Australia. Vì lĩnh vực này không phổ biến, thậm chí chưa được xác định rõ ràng, bộ sưu tập của ông có lẽ là giá trị nhất trong nước, thậm chí trên thế giới.

- Tôi bắt đầu thu thập chúng từ những năm 1970, khi mới có ảnh thể hệ đầu tiên. Hồi đó tôi vẫn hằng hái đến các cuộc bán đấu giá. Các di sản của người đã khuất. Bây giờ tôi chán rồi.

Ông rút ra một tập ảnh là trung tâm bộ sưu tập cho chị xem. Vì có nhà nhiếp ảnh đến thăm, một số thợ mỏ mặc bộ quần áo ngày Chủ nhật đẹp nhất. Những người khác hài lòng với chiếc sơ mi sạch, tay áo xắn cao để lộ cánh tay nở nang, có người để lộ chiếc khăn quàng cổ. Họ đứng trước máy ảnh với vẻ tin cậy trang nghiêm là vẻ rất tự nhiên của đàn ông thời Victoria, nhưng ngày nay hầu như nó đã biến mất khỏi mặt đất.

Ông xếp hai bức ảnh của Fauchery.

- Chị xem này - ông nói - Đây là ảnh của Antoine Fauchery. Anh ta chết trẻ, nếu không có thể trở thành một trong những nhà nhiếp ảnh vĩ đại. - Ông xếp bên cạnh vài bức ảnh tục tĩu: Lil phô hết chiều dài đùi lúc cô nắm lấy cái nịt tất; Flora để trần, ngoài bờ vai trần tròn trĩnh, mỉm cười bên lên. Các cô gái nào đó, tươi tắn vì đồ trang sức, phấn khởi vì được tiền, tối tối Chủ nhật đến chơi trò mèo chuột.

- Đây là việc ông làm ư? - Marijana nói khi xem xong - Hay lắm. Thật là tốt khi ông gìn giữ lịch sử. Đừng cho Australia là đất nước không có lịch sử, chỉ có toàn bụi rậm với những đám dân di tản.

Như tôi vậy. Như chúng ta - Chị tháo khăn trùm đầu: chị lắc cho tóc tung tơi, mượt mà buông xuống lưng làm ông mỉm cười.

Như chúng ta? Ai là chúng ta? Marijana và gia đình Jokić; hay Marijana và ông?

- Nước này không chỉ có bụi rậm, Marijana - ông dè dặt nói.

- Không, tất nhiên là không, mà là các thổ dân. Nhưng tôi nói đến châu Âu, đến kiều họ nói ở châu Âu. Họ nói nào bụi rậm, rồi Thuyền trường Cook, rồi dân di cư, vậy thì lịch sử ở đâu?

- Ý chị là các thành lũy và nhà thờ ư? Dân di cư không có lịch sử của riêng họ sao? Chẳng lẽ các người dùng lịch sử lại khi di chuyển từ điểm này đến điểm khác trên địa cầu?

Chị gạt những lời quả trách sang một bên, nếu đây là lời trách móc.

- Ở châu Âu, người ta nói Australia không có lịch sử vì ở Australia, ai cũng là người mới. Đừng tưởng anh mang lịch sử này lịch sử nọ đi cùng, ở Australia anh bắt đầu từ số 0. Không lịch sử, anh hiểu không? Đây là điều người ta nói ở đất nước tôi, ở Đức và trên toàn châu Âu cũng thế. Họ bảo, vì sao anh muốn đến Australia? Giống như anh đến vùng sa mạc, đến Qatar, đến các nước Ả Rập, các nước có dầu mỏ. Họ bảo anh chỉ đi kiếm tiền. Vì thế rất hay là còn có những người giữ những bức ảnh cũ, cho thấy Australia cũng có lịch sử. Những bức ảnh này đáng tiền đấy chứ?

- Đúng, chúng đáng tiền lắm.

- Vậy ai được hưởng, sau ông?

- Chị định nói là sau khi tôi chết? Chúng sẽ sung vào Thư viện Quốc gia. Mọi việc đã được thu xếp cả rồi. Thư viện Quốc gia ở đây, ở Adelaide.

- Ông không bán à?

- Không, tôi không muốn bán, nó sẽ là một di sản.

- Nhưng chúng đề tên ông kia mà?

- Thực tế là bộ sưu tập đề tên tôi. Di sản của Rayment. Vì thế trong tương lai bọn trẻ con sẽ thì thầm với nhau “Ông ấy là ai nhỉ, ông Rayment ấy? Ông ấy có nổi tiếng không?”

- Nhưng còn ảnh nữa, chứ không chỉ là tên? Ảnh của ông Rayment. Ảnh không giống tên, nó sinh động hơn. Nếu không, giữ ảnh làm gì?

Rõ ràng là chị có quan niệm riêng về việc này. Nếu tên tuổi cũng hay ho như ảnh, thì việc gì phải giữ ảnh? Vì sao lại giữ ảnh của những người thợ mỏ đã chết này, vì sao không chỉ phân loại tên của họ và trưng bày trong hộp kính?

- Tôi sẽ hỏi các nhân viên thư viện - ông nói - tôi sẽ biết ý kiến của họ về việc này. Nhưng không phải là ảnh tôi như tôi bây giờ, Chúa tha thứ cho chúng ta. Mà như tôi trước kia.

Phủ bụi sách là việc vặt mà những người đàn bà quét dọn trước kia tự nguyện làm thêm, họ chỉ đưa cái phát trần trên gáy sách, còn Marijana làm như một công việc chính. Bàn và tủ được phủ kín báo; rồi mỗi lần nửa giá, các quyển sách được đưa ra ban công, lau bụi từng quyển, còn các giá sách

được lau sạch bong.

- Có chắc là sách được xếp lại theo trật tự như cũ không? - ông lo lắng xen vào.

Chị ban cho ông một cái nhìn miệt thị làm ông nao núng.

Người đàn bà này lấy đâu ra nhường ấy sinh lực? Làm sao chị trông nom được nhà cửa của chị? Ông sẽ đối phó ra sao? Hay chỉ với mình ông, ông chủ Australia của chị, để chứng tỏ chị sẵn sàng cống hiến cho đất nước mới của chị?

Trong cái ngày lau bụi cho sách ấy, ông hơi chú ý đến Marijana, ban đầu chỉ vì tò mò, rồi trở thành một cái gì đó hơn thế. Ông bắt đầu nhìn thấy trong con người chị không phải là sắc đẹp mà ít ra là sự hoàn hảo của một loại phụ nữ nào đó. Khoẻ như ngựa, ông nghĩ khi nhìn đôi bắp chân khoẻ khoắn và vùng hông chắc nịch lúc chị chuyển động, vươn tới các giá sách trên cao. Khoẻ như một con ngựa cái.

Hay mọi thứ lơ lửng trong không khí suốt bao tuần lễ qua bắt đầu tụ lại ở Marijana? Sự lắng đọng này, tình cảm này có tên là gì nhỉ? Nó không giống sự thèm muốn. Nếu ông phải chọn một từ, ông sẽ nói đó là sự ngưỡng mộ. Có khi sự thèm muốn phát triển là do ngưỡng mộ, hay chúng là hai loại khác hẳn nhau? Liệu ông có thích nằm kề sát nhau, ngực áp ngực với một người đàn bà mà ngưỡng mộ là chính không?

Không chỉ là một người đàn bà, mà là một phụ nữ có chồng, ông không được quên điều đó. Một ông chồng của Marijana đang sống và thờ cách đây không xa lắm. Liệu ông Jokić - Pan Jokić hoặc Gospolin Jokić hoặc bất cứ tên là gì đó - có nổi điên lên khi phát hiện ra ông chủ của Marijana đắm đuối mơ màng giữa ban ngày ban mặt về việc nằm ngực áp ngực với chị, sẽ nổi một trong những cơn thịnh nộ mãnh liệt của vùng Balkan, đã sản sinh ra những mối thù truyền kiếp và những thiên anh hùng ca? Ông Jokić có cầm dao đuổi theo ông không?

Ông biến Jokić thành chuyện đùa vì ông ghen với anh ta. Hơn hết thấy, Jokić có người đàn bà đáng ngưỡng mộ này còn ông thì không. Jokić không chỉ có cô ta, mà còn có con với cô ta, những đứa con do cô ta sinh ra: con bé Ljubica đáng yêu, đứa con gái giữa chắc chắn là xinh đẹp, tên nó là gì ông không nhớ ra; cậu con trai bảnh bao với chiếc xe máy. Jokić có tất cả, còn ông có gì? Một căn hộ đầy sách và đồ đạc. Một bộ sưu tập ảnh, tượng người chết, những thứ sau khi ông qua đời sẽ phủ đầy bụi trong tầng hầm của thư viện cùng bao di vật không quan trọng khác, vốn chỉ làm phiền các nhà sưu tầm hơn là giá trị của chúng.

Giữa đám ảnh Fauchery, ông không lấy ra cho Marijana xem một tấm đã ám ảnh ông sâu sắc. Đó là ảnh của một người đàn bà và sáu đứa trẻ túm tụm trên ngưỡng cửa một túp lều trát bùn, vách liếp. Có thể nói là một người đàn bà và sáu đứa con, hoặc người phụ nữ lớn tuổi nhất không có đứa con nào, mà là vợ hai, phải gánh vác mọi việc, trông kiết cả sức sống, mơn mõi cả con người.

Cả bọn đều có vẻ giống nhau, không thù địch với người lạ có cái máy ảnh, trước khi chụp đã cúi

đầu vào dưới mảnh vải đen; nhưng đều sợ hãi, cứng cả người như những con bò ở cổng lò mổ. Ánh sáng chiếu thẳng vào mặt họ, làm rõ nét từng vết bẩn trên da và quần áo họ. Bàn tay đứa bé nhất đưa lên miệng, ánh sáng phơi ra một thứ kết lại, trông càng giống bùn hơn. Sao bức ảnh này lại giữ lâu đến thế, phơi bày sự mong mỏi trong những ngày đó mà ông không thể đoán ra.

Không chỉ có bụi rậm, ông muốn kể với Marijana. Cũng không chỉ có thổ dân Úc. Không phải là số 0 của lịch sử. Nhìn này: đây là nơi chúng ta xuất xứ, từ túp lều lạnh lẽo, ẩm ướt, đầy khói và tiêu tụy, từ những người phụ nữ mắt đen vô vọng, từ sự nghèo khổ và lao động nặng nhọc vì dạ dày trống rỗng. Mỗi người có một quá khứ, một câu chuyện của riêng họ. Lịch sử của chúng ta, quá khứ của chúng ta.

Nhưng đây có phải là sự thực không? Liệu người đàn bà trong ảnh có nhận ông - chàng trai từ Lourdes của rừng núi Pyrenees ở Pháp, có bà mẹ chơi dương cầm âm nhạc của Fauré - là người của họ không? Là lịch sử mà ông muốn không vì công việc của ông không phải là cuối cùng với người Anh và Ireland, những người nước ngoài tách biệt?

Mặc dù sự có mặt khoẻ khoắn của Marijana, hình như ông lại mấp mé bờ vực của một trong những cơn tồi tệ lần nữa, một trong những cơn tự thương thân rồi biến thành tâm trạng rầu rĩ. Ông muốn nghĩ chúng xuất phát từ một nơi nào khác chẳng hạn. Ông không thích nghĩ chúng xuất phát từ trong lòng ông và là một phần của ông.

Số phận đem cơ hội đến, còn ta phải tận dụng cơ hội mình có. Không được rên rỉ, không được than phiền. Ông thường tin rằng đó là triết lý sống của ông. Vậy sao ông không cưỡng lại được những cú lao vào tình trạng mơ hồ?

Câu trả lời là ông đang suy sụp. Ông chẳng bao giờ được là ông như cũ. Chẳng bao giờ ông lại có được sức bật ngày trước. Mọi thứ trong ông có nhiệm vụ phục hồi cơ thể sau những cuộc tấn công dồn dập, trước tiên là trên đường phố, rồi sau đó trong phòng mổ, cơ thể ông đã quá mệt mỏi vì công việc, vì quá sức. Các bộ phận khác trong người ông cũng thế, tim, phổi, cơ bắp, não. Chúng làm việc cho ông chừng nào còn có thể, giờ đây chúng muốn nghỉ ngơi.

Chín

Margaret đến thăm ông lần thứ hai, lần này, không báo trước. Hôm đó là Chủ nhật, chỉ có mình ông ở nhà. Ông mời trà song bà từ chối. Bà đi quanh căn phòng, đứng lại sau ghế ông ngồi, vuốt tóc ông. Ông im lìm như một tảng đá.

- Thế là hết hờ Paul? - bà hỏi.

- Hết cái gì?

- Anh thừa biết em định nói gì. Anh định chấm dứt việc sinh hoạt tình dục? Cứ nói thẳng ra đi, để em còn biết đường ăn ở sau này.

Margaret không phải người ăn nói quanh co. Ông rất thích điểm ấy của bà. Nhưng ông biết trả lời ra sao đây? *Phải, tôi chấm dứt cuộc sống tình dục, từ nay trở đi hãy đối xử với tôi như một hoạn quan?* Ông nói vậy sao được khi thực tế có thể không như thế? Vậy sự thực ra sao? Nhỡ con ngựa ô say đắm của ông lại khịt mũi rống lên thì sao? Thời xế chiều của đàn ông mà. Xuống đây, nhưng cũng lên ngay đây!

- Margaret - ông nói - hãy cho tôi thời gian.

- Thế người giúp việc ban ngày của anh thì sao? - Margaret nói, đánh trúng vào điểm yếu - Anh và cô giúp việc có ăn ý không?

- Cảm ơn em, cô giúp việc ban ngày và tôi hoà thuận. Nhưng với cô ấy, tôi chỉ là người sáng sáng không ra được khỏi giường. Với cô ấy, tôi có thể là chết trong cảnh như vẫn đọc trên báo, hàng xóm ngửi thấy mùi khó chịu và gọi điện báo cảnh sát phá cửa.

- Đừng quá thông thiết thế, Paul. Chẳng ai chết vì bị cắt cụt một chân.

- Đúng, nhưng người ta có thể chết vì dửng dưng với tương lai.

- Thì cô giúp việc của anh phải cứu đời anh chứ. Thế là hay đấy. Cô ta đáng được tặng huân chương. Cô ta đáng được tiền thưởng. Bao giờ em mới được gặp cô ta đây?

- Đừng xúc phạm thế, Margaret. Em hỏi tôi một câu hỏi, và tôi đang cố trả lời thành thật.

Nhưng Margaret không nao núng:

- Bây giờ em đi đây - bà nói - Anh không phải đứng dậy, em sẽ ra một mình. Khi nào anh lại sẵn sàng cho xã hội loài người, cứ gọi cho em nhé.

Trong các buổi vật lý trị liệu, bác sĩ báo trước với ông rằng các cơ đùi sẽ có phản ứng dữ dội, kéo vùng hông và dương vật về phía sau. Ông dựa vào cái khung, đưa bàn tay rảnh thăm dò phần dưới lưng. Liệu ông có thể cảm thấy bắt đầu nhô ra về phía sau không? Hoặc cái chi xấu xí này có trở nên xấu hơn không?

Giá như ông nhượng bộ và cho lắp chân giả, sẽ có lý do mạnh hơn để tập đoạn chân còn lại. Còn

thể này, đoạn chân ấy chẳng ích lợi gì cho ông. Mọi thứ ông làm với nó là mang nó đi loanh quanh như một đứa con không mong muốn. Nó muốn co vào, phản ứng, rút lại, cũng chẳng có gì lạ.

Nhưng nếu cái thứ bằng da bằng thịt còn kháng cự, thì một cái chân đúc bằng nhựa màu hồng, đầu có khớp nối, dưới có hình giày, một công cụ buổi sáng lắp vào, buổi tối tháo ra và buông lên sàn, còn phản ứng nhiều hơn biết chừng nào! Ông nhún vai khi nghĩ đến điều đó. Ông chẳng muốn làm gì với nó nữa. Đi nặng còn hơn. Đi nặng ít ra còn có cảm giác thật.

Dù sao chẳng nữa, mỗi tuần một lần ông cũng cho phép xe ô tô ghé qua đón ông đến lớp phục hồi ở phố George, Norwood do một phụ nữ tên là Madeleine Martin điều hành. Lớp có độ nửa tá người tật khác, tất cả đều ngoài sáu mươi. Ông không phải là người duy nhất không lắp chân giả, nhưng là người duy nhất từ chối.

Madeleine không thể hiểu nổi cái mà bà gọi là thái độ của ông.

- Trên phố có nhiều người ông không thể nhận ra họ đang đeo chân giả, vì họ đi đứng tự nhiên - bà nói.

- Tôi không muốn trông tự nhiên - ông nói - Tôi thích cảm thấy tự nhiên hơn.

Bà lắc đầu, mỉm cười hoài nghi:

- Đây là một chương mới trong đời ông - bà nói - Chương cũ đã khép lại rồi, ông phải nói lời từ biệt với nó và chấp nhận cái mới. Chấp nhận, đó là tất cả những gì ông cần làm. Rồi sau đó, mọi cánh cửa ông tưởng như đóng lại sẽ mở ra. Ông sẽ hiểu thôi.

Ông không đáp.

Ông có thực sự muốn cảm thấy tự nhiên không? Ông có cảm thấy tự nhiên trước khi xảy ra sự cố trên đường phố Magill không? Ông không biết. Nhưng có lẽ không biết mới là thứ cảm thấy tự nhiên. Thần Vệ nữ Milo có cảm thấy tự nhiên không? Bất chấp không có cánh tay, vệ nữ Milo vẫn là một vẻ đẹp lý tưởng của phụ nữ. Tương truyền trước kia nàng có tay nhưng bị gãy và sự mất mát đó chỉ làm cho vẻ đẹp của nàng thêm thấm thía. Nếu như ngày mai người ta phát hiện thực ra thần Vệ nữ do một người cắt tay làm mẫu, ắt nàng sẽ bị tống xuống tầng hầm ngay lập tức. Sao vậy? Vì sao hình ảnh chấp vá của một người phụ nữ được ngưỡng mộ lại không phải là hình ảnh của một người phụ nữ rời từng đoạn, chưa nói đến việc đoạn tay cắt được khâu lại gọn gàng?

Ông sẽ phải làm nhiều thứ mới đạp xe được xuống phố Magill lần nữa, để gió tấp vào mặt. Ông sẽ phải làm rất nhiều, cái chương hiện giờ đã đóng lại mới được mở ra lần nữa. Ông ước giá Wayne Blight không bao giờ ra đời. Thế là xong. Nói cho thoả. Nhưng ông giữ mồm giữ miệng.

Các chi có ký ức của nó. Madeleine nói với cả lớp, và bà nói đúng. Lúc ông dẫn một bước trên nạng, nửa người bên phải vẫn đu theo một vòng cung để cái chân cũ đu theo, đêm đêm bàn chân lạnh lẽo của ông vẫn tìm kiếm người anh em lạnh lẽo của nó.

Madeleine nói với họ rằng công việc của bà là lập lại chương trình cũ vì hiện giờ bộ nhớ lỗi thời

ra lệnh cho chúng ta phải giữ thăng bằng ra sao, đi ra sao, chạy ra sao.

- Đương nhiên chúng ta muốn giữ lại bộ nhớ cũ - bà nói - Nếu không, chúng ta sẽ không phải là con người. Nhưng chúng ta không nên bám lấy chúng, khi chúng cản trở tiến trình của chúng ta. Không giữ, khi chúng chắn đường chúng ta. Các vị có đồng ý với tôi không? Chắc chắn là có rồi.

Giống hết các nhân viên y tế ông gặp gần đây, Madeleine đối xử với những người già giao cho bà trông nom như thể họ là trẻ con - những giữ trẻ không được lanh lợi, có phần uể oải, có phần lơ đãng cần phần chân lên. Bản thân Madeleine chưa đến sáu mươi, có khi chưa đến năm mươi hoặc bốn mươi lăm, chắc chắn bà ta nhanh nhẹn như một con linh dương.

Madeleine dùng khiêu vũ để tái lập trình cho bộ nhớ của cơ thể. Bà cho họ xem băng video những người trượt băng trong các bộ áo bó chặt màu đỏ thắm hoặc vàng, trượt thành vòng thòng lọng, vòng tròn, đầu tiên là chân trái rồi đến chân phải theo nhạc nền của Delibes.

- Hãy nghe xe, hãy để giai điệu thấm vào các vị - Madeleine nói - để âm nhạc thấm suốt cơ thể các vị, để nó nhảy múa trong người các vị - Xung quanh ông, những người cùng lớp đã lấp chân giả cổ ra sức bắt chước động tác của người trượt băng. Vì ông không thể làm thế - không thể trượt băng, không thể khiêu vũ, không thể đi lại, thậm chí không thể đứng thẳng mà không cần giúp - ông nhắm mắt lại, bám lấy chân song và lắc lư theo nhịp nhạc. Ở tận nơi nào đó, trong một thế giới tưởng tượng, ông đang nắm tay cô gái duyên dáng của ông trượt quanh sân băng. Tất cả những cái này là trò thôi miên đây! Ông thầm nghĩ. Kỳ quặc làm sao, lỗi thời làm sao!

Chương cá nhân của ông (mỗi người có một chương trình cá nhân) gồm những bài tập thăng bằng.

- Chúng ta sẽ tập thăng bằng lại - Madeleine giải thích - với cơ thể mới của chúng ta - Bà gọi như thế đấy cơ thể mới của chúng ta, chứ không phải là cơ thể cũ bị cắt xén của chúng ta.

Cũng như trong bệnh viện người ta gọi là thủy liệu pháp thì Madeleine gọi là vật liệu-nước. Trong một cái vũng hẹp trong căn phòng đằng sau, ông nắm chân song và đi trong nước.

- Giữ chân cho thẳng - Madeleine nói - Cả hai chân. Giống như cái kéo vậy. Cắt, cắt, cắt.

Hồi xưa, ông sẽ ngờ vực những người như Madeleine Martin. Nhưng lúc này Madeleine Martin là tất cả mọi thứ để ông tin. Vì thế khi ở nhà, lúc có Marijana quan sát lúc không, ông tập hết bài tập trong chương trình cá nhân, thậm chí còn lắc lư-theo-nhạc.

- Tốt lắm, rất tốt cho ông - Marijana nói và gật đầu - ông theo nhịp điệu là tốt lắm đó - Nhưng chị chẳng buồn giấu vẻ chế nhạo của người có nghề trong giọng nói.

Tốt ư? Ông muốn nói với chị - Có thật không? Tôi không chắc là tốt cho tôi. Làm sao mà tốt được, khi tôi thấy toàn bộ việc này từ đầu chỉ cuối chỉ là nhục nhã? Nhưng ông không nói ra lời. Ông nén mình lại. Ông đã bước vào cái miền nhục nhã này, cái nơi là nhà mới của ông; ông sẽ không bao giờ ra khỏi; tốt hơn hết là im miệng; tốt hơn hết là chấp nhận.

Marijana thu thập hết quần của ông và mang về nhà. Hai ngày sau chị mang lại, ông bên phải đã

gập lại và khâu gọn gàng.

- Tôi không cắt đi đâu - chị nói - Nhờ ông thay đổi ý kiến và lắp chân giả. Chúng ta xem nào.

Chân giả, chị phát âm từ này như thể nó là tiếng Đức. Thesis, antithesis, rồi prosthesis.

Vết mổ cho đến lúc này không gây rắc rối gì và ông tưởng đã lành, nay bắt đầu ngứa ngáy. Marijana rắc bột kháng sinh lên và băng lại, nhưng vẫn tiếp tục ngứa. Ban đêm mới thật khổ. Ông phải cố thức để khỏi gãi. Ông thấy vết thương như một viên đá quý lớn cháy rực trong đêm tối, vừa là lính gác lẫn tù nhân, ông buộc phải núp mình bảo vệ nó.

Con ngựa giảm, nhưng Marijana tiếp tục chăm sóc đặc biệt cho đoạn chân cụt, rất thuốc bột, trông nom.

- Ông có nghĩ chân ông lại mọc ra không, ông Rayment? - một hôm chị hỏi, hoàn toàn bất ngờ.

- Không, tôi chưa bao giờ nghĩ thế.

- Có chứ, có khi thỉnh thoảng ông nghĩ như thế. Giống trẻ con ấy mà. Trẻ con tưởng cắt cụt đi, nó lại mọc. Ông hiểu ý tôi không? Nhưng ông không phải là trẻ con, ông Rayment. Vậy sao ông không muốn lắp chân giả? Hay ông bền lên như một cô gái? Có thể ông nghĩ, ông đi trên phố, ai cũng nhìn ông. Ông Rayment kìa, ông ta chỉ có một chân! Không phải thế đâu. Không đúng thế đâu. Chẳng ai nhìn ông hết. Ông lắp chân giả, chẳng ai nhìn ông. Không ai biết. Không ai để ý.

- Tôi sẽ suy nghĩ - ông nói - Còn nhiều thời gian mà. Mọi thời gian ở trên đời.

Sau sáu tuần lễ thủy liệu pháp, lắclư và tái lập trình, ông bỏ lớp của Madeleine Martin. Ông gọi đến trường của bà sau giờ làm việc và để tin nhắn trong máy. Ông nghĩ ngay cả đến việc gọi cho bà Putts. Nhưng biết nói gì với bà Putts? Trong sáu tuần lễ, ông đã sẵn sàng tin vào Madeleine Martin và cách chữa trị bà đưa ra, chữa trị cho bộ nhớ cũ. Bây giờ ông không tin bà ta nữa. Thế thôi, chẳng có gì hơn. Nếu trong ông còn chút lòng tin, nó đã chuyển sang Marijana Jokić, chị không có trường lớp, không lời hứa hẹn, chỉ có sự chăm sóc.

Ngồi vắt vẻo lên thành giường ông, vừa ép bàn tay trái lên háng ông Marijana vừa quan sát, gật gù lúc ông uốn cong, duỗi thẳng và quay tròn khúc chân cụt. Bằng động tác ép nhẹ nhẹ, chị giúp ông mở rộng độ uốn. Chị xoa bóp bắp thịt nhừ mỗi, chị lật ông nằm sấp và xoa bóp phần dưới lưng.

Từ sự đụng chạm với bàn tay chị, ông học được mọi thứ ông cần biết: chị không hề khó chịu với tấm thân bị huỷ hoại và ngày càng nhẽo này, chị sẵn sàng nếu có thể, và nếu ông cho phép, truyền qua các đầu ngón tay một lượng dồi dào sức khỏe và sự tươi tắn cho ông.

Đây không phải là một cách chữa trị, không làm vì tình yêu, mà chắc chỉ là thông lệ chăm sóc chính thống. Nhưng thế là đủ. Nếu có tình yêu thì chỉ về phía ông thôi.

Mười

Một buổi sáng, Marijana xuất hiện cùng một thanh niên cao ráo. Đây là Drago, cậu thanh niên trong ảnh, không thể nhầm được.

- Con trai tôi đến xem chiếc xe đạp của ông - Marijana nói - Biết đâu nó có thể sửa được.

- Được, tất nhiên rồi (Nhưng ông tự hỏi, ông có nói gì với chị về việc ông muốn sửa cái xe đạp tan nát ấy không nhỉ?) - Chào Drago, rất vui được gặp cậu, cảm ơn cậu đã đến - Ông moi chiếc chìa khoá phòng kho ở đồng chìa khoá trong ngăn kéo, đưa cho cậu ta - Cậu xem thế nào. Tôi thì thấy cái xe ấy không sửa được nữa. Khung bị cong. Cước mười ăn một rằng trục xe bị gãy. Nhưng cứ ngó xem.

- OK - cậu thanh niên nói.

- Tôi đưa nó đến nói chuyện với ông - Marijana nói khi chỉ còn lại họ - Như ông đã nói.

Như ông đã nói? Ông có thể nói gì nhỉ? Ông nên cho Drago một bài học về an toàn trên đường chẳng?

Câu chuyện mà Marijana bịa ra với con trai làm ông mất cả buổi sáng hiện ra từng mẩu một: ông Rayment có một cái xe đạp muốn sửa để bán đi, nhưng ông không chỉ què mà còn vụng về nên không thể tự sửa được.

Kiểm tra xong, Drago quay lại và báo cáo. Cậu không thể nói ngay khung xe có gãy không. Cậu có nhiều bạn, trong số đó một người có xưởng sửa chữa có thể uốn lại hình dạng cũ và phun sơn. Tuy nhiên, một bánh xe mới, moayơ, đĩa và bộ phanh mới nhất định sẽ làm ông, ông Rayment, có một chiếc xe đạp tuy cũ nhưng tốt.

Đây là một lời khuyên rất biết điều. Đây là điều lẽ ra ông nên nói.

- Cảm ơn cậu đã xem hộ - ông nói - Mẹ cậu kể với tôi là cậu mê xe máy lắm.

- Vâng, bố cháu mua cho một chiếc Yamaha 250 phân khối.

- Thế thì tốt, - ông bắt gặp cái liếc nhìn của Marijana, cậu con trai ra vẻ không để ý. Chị còn muốn ông nói gì nữa đây?

- Mẹ cháu bảo ông đã bị tai nạn khá nặng - chàng trai gợi ý.

- Phải. Tôi đã phải nằm viện một thời gian.

- Chuyện xảy ra như thế nào ạ?

- Tôi bị một chiếc xe hơi húc phải khi tôi đang đi. Người lái xe nói không nhìn thấy tôi. Cậu ta nói tôi không ra hiệu xin đường. Nói cậu ta quáng mắt vì nắng.

- Thế thì tệ quá.

Một khoảng im lặng. Cậu trai đã tiếp thu bài học ông muốn cậu biết chưa? Marijana đã đạt điều chị muốn chưa? Ông ngờ là chưa. Chị muốn ông nói nhiều hơn nữa, căn dặn cậu trai đừng gây tai hoạ

cho những người đi xe đạp, và với những người đi xe máy cùng thế, đừng mang những đau đớn của người bị thương và nỗi nhục của người quê quặt về nhà. Nhưng ông có cảm giác chàng trai này thích nói ngắn gọn và không muốn nghe thuyết giáo. Thực ra, nếu Drago có thông cảm với ai trong vụ đụng xe ở đường Magill, cậu ta sẽ thông cảm với Wayne Blight là người trẻ hơn, phóng nhanh sau tay lái nhiều hơn với Paul Rayment, ông già đang trí cưỡi xe đạp.

Marijana còn muốn ông đưa ra những thay đổi lớn lao gì nữa? chị thực lòng muốn cậu thanh niên đẹp trai, khoẻ mạnh và sôi nổi này dành các buổi chiều ở nhà với sách vở trong lúc các bạn cậu vui đùa bên ngoài? Để chiếc Yamaha sáng choang trong ga ra rồi đi xe buýt? Drago Jokić là một cái tên trong thiên sử thi thời gian, Ballad về Drago Jokić.

Ông háng giọng:

- Drago, mẹ cậu muốn tôi nói riêng với cậu vài lời.

Marijana rời phòng. Ông quay sang cậu trai:

- Drago, tôi chẳng là gì với cậu, chỉ là một người được mẹ cậu chăm sóc và tôi rất biết ơn. Nhưng mẹ cậu yêu cầu tôi nói chuyện với cậu và tôi đã đồng ý. Tôi muốn nói với cậu rằng nếu như tôi có thể xoay ngược đồng hồ lại trước khi xảy ra tai nạn, tôi sẽ làm ngay, hãy tin tôi đi. Cậu có thể không nghĩ thế lúc nhìn tôi nhưng tôi đã trải qua một cuộc sống sôi nổi. Bây giờ thậm chí tôi không thể đến cửa hàng... tôi phải phụ thuộc vào người khác từ các việc nhỏ nhất. Mà chuyện đó xảy ra chỉ trong tích tắc, chẳng biết từ đâu. Vậy đấy, nó cũng có thể xảy ra với cậu rất dễ dàng. Đừng mạo hiểm với cuộc đời, con trai ạ, không đáng thế đâu. Mẹ cậu muốn cậu đi xe cho cẩn thận. Mẹ cậu là người tốt, bà ấy yêu cậu. Cậu hiểu không.

Nếu ông được đề nghị đoán trước, ông sẽ nói rằng chàng trai Drago sẽ ngồi suốt lúc nghe giảng giải, mắt nhìn xuống, cắn cắn lớp da quanh móng tay mong ông già chấm dứt cho nhanh và nguyên rửa mẹ đã đưa cậu đến đây. Nhưng sự thể lại chẳng giống thế chút nào. Suốt lúc ông nói, Drago nhìn thẳng vào ông, một nụ cười yếu ớt, không thân thiện nở trên đôi môi rõ nét của cậu.

- OK - cuối cùng cậu nói - Lời nhắn đã được nhận rồi. Cháu sẽ cẩn thận - Rồi, sau một lát ngừng - Ông thích mẹ cháu phải không?

Ông gật. Ông có thể nói nữa, nhưng lúc này một cái gật là đủ.

- Mẹ cháu cũng thích ông.

Marijana cũng thích ông. Trái tim ông căng phồng lên quá cỡ. *Tôi không chỉ thích mà tôi yêu cô ấy!* - những lời đó suýt buột ra.

- Tôi cố giúp mẹ cậu, thế thôi - thay vào đó, ông nói - Vì thế tôi mới nói chuyện với cậu. Tôi không cho là trò chuyện có thể cứu được cậu, mà vì chuyện này - ông vỗ nhẹ vào bộ hông méo mó, đùa - có thể xảy ra, cậu không thể đoán trước, không thể ngăn lại. Nhưng nó có thể giúp mẹ cậu. Có thể giúp bà biết rằng cậu biết bà yêu cậu và muốn cậu an toàn, muốn đến mức nhờ một người lạ là tôi đây

nói thêm một lời. OK?

Có những lời mà tự chúng, rồi đằng sau, bên dưới hoặc xung quanh đều có mục đích. Lúc nói, ông nhận thấy cậu trai ngấm môi ông, gạt lời lẽ sang một bên như thể chúng là những sợi tơ nhện, điều chỉnh lắng nghe. Sự tôn trọng của ông với cậu tăng rất nhanh. Chàng trai này chẳng phải tầm thường! Cậu ta ắt phải bị thánh thần ghen tị. Ballad về Drago Jokić! Mẹ cậu lo lắng cũng chẳng có gì lạ. Một cú điện thoại vào lúc sáng sớm. “Bà Jokić phải không? Bà có cậu con trai tên là Drago? Đây là bệnh viện ở Gumeracha”. Giống một cây kim hoặc một mũi kiếm đâm vào tim. Đứa con đầu của chị.

Marijana trở lại. Drago đứng lên.

- Giờ con phải đi - cậu nói - Tạm biệt mẹ - cậu cúi xuống từ tầm cao, chạm môi vào trán mẹ - Tạm biệt ông Rayment. Cháu rất tiếc vì cái xe. - rồi cậu đi.

- Nó chơi tennis rất cừ - Marijana nói - Bơi rất giỏi. Giỏi mọi thứ. Rất thông minh - chị mỉm cười mệt mỏi.

- Marijana thân mến của tôi - ông nói - khi xúc cảm tăng cao, ông tự nhủ, trong lúc xúc cảm tăng cao người ta có thể được tha thứ vì lỡ lầm trong những thuật ngữ kỳ quặc biểu thị sự thương mến - Tôi tin chắc nó sẽ ổn thôi. Tôi tin chắc nó sẽ có cuộc sống dài lâu, hạnh phúc và trở thành một đô đốc hải quân, nếu nó muốn thế.

- Ông nghĩ thế sao? - Nụ cười không tắt trên môi chị nhưng lúc này hiển hiện một niềm vui thuần khiết bất chấp thực tế là đôi bàn tay ông vô dụng và là một người què, chị tin rằng ông có khả năng đoán trước tương lai - Thế thì hay quá.

Mười một

Nụ cười của Marijana cứ vương vấn trong trí ông, dẫn đến một sự thay đổi đầy mong mỏi, thôi thúc. Mọi sự buồn rầu, mọi bóng mây u ám tan ngay lập tức. Ông là người thuê Marijana, là ông chủ của chị, là người trả tiền để chị làm việc, nhưng hàng ngày trước khi chị đến, ông ríu rít quanh nhà, cố hết sức cho mọi thứ gọn gàng ngăn nắp. Ông còn mua cả hoa làm căn phòng buồn tẻ sáng bừng.

Tình trạng thật buồn cười. Ông muốn gì ở người đàn bà này? Chắc chắn ông muốn chị cười lần nữa, cười với ông. Ông muốn giành được một chỗ trong trái tim chị, dù bé nhỏ. Ông có muốn thành người tình của chị không? Có, ông muốn, trong một cảm xúc nhiệt thành. Ông muốn yêu, muốn thương mến chị và các con chị, Drago, Ljuba và đứa thứ ba, đứa mà ông chưa nhìn thấy. Còn với chồng chị, ông thề là chưa hề thoáng có ý định thâm hiểm. Ông mong chồng chị mọi điều hạnh phúc và may mắn. Dù sao chăng nữa, ông sẽ cho anh mọi thứ để được làm cha những đứa con xinh đẹp, tuyệt vời ấy và làm chồng Marijana, cùng làm cha cùng làm chồng nếu cần thế, hoàn toàn thuần khiết, hoàn toàn trên lý thuyết nếu cần. Ông muốn chăm sóc họ, tất cả bọn họ, che chở và cứu rỗi họ.

Cứu rỗi họ khỏi cái gì? ông không thể nói, vẫn chưa nói. Nhưng ông muốn cứu Drago hơn hết thảy. Ông sẵn sàng đứng giữa Drago và tiếng sét ghen tị của thánh thần, giờ bộ ngực của chính ông ra hứng chịu.

Ông giống như một người đàn bà cô độc bao giờ sinh hạ một đứa con, đã quá già để làm việc ấy, nay đột nhiên ham muốn mãnh liệt và cấp bách được làm mẹ. Thèm muốn đến mức có thể ăn trộm con người khác, thèm muốn đến điên rồ.

Mười hai

- Dạo này Drago ra sao? - ông hỏi Marijana, cố thần nhiên hết mức.

Chị nhún vai chán nản.

- Kỳ nghỉ cuối tuần này nó sẽ cùng các bạn đến bãi biển Tunkalooloo. Ông nói cái tên ấy thế nào nhỉ - Tunkalooloo?

- Tunkalilla.

- Chúng đi bằng xe máy. Toàn lũ bạn rồ dại, những đứa con trai liều mạng. Tôi hoảng lắm. Y như một băng cướp. Bọn con gái cũng thế, ông không thể tin nổi chúng trẻ như thế nào. Tôi mừng vì tuần trước ông đã nói chuyện với nó.

- Có gì đâu. Chỉ là mấy lời như người cha thôi.

- Vâng, nhà tôi không có được những lời dạy bảo như ông nói, đấy là cái khó của anh ấy.

Đây là lần đầu tiên chị lên tiếng phê phán người chồng vắng mặt. Ông đợi thêm, nhưng không có gì nữa.

- Đây không phải là một đất nước dễ chịu cho một thanh niên sinh sống - ông thận trọng đáp - Một xu hướng mạnh mẽ lan tràn. Nhiều sức ép lên một chàng trai nổi bật có nhiều thành tích của đàn ông, những môn thể thao mang tính đàn ông. Phải là một người liều lĩnh. Mạo hiểm. Chắc chắn là khác hẳn với đất nước cũ của chị.

Đất nước cũ của chị. Bây giờ ông nghe, thấy những lời đó có vẻ hạ cố. Vì sao thanh niên ở đây không giống nơi quê hương nhà Jokić? Ông biết gì về các loại đức tính đàn ông ở Đông Nam châu Âu? Ông đợi Marijana nói là ông đúng. Nhưng đầu óc chị đang ở tận đâu đâu.

- Ông nghĩ sao về trường nội trú, ông Rayment?

- Tôi nghĩ sao ư? Tôi cho là trường nội trú rất đắt. Tôi cũng cho là một sai lầm, sai lầm tệ hại khi tin rằng trong trường nội trú bọn trẻ được canh chừng cả ngày lẫn đêm, yên trí chúng không bị tổn hại. Nhưng ở trường nội trú cũng có thể được giáo dục tốt, hoặc trong các trường nội trú tốt hơn, đó là điều chắc chắn. Chị định cho Drago vào đấy à? Chị đã kiểm tra lệ phí chưa? Chị nên làm điều ấy trước tiên. Lệ phí có thể cao đến vô lý, thực tế là cao vô cùng.

Ông cố nén không nói: cao đến mức loại ngay những đứa con có cha lắp ráp ô tô kiếm sống. Hoặc có mẹ làm việc chăm sóc người già.

- Nhưng nếu chị nghĩ đến việc này một cách nghiêm túc - ông dần tới, dù trong lúc nói ông cảm thấy điều mình nói là khinh suất, nhưng ông không thể ngừng lại - và nếu Drago thực lòng muốn vào trường nội trú, tôi có thể giúp đỡ về tài chính. Chúng ta cứ coi là một khoản cho vay.

Im lặng trong giây lát. Thế là đã nói ra rồi, ông nghĩ. Không còn lùi được nữa.

- Chúng tôi đang mong cháu có thể được học bổng, cả môn tennis và mọi thứ khác nữa - Marijana nói, có lẽ chị chưa thấu hiểu lời ông và ẩn ý sau đó.

- Phải, chắc là có khả năng được học bổng, chị cứ xem xét cho kỹ.

- Hoặc chúng tôi có thể đi vay - dường như lúc này lời ông nói mới vang đến tai chị, lông mày chị cau lại - Ông có thể cho chúng tôi vay được chứ, ông Rayment?

- Tôi có thể cho anh chị vay. Không lấy lãi. Bao giờ Drago kiếm được tiền, các vị sẽ trả.

- Sao lại thế?

- Đây là một khoản đầu tư cho tương lai nó, cho tương lai lai của tất cả chúng ta.

Chị lắc đầu.

- Sao lại thế? - chị nhắc lại - Tôi không hiểu.

Hôm nay là một trong những ngày chị đưa Ljuba đi cùng. Mặc tạp dề đỏ, hai chân duỗi dài trên sofa, một chân đi tất đỏ, một chân đi tất màu tía, cánh tay buông thõng bên sườn, nếu không có cặp mắt đen láy tinh nhanh có thể nhầm cô bé là một con búp bê.

- Chắc chị phải biết chứ, Marijana - ông thì thào. Miệng ông khô khốc, tim ông đập thình thịch, ông sợ hãi và hồi hộp như lúc mười sáu tuổi - Phụ nữ bao giờ cũng biết.

Chị lại lắc đầu một lần nữa. Hình như chị thực sự bối rối.

- Tôi không hiểu mà.

- Tôi sẽ nói riêng với chị.

Chị nói thầm với con bé. Ljuba ngoan ngoãn cái ba lô màu hồng xinh xắn của nó và lon ton đi vào bếp.

- Thế - Marijana nói - Giờ thì ông nói đi.

- Tôi yêu em. Thế thôi. Tôi yêu em và muốn tặng em chút gì đó. Em cứ mặc tôi.

Hồi ông còn bé, trong những quyển sách mẹ ông đặt từ Paris đóng trong hộp các tông màu nâu có dán Hiệu sách Hachette và một hàng tem in hình Marianne nghiêm nghị đội mũ Phrygia, những quyển sách làm mẹ ông thờ dài trong phòng khách ở Ballarat, các cánh cửa chớp khép chặt để chống nóng hoặc chống lạnh. Cậu bé Paul đọc thầm theo mẹ, bỏ cách quãng những từ không hiểu và mảy mò xem nghĩa là gì làm mẹ cậu hài lòng đến thế, chắc sẽ viết rằng môi Marijana rung lên khinh thị, có khi môi còn cong lên trong lúc mắt lấp lánh vì hân hoan thầm kín. Nhưng khi đã hết tuổi thơ, ông không còn tin vào thế giới của Hachette nữa. Nếu từng có - ông ngờ điều này lắm - một quy tắc về các vẽ mà khi hiểu thấu rồi, người ta có thể đọc được những chuyển động thoáng qua của môi và mắt người, thì nay nó cũng cuốn theo chiều gió rồi.

Sự im lặng bao trùm, và Marijana không làm gì để phá vỡ. Nhưng ít nhất chị cũng không quay gót. Dù chị có cong môi lên không, hình như chị sẵn sàng nghe lời tuyên bố khác thường và không đúng quy tắc này.

Lẽ tất nhiên, việc ông nên làm là ôm lấy người đàn bà này. Ngực áp ngực để chị không hiểu làm ông. Nhưng muốn ôm lấy chị, ông phải gạt cái nặng ngổ ngảng sang một bên mới đứng dậy được, và nếu làm thế ông sẽ lão đảo, có khi ngã. Lần đầu tiên ông hiểu rõ cảm giác của cái chân giả, cái chân có cơ chế khoá chặt đầu gối, làm cánh tay tự do.

Marijana khua khua bàn tay như đang lau kính cửa sổ hoặc quất lại cái khăn rửa bát.

- Ông muốn trả tiền cho Drago vào trường nội trú - chị nói và tình trạng mê mụ như vỡ ra.

Đấy có phải là điều ông muốn: trả tiền cho Drago vào trường? phải. Ông muốn Drago được học hành đến nơi đến chốn, rồi sau đó, nếu cậu còn ôm ấp hoài bão, nếu biến là niềm say mê thực sự của trái tim cậu, cậu có đủ điều kiện để trở thành một sĩ quan hải quân. Ông cũng muốn Ljuba và chị nó được lớn lên sung sướng có mơ ước riêng. Hơn hết thấy, ông muốn mở rộng sự che chở nhân từ của ông. Ông muốn được yêu thương người đàn bà, người mẹ tuyệt vời này. Tất cả là thế. Vì nó, ông sẽ trả mọi giá.

- Phải - ông nói - Đấy chính là điều tôi muốn nói.

Chị bắt gặp cái nhìn chăm chú, thẳng thắn của ông. Dù ông không dám thề, song ông tin là chị đo mặt. Rồi chị nhanh chóng rời khỏi phòng. Một lát sau, chị quay lại. Chị đã bỏ chiếc khăn trùm màu đỏ,

tóc chị lay động mềm mại. Một tay chị dắt Ljuba, tay kia cầm cái ba lô màu hồng. Chị nói thầm vào tai con. Đứa trẻ ngón tay cái ngậm trong miệng, quay nhìn ông tò mò.

- Mẹ con tôi phải về - Marijana nói - cảm ơn ông - hai mẹ con biến trong chớp mắt.

Ông đã làm việc đó. Ông, một ông già có những ngón tay nổi u, đã thú nhận tình yêu của mình. Nhưng ông có dám hy vọng vào người đàn bà này, người ông không hề đắn đo suy tính trước, không hề lưỡng lự chôn vùi mọi hy vọng, liệu chị có đáp lại tình yêu của ông không?

Mười ba

Ngày hôm sau Marijana không đến. Ngày thứ Sáu chị cũng không đến. Sự u ám ông tưởng đã tan vĩnh viễn, nay trở lại. Ông gọi điện đến nhà Jokić, nghe một giọng nữ nhưng không phải Marijana, (nhưng ai? Của cô con gái kia chăng?) trên máy trả lời tự động.

- Paul Rayment đây, gọi cho Marijana - ông nói - Có thể cho tôi nói chuyện với chị ấy được không?

Không có tín hiệu.

Ông ngồi xuống viết một bức thư. Marijana thân mến, ông viết, tôi e rằng chị đã hiểu lầm tôi. Ông xoá chữ *tôi* và viết *ý tôi*. Nhưng chị có thể hiểu lầm ý gì? ông viết, bắt đầu một câu mới. Khi gặp chị lần đầu, tôi đang trong tình trạng tan vỡ. Câu này không đúng. Đầu gối và triển vọng của ông vỡ tan chứ không phải là tình trạng của ông. Nếu ông biết có từ miêu tả tình trạng của ông khi gặp Marijana, ông cũng sẽ biết ý nghĩa của nó, vì là hôm nay. Ông xoá chữ *tan vỡ*. Nhưng thay bằng chữ nào đây?

Trong lúc ông đang xao động thì chuông cửa reo. Tim ông nảy lên. Sau tất cả, chả lẽ một từ rắc rối, một lá thư phiền hà lại hoá ra vô ích sao?

- Ông Rayment? - có tiếng nói trong điện thoại ở lối vào - Elizabeth Costello đây. Tôi có thể nói chuyện với ông được không?

Elizabeth Costello, bà ta có là ai đi nữa cũng đang ung dung trèo lên cầu thang rồi. Lúc đến cửa bà thở hỏn hển: ông sẽ bảo là một phụ nữ trạc sáu mươi (sau này mới biết bà đã ngoài sáu mươi), mặc bộ váy áo lụa sắc sỡ, cắt thấp ở đằng sau để lộ một phần vai đầy tàn nhang chẳng mấy hấp dẫn.

- Tim tôi yếu - bà ta vừa nói vừa thở hỏn hển - cũng rách việc gần bằng (bà dừng lại để thở) một cái chân tôi.

Nhận xét có vẻ không thích hợp và bất lịch sự của một người lạ làm ông sững sốt.

Ông mời bà ta vào và mời ngồi. Bà nhận một ly nước.

- Tôi sắp nói tôi từ Thư viện Quốc gia đến, - bà nói - tôi sắp giới thiệu tôi là một trong những người tình nguyện của Thư viện, đến vì mục sử dụng vốn quyền góp của ông về mặt vật chất, tôi định nói về một kịch cỡ để chúng tôi có thể lên kế hoạch. Sau rồi mới biết thực ra tôi là ai.

- Bà không phải là người của thư viện?

- Không. Đây chỉ là chuyện bịa.

- Vậy bà là...?

Bà ta liếc nhìn khắp phòng khách, có vẻ ưng ý.

- Tên tôi là Elizabeth Costello - bà nói - như tôi đã nói.

- Chà, vậy bà chính là Elizabeth Costello ấy ư? Tôi xin lỗi, tôi không ngờ. Xin bà tha lỗi.

- Không cần đâu - Lún sâu trong chiếc sofa, bà ta vùng vẫy đôi chân - Chúng ta vào việc nhé?

Đây không phải là việc tôi làm trước đây, ông Rayment ạ. Ông đưa tay cho tôi được không?

Ngay lập tức, ông cảm thấy bối rối. Đưa tay ông cho bà ta? Bà duỗi bàn tay phải và ông nắm lấy. Bàn tay của bà đầy đặn và khá mát mẻ nằm yên trong tay ông giấy lát, và ông bực mình vì tay ông xanh xám do không hoạt động quá lâu.

- Thế đây - bà nói - Ông thấy không, tôi là kẻ khá đáng ngờ đây - Và thấy ông lúng túng - Ý tôi là muốn thử thăm dò xem ông thuộc loại người nào. Tôi muốn biết chắc chắn - bà tiếp, và lúc này ông thực sự không hiểu bà - là thân thể chúng ta sẽ không trải qua cùng nhau. Đương nhiên là vô tội rồi. Chẳng ai trong chúng ta là hồn ma, tại sao tôi không nghĩ thế chứ? chúng ta cứ làm nhé?

Bà lại nặng nề ngồi xuống, kênh ngang vai lên và bắt đầu đọc thuộc lòng “Tai họa vồ lấy ông từ bên phải, đột ngột, bất ngờ và đau đớn như một tia chớp điện, nhắc nhở ông khỏi chiếc xe đạp. *Bình tĩnh nào!* Ông tự nhủ lúc bay trong không khí, và vân vân”.

Bà ngừng lại và dò xét gương mặt ông, như đo ảnh hưởng của bà.

- Ông có biết lần đầu tiên nghe thấy những lời này, tôi tự hỏi điều gì không, ông Rayment? Tôi tự hỏi, Sao mình cần người đàn ông này? Sao không để ông ta yên, thanh toán lao xuống trên chiếc xe đạp, quên hẳn Wayne Bright hay Blight, chúng ta cứ gọi là Blight, rồ lên từ đằng sau hại đời ông ta và làm ông ta ngã nhào, đầu tiên là nằm viện rồi sau đó trở lại trong căn hộ này với những bậc thang bất tiện? Paul Rayment là ai với mình?

Cái người đàn bà lỗ mãng này là ai mà mình phải mời vào nhà? mình xua bà ta đi bằng cách nào bây giờ?

- Trả lời những câu hỏi của bà như thế nào nhỉ? - ông thận trọng nhắc lại - Tôi là ai với bà?

- Ông đã đến với tôi - bà ta nói - Trong một số mặt nhất định, tôi không kiềm chế nổi những thứ đến với mình. Ông đến cùng với vẻ tái nhợt, tư thế lom khom trên đôi nạng, với bộ sưu tập ảnh phong phú và nhiều thứ khác nữa. Cùng với anh chàng tị nạn Miroslav Jokić người Croatia, phải, Miroslav chính là tên anh ta, bạn bè đều gọi là Mel, và bắt đầu gắn bó với vợ anh ta.

- Đây không phải là mới bắt đầu.

- Đúng thế chứ. Với một người ông thổ lộ mọi cảm xúc thay vì giữ kín trong lòng, dù ông không có ý định và ông biết ông không có ý định xem kết quả sẽ ra sao. Hãy nghĩ cho kỹ đi, Paul. Ông có ý định nghiêm túc rũ rề người làm thuê của ông bỏ gia đình và chung sống với ông không? Ông có nghĩ sẽ mang lại hạnh phúc cho cô ta không? con cái cô ta sẽ giận và hoang mang, chúng sẽ không nói chuyện với cô ấy nữa, cô ấy sẽ nằm suốt ngày trên giường ông, khóc nức nở và không thể nguôi. Ông có thích như thế không? Hay là ông có những dự định khác? Hay ông xếp đặt cho Mel đi lướt sóng rồi mất tích, để vợ con lại cho ông?

Trở lại câu hỏi đầu tiên của tôi. Ông là ai hở ông Paul Rayment, và khuynh hướng thiên về tình

cảm say đắm của ông có gì đặc biệt? Ông có cho ông là người đàn ông duy nhất trong tuổi xế chiều, có thể nói tận cuối buổi rồi mà vẫn chưa hề tìm thấy một tình yêu đích thực? Ông Rayment ạ, những câu chuyện rẻ tiền như thế này rất dễ kiếm. Ông sẽ làm ông thành một vụ nổi đình đám đây.

Elizabeth Costello: ông chợt nhớ ra bà ta là ai. Trước kia ông đã cố đọc tác phẩm của bà, một cuốn tiểu thuyết, nhưng đành bỏ dở vì ông không thấy hấp dẫn. Thỉnh thoảng bắt gặp những bài viết của bà về sinh thái học và quyền lợi của động vật trên báo, ông thường bỏ qua vì chẳng mấy quan tâm. Có thời bà ta lừng tiếng vì chuyện này chuyện kia nhưng hình như tất cả đã qua rồi, hay có thể đây chỉ là cuộc tấn công ồ ạt của phương tiện truyền thông. Tóc hoa râm, mặt xám xịt và như bà ta nói, tim yếu. Bà ta đang thở dốc. Bà ta đang ở đây, thuyết giảng cho ông, bảo ông phải sống ra sao!

- Bà muốn tôi làm cho vụ này thành cái gì? - ông nói - Chuyện của tôi đáng để bà quan tâm thế ư?

- Tôi nên hiểu thế nào ư? Ông nghĩ một cái gì đi chứ!

Mụ đàn bà ngu xuẩn! Ông những muốn tống cổ bà ta đi.

- Cố lên nào! - bà ta giục.

Cố? cố cái gì? cố lên nào! Chỉ nên nói câu ấy với một người đàn bà đang đau đẻ.

- Xé toang cái màn chí tử - bà ta nói - đường phố Magill chính là cái cổng dẫn đến cái chết, ông cảm thấy ra sao lúc ông bay trong không khí? Cả cuộc đời ông có vụt sáng loé trước mắt ông không? làm thế nào để ông hồi tưởng lại lúc cuộc sống sắp bỏ ông ra đi?

Điều ấy là thực sao? Ông suýt chết ư? Chắc có sự khác biệt giữa người có nguy cơ bị chết với người đang mấp mé cái chết. Người đàn bà này chia sẻ cái mà ông không có? Ngày hôm ấy, lúc bay trong không khí, ông đã nghĩ những gì nhỉ? Ông không cảm thấy tự do như hồi còn bé, khi nhảy từ trên cây, thậm chí từ trên mái nhà xuống mà không sợ. Rồi sau đó là thở hổn hển khi ông đập xuống đường, hơi thở như hắt ra trong cú ngã đánh bịch. Có thể nào tiếng thở hắt ra được hiểu là ý nghĩ cuối cùng, lời cuối cùng?

- Tôi thấy buồn - ông nói - đời tôi dường như là phù phiếm. Tôi cho là một sự phí hoài.

- Buồn ư. Ông ấy bay trong không khí rất chi là dễ dàng, chỉ một chàng thanh niên liều lĩnh bay trên xà ngang mới như thế, và ông ấy cảm thấy buồn. Nhìn lại dĩ vãng, đời ông ta dường như phù phiếm. Còn gì nữa?

Còn gì nữa ư? Chẳng gì nữa hết. Người đàn bà này đang moi móc cái gì?

Nhưng hình như bà ta đã mất hứng cật vấn.

- Tôi xin lỗi, bất chợt tôi thấy không được khoẻ - bà ta vừa lẩm bẩm vừa cố đứng dậy. Cái cảm xệ của bà ta trắng bệch.

- Bà có muốn nằm nghỉ một lát không? trong phòng làm việc của tôi có một cái giường. Tôi pha cho bà chén trà nhé?

Bà ta xoa tay:

- Theo người đã trải qua, thì chỉ là choáng váng vì nóng, vì treo cầu thang thôi. Vâng, cảm ơn ông, tôi sẽ nằm một lát. - bà ta làm động tác chống tay lên nệm sofa.

- Để tôi giúp bà - ông đứng dậy, dựa vào một cái nạng, nắm cánh tay bà. Người què đỡ người tập tễnh, ông nghĩ. Da bà ta lạnh và ướt át.

Cái giường trong phòng làm việc thực ra khá dễ chịu. Ông làm việc có thể, là đẹp mọi thứ lộn xộn, bà cởi giày và nằm duỗi dài. Ông nhận thấy bắp chân khá nhẽo, mạch máu xanh xanh của bà ta qua bít tất.

- Đừng để ý đến tôi - bà ta nói và đưa cánh tay lên che mắt - chẳng phải là điều chúng tôi thường nói, chúng tôi là những vị khách không mời mà đến đó sao? Cứ coi như không có tôi ở đây.

- Tôi sẽ để bà nằm nghỉ - ông đáp - Lúc nào bà thấy khá hơn, tôi sẽ gọi taxi cho bà.

- Không, không, không - bà nói - Đừng làm thế tôi sợ. Tôi còn ở với ông thêm một chốc nữa.

- Tôi không nghĩ thế.

- Ồ, có chứ, ông Rayment. Tôi sợ thế. Bởi trong tương lai đoán trước được, tôi sẽ làm bạn với ông - bà nâng cánh tay che mắt, và ông thấy bà mỉm cười yếu ớt - Đừng thất vọng - bà nói - chưa phải là tận cùng thế giới đâu.

Nửa giờ sau ông lại tạt vào. Bà đang ngủ. Hàm dưới là răng giả thò ra ngoài, từ sau họng vọng ra tiếng loạt soạt yếu ớt như khuấy sỏi. Ông thấy âm thanh đó gần như không khoẻ.

Ông cố trở lại quyển sách đang đọc dở, nhưng không thể tập trung nổi. Ông đắm chiêu nhìn ra ngoài cửa sổ.

Có tiếng ho. Bà ta đang đứng ở ngưỡng cửa, bàn chân đi tất.

- Ông có aspirin không?

- Bà sẽ thấy paracetamol trong tủ ở buồng tắm. Tôi chỉ có thứ ấy.

- Nhấn mặt với tôi không hay đâu, ông Rayment - bà ta nói - Tôi không đòi hỏi hơn thứ ông không có.

- Vậy bà đòi gì? - ông không thể kìm được sự tức giận trong giọng nói.

- Tôi không đòi hỏi ông. Tôi không đòi có một buổi chiều hoàn hảo trong căn hộ ảm đạm này của ông.

- Vậy bà đi đi! Rời ngay khỏi nhà tôi, nếu nó làm bà méch lòng. Tôi vẫn không hiểu vì sao bà đến. Bà muốn gì ở tôi?

- Ông đã đến với tôi. Ông...

- Tôi đã đến với bà ư? Bà mới là người đến với tôi!

- Suyt, ông đừng hét như thế, hàng xóm lại tưởng ông đánh tôi - bà ngồi sụp xuống ghế - tôi xin lỗi. Tôi biết tôi là kẻ không mời mà tới. Ông đã đến với tôi, tôi chỉ có thể nói thế. Ông chột loé lên trong tôi - một người đàn ông một chân thương tật, không tương lai và không có tình cảm nồng nàn

thích hợp. Đây là nơi bắt đầu. tôi không biết chúng ta sẽ đi đến đâu. Ông có dự kiến gì không?

Ông im lặng.

- Ông có thể nghĩ đây là theo trực giác, nhưng đúng là thứ tôi làm. Tôi đã xây dựng đời tôi như thế, hoàn toàn theo trực giác, kể cả những thứ ban đầu tôi không có cảm tình. Trên cả những thứ ban đầu tôi không có cảm tình.

Theo trực giác: cụ thể thì nó có ý nghĩa gì? bà ta có thể có trực giác như thế nào về một người hoàn toàn xa lạ, một người bà ta chưa hề để mắt tới?

- Bà có thể lấy tên tôi trong danh bạ điện thoại - ông nói - Bà đang đánh liều đấy. Bà không hề có khái niệm về tôi thực ra là ai.

Bà ta lắc đầu:

- Không đơn giản thế đâu - bà nói, khẽ đến nỗi ông chỉ bắt được lời.

Mặt trời đang lặn. Họ im lặng và giống như một cặp vợ chồng già tuyên bố hưu chiến, ngồi lắng nghe chim trên cây đang hát bản nhạc chiều.

- Bà nhắc đến nhà Jokić - cuối cùng ông nói, - bà biết gì về họ?

- Marijana Jokić, người chăm sóc ông, là một phụ nữ có giáo dục. Cô ta không kể với ông à? cô ấy đã học hai năm ở Học viện Mỹ thuật Dubrovnik và có bằng Phục chế. Chồng cô ấy cũng làm việc trong học viện. Họ đã gặp nhau ở đó. Anh ta là kỹ thuật viên, chuyên về kỹ thuật đồ cổ. Ví dụ, lắp ráp một con vịt máy để trong tầng hầm của trường đã hai trăm năm, han gỉ và rời từng bộ phận. Bây giờ nó kêu quang quác, đi lạch bạch và đẻ trứng như một con vịt bình thường. Đây là một trong cấp độ bền của tác phẩm của bộ sưu tập. Nhưng than ôi, ở Úc nghề đó không được vời đến. Ở đây không có vịt máy. Vì thế anh ta làm ở nhà máy lắp ráp ô tô.

Ông thấy có gì hữu ích trong những điều tôi kể chưa? Marijana sinh ở Zadar, cô ấy là một cô gái thành phố, không hề biết đến lừa, ngựa. Cô ấy là người trong trắng. Suốt từng ấy năm lấy chồng, cô ấy chưa từng bắt trung lẫn nào. Chưa bao giờ bị cám dỗ.

- Tôi không cám dỗ cô ấy.

- Tôi hiểu. Theo ông nói, ông chỉ muốn thổ lộ tình yêu thương với cô ấy. Ông muốn ban phát. Nhưng tình yêu cũng phải có giá của nó, trừ khi chúng ta hiểu không có lương tâm. Marijana không muốn trả giá. Trước kia cô ấy đã rơi vào hoàn cảnh này, với một bệnh nhân mê cô ấy, họ không thể dừng được, thế là họ nói ra. Cô ấy thấy khó chịu. Cô ấy tự nhủ *Giờ mình phải tìm việc khác thôi*. Tôi nói thế đã rõ chưa?

Ông im lặng.

- Ông bị lôi cuốn phải không? - bà nói - Phảm hạnh của cô ấy thu hút ông. Theo tôi hiểu, điểm lôi cuốn của cô ấy là sự đậm đà của trái cây chín muối. Hãy để tôi gợi ý xem vì sao Marijana gây cho ông và nhiều người đàn ông khác cảm tưởng đó nhé. Cô ấy mặn mà vì được yêu hết mức trên cõi đời này.

Ông sẽ không muốn nghe chi tiết, vì thế tôi không nói kỹ nữa. Nhưng lý do bọn trẻ, cậu con trai và cô bé, gây cho ông ấn tượng sâu sắc đến thế, là do chúng lớn lên trong tình yêu thương đầm ấm. Chúng thấy thoải mái trong thế giới này. Với chúng, đây là một nơi tốt đẹp.

- Thế còn...

- Phải, còn cậu con trai có cơ chết yểu. Cả hai chúng ta đều thấy. Quá đẹp trai. Quá rạng rỡ.

- Một cậu trai lúc nào cũng muốn gào thét.

Cả hai người mỗi lúc một thêm buồn, buồn thảm và thờ thẩn. Ông đứng dậy.

- Trong tủ lạnh còn bánh nhân thịt trộn phó mát ricotta và rau bina do Marijana làm, bà có muốn nếm thử không? Tôi không biết kế hoạch tiếp theo của bà là gì. Nếu bà muốn nghỉ lại qua đêm thì xin mời, nhưng chỉ thế thôi, sáng mai bà phải ra đi đấy.

Chậm rãi, kiên quyết, Elizabeth Costello lắc đầu

- Tôi e là không thể được, ông Rayment. Thích hay không thì tôi cũng lưu lại với ông một thời gian. Tôi hứa sẽ là một người khách kiểu mẫu. Tôi sẽ không treo quần lót trong buồng tắm của ông. Tôi sẽ không làm vướng chân ông. Tôi chỉ ăn thôi. Ông sẽ không thấy tôi trong phần lớn thời gian tôi ở đây. Thỉnh thoảng chỉ một cái chạm nhẹ vào vai, bên phải hoặc bên trái đỡ cho ông trên đường.

- Sao tôi phải chịu như thế? Nếu tôi từ chối?

- Ông phải chịu thôi. Đây không phải việc để ông nói.

Mười bốn

Thực ra Elizabeth Costello là một vị khách mẫu mực. Cúi trên bàn nước ở góc phòng khách, bà dành cả kỳ nghỉ cuối tuần cặm cụi với bản thảo, hình như làm chú thích. Ông không mời bà ăn, và bà cũng không hỏi. Thỉnh thoảng, không nói một lời, bà biến khỏi căn hộ. Ông có thể đoán ra bà làm gì một mình, có lẽ bà lang thang trên các đường phố ở Bắc Adelaide, có khi ngồi trong hiệu cà phê gặm bánh sừng bò và ngắm xe cộ.

Trong một lần bà vắng mặt, ông lùng tìm bản thảo xem là cái gì, nhưng không tìm ra.

- Tôi suy ra rằng - chiều Chủ nhật, ông nói với bà - bà gõ cửa nhà tôi để nghiên cứu xem có thể dùng tôi vào một quyển sách nào đó chẳng?

Bà mỉm cười.

- Điều đó đơn giản quá, ông Rayment ạ.

- Sao lại không đơn giản? Hình như dù đơn giản đối với tôi. Bà viết sách và cho tôi vào đó? Đây có phải việc bà đang làm không? Nếu vậy thì là loại sách gì, và bà không nghĩ là cần được tôi ưng thuận sao?

Bà thở dài.

- Nếu tôi cho ông vào một quyển sách như ông nói, thì tôi cứ việc làm thôi. Tôi sẽ đổi tên ông và một vài hoàn cảnh sống của ông, đưa vào vài lời phỉ báng, và sẽ là như thế. Chắc chắn tôi chẳng cần phải đến nhà ông, không, ông đã đến với tôi như tôi nói, người đàn ông có cái chân hồng.

Ông phát chán vì bị nói là ông đã đến với người đàn bà này.

- Bà không thấy là dùng người khác sẵn sàng đến với bà hơn sẽ thoải mái sao? - ông nhận xét, lạnh nhạt kết thúc - Xin bà tha cho tôi. Tôi không phải là người dễ bảo, rồi bà sẽ phát hiện ra ngay bây giờ thôi. Bà thắng rồi. Tôi sẽ không cản trở bà. Bà sẽ thấy nhẹ người khi thoát khỏi tôi. Và ngược lại.

- Còn tình cảm nồng nàn không đúng lúc của ông thì sao? Ông sẽ tìm ra một thứ như thế nữa ở đâu?

- Tình cảm nồng nàn của tôi, như bà gọi, không phải việc của bà, thưa bà Elizabeth Costello.

Bà mỉm một nụ cười hiu hắt và lắc đầu.

- Ông không phải nói đến công việc của tôi - bà đáp lại nhẹ nhàng.

Bàn tay ông nắm chặt cái nạng. Nếu đó là cái nạng đúng cách thức, bằng gỗ tần bì hoặc bạch đàn chứ không phải bằng nhôm, có sức nặng nhất định, ắt là ông đã táng vào đầu mục phù thủy già này, hết lần này đến lần khác, nhiều hết mức có thể được cho đến lúc mục nằm chết đứ đừ dưới chân ông, máu ướm đầm thấm, rồi sau đó người ta làm mọi thứ với ông.

Chuông điện thoại reo.

- Ông Rayment? Marijana đây. Ông có khỏe không? Xin lỗi vì những ngày tôi vắng mặt. Tôi thật không phải. Ngày mai tôi đến, OK?

Thế là đúng như họ tưởng tượng: chị là người không phải đạo.

- Vâng, tất nhiên là được, Marijana. Tôi mong chị khá hơn. Ngày mai tôi sẽ gặp chị như thường lệ.

- Ngày mai Marijana trở lại làm việc - ông thông báo cho vị khách, đơn giản hết mức. Đến lúc bà xéo đi rồi, ông hy vọng bà ta hiểu thông điệp ấy.

- Thế thì tốt. Tôi sẽ tránh đường cô ta - rồi thấy ông chăm chăm nhìn bà, giận dữ - Ông lo cô ấy tưởng tôi là một trong những bà bạn ngày xưa của ông chứ gì? - bà tặng ông nụ cười chẳng gì vui hơn - Đừng làm cho mọi việc nghiêm trọng thế, Paul.

Vì sao Marijana quyết định trở lại và chị sớm xuất hiện, bước qua cửa trước. Chưa kịp cởi áo mưa - trời đang mưa, trận mưa ẩm áp, đầy hơi nước mang đậm hương khuynh diệp - chị đặt xuống bàn một quyển sách mỏng bóng loáng. Bìa in nhiều ngôi nhà kiểu giả-Gothic trên bãi cỏ rộng mênh mông, trong một ô là một chàng trai ria rất đẹp, mặc áo sơ mi cộc tay bị trói vào bàn phím máy tính, một chàng khác cũng cô ó bộ ria chải chuốt không kém đang ngoảnh nhìn qua vai. *Trường Cao đẳng Wellington: Năm Thập kỷ xuất sắc*. Ông chưa bao giờ nghe về trường Cao đẳng Wellington.

- Drago nói nó sẽ đến đây - Marijana nói - Ông thấy sao, nhìn thì giống như một trường tử tế?

Ông lật giở quyển sách. “Tổ chức từ thiện của các nữ tu sĩ bảo trợ cho trường Cao đẳng Wellington ở Fambrookeshires - ông đọc to - chuẩn bị cho lứa trẻ đối mặt với những thách thức của thế kỷ mới...” Nhiều ngành trong kinh doanh, khoa học và công nghệ, các lực lượng vũ trang. Nơi này là ở đâu nhỉ? làm thế nào chị tìm ra nó?

- Ở Canberra. Nó tìm ra nhiều bạn mới ở Canberra. Các bạn nó ở Adelaide không tốt, chỉ dúi nó xuống - chị phát âm từ “Adelaide” theo kiểu Ý, ăn vắn với “spider”. Dubrovnik rất gần Venice mà.

- Chị nghe nói về Cao đẳng Wellington từ đâu?

- Drago biết đủ thứ. Trường dự bị cho Học viện quân sự.

- Trường dự bị.

- Vâng, trường dự bị. Ông biết đấy, chúng thích thế mà.

Ông trở lại với quyển sách. Đơn xin nhập học. Bảng liệt kê lệ phí. Ông đã biết lệ phí của các trường nội trú rất cao, song các con số giấy trắng mực đen này làm ông giật mình.

- Nó sẽ học ở đó mấy năm?

- Nếu bắt đầu từ tháng Giêng là hai năm. Trong hai năm ấy, nó phải tự túc mười hai tháng, rồi sau đó có thể được học bổng. Nó chỉ cần lệ phí cho hai năm.

- Drago có nhiệt tình với trường này không? Nó muốn đi chứ?

- Rất nhiệt tình. Nó muốn đi.

- Chị biết không, thông thường thì các bậc cha mẹ nên nhìn ngó nhà trường trước khi quyết định. Hãy đi một vòng xem cơ ngơi, nói chuyện với hiệu trưởng, xem cảm giác về nơi đó ra sao. Chắc anh chị và Drago không muốn thăm trường Cao đẳng Wellington trước?

Marijana cởi áo mưa, chiếc áo làm bằng chất liệu nhựa trong, rất tiện dụng, và vắt lên ghế. Da chị ẩm và hồng hào. Không hề có dấu vết căng thẳng trong vụ đụng chạm gần đây của họ.

- Trường Cao đẳng Wellington - chị nói - Ông cho rằng Cao đẳng Wellington muốn ông bà Jokić tận Munno Para đến thăm, xem nhà trường liệu có OK cho con trai họ ư?

Giọng chị hiền hậu. Nếu có người bối rối, thì chính là ông.

- Ông Rayment, ở Croatia chồng tôi thuộc loại nổi tiếng. Ông có tin tôi không? Mọi tờ báo đều đăng ảnh chồng tôi. Miroslav Jokić là con vịt máy. Trên ti vi cũng đăng nhiều ảnh con vịt máy - chị giơ hai ngón tay ra hiệu - Anh ấy là người duy nhất làm con vịt máy đi được, kêu quạc quạc và ăn - chị vỗ vào mông - và nhiều việc khác nữa. Con vịt cũ, cũ lắm. Từ Thụy Điển đến Dubrovnik năm 1680. Không người nào biết sửa. Rồi Miroslav sửa lại hoàn hảo. Một, hai tuần lễ, anh ấy trở thành nổi tiếng ở Croatia. Nhưng ở đây thì - chị ngược mắt lên trời - có ai cần đâu? Ở Australia chẳng ai nghe đến con vịt máy. Họ chẳng biết nó là gì nữa kia. Chẳng ai biết đến tên Miroslav Jokić. Chỉ là một công nhân ô tô. Mà công nhân lắp ráp ô tô chẳng là cái gì hết.

- Tôi không đồng ý với chị - ông nói - Công nhân ô tô không phải như thế đâu. Không có ai chẳng là gì. Vả lại, dù các vị có đến thăm họ hay không, dù anh chị ở Munno Para hay Timbuctoo, tôi đoán trường Cao đẳng Wellington sẽ rất vui lòng nhận tiền của anh chị. Cứ nộp đơn đi. Tôi sẽ trả tiền. Tôi sẽ đưa séc cho chị nộp lệ phí nhập học.

Vậy đấy. Dễ dàng đến thế. Ông thật tận tâm. Ông trở thành cha đỡ đầu. Người cha đỡ đầu dẫn dắt đứa con đến với Chúa. Liệu ông có đưa Drago đến với Chúa không?

- Thế thì hay quá - Marijana nói - Tôi sẽ bảo Drago. Ông làm cháu nó vui sướng - một lúc ngừng lặng - Còn ông? Chân ông ổn không? Không đau chứ? ông có tập không?

- Chân tôi OK, không đau - ông nói. Câu ông không nói là: *Nhưng sao em lại bỏ việc, Marijana? Tại sao em lại bỏ tôi? Như thế là không có đạo đức nghề nghiệp. Tôi đánh cuộc là em không muốn bà Putts nghe thấy chuyện này.*

Ông vẫn đầy phiền muộn, ông muốn Marijana có dấu hiệu ăn năn nào đó. Đồng thời ông say sưa vì vui thấy chị trở lại, phấn khích vì số tiền ông sắp cho. Việc trao tặng luôn làm ông phấn chấn, ông biết mình là thế. Nó khuyến khích ông cho nữa. Giống trò cờ bạc ăn tiền. Run cả người vì thua. Thua hết ván này đến ván khác. Suy sụp một cách khinh suất, liều lĩnh.

Marijana bắt tay vào việc, đúng kiểu bận bịu thường lệ. Bắt đầu là phòng ngủ, chị dọn giường, trải khăn sạch. Nhưng có thể cảm thấy mắt ông dõi theo chị chắc thế, cảm thấy hơi ảm từ ông mơn trớn đùi chị ngực chị. Sáng sáng thần ái tình thường chạy rần rật trong người ông. Nếu nhờ phép màu nào

đó, ông có thể ôm Marijana ngay lúc này, trong tâm trạng này, tiếp nhận ngọn triều đang lúc cao trào, ông sẵn sàng đánh cược là sẽ vượt qua mọi sự đoan trang, khuôn phép của chị. Nhưng đương nhiên là không thể được. Như thế là vô liêm sỉ. Còn tệ hơn thế nữa, là điên rồ. Ông không dám nghĩ đến nữa.

Rồi cánh cửa buồng tắm mở, bà Costello mặc áo choàng và đi dép lê xuất hiện. Bà ta đang lau tóc bằng khăn mặt, để lộ nhiều mảng da đầu hồng hồng. Ông giới thiệu qua loa:

- Marijana, đây là bà Costello. Bà ấy lưu lại đây một thời gian ngắn. Đây là bà Jokić.

Marijana chìa tay và bà Costello bắt tay với vẻ trang trọng lố lằng.

- Tôi hứa không làm vương cô - bà ta nói.

- Bà đừng lo.

Nhiều giây sau ông nghe thấy cửa trước kêu lách cách. Từ trong cửa sổ, ông quan sát Costello xuống phố, đi thẳng ra sông. Bà ta đội chiếc mũ rom, ông nhận ra là của ông, chiếc mũ ông không đội từ nhiều năm nay. Bà ta tìm thấy nó ở đâu vậy? bà ta đã lục lọi tủ áo của ông?

- Một bà dễ thương - Marijana nói - Bà ấy là bạn ông?

- Bạn ư? Không, không phải tí nào, chỉ là người cộng tác. Bà ấy có việc trong thành phố nên ở tạm đây.

- Thế thì tốt.

Hình như Marijana rất vội vàng. Thông thường, việc đầu tiên trong buổi sáng là chị chăm sóc cái chân, hướng dẫn ông tập. Nhưng hôm nay chị không dă động đến bài tập.

- Tôi phải đi thôi, vì là ngày đặc biệt, tôi phải đón Ljuba ở đội kịch - chị nói. Chị lấy một món khoái khẩu đông lạnh từ trong tủ ra - Chiều nay có khi tôi quay lại. Tôi mua “be bé” cái này cho ông ăn trưa đây. Tôi để lại, ông trả tiền sau.

- “Chút ít” - ông sửa lại cho chị.

- Chút ít - chị nói.

Chị vừa đi thì có tiếng chìa khoá lách cách trong ổ và Elizabeth Costello về.

- Tôi mua ít hoa quả - bà ta tuyên bố. Bà để các túi nhựa lên bàn - Tôi đoán là ở đây có cuộc phỏng vấn. Ông có nghĩ Marijana xứng đáng không?

- Phỏng vấn?

- Cho cái trường này này. Họ muốn phỏng vấn cậu ta và cha mẹ cậu ta để biết chắc là có thích hợp không.

- Drago xin học chứ không phải cha mẹ cậu ta. Nếu người của Cao đẳng Wellington khôn ngoan, họ sẽ vô tội lấy Drago.

- Nhưng nếu họ hỏi thẳng thừng các phụ huynh này làm thế nào trả được khoản lệ phí cao chót vót ấy thì sao?

- Tôi sẽ viết cho họ một bức thư. Tôi sẽ bảo đảm việc ăn ở. Tôi sẽ làm mọi thứ cần thiết.

Bà xếp trái cây thành một kim tự tháp nhỏ trong cái bát trên bàn nước - đào, xuân đào, nho.

- Thật đáng phục - bà nói - Tôi mừng vì có dịp hiểu ông rõ hơn. Ông làm tôi tin cậy.

- Tôi làm bà tin cậy? trước đây chưa ai nói với tôi điều đó.

- Vâng, ông làm tôi tin lần nữa. Chắc ông đã tiếp nhận một cách nghiêm túc những gì tôi nói về ông và bà Jokić. Một người bối rối vì nhận ra có một tình yêu thực sức và lỗi thời, vậy thôi. Tôi xin bái phục ông.

Bà ta ngừng việc đang làm và nói ướm, không hề mỉa mai và hơi nghiêng đầu.

- Tuy nhiên - bà nói tiếp - xin ông nhớ vẫn còn một chướng ngại vật cần vượt qua là Miroslav. Chúng ta còn chưa biết Miroslav có đồng ý cho con trai vào một trường nội trú xa hoa cách nhà một ngàn dặm không. Hoặc Miroslav có chịu nhận sự trợ cấp tài chính của người đàn ông mà vợ anh ta đến chăm nom sáu ngày một tuần, người đàn ông mất một chân không đây. Ông đã nghĩ sẽ làm gì với Miroslav chưa?

- Anh ta có ngu mới từ chối. Việc này có ảnh hưởng gì đến anh ta đâu. Nó chỉ tác động đến con trai của anh ta, đến tương lai của thằng bé thôi.

- Không Paul ạ, nghĩ thế không đúng đâu - bà ta mềm mỏng nói - Từ con trai đến vợ, từ vợ đến anh ta, sợi dây liên kết là thế chứ. Ông đã động chạm đến lòng tự hào, đến danh dự đàn ông của anh ta. Sớm hay muộn ông cũng phải đối mặt với Miroslav. Ông sẽ nói gì nếu cái ngày ấy đến? “Tôi chỉ có giúp thôi”? ông định nói thế chứ gì? Như thế chưa hay đâu. Chỉ toàn sự thật chưa chắc đã hay. Mà thực ra thì không phải ông cố giúp. Ngược lại, ông đang cố cản trở công việc của nhà Jokić. Ông đang cố lọt vào quần lót vợ Jokić. Dụ dỗ các con của Jokić xa rời anh ta và biến chúng thành của mình, một, hai, thậm chí cả ba đứa. Nhìn chung, tôi không thể gọi cái chương trình hành động ấy là thân thiện. Không, ông không phải là bạn của Miroslav, nhìn vào phương diện nào cũng thế. Miroslav sẽ không tiếp nhận ông một cách thân thiện, ông có thể trách anh ta không? vì vậy ông sẽ làm gì với Miroslav đây? Ông phải nghĩ đi. Ông phải nghĩ - bà ta gõ đầu ngón tay lên trán - Nếu suy nghĩ của ông dẫn ông đến nơi tôi cho là phải đến, cụ thể là một bức tường trống rỗng, tôi sẽ đề xuất một cách lựa chọn đây.

- Lựa chọn cái gì?

- Lựa chọn với cả mớ lộn xộn của ông và gia đình Jokić. Hãy quên cô vợ Jokić và đừng nghĩ đến cô ta nữa. Bắt đầu óc quay trở lại. Ông có nhớ lần cuối cùng ông đến khoa Xương ở bệnh viện không? ông có nhớ người phụ nữ đeo kính đen trong thang máy không? đi chung với một bà già hơn? Lẽ tất nhiên là ông nhớ. Cô ta gây cho ông ấn tượng sâu sắc. Ngay cả tôi cũng nhận thấy thế.

Chẳng có việc gì xảy ra trong đời chúng ta mà không có ý nghĩa, Paul ạ, như bất cứ đứa trẻ nào cũng có thể nói với ông. Đây là một trong bài học lịch sử dạy cho chúng ta, một trong nhiều bài học. Ông đã bỏ đọc truyện rồi ư? Một sai lầm. Không nên thế đâu.

Hãy để tôi cho ông biết đầy đủ về người đàn bà đeo kính đen. Than ôi, cô ta bị mù. Cô ta bị mù

từ một năm nay, hậu quả của một khối u ác tính. Cuộc phẫu thuật bỏ mất một mắt, rồi con mắt kia cũng thế nốt. Trước tai họa đó, cô ta rất đẹp, chỉ ít cũng là người hết sức hấp dẫn, ngày nay, chao ôi, cô ta khó coi theo kiểu mọi người mù đều khó coi. Người ta không thích nhìn mặt cô ta nữa. Hay đúng hơn, người ta thấy mình nhìn chăm chú và rút vội cái nhìn chăm chú khó chịu. Tất nhiên cô ta không nhìn thấy sự ghê tởm này, nhưng cô cảm thấy. Cô ta ý thức được cái nhìn trừng trừng của người khác, giống những ngón tay dò dẫm lên cô ta, dò dẫm rồi rút lại.

Là người mù còn tệ hơn được bái trước là sẽ như thế, tệ hơn vì cô chưa từng hình dung ra. Cô ta đâm ra thất vọng. Vấn đề là trong nhiều tháng, cô ta trở thành một mục tiêu kinh dị. Cô không muốn lộ diện công khai, là nơi có thể bị nhìn ngó. Cô ta muốn ẩn mình. Cô ta muốn chết. Đồng thời - cô ta không thể làm khác được - lòng cô tràn đầy những thèm khát bất hạnh. Cô ta đang giữa tuổi xuân của đàn bà, cô ta kêu van âm ỉ và thèm muốn, như một con bò hoặc con lợn động dục.

Những lời tôi nói có làm ông sững sốt không? ông tưởng tôi bịa chuyện? Không đâu. Người phụ nữ ấy là có thật, ông đã tận mắt nhìn thấy cô ta, tên là Marianna. Chúng ta đang sống trong một thế giới có vẻ yên bình song chứa đầy kinh hoàng, Paul ạ. Những thứ ông không thể tưởng tượng ra suốt bốn ngày chủ nhật trong tháng. Ví dụ, đại dương sâu thẳm dưới đáy biển đang diễn ra những thứ vượt quá sự tưởng tượng.

Marianna chưa xót vì không có người an ủi, lại càng không có người thờ phụng, nhưng tình yêu trong đó là biểu hiện thể xác nhất. Cô ấy muốn được như trước kia dù chỉ là ngắn ngủi, cũng như ông muốn được là ông trước kia. Tôi bảo này, sao ông không nói ra điều mà ông và Marianna có thể đạt được cùng nhau, cô ta mù còn ông thì què?

Để tôi kể thêm một điều nữa về Marianna. Cô ấy biết ông đấy. Phải, cô ta biết ông. Ông và cô ta đã quen biết, ông không nhận ra sao?

Dường như Costello đang đọc nhật ký của ông. Cứ như ông giấu một cuốn nhật ký, còn người đàn bà này đêm đêm lén vào nhà ông và đọc hết những điều bí mật của ông. Nhưng ông không ghi nhật ký, trừ khi ông viết trong mơ.

- Bà nhầm rồi, bà Costello - ông nói - Người phụ nữ mà bà gọi là Marianna ấy, tôi chỉ nhìn thấy mỗi một lần duy nhất ở bệnh viện, và rõ ràng cô ta không nhìn thấy tôi. Cô ta không thể quen biết tôi, kể cả trong cảm giác thông thường nhất.

- Phải, có lẽ tôi nhầm, có thể thế lắm. Hay có khi chính ông mới là người nhầm lẫn. Có lẽ Marianna đã xuất hiện ở đoạn đời trước kia của ông, lúc cả hai còn trẻ, diện mạo đẹp đẽ, và ông đã quên mất rồi. Ông là một nhà nhiếp ảnh chuyên nghiệp kia mà? Có lẽ đã có lần ông chụp ảnh cô ta, và tình cờ ông chỉ tập trung chú ý vào hình ảnh chứ không phải vào cô ta là nguồn của hình ảnh.

- Có lẽ. Nhưng trí nhớ của tôi không tồi, và tôi không thể nhớ ra một chuyện như thế.

- Thôi được, dù có là bạn cũ hay không, sao ông không thấy ông với Marianna có thể kết hợp

cùng nhau? Hãy cho tôi những hoàn cảnh khác thường, tôi sẽ thu xếp một cuộc gặp. Ông chỉ cần đợi và sẵn sàng thôi. Tôi cam đoan là nếu có đề xuất gì, tôi cũng để cô ấy ra mắt mà không tổn thương đến lòng tự trọng.

Một lời cuối cùng. Tôi gợi ý nhé. Ông và cô ấy cứ sắp xếp gì đi nữa, ông nên xuất hiện trong bóng tối. Như thế tốt cho cô ấy. Hãy tưởng tượng cái giường của ông là một hang động. Bão tố đang gào thét, một cô thợ săn trinh nữ vào tìm chỗ ẩn náu. Cô giơ một bàn tay và gặp bàn tay khác, bàn tay của ông. Vân vân và vân vân.

Ông muốn nói một câu gay gắt nó không thể, dường như ông chờ đợi hoặc chết điếng.

- Còn tình tiết ông quả quyết là không nhớ ra - bà ta nói tiếp - cái ngày ông có thể hoặc không thể chụp ảnh cô ta, tôi chỉ muốn nói rằng ông hãy bớt tự tin đi một tí. Hãy khuấy động trí nhớ và ông sẽ kinh ngạc thấy nhiều hình ảnh nổi lên bề mặt. Nhưng tôi không ép ông. Chúng ta cùng xây dựng câu chuyện về phía ông, giả thuyết rằng ông chỉ thoáng nhìn cô ấy trong thang máy. Một cái nhìn thoáng qua nhưng đủ đốt cháy những thềm khát. Từ sự thèm muốn của ông và nhu cầu thèm muốn của cô ta sẽ nảy sinh cái gì? Tình cảm thẩm thiết ở mức độ lớn lao nhất chăng? Một tai họa ở tuổi xé chiều? Chúng ta sẽ xét xem. Vấn đề nằm trong tay ông và cô ấy. Gợi ý của tôi có thể chấp nhận được không? nếu có thì ông ừ. Nếu quá bối rối, ông chỉ cần gạt đầu ra dấu. Thế nhé?

Cô ta tên là Marianna, hai chữ “n”. Tôi không thể làm gì hơn. Tôi không có quyền thay đổi tên. Ông có thể gọi cô ta bằng một tên khác tạm thời nếu ông muốn, một cái tên nựng nịu như *Em yêu* hoặc *Mèo con* hay bất cứ cái gì. Cô ấy đã kết hôn, nhưng sau ngón đòn số phận như tôi miêu tả, cuộc hôn nhân tan vỡ, và mọi thứ khác cũng tan nát. Cuộc sống cô ấy bị xáo trộn. Hiện tại cô ấy sống với mẹ, bà già ông thấy đi cùng cô ấy.

Đây là một xuất thân đầy đủ cho thời gian này. Phần còn lại ông có thể biết qua chính cô ấy. Hai chữ “n”. Đã có thời là con gái một người chăn lợn. Trang phục của cô ấy lộn xộn như mọi thứ trong đời cô ấy, nhưng có thể bỏ qua điều đó, ai chẳng có sơ suất ngẫu nhiên khi mặc quần áo trong bóng tối?

Hay bối rối nhưng sạch sẽ. Từ sau cuộc phẫu thuật, một cuộc phẫu thuật quá ư tinh tế chứ không như vụ tàn sát gớm ghiếc cắt cụt tay chân, cô ấy trở nên kỹ tính một cách bệnh hoạn về sự sạch sẽ, về khứu giác. Chuyện ấy xảy ra với một số người mù. Vì thế tốt hơn hết là ông cũng sạch luôn. Nếu tôi nói lỗ mãng, ông bỏ qua cho. Rửa ráy thật kỹ. Rửa ráy mọi chỗ. Và bỏ bộ mặt buồn rười ỉn đi. Mất một chân đâu phải thảm kịch. Ngược lại, mất một chân còn là hài kịch nữa kia. Mất bất cứ bộ phận nào trên cơ thể cũng nảy ra chuyện hài hước. Nếu không thì chúng ta không có nhiều chuyện vui về đề tài này. Có một ông già một chân. Ông ta đứng chia mũ ra ăn xin. Vân vân và vân vân.

Nghe lời khuyên này, Paul: năm tháng trôi qua nhanh như một cái chớp mắt. Vì thế hãy tận hưởng trong lúc ông còn khỏe mạnh. Nó luôn muộn hơn là ông nghĩ đấy.

Mà không, cái cô Marijana, cô điều dưỡng viên kia không phải ý tưởng của tôi, nếu đây là chuyện ông đang băn khoăn. Hơi đâu mà quan tâm. Marijana ở Dubrovnik, niềm say mê không thích hợp của ông đã đến qua bà Putts bạn ông. Chẳng đáng gì đến tôi.

Ông không biết tôi làm gì phải không? ông nghĩ tôi là đồ của nợ. Ông thấy tôi suốt ngày nói năng nhảm nhí, bịa ra đủ chuyện trong lúc tôi đi. Tôi thấy ông không chống đối, vẫn còn chưa. Ông chịu đựng tôi, hy vọng tôi sẽ từ bỏ và cuốn xéo. Đừng chối, nó hiển hiện trên mặt ông kia kìa, sờ sờ ra đây. Ông là Job, còn tôi là một trong nỗi khổ sở, tai ương không đáng có của ông, một mục đàn bà cứ lượn qua lượn lại, đẩy những dự tính cứu vớt ông khỏi bản thân, lái nhái luôn mồm trong lúc ông thêm sự yên tĩnh.

Mà không phải theo cách này, Paul. Tôi nói lại đây là chuyện của ông, không phải của tôi. Khi nào ông nhận chịu trách nhiệm, tôi sẽ biến. Ông sẽ không nghe tin gì về tôi nữa, như thể tôi không có trên đời. Tôi cũng hứa thế với Marianna, bạn mới của ông. Tôi sẽ ra đi, ông và cô ấy sẽ thoải mái vạch kế hoạch cứu rỗi triển vọng của ông.

Hãy nghĩ đến việc bắt đầu ra sao. Có thể tính toán sao cho thu hút được sự chú ý hơn là vụ tai nạn trên đường Magill, khi cậu thanh niên Wayne đâm sầm vào ông, làm ông bay vèo trong không khí như một con mèo. Từ đó trở đi mới tàn tạ đáng buồn làm sao! Ngày càng chậm chạp và trì độn hơn, đến bây giờ ông gần như mắc kẹt trong một căn hộ ngột ngạt với cô điều dưỡng viên không thể bớt quan tâm đến ông. Nhưng hãy là người có trái tim nhân hậu. Marianna là một triển vọng, với bộ mặt bị huỷ hoại và những thềm muốn đáng ăn năn nắm giữ cô ấy. Marianna hoàn toàn là một người đàn bà. Vấn đề là ông có phải là người đàn ông đủ cho cô ta không?

Hãy trả lời cho tôi đi, Paul. Nói gì đi chứ.

Giống như biển cả đập vào đầu ông, ông chỉ còn biết là đã bị bắn tung khỏi con thuyền, bị các dòng chảy ngầm giằng tới giật lui. Nước vỡ, vỡ mãi, rồi sớm hay muộn sẽ lột nốt mẫu da thịt cuối cùng của ông khỏi xương. Ngọc trai là mắt ông, san hô là xương ông.

Mười lăm

Marijana gọi điện. Chị chưa nói, ông đã biết chị sẽ nói gì: rằng chị xin lỗi, nhưng hôm nay chị không đến được. Con gái chị có chuyện. Không, không phải Ljuba, mà là Blanka.

- Tôi có thể giúp gì được không? - ông hỏi.

- Không, không ai giúp được - chị thở dài - Ngày mai nhất định tôi sẽ đến, OK?

- Con gái cô ta gặp rắc rối - Elizabeth Costello trầm ngâm - Tôi tự hỏi loại rắc rối nào đây. Song, trong cái rủi nào cũng có cái may. Người phụ nữ tôi nhắc đến, Marianna ấy, cô mù ấy, cái cô mà ông không tài nào bứt khỏi tâm trí ấy, đúng không? đừng lơ đi như thế, Paul, tôi đi guốc trong bụng ông còn gì. Tình cờ làm sao, cuối ngày hôm nay Marianna rảnh. Cô ấy đang không biết làm gì đây. Hãy đến hiệu cà phê ở góc phố, hình như tên hiệu là Alfredo thì phải, vào lúc năm giờ chiều, tôi sẽ đưa cô ấy đến với ông. Nhớ ăn mặc cho tề chỉnh, dù cô ấy không nhìn thấy. Tôi sẽ đưa cô ấy đến, rồi chào tạm biệt. Đừng hỏi tôi làm những việc này ra sao, đây không phải trò quỷ thuật, tôi chỉ làm thế thôi.

Costello đi vắng suốt buổi chiều. Lúc bốn rưỡi, ông sắp ra khỏi nhà thì bà ta xuất hiện, thở không ra hơi.

- Thay đổi kế hoạch rồi - bà nói - Marianna đã đợi ở dưới nhà. Cô ấy không thích đến Alfredo. Cô ấy là thế đấy - Bà ta khịt mũi - Khó tính lắm. Tôi có thể dùng bếp của ông không?

Bà mang từ trong bếp ra một cái bát đựng thứ gì trông như kem.

- Chỉ là bột mì nhào với nước thôi. Để đắp lên mắt ông. Đừng sợ, không làm ông bị thương đâu. Vì sao ông phải bôi cái này? Vì Marianna không muốn ông nhìn thấy cô ấy. Cô ấy cứ khẳng khẳng đòi vậy. Lại đây nào, cúi xuống. Giữ nguyên thế. Đừng chớp mắt. Giữ nguyên chỗ, mỗi mắt một cái lá chanh. Giữ lá đúng chỗ, tôi đã hứa buộc cái tắt nylon mới giặt lên đầu ông. Ông có thể tuột nó ra bất cứ khi nào ông muốn. Nhưng tôi không khuyên thế đâu, thực sự không.

Thế. Xong rồi. Tôi xin lỗi vì sự việc lại phức tạp đến thế, nhưng chúng ta là người mà, mỗi người rắc rối một kiểu, chẳng ai giống ai. Bây giờ ông ngồi xuống và đợi nhé, tôi đi đón Marianna của ông. Ông đã cảm thấy sẵn sàng chưa? Ông thấy đủ sức chưa? Rồi chứ? tốt. Nhớ phải trả tiền cho cô ấy. Dàn xếp như thế rồi, có thể cô ấy mới giữ được lòng tự trọng. Một thế giới nháo nhào, phải không? nhưng lại là thứ chúng ta có.

Ngay sau khi dẫn cô ấy lên, tôi sẽ lên đi cho hai người hiểu nhau tốt hơn. Tôi sẽ không quay lại cho đến ngày mai hoặc ngày kia. Tạm biệt. Ông đừng lo cho tôi. Tôi là một mục giả dai ngoách đấy.

Bà ta ra đi. Ông đứng quay mặt ra cửa, dựa vào cái khung. Có tiếng thì thầm vọng từ dưới cầu thang. Then cửa kêu lách cách lần nữa.

- Tôi đây - ông nói vào bóng tối. Mặc dù không tin, ông vẫn thấy tim mình đập thành thịch.

Một tiếng lướt nhẹ, sột soạt. Mùi lá cây ướt trên mặt ông át mọi mùi khác. Một sức ép lên cái khung, ông cảm thấy qua bàn tay.

- Mắt tôi bị bịt kín rồi - ông nói - Tôi chưa quen là người mù, xin thứ lỗi cho tôi.

Một bàn tay nhỏ nhắn, nhẹ nhàng sờ lên mặt ông và để nguyên đấy. Cái quỷ gì thế này, ông nghĩ và lật bàn tay lại, hôn lên đó. Hãy để chúng ta chơi trò này đến cùng.

Những ngón tay dò dẫm nơi ông, móng tay cắt gọn. Qua tấm màn lá chanh, ông thoáng ngửi thấy mùi tóc dày và xoăn. Những ngón tay lướt theo đường cằm ông, chúng đi qua cái bịt mắt, lùa vào tóc ông.

- Hãy cho tôi nghe thấy tiếng cô - ông nói.

Cô ta hắng giọng, và nghe thấy âm sắc cao, trong trẻo, ông biết ngay không phải là Marijana Jokić, nó nhẹ hơn, như một sinh linh của không khí hơn.

- Nếu cô hát, chắc là hay hơn hết thảy - ông nói - chúng ta đang ở trên sân khấu, với cảm xúc nhất định dù chẳng có ai xem.

Dù chẳng có ai xem. Nhưng từ sau gáy, ông cảm thấy chắc chắn rằng họ đang bị quan sát.

- Đây là cái gì? - tiếng nói nhẹ nhàng cất lên, và ông cảm thấy cái khung lắc lư còn nhẹ hơn. Giọng nói không phải là người Úc, cũng không phải người Anh. Croatia ư? Một người Croatia nữa? Chắc là không, dân Croatia không dày đặc như thế trên mặt đất. Và lại, cả một dây người Croatia, hết người nọ đến người kia còn có ý nghĩa gì?

- Đây là cái khung nhôm, nói đơn giản là khung tập đi. Tôi bị mất một chân. Tôi thấy dùng khung đỡ mệt hơn dùng nạng - rồi ông chợt thấy cái khung có thể là một chướng ngại - để tôi đặt nó sang một bên - Ông để cái khung sang bên và hạ mình xuống sofa - Cô ngồi xuống cạnh tôi nhé, đây là chiếc sofa, trước mặt cô độ một, hai bước. Tôi e là không giúp cô được, vì cái bịt mắt mà người bạn chung của chúng ta là bà Costello đã làm cho tôi đeo. Bà ta nghĩ ra nhiều thứ lắm, bà Costello ấy.

Ông đổ lỗi cho bà Costello vì cái bịt mắt giống như ông đã đổ lỗi cho bà nhiều thứ khác nữa, nhưng ông sẽ không bỏ nó đi, sẽ không chịu nhìn bằng cái nhìn trần trụi.

Với một tiếng sột soạt (liệu cô ta có đeo một thứ tạo nhiều tiếng động như thế không?) người phụ nữ ngồi xuống cạnh ông, đúng hơn là ngồi lên bàn tay ông. Trong giây lát, cho đến lúc cô nhắc người lên và ông rút tay ra, bàn tay ông nằm dưới mông cô theo cách thông tục nhất. Cô không phải là một phụ nữ to lớn nhưng dẫu sao, bộ mông cô cũng to, mềm mại và ấm áp. Nhưng người mù thường lo lắng, họ không đi, không chạy, không đạp xe. Mọi sinh lực bị nhốt chặt không lối thoát. Cô ta bòn chòn cũng không có gì lạ. Cũng không có gì lạ khi cô sẵn sàng đến thăm một người đàn ông xa lạ ở một mình.

Lúc này bàn tay ông đã tự do, ông có thể sờ vào cô như cô đã đụng chạm ông. Nhưng đây có phải là điều ông muốn không? ông có muốn thăm dò mắt cô hoặc những chỗ gần đó không? ông có muốn -

biết dùng từ gì nhỉ? - làm cô kinh hoàng không? sự kinh hoàng làm ruột gan con người vặn xoắn, làm người ta yếu đi, xanh xao và run rẩy. Con người có thể sợ hãi vì những gì không thể nhìn thấy nhưng được đầu ngón tay cho biết, kể cả đầu ngón tay của một người mới tập như ông trong miền đất mù loà?

Ông ngập ngừng duỗi bàn tay ra. Ông gặp một cái gì đó cứng cứng, quả bóng, đồ trang sức rẻ tiền, những quả mọng dính vào bộ áo bó chèn. Chắc đó là cổ áo hoặc vạt áo trên của cô. Cao hơn một chút là cằm cô. Cái cằm rắn chắc và nhọn, rồi đến một quai hàm ngắn, rồi mái tóc mà ông cảm thấy là đen, cũng như nước da cô hình như ngăm ngăm, rồi đến một thứ cứng cứng, một cái gọng kính. Cô ta đeo kính, cặp kính uốn cong trên gò má, có lẽ là cặp kính đen cô đeo trong thang máy.

- Bà Costello bảo tôi tên cô là Marianna.

- Vâng, Marianna.

Ông nói Marianna, cô cũng nói Marianna nhưng không giống nhau. “Marianna” của ông vẫn mang âm hưởng “Marijana”, nặng hơn, rắn rỏi hơn của cô. Có thể nói “Marianna” của cô là chất lỏng, óng ánh như bạc, không linh động như thủy ngân mà giống nước đang chảy, giống dòng suối cuộn cuộn hơn. Đây có giống người mù không: cân nhắc từng từ, giọng nói của người khác, dò dẫm tìm đường lượng âm thanh quá kỹ lưỡng (dòng suối cuộn cuộn) như một nhà thơ tôi?

- Không phải là Marianna trong tiếng Pháp?

- Không.

Không, không phải người Pháp. Thật đáng tiếc. Nước Pháp là một cái gì đó chung, giống như một tấm chăn phủ lên cả đôi.

Thứ bột mì nhão hiệu quả lạ thường. Mặc dù con người mở rộng hết cỡ, ông vẫn chìm trong thế giới đen tối mịt mù. Costello lấy đâu ra ý tưởng này? trong sách? Một công thức truyền từ thời xưa?

Những ngón tay ông vẫn mắc trong mớ tóc quăn của cô, ông kéo cô đến gần và cô sát lại. Mặt cô ép vào mặt ông, cả cặp kính đen, tuy vậy cô giơ hai nắm tay lên, giữ cho ngực cô cách xa ông.

- Cảm ơn cô đã đến chơi - ông nói - Bà Costello đã nói đến những phiền muộn hiện nay của cô, tôi rất tiếc.

Cô không nói gì. Ông cảm thấy một cơn run chạy khắp người cô.

- Không cần thế đâu - ông nói và không biết nói gì tiếp theo. Cái gì là cần, và cái gì không cần? phải làm một việc gì đó với sự là đàn ông và đàn bà của họ, phải làm một cái gì đó mềm dẻo, theo thuật ngữ đàn bà của Costello là sự thềm muốn. Nhưng giữa họ, một người đàn ông với một người đàn bà vận dụng lòng thềm muốn là một vực sâu thực sự mở toang toác - ông lại nói - chúng ta không cần phải trung thành với kịch bản nào hết. Chúng ta là người tự do mà.

Cô vẫn run, run rẩy và lo sợ như một cô gái.

- Hãy đến với tôi - ông nói, và cô ngoan ngoãn xích lại gần hơn. Chắc phải khó khăn cho cô. Ông phải giúp cô, và họ gắn vào nhau.

Những sợi dây, quả và đồ trang sức ở cổ cô té ra chỉ là đồ trang trí. Bộ váy áo có khóa kéo ở đằng lưng, mở tuột xuống tận eo. Những ngón tay ông chậm rãi và vụng về. Giá như cô vui lòng ngồi lên bàn tay ông lâu hơn, các ngón tay ông sẽ ấm lên. Hơi ẩm của xác thịt. Chiếc áo lót cầu tạo vững vàng, loại áo ông hình dung cho Carmelite mặc. Vú to, mông nở, những thứ còn lại mảnh khảnh. Marianna. Bà Costello nói người này không lo lắng cho ông mà lo cho ích lợi của riêng mình. Vì cơn khát trong cô không thể dịu. Bộ mặt cô, bộ mặt bị tàn phá của cô mà ông đã được dặn trước là không được nhìn và có lẽ không được chạm vào, vì nó sẽ biến ông hoá đá.

- Tôi đề nghị chúng ta không nên nói nhiều - ông nói - Dù sao thì đây là một hoàn cảnh mà tôi nên đề chọn vì những lý do thực tế. Kể từ ngày bị tai nạn, tôi không trải qua những việc như thế này. Tôi cần được giúp đỡ chút ít.

- Tôi biết. Bà Costello đã nói với tôi.

- Bà Costello không biết hết đâu. Bà ấy không thể biết những thứ mà chính tôi cũng không biết.

- Phải.

Phải? phải là phải thế nào?

Ông nghi hoặc đã từng chụp ảnh cho người đàn bà này một mình. Nếu có, ông đã không quên cô. Có lẽ cô ta ở trong một nhóm nào đó, trong những ngày ông đến thăm các trường để chụp tập thể, chứ không chụp lẻ. Hình ảnh duy nhất ông có về cô chỉ trong thang máy và lúc này những ngón tay ông cho biết. Với cô, chắc ông là một mớ dữ liệu rối bòng bong: bàn tay ông lạnh, da ông thô nháp, giọng ông khàn khàn, và một mùi không mấy dễ chịu ủa vào lỗ mũi quá nhạy cảm của cô. Thế đã đủ cho cô xây dựng hình ảnh một người đàn ông? Đó là hình ảnh của người cô sẵn sàng hiến mình? vì sao cô đồng ý đến, dù không nhìn thấy? giống như một thí nghiệm cổ xưa trong sinh học, lai các loài khác nhau xem chúng có hợp không, cáo với cá voi, dế với khỉ đuôi sóc.

- Tiền của cô đây - ông nói - tôi để ở mép bàn, trong phong bì. Bốn trăm rưỡi đô la. Thế có được không?

Ông cảm thấy cô gật đầu.

Một phút trôi qua. Không xảy ra gì nữa. Người đàn ông một chân và người đàn bà cởi một phần chiếc áo để làm gì? vì tiếng lách cách của màn trập máy ảnh Gothic kiểu Úc chăng? Matilda và anh chàng của cô mơn mõi vì nhảy valse suốt đời, các bộ phận trên thân thể họ rơi xuống, long ra, quay mặt vào nhà nhiếp ảnh lần cuối.

Cơn run mình của người đàn bà không dừng lại, ông thề là nó cũng ảnh hưởng đến ông: cơn run nhẹ của bàn tay có thể do tuổi tác, nhưng thực ra còn vì cái khác, vì sợ hoặc đề phòng (nhưng vì cái gì?)

Nếu họ tiếp tục hành động mà ông phải trả tiền và cô ta nhận tiền, ắt là cô ta phải vượt qua được sự lúng túng hiện giờ và bước tiếp. Cô ta đã được bảo trước về cái chân què của ông. Ông thấy mình

khó mà giang chân một người phụ nữ, nên tốt nhất là cô ta giang chân ra cho ông. Trong lúc cô đang dàn xếp việc chuyển trạng thái đó, ông sẽ có nhiều khó khăn riêng thuộc loại khác hẳn. Có lẽ người mù phát triển trực giác về vẻ đẹp dựa trên hành động sờ mó. Tuy nhiên, trong vương quốc không nhìn thấy được, ông vẫn mò mẫm theo cách của mình. Với ông, đẹp mà không nhìn thấy gì thì không đẹp. Lúc đứng trong thang máy, ông chú ý đến bà già nhiều hơn đến cô, trong trí nhớ của ông, cô chỉ là những đường nét lờ mờ. Ngoài cái mũ rộng vành, cặp kính đen, đường cong của khuôn mặt, ông cố thêm vào bộ ngực to, bộ mông nở, mềm lạ thường, giống như khối chất lỏng trong những quả cầu bằng lụa, ông không thể làm cho các phân dính kết vào nhau. Làm sao ông biết chắc chúng thuộc cùng một người đàn bà?

Ông thử kéo nhẹ người đàn bà vào ông. Dù không cưỡng lại, song cô ngoảnh mặt đi, hoặc vì không muốn miễn cưỡng đưa môi ra hoặc không muốn cho ông có cơ hội bỏ cặp kính đen và phơi phần bên dưới ra, vì nơi bị cắt xén dễ làm cánh đàn ông buồn nôn.

Cô mất hẳn khả năng nhìn bao lâu rồi? ông có thể hỏi một cách ý tứ không? Rồi ông có thể lịch sự hỏi tiếp câu nữa: từ khi việc đó xảy ra, cô có yêu không? Kinh nghiệm có dạy cô rằng cặp mắt bị huỷ hoại của cô sẽ huỷ diệt sự thèm muốn của đàn ông không?

Thần tình yêu. Vì sao cái nhìn của người đẹp lại triệu được thần tình yêu vào đời? vì sao lại có cảnh niềm ham muốn bị kìm hãm ghê gớm đến thế? Làm tình với người đẹp làm ta phấn chấn, làm con người chúng ta khoẻ khoắn hơn, kìm hãm bệnh tật, sự tổn thương, lạnh lùng, làm ta hoàn thiện hơn. Còn bao câu hỏi nữa chứ! Vì sao bà Costello lại đưa hai người đối với với nhau: không phải một vở hài kịch thông tục giữa một người đàn ông và một người đàn bà mất các bộ phận thân thể đang cố hết sức khoá chặt lấy nhau, và cốt để khi hoạt động tình dục trực trặc, họ có thể tiến hành một lớp triết học, nằm trong tay nhau thuyết lý về vẻ đẹp, tình yêu và lòng hào hiệp?

Bằng cách này hay cách khác, giữa mọi thứ đó: sự khó chịu, bối rối, tránh né, suy đoán, về phần ông chẳng nói gì đến ý định nói lỏng cái cà vạt bắt đầu làm ông nghẹt thở (sao trên đời cứ phải thắt cà vạt nhỉ?) dù sao chẳng nữa không hẳn vì vụng về, cũng chẳng phải vì bẽn lẽn, họ cứ chờ người ra, cố lao vào hành động cụ thể mà dù muốn hay không họ cũng đã thoả thuận, một hành động không hẳn là làm tình, tuy nhiên vẫn là một hoạt động tình dục, không kể vùng hông bị cụt đè lên một bàn tay và những cặp mắt đáng nguyên rủa nhìn nhau, còn có thể nói mọi việc diễn ra từ đầu đến cuối là tự nhiên.

Điều ông băn khoăn nhất trong lời Costello miêu tả về Marianna là sự thèm khát cuồng nhiệt trong cơ thể cô. Ông chưa bao giờ thích những động tác thái quá, khiếm nhã và hoang dại, những tiếng lẩm bẩm, gào thét hoặc hò reo. Nhưng hình như Marianna biết thế nên nén mình. Dù trong lòng xảy ra bất cứ chuyện gì, cô vẫn giữ được bình tĩnh, và như họ thoả thuận, cô nhanh chóng làm cho mọi việc ít nhiều hợp với khuôn phép. Gợi ý duy nhất của ông là sự thèm muốn mãnh liệt thuộc dạng bất thường sẽ không đem lại hào hứng dễ chịu cho xác thịt cô, dẫu trong lòng cô hoặc có thể trong tim cô đang bùng

bừng ngọn lửa dục vọng.

Dù chiếc sofa không thiết kế cho việc làm tình cũng như cho tình trạng thân nhiên đầy tính triết học kiểu đó, và dù không có chăn phủ, họ sớm cảm thấy lạnh, họ cũng chẳng nghĩ đến việc dò dẫm tìm một cái giường hợp thức trong căn phòng ngủ hợp thức.

- Marianna - ông thử gọi tên cô theo cách của ông, nói rõ hai chữ “n” - Tôi biết đấy là tên cô, nhưng mọi người gọi cô như thế nào? cô không dùng tên khác sao?

- Marianna. Thế thôi. Như vậy đấy.

- Vậy được - ông nói - Marianna à, bà Costello nói trước kia chúng ta đã gặp nhau. Khi nào vậy?

- Lâu lắm rồi. Ông chụp ảnh cho tôi. Hôm ấy là sinh nhật tôi. Ông không nhớ ư?

- Tôi không nhớ và không thể nhớ ra vì tôi không biết cô giống ai. Mà cô cũng chẳng nhớ ra tôi đâu vì cô không biết tôi ra sao. Cuộc chụp ảnh ấy diễn ra ở đâu nhỉ?

- Trong phòng chụp ảnh của ông.

- Thế cái phòng chụp ấy ở đâu?

Cô ta im lặng.

- Lâu lắm rồi - cuối cùng cô ta nói - Tôi không thể nhớ ra.

- Mặt khác, gần đây đường đi của chúng ta lại bắt chéo nhau khá nhiều. Chúng ta vào cùng thang máy ở bệnh viện Royal. Một cái thang máy. Bà Costello có nói đến việc đó không?

- Có

- Bà ấy có nói gì nữa không?

- Chỉ nói ông đang lẻ loi.

- Lẻ loi. Hay thật. Bà Costello là bạn thân của cô?

- Không, không thân.

- Vậy thì là gì?

Một lúc im lặng. Ông vuốt ve cô qua lớp quần áo từ trên xuống dưới, đùi, lườn, ngực cô. Thích thú biết bao và bất ngờ biết bao, lại có một tấm thân đàn bà suồng sã cận kề, cho dù không nhìn thấy người đàn bà đó!

- Bà ấy gợi ý cô đến phải không? - ông nói - Bà ấy gợi ý cho tôi đấy.

Ông cảm thấy cô chầm chậm lắc đầu từ bên này sang bên kia.

- Cô có thấy bà ấy định ghép chúng ta thành một đôi không? Có lẽ để bà ta giải trí? Người què dẫn người mù chẳng hạn?

Lời nhận xét có vẻ nhẹ nhàng, nhưng ông cảm thấy cô ta cứng người lại. Ông nghe thấy đôi môi cô tách ra, nghe thấy tiếng cô nuốt khan, rồi bất ngờ cô bật khóc.

- Tôi xin lỗi - ông nói. Ông vớ tay sờ lên một bên má cô. Má cô ướt đầm. Cuối cùng thì cô ta cũng xé rách ngăn lệ bên trái, ông nghĩ - Tôi thành thực xin lỗi. Nhưng chúng ta đều là người lớn, sao

chúng ta lại để người khác sai khiến đời mình? Tôi tự hỏi như thế.

Cô thở hắt hắt có thể tưởng là tiếng cười, và sau tiếng cười là tiếng thổn thức. Cô ngồi cạnh ông, trần nửa người, thoải mái nức nở, lắc đầu từ bên này sang bên kia. Lúc này là lúc bỏ cái bịt mắt ra, lau sạch thứ nhớp nháp, nhìn ngắm cô ra sao. Nhưng ông không làm. Ông đợi. Ông lần lữa. Ông trì hoãn.

Cô hỉ mũi vào chiếc khăn giấy hình như luôn mang theo và hắt giọng.

- Tôi tưởng - cô nói - ông muốn cuộc gặp này.

- Đừng nhầm lẫn. Dù sao chẳng nữa, ý tưởng này là của bà bạn Elizabeth Costello của chúng ta. Là người thúc đẩy đầu tiên. Bà ấy chỉ dẫn và chúng ta làm theo. Dù chẳng có ai nhìn thấy chúng ta vắng lời.

Nhìn thấy. Dừng từ không chuẩn, nhưng ông cứ nói ra. Lúc này chắc cô cũng phải dừng từ ấy với những người nói “nhìn thấy” khi chúng còn nghĩa khác nữa.

- Trừ khi - ông nói tiếp - bà ấy ở trong phòng này, đang quan sát và kiểm tra.

- Không - Marianna nói - không có ai ở đây hết.

Không có ai ở đây. Là người mù nên nhạy cảm với các sinh vật khó thấy hơn, ắt là cô nói đúng. Tuy nhiên, một cảm giác không buông tha ông là ông rất cần thông tay xuống, những ngón tay ông sẽ chạm vào Elizabeth Costello duỗi dài trên thảm như một con chó rình mò và chờ đợi.

- Bà bạn của chúng ta chủ trương việc này - ông lơ đãng vẩy tay - vì trong mắt bà ấy, nó tượng trưng cho việc bước qua ngưỡng cửa. Bà ấy quan niệm rằng cho đến khi tôi phải bước qua một ngưỡng cửa nào đó, tôi vẫn còn trong tình trạng lấp lửng, không thể phát triển được. Đây là giả thuyết của bà ấy đem thử cho trường hợp của tôi. Thế nào bà ấy chẳng có một giả thuyết nào đó dành cho cô.

Đang nói, ông đã biết mình nói dối. Ông chưa từng nghe Elizabeth Costello dùng từ “phát triển”. Phát triển là trong các quyển sách kỹ năng tự thân. Có trời mới biết Elizabeth Costello thực sự muốn gì với ông, với bà ta hoặc với Marianna, có trời mới biết cái học thuyết về cuộc đời, tình yêu của bà ta là cái gì, có trời mới biết tiếp theo sẽ diễn ra sự gì.

- Đàng nào thì đã bước qua ngưỡng cửa ấy rồi, bây giờ chúng ta tự do tiến lên những việc cao hơn và hay ho hơn.

Ông cứ nói, cố làm cho tình trạng ngưng ngập này thoải mái hơn, cố làm người đàn bà khổ sở vì buồn chán này vui lên, sau khi hạ mình giao cấu với một người xa lạ. Trong bóng tối bao phủ quanh ông, vẫn không từ bỏ hy vọng tạo nên chân dung cô, ông giờ tay sờ mặt cô lần nữa,, và hành động này càng nhấn chìm ông vào bóng tối mịt mù. Mọi sự đùa nghịch tan biến trong ông. Vì sao, vì sao ông lại tin vào cái mụ Costello để làm trò lơ lửng này, ông thấy mình thiếu suy nghĩ hoặc là ngớ ngẩn. Người đàn bà bất hạnh, mù loà và tội nghiệp này sẽ làm gì giữa những thứ bao quanh ít niềm nở trong lúc người cố vấn dày dạn kinh nghiệm của mình rủ lòng thương quay lại và giải thoát cho cô. Costello thực sự tuổi nhưng ít phút gần gũi thân thể đó đủ kích động như luồng khí lan toả đầy kín một đêm

ròng? Bà ta tin rằng có thể đẩy hai con người xa lạ vào với nhau, chẳng ai còn trẻ, một người già hăn hoi, già và lạnh lùng, rồi muốn họ cư xử như Romeo và Juliet ư? Ấu trĩ làm sao! Mà bà ta cũng là một nhà văn có tiếng đây! Lại còn thứ bột nhào khi nợ này nữa, dù bà ta thề thốt là không hại gì, nó bắt đầu khô làm mất ông tẩy lên: sao bà ta có thể tưởng tượng ra làm ông mù loà bằng bột mì nhào nước sẽ biến đổi được tính cách của ông, làm ông thành một người đàn ông mới mẻ? Mù loà là điều bất lợi đơn thuần và ngớ ngẩn. Một người không nhìn thấy được là người kém cỏi hơn, y như người có một chân là người kém hơn, chứ không phải là người đàn ông mới mẻ. Người đàn bà tội nghiệp mà Costello dẫn đến cho ông cũng là một phụ nữ kém hơn cô ta trước đây. Hai con người kém cỏi, thua thiệt, ngượng ngùng, làm sao bà ta lại hình dung một đóm lửa thiêng sẽ loé lên giữa họ, hoặc chẳng có gì hết?

Còn người đàn bà ngồi cạnh ông, mỗi lúc một lạnh lùng hơn, cô ta nghĩ gì nhỉ? hăn cô ta cho đây là một chuyện tầm phào, nặng nề khi bị thuyết phục đến gõ cửa nhà một người đàn ông xa lạ và hiến mình cho ông ta! Chỉ trong trường hợp của ông mới có lời mở đầu dài dòng cho cuộc gặp đáng thương này, lời mở đầu kéo dài đủ trở lại quá khứ, đủ viết nên một quyển sách bắt đầu từ Wayne Blight và Paul Rayment rời nhà trong một buổi sáng mùa đông tiền định, người nợ chưa hề biết đến sự tồn tại của người kia, còn trong trường hợp của Marianna chắc màn dạo đầu từ chỗ nhiễm khuẩn hoặc bị vệt đen của mặt trời hoặc tướng di truyền xấu hoặc bị kim đâm hoặc bất cứ cái gì đổ cho ta bị mù, cứ thế từng bước một đến cuộc gặp gỡ với một bà già khéo nói (còn khéo hơn nếu bạn chỉ để giọng nói ấy thoáng qua) kể cho cô nghe bà ta có cách làm nguội cơn thèm khát dữ dội của cô, chỉ cần cô lên một chiếc taxi đến hiệu cà phê Alfredo ở Bắc Adelaide, rồi tại đây, tôi để vào trong tay cô, dừng căng thẳng, người đàn ông ấy rất vô hại, chỉ mỗi tội lẻ loi, ông ta sẽ đối xử với cô như một gái gọi và trả tiền cho cô theo giá, tôi sẽ loanh quanh dưới tầng trệt trông chừng cho cô, nếu như cô chỉ cất tiếng muốn đi dù không thể nhìn thấy một tia bức bối trong mắt.

Một thí nghiệm, chẳng qua chỉ là một thí nghiệm không đi đến đâu về văn chương sinh học mà thôi. Để với khi đuôi sóc. Cả hai người bọn họ đều cảm thấy thế, ông theo cách của ông, còn cô theo cách của cô!

- Tôi phải đi thôi - người đàn bà, con khi đuôi sóc trong thí nghiệm, nói - Taxi đang đợi tôi.
- Nếu cô muốn thế - ông nói - Sao cô biết có taxi?
- Bà Costello đã đặt trước.
- Bà Costello?
- Vâng, bà Costello.
- Làm sao bà ấy biết lúc nào cô cần taxi?

Cô nhún vai.

- Ra vậy. Bà Costello chăm chút cô mà. Tôi sẽ trả tiền xe cho cô nhé?

- Không, không cần. Đã tính cả vào đấy rồi.

- Vậy cho tôi gửi lời chào bà Costello nhé. Cô đi xuống cẩn thận. Nhỡ cầu thang bị trơn.

Ông ngồi im lặng, dần lòng, trong lúc cô mặc quần áo. Tuy vậy, khi cánh cửa vừa khép lại sau lưng cô, ông đã giật phắt cái bật và cào vào mắt. Nhưng bột nhão đã đóng cứng lại. Nếu xé quá mạnh ông sẽ bị mất lông mi. Ông nguyên rửa: ông phải thấm đầy nước cho mềm.

Mười sáu

- Cô ấy đến với tôi y như ông đến với tôi vậy - bà Costello nói - Một người đàn bà của bóng đêm, một người đàn bà trong bóng đêm. Tiếp tục câu chuyện như thế này, trong tai tôi có những lời nói, theo kiểu cổ thì chúng ta được một thiên thần vời đến một cuộc đấu ngang tài ngang sức. Bởi vậy không, tôi không hề biết cô ta, cô Marianna của ông sống ở đâu. Tôi thu xếp mọi việc với cô ấy qua điện thoại. Nếu ông muốn cô ấy lặp lại cuộc thăm viếng, tôi có thể cho ông số điện thoại của cô ấy.

Lặp lại cuộc thăm viếng. Đây không phải điều ông muốn. Có lẽ là một lúc nào đó trong tương lai, nhưng không phải lúc này. Điều ông muốn bây giờ là biết chắc câu chuyện ông có mặt là thật: người đàn bà vào nhà ông, chính là người ông nhìn thấy trong thang máy, tên thực của cô ta là Marianna, cô ta thực sự sống với người mẹ gù, cô ta bị chồng bỏ trong cơn hoạn nạn, vân vân. Điều ông muốn là một lời bảo đảm rằng ông không bị bịp.

Vì có một câu chuyện khác mà ông thấy quá là bịa đặt. Trong chuyện này mẹ Costello đi tìm Marianna mông to, gọi khác đi là Natasha, hay Tanya từ Moldavia qua Dubai và Nicosia trên Danh bạ điện thoại. Mẹ sẽ hướng dẫn cô ả vào cuộc chơi:

- Em rề tôi ấy mà, cô cần phải biết là tính nết kỳ cục lắm - mẹ sẽ nói với cô ả - Nhưng gã đàn ông nào chẳng có chút lập dị, và nếu muốn là đàn bà tìm ra ngay cách giúp mà thôi. Tính lập dị chủ yếu của em rề tôi là không thích nhìn thấy người đàn bà mình hò hẹn. Cậu ấy thích tưởng tượng, thích sống ở trên mây. Có thời cậu ấy chết mê chết mệt một nữ diễn viên tên là Marianna. Thế là cậu ta muốn cô xuất hiện là cô diễn viên Marianna kia, mặc trang phục hoặc các đồ biểu diễn tôi sẽ cung cấp. Đây là vai diễn của cô, và cậu ta sẽ trả tiền cho vai đó. Cô hiểu không?

- Hiểu rồi - cô Natasha hoặc Tanya nói - Nhưng gọi ra ngoài phải thêm tiền đây.

- Gọi ra ngoài phải thêm tiền - Costello đồng ý - tôi sẽ nhắc cậu ấy. Lời cuối cùng này. Phải tử tế với cậu ấy. Cậu ấy mới bị mất một chân trong tai nạn giao thông và chưa quen với việc đó.

Có lẽ đây mới là câu chuyện thực, thêm bớt chi tiết chỗ này chỗ nọ đằng sau cuộc thăm viếng của cái cô gọi là Marianna? Cặp kính đen không che giấu sự thực cô ta mù, mà che giấu thực tế là cô ta không hề mù? Khi cô ta run rẩy, có lẽ căng thẳng thì ít mà cố nén tiếng cười khúc khích nhiều hơn vì người đàn ông băng quanh đầu bằng chiếc bút tất cứ mò mẫm dưới quần áo lót của cô ta? Chúng ta đã bước qua ngưỡng. Bây giờ chúng ta có thể làm tới những chuyện hay ho to tát hơn. Một thằng hề mới trình trọng làm sao! Trong taxi, chắc cô ả phải cười nôn ruột suốt trên đường về nhà.

Marianna là Marianna hay Marianna là Natasha? Đây là điều ông cần khám phá đầu tiên. Đây là điều ông phải ép được Costello nói ra. Chỉ khi nào có câu trả lời ông mới có thể đặt câu hỏi sâu hơn: người đàn bà ấy là ai có thực sự quan trọng gì? nếu ông bị bịp thì có sao đâu?

- Bà đối xử với tôi như một con rối - ông phàn nàn - Bà đối với mọi người như một con rối. Bà bịa ra những câu chuyện và bắt chúng tôi tham gia cuộc chơi với bà. Bà nên mở một nhà hát múa rối hoặc một vườn thú. Ở đó ắt hẳn có nhiều con thú già để bán, hiện giờ chúng lỗi mốt rồi. Mua một con, nhốt chúng tôi vào chuồng rồi đặt tên cho chúng. Paul Rayment: amis inflix. Marianna Popova: pseudocacea (di trú). Vân vân và vân vân. Từng dãy từng dãy chuồng chứa những người đến với bà trong sự nghiệp viết văn và dối trá của bà. Bà có thể thu tiền vào cửa. Bà có thể kiếm sống bằng cách đó. Ngày nghỉ cuối tuần, các bậc cha mẹ có thể đưa con đến tro mắt ngắm nhìn và ném lạc rang cho chúng tôi. Dễ dàng hơn viết những quyển sách chẳng ai buồn đọc.

Ông ngừng lại, đợi bà cắn câu. Bà im lặng.

- Có điều tôi không hiểu - ông nói tiếp. Lúc bắt đầu tràng đả kích này ông chưa càu, lúc này ông cũng chưa tức giận, nhưng chắc chắn là ông rất vui lòng - có điều tôi không hiểu là thấy tôi tồi tệ, không phản ứng nhanh với kế hoạch của bà mà sao bà cứ nhất quyết chọn tôi. Hãy tha cho tôi, tôi xin bà, cứ mặc kệ tôi sống cuộc đời tôi. Để thay thế, bà cứ viết về cô Marianna mù của bà đi. Cô ta có tiềm năng hơn tôi nhiều. Tôi không phải là nhân vật của bà, bà Costello ạ. Mất một chân không phải là nét đặc trưng cho một bi kịch. Mất một chân không phải hài kịch cũng chẳng phải bi kịch mà chỉ là sự không may thôi.

- Đùng chưa chát thế, Paul. Bỏ ông, tiếp nhận Marianna, có khi được, có khi không. Ai mà biết được người nào trôi giạt đến đâu.

- Tôi không chưa chát.

- Đương nhiên là có. Tôi nghe thấy thế trong giọng nói của ông. Ông đang cay đắng, và ai mà trách ông được, sau những chuyện đã xảy ra với ông.

Ông nhặt đôi nạng.

- Tôi không cần sự thông cảm của bà - ông nói cộc lốc - Giờ tôi phải đi đây. Tôi không biết bao giờ về. Khi nào bà đi, cứ khoá cửa lại.

- Nếu tôi đi, nhất định tôi sẽ khoá cửa. Nhưng tôi không nghĩ sẽ làm việc đó. Tôi chưa nói với ông tôi thèm tắm nước nóng biết chừng nào. Tôi sẽ tự thưởng cho mình như thế, nếu ông không phiền. Vậy mới đáng công chứ.

Đây không phải lần đầu tiên bà Costello từ chối giải thích. Nhưng lần thoái thác cuối cùng của bà vừa chọc tức vừa quấy rầy ông. Có khi được, có khi không. Sự chú ý đến ông là tạm thời? biết đâu Marianna là người bị chọn nhiều hơn là ông? Gạt hình ảnh mờ ảo mà thực tế ông chẳng nhớ gì sang một bên, những cuộc gặp của hai người lần đầu trong thang máy, lần thứ hai trên đây, những tình tiết nào trong tiểu sử không phải của Paul Rayment cũng chẳng phải của Marianna Popova? Lẽ tất nhiên có chẳng rằng ông là nhân vật ngẫu nhiên trong đời cô Marianna này hoặc của bất cứ người nào ông đi ngang qua, chỉ như Marianna hoặc bất kỳ ai ngang qua đời ông. Nhưng ông cũng là một nhân vật lịch

sử trong một cảm xúc cơ bản hơn: là người mà ánh sáng chiếu lên quá ngắn ngủi trước khi qua đời? những gì diễn ra giữa ông và Marianna hoá ra chỉ là một trong nhiều cuộc tìm kiếm tình yêu của Marianna? Hoặc có thể cái bà Costello ấy viết hai truyện cùng một lúc, những câu chuyện về các nhân vật khốn khổ vì mất mát (một người mất thị lực, người kia bị cắt cụt) và họ phải học cách để sống; như một thí nghiệm, thậm chí như một loại truyện cười có nghề, bà ta dàn xếp cho đường số mệnh của họ giao cắt nhau? Ông không có kinh nghiệm về các nhà tiểu thuyết, cách họ làm việc nhưng có vẻ như đáng ngờ.

Trong thư viện công cộng, mã số A823.914. Ông tìm thấy một hàng sách của Elizabeth Costello: *Cuộc thử thách nảy lửa, Ngôi nhà trên phố Eccles, có vài quyển đã sòn, Đến các hòn đảo thân thiện, Bản tango với ông Dunban, Cội nguồn thời gian, Lễ độ*; có cả bộ màu xanh sẫm khá trang nghiêm tựa đề: *Người tình chung thủy, mục đích và cấu trúc trong các tiểu thuyết của Elizabeth Costello*. Ông lướt qua bảng chú dẫn. Không nói đến một Marianna hoặc một Marijana, không có mục nào về sự mù loà.

Ông giở qua quyển *Ngôi nhà trên phố Eccles*. Leopold Bloom. Hugh Boyland. Marion Bloom. Bà ta bị làm sao thế nhỉ? Hay bà ta không hư cấu nổi các nhân vật của riêng mình?

Ông đổi sách, rút quyển *Cuộc thử thách nảy lửa* đọc hủ hoạ.

Cậu lăn plasticine trong lòng bàn tay cho đến lúc nó ấm và mềm, rồi véo thành những hình con vật bé xíu: chim chóc, mèo, chó có đôi tai vênh. Cậu xếp các con vật này thành hình bán nguyệt trên mặt bàn, uốn cổ chúng ra sau như thể chúng đang tru, sủa hoặc kêu ộp ộp với mặt trăng.

Plasticine đã cũ, để trong cái bát tắt hời Giáng sinh. Các miếng plasticine màu đỏ gạch, xanh lá, xanh da trời chảy lẫn vào nhau, lúc này thành màu đỏ tía. Cậu tự hỏi, vì sao màu sáng thành màu tối, còn màu tối không bao giờ thành màu sáng? Làm thế nào cho màu tía nhạt bớt và lại xuất hiện màu đỏ, xanh da trời, xanh lá cây lần nữa, giống như gà con chui ra khỏi vỏ?

Vì sao, vì sao? vì sao bà ta hỏi rồi sau đó không có câu trả lời? câu trả lời hết sức đơn giản: màu đỏ, màu xanh da trời và xanh lá cây sẽ không bao giờ trở lại vì entropy, nó không thể đảo ngược, không thể huỷ bỏ và điều khiển toàn vũ trụ. Ngay cả một người thuộc giới văn chương cũng nên biết điều đó, kể cả một cây bút nữ. Từ nhiều thứ khác nhau thành đồng nhất và không bao giờ trở lại nữa. Từ con gà con chiêm chiếp đến mẹ gà mái già chết trong cát bụi.

Ông giở đến giữa quyển sách. Cô không thể ở lại với người đàn ông lúc nào cũng mệt mỏi. Thật khó mà kiềm chế được sự nhàm chán của cô. Cô chỉ nằm duỗi cạnh anh ta trên chiếc giường quá quen thuộc, cảm nhận sự mệt nhọc toát ra từ anh ta và nhấn chìm cô trong một ngọn triều không màu sắc, không mùi vị và trì trệ. Cô phải chạy trốn! Ngay bây giờ!

Một Marion nhưng không phải Marianna. Trong chùng ông đọc được, không có hành động bật mắt không có người cụt. Ông gấp mạnh quyển *Cuộc thử thách nảy lửa*. Ông sẽ không tự phơi bày với thứ khí không màu sắc, không mùi vị, trì trệ tỏa ra từ các trang sách. Sao trên đời này Elizabeth Costello

lại trở thành một tác giả được ưa chuộng, dù sự nổi tiếng là thứ bà ta thích?

Trên bìa sách có một bức ảnh: một Elizabeth trẻ hơn, mặc áo gió, đứng dựa vào một thứ thiết bị trên du thuyền. Mắt bà ta nheo lại vì ngược sáng, da rám nắng sẫm màu. Một nữ thủy thủ? Nếu có từ ấy, chắc nữ thủy thủ phải là một nàng tiên cá, một con cá ngựa, tóm lại thuộc loại cá. Không đẹp, nhưng hồi trẻ bà ta dễ coi hơn tuổi trung niên. Dù sao, bà ta vẫn có một vẻ xấu xí thậm chí trổng rỗng. Không thuộc loại của ông. Có lẽ không thuộc loại của bất cứ người đàn ông nào.

Các tác giả đương đại trên thế giới, trong phần tham khảo của thư viện có tiểu sử ngắn của bà kèm bức ảnh trên thuyền. *Sinh ở Melbourne, Australia, 1928. Sống nhiều năm ở Châu Âu. Quyển sách đầu tay ra đời năm 1957. Danh sách các giải thưởng. Tiểu sử không có ý tóm tắt. Hai lần lấy chồng. có một con trai và một con gái.*

Bảy mươi hai tuổi! Già đến thế sao! Bà ta đang làm gì, đang ngủ trên ghế công viên? Đầu óc bà ta từ đầu không minh mẫn? Hay bà ta gàn gàn? Có thể giải thích mọi việc như thế được không nhỉ? Phải đưa con trai và con gái vào ảnh chứ? Mà theo dõi họ có phải là việc của ông không? Xin đến ngay. Mẹ các vị đến ở nhà tôi, một người hoàn toàn xa lạ, và không chịu đi. Tôi đành bó tay. Hãy đưa bà ấy đi, chữa trị cho bà, làm bất cứ việc gì miễn là tôi được trả lại tự do.

Ông trở về căn hộ. Costello không còn ở đó, nhưng cuốn sổ ghi chép của bà ta vẫn để trên bàn nước. Rất có thể bà ta cố tình để lại. Nếu ông xem trộm một cái là bà ta lại thắng lần nữa. Vậy đấy.

Bà ta viết bằng thứ mực đen đậm, chữ thảo viết to, thoải mái, mỗi dòng chỉ vài chữ. Ông giờ mực gần nhất. Đen tối và đen tối, ông đọc. Tất cả bọn họ đi trong bóng tối, trời không trăng không sao.

Ông lật trở lại.

Quỳ trên cái xác, ông đọc. Tụng kinh, chữ này được gạch dưới. Lắc lư tới lui, cứng nhắc bên thành giường, bàn tay cô áp vào tai, mắt cô mở to, không chớp, như thể cô sợ bỏ lỡ khoảnh khắc linh hồn rời bỏ thân xác, giống luồng khí bắn vọt ra và xuyên qua các lớp không khí, hết lớp này đến lớp khác, qua tầng bình lưu và xa hơn nữa. Bên ngoài cửa sổ, nắng đẹp, chim hót líu lo như thường lệ. Cô bị nhốt chặt trong nhịp điệu thương tiếc như một vận động viên chạy đường trường. Một cuộc chạy marathon của niềm thương tiếc. Nếu không có ai đến an ủi, cô sẽ như thế suốt ngày. Cô vẫn chưa động chạm đến anh ta (“anh ta” là xác của anh). Có sao không? Sợ da thịt lạnh lẽo ư? Rốt cuộc, nỗi sợ này còn mạnh hơn cả tình yêu? Hay có thể, đắm chìm trong tiếc thương, lòng cô đã trở nên sắt đá, không có giữ anh lại. Cô đã nói lời chia tay, chia tay với anh mãi mãi. Vĩnh biệt, Chúa sẽ ở bên anh. Rồi tiếp đến trang: Đen tối đen tối đen tối.

Nếu ông đọc lại cho đủ, sẽ biết người đàn bà đang thương khóc kia là ai, xác kia là của ai. Nhưng sự tò mò tinh quái của ông đã tan biến. Ông không còn muốn biết thêm cái gì nữa, lời viết này có một cái gì đó khiếm nhã, mực đen đậm ngả nghiêng lộn xộn, tràn qua cả lề, một cái gì đó bất kính, khiêu khích, để lộ ra thứ không thuộc về ánh sáng ban ngày.

Toàn bộ cuốn sổ là như thế: khiêu khích, lảng nhục sự khuôn phép lễ nghi. Ông thận trọng giờ lại tờ đầu. Mất một lúc lâu ông không thể ráp các mục lại với nhau. Bà ta viết như thể vội vàng ghi lại câu chuyện nghe lỏm được, cô đọng những đoạn tường thuật, cắt ngắn đối thoại, sớt ruột nhảy từ cảnh này sang cảnh tiếp theo. Nhưng có một đoạn đập vào mắt ông: một chân xanh, một chân đỏ. Ljuba? Chỉ có thể là Ljuba. Như hê, màu sắc như điên. Ở Đức, những con bò nâu đốm thường là bò điên hoặc gàn gàn, hay nhảy bổ lên phía mặt trăng. Còn con chó nhỏ thì cười. Mang đến một chu cún lai xinh xắn, lúc nào cũng vẫy đuôi rồi rít, sữa ăng ăng, háo hức lấy lòng? Phản ứng của P.R. “Có thể tôi là một thằng khốn nhưng chắc chắn chưa đến mức này!”

Ông gấp cuốn sổ đánh tách. Nếu tai ông không nóng rực lên là tốt. Đây là điều ông sợ: bà ta biết hết, từng li từng tí. Mụ già khốn kiếp! Lúc nào ông cũng ngỡ ông làm chủ bản thân, ai ngờ ông như con chuột ở trong lồng, lao theo đường này lối nọ, càu nhàu, với một mụ đàn bà trời đánh thánh vật không chế ông, quan sát ông, lắng nghe ông, ghi chép tỉ mỉ tiến triển của ông.

Hoặc còn tệ hại hơn, tệ ghê gớm, thảm hại, là trí tuệ bị đe dọa uốn cong? Có thể coi nó là thứ hiện tại ông chỉ gọi được là “mặt khác”? có phải đấy là điều đã xảy ra với ông; có phải nó cũng xảy ra với những người khác?

Ông rón rén ngồi vào cái ghế bành. Nếu đây không phải là khoảnh khắc quan trọng, thì là cái gì? điều bí mật lớn lao nhất trong các điều bí mật vừa lộ ra với ông. Không ngờ gì nữa, có một cõi đời thứ hai tồn tại sát cạnh cõi đời thứ nhất. Con người chạy bình bịch trong không khoảng thời gian nhất định ở cõi đời thứ nhất, rồi Thần chết hiện lên dưới cái vỏ là Wayne Blight hoặc bất cứ ai như hấn. Ngay lập tức, thời gian ngừng lại vĩnh viễn, con người rơi xuống một cái hố tối tăm. Rồi, hấp! Con người xuất hiện ở cõi đời thứ hai giống hệt cái thứ nhất, thời gian lại tiếp tục và bao giờ hoạt động trở lại - bay trong không khí như một con mèo, đám đông người tò mò đứng xem, xe cấp cứu, bệnh viện, bác sĩ Hanse, vân vân - trừ một điều, hiện giờ Elizabeth Costello hoặc một người như bà ta đề đầu cười cổ ông.

Bỏ cách một quãng, từ chữ C-H - Ó trong cuốn sổ đến cuộc sống sau cái chết. Một sự phỏng đoán hung dữ. Có lẽ ông sai. Nhiều khả năng ông sai. Nhưng dù ông đúng hay sai, dù cái sự do dự nhất mà ông gọi là “mặt khác” có thực hay chỉ là ảo tưởng, tính ngữ đầu tiên chọt đến trong đầu ông, hiện ra từng chữ một đằng sau mí mắt do một cái máy chữ trên thiên đường đánh ra là đáng thương. Nếu chết chẳng là gì ngoài một trò bịp bợm, biết đâu cũng hay ho như trò chơi chữ, nếu cái chết chỉ là tiếng nấc đúng lúc sau đó sự sống tiếp tục như trước kia, thì sao phải rối rít om sòm? Liệu con người có được khước từ sự bất tử này, định mệnh đáng thương này? tôi muốn cuộc đời cũ của tôi trở lại, cái cuộc đời đã chấm dứt trên đường phố Magill.

Ông mệt lử, đầu óc quay cuồng, vừa nhắm mắt là chìm ngay vào giấc ngủ. Nhưng ông không muốn nằm trơ ra ở đây, phơi bày lộ liễu khi mụ Costello trở về. Ông bắt đầu nhận ra một đặc tính của bà ta,

xảo quyết hơn cả chó sói, sự hiện diện của bà ta chỉ làm ông căng thẳng và không tin cậy tí nào. Ông hình dung quá dễ dàng bà ta lảng vảng từ phòng này sang phòng kia trong bóng tối, hít hít, lũng sục, rình mò.

Ông vẫn ngồi trong ghế bành và thấy hơi run. Đứng trước ông không phải cái bà Costello cáo già mà là Marijana Jokić trùm khăn màu đỏ, người phụ nữ bằng cách nào đó (trong giây lát ông không thể nhớ ra vì soa, đầu óc ông quá mụ mẫm) là căn nguyên, nguồn gốc của mọi chuyện rắc rối này.

- Ông Rayment, ông ổn chứ?

- Marijana! Vâng, tất nhiên. Đương nhiên là tôi ổn - nhưng không đúng vậy. Ông không khỏe. Miệng ông hôi hám, lưng ông cứng đờ, và ông không thích bị giật mình - Mấy giờ rồi?

Marijana phớt lờ câu hỏi. Chị đặt một cái phong bì lên bàn nước cạnh ông.

- Séc của ông - chị nói - Anh ấy bảo trả lại, chúng tôi không nhận tiền của ông. Chồng tôi ấy mà. Nhà tôi nói anh ấy không nhận tiền của người đàn ông khác.

Tiền. Drago. Một kiểu suy nghĩ khác hẳn. Ông trầm tĩnh lại.

- Thế Drago thì sao? - ông nói - Việc học của Drago thì sao?

- Nhà tôi bảo Drago có thể đi học như cũ, không cần vào trường nội trú.

Cô bé Ljuba đang mút ngón tay cái, lơ đãng sờ vào váy mẹ. Mẹ Costello kín đáo lướt vào phòng, đằng sau cô bé. Bà ta đã vào nhà trong lúc ông đang ngủ?

- Chị có muốn tôi nói chuyện với anh ấy không? - ông nói.

Marijana lắc đầu mạnh mẽ. Chị không thể tưởng tượng nổi bất cứ việc gì tệ hơn, ngu xuẩn hơn.

- Thôi được, vậy chúng ta sẽ nghĩ xem nên làm gì tiếp theo. Có lẽ bà Costello muốn có vài lời khuyên.

- Chào Ljuba - Elizabeth Costello nói - ta là bạn của mẹ cháu, cháu cứ gọi ta là Elizabeth hoặc là bà Elizabeth. Rất tiếc đã nghe được chuyện của cô Marijana, nhưng tôi mới biết chuyện nên tôi nghĩ là không nên can thiệp.

Lúc nào bà chẳng can thiệp, ông nghĩ, cay cú. Tại sao bà lại ở đây, nếu không định xen vào?

Thở dài gần như khóc, Marijana gieo mình xuống chiếc sofa. Chị che mắt, lúc này nước mắt đang mấp mé. Ljuba đến cạnh mẹ.

- Thằng bé giỏi giang như thế - chị nói - Khá như thế - chị chột nước nử - Nó muốn đi lắm chứ.

Trong cuộc đời khác, ông trẻ và còn nguyên vẹn hơi thở thơm tâm hồn, ông sẽ ôm Marijana vào trong vòng tay, hôn để lau nước mắt cho chị. Hãy tha thứ cho anh, tha thứ cho anh ông sẽ nói. Anh đã không chung thủy với em, anh không hiểu vì sao! Chuyện ấy chỉ xảy ra có một lần và không bao giờ xảy ra nữa! Hãy tiếp nhận tình yêu của anh, anh sẽ chăm sóc em cho đến ngày nhắm mắt, anh xin thề.

Cặp mắt đen láy của con bé nhìn xoáy vào ông. Ông đã làm gì mẹ cháu? Hình như nó hỏi. Tất cả là lỗi của ông!

- Chúng ta còn nhiều thời gian - ông nói, giọng chắc chắn nhất - Còn một tuần lễ nữa mới hết hạn nộp đơn cho năm sau. Tôi sẽ bảo đảm khoản học phí, tôi sẽ nhờ luật sư của tôi viết một thư bảo lãnh cho họ, hình như việc đó không được làm trực tiếp. Tôi sẽ nói chuyện với chồng chị, khi nào anh ấy đã dậu. Tôi tin chắc chị có thể đưa cháu nó đi, chị và Drago với nhau.

Marijana nhún vai tuyệt vọng. Chị nói gì đó với con mà ông không hiểu, cô bé lon ton ra khỏi phòng rồi trở lại, cầm một nắm khăn giấy. Marijana hỉ mũi ầm ỉ. Nước mắt, nước mũi nhầy nhụa, khía cạnh ít lãng mạn nhất của nỗi buồn tận cùng. Giống như tận cùng hoạt động tình dục là những vết bẩn và mùi.

Chị có nhận ra chuyện gì đã diễn ra đã đây, trên chiếc sofa chị ngồi? chị có thể cảm thấy không?

- Hoặc là - ông nói tiếp - nếu trở thành vấn đề danh dự, nếu chồng chị không muốn nhận tiền của người đàn ông khác, có lẽ chúng ta sẽ thuyết phục bà Costello viết séc, làm người trung gian cho việc làm chính đáng này.

Đây là lần đầu tiên ông quyết định khử mù Costello. Ông cảm thấy trào dâng cảm giác đắc thắng.

Bà Costello lắc đầu.

- Tôi không tin có thể can thiệp được - bà nói - Thêm nữa trong thực tế có nhiều khó khăn nhất định, nên tôi không thích dính vào thì hơn.

- Như thế nào? ông nói.

- Nên tôi không thích dính vào thì hơn - bà ta nhắc lại.

- Tôi chẳng thấy có gì khó khăn - ông nói - Tôi viết một cái séc cho bà và bà viết séc lại cho nhà trường. Chẳng có gì đơn giản hơn. Nếu bà không làm việc đó, nếu bà từ chối, như bà nói là can thiệp, xin bà đi ngay cho. Đi đi và để mặc chúng tôi.

Ông hy vọng sự chua cay của ông làm bà ta bối rối. Nhưng bà ta chẳng bối rối chút nào.

- Để mặc các người? - bà ta nói khẽ, khẽ đến nỗi chỉ có ông nghe thấy - Nếu tôi để mặc các người, - cái nhìn của bà ta lướt qua Marijana - Nếu tôi để mặc hai người lại với nhau, ông sẽ ra sao đây?

Marijana đứng dậy, xì mũi lần nữa và nhét gọn chiếc khăn vào ống tay áo.

- Chúng tôi phải đi đây - chị nói kiên quyết.

- Giúp tôi đứng dậy, Marijana - ông nói - nhờ chị.

Ở đầu cầu thang, ngoài tầm nghe của mù Costello, chị quay sang ông.

- Elizabeth là bạn tốt của ông?

- Tốt ư? Không. Tôi không nghĩ thế. Không phải là bạn tốt, cũng không phải là bạn thân. Tôi chưa bao giờ để mắt đến bà ta, mãi đến gần đây. Thực ra, bà ta không phải là bạn gì hết. Elizabeth là nhà văn chuyên nghiệp. Bà ta viết truyện, tiểu thuyết. Hiện tại, bà ta đang săn lùng các nhân vật để đưa vào cuốn sách dự định viết. Hình như bà ta rất hy vọng vào tôi. Tiếp theo là đến chị. Nhưng tôi không

thích. Chính vì thế bà ta quấy rầy tôi. Cố làm cho tôi thích hợp

Bà ta đang cố khống chế cuộc sống của tôi. Đây là câu ông muốn nói. Nhưng lời kéo Marijana trong tình cảnh của chị lúc này dường như không ngay thẳng. Hãy cứu tôi với.

Marijana tặng ông nụ cười yếu ớt. Dù nước mắt đã cạn, song mắt chị vẫn đỏ, mũi chị sưng phồng. Buổi sáng rực rỡ từ trời cao tàn nhẫn chiếu thẳng vào chị, da chị thô không trang điểm, răng chị đổi màu. Người đàn bà này là ai, ông nghĩ, mình đang thương mến ai thế này? một điều bí ẩn, tất cả đều là huyền bí. Ông cầm tay chị.

- Tôi sẽ ủng hộ chị - ông nói - Tôi sẽ giúp đỡ chị, tôi xin hứa. Tôi sẽ giúp Drago.

- Mẹ ơi - con bé rên rỉ.

Marijana rút tay ra.

- Mẹ con tôi phải đi thôi - chị nói và ra đi.

Mười bảy

- Tôi có khách - ông tuyên bố với mẹ Costello - Tôi e rằng tối nay sẽ không tiện cho bà. Có khi bà muốn có những cuộc dàn xếp khác.

- Tất nhiên rồi. Tôi mừng thấy ông trở lại với hoạt động xã hội. Để tôi xem nào.. Tôi sẽ làm gì nhỉ? Có lẽ đi xem phim. Ông biết có gì đáng xem không?

- Tôi chưa nói rõ ý mình. Khi nói có những cuộc dàn xếp khác, ý tôi là bà nên đi ở chỗ khác.

- Chà, vậy theo ông thì tôi nên ở đâu?

- Tôi không biết. Bà đi đâu không phải việc của tôi. Có lẽ nên trở lại nơi bà ra đi.

Im lặng.

- Ra thế. - bà ta nói - Ít ra ông cũng nói thẳng thừng - rồi thêm - Ông nhớ không Paul, câu chuyện về Sinbad và ông già?

Ông không đáp.

- Bên bờ một dòng suối nước tràn menh mông, Sinbad gặp một ông già. “Tôi già và ốm yếu” - ông già nói - hãy đưa tôi sang bờ bên kia và Đức Allah sẽ phù hộ cho anh”. Là một anh chàng tốt bụng, Sinbad nhấc ông già lên vai và lội qua dòng suối. Nhưng sang đến bờ bên kia, ông già không chịu tụt xuống. Ông ta quặp chặt chân quanh cổ Sinbad cho đến lúc Sinbad thấy ngạt thở. “Bây giờ ngươi là nô lệ của ta” ông già nói “ngươi phải tuân lệnh ta mọi việc”.

Ông nhớ ra câu chuyện ấy rồi. Trong một quyển sách tên là *Những truyện cổ hay*, trong tủ sách của ông ở Lourdes. Ông nhớ sâu sắc bức tranh minh họa: lão già gầy gò xương, đóng mỗi cái khóa, đôi chân khẳng khiu quặp quanh cổ Sinbad, còn chàng lội trong dòng nước cao đến eo. Quyển sách ấy ra sao rồi? cái tủ sách và nhiều thứ khác của một cậu bé ở Pháp đã vượt đại dương đến một đất nước mới giờ ra sao? Nếu ông trở lại ngôi nhà của ông bố dượng ở Ballarat, liệu có tìm thấy chúng trong tầng hầm, truyện Sinbad, cáo và quạ, Jeanne d'Arc? Và bao truyện khác đóng trong những cái thùng

các tông, kiên nhẫn đợi người chủ tí hon trở về và cứu chúng. Hay người đàn ông Hà Lan ấy đã vớt chúng đi từ lâu, sau khi ông ta goá vợ?

- Phải, tôi nhớ rồi - ông nói - Tôi hiểu tôi là Sinbad trong truyện còn là là lão già? Trong việc này bà đang đứng trước một khó khăn. Bà không có ý leo lên vai tôi đấy chứ? - mà tôi làm việc này cho khéo sao được? tôi sẽ không giúp bà đâu.

Bà Costello cười, nụ cười bí ẩn.

- Có khi tôi đã leo lên cổ ông rồi - bà ta nói - mà ông không biết thôi.

- Không, chưa đâu, bà Costello. Tôi không dưới quyền bà, không một chút nào, và tôi sẽ chứng minh điều đó. Tôi yêu cầu bà trả lại tôi chìa khóa - chiếc chìa khoá bà đã cầm mà không được phép - mời bà ra khỏi nhà tôi và không quay lại.

- Nói với một bà già như thế thật khó nghe, ông Rayment. Có chắc là ông muốn thế không?

- Bà Costello, đây không phải là một vở hài kịch. Tôi yêu cầu bà ra đi.

Bà ta thở dài:

- Giờ mới hay đây. Nhưng chắc là tôi không biết sẽ xảy ra chuyện gì với tôi trong cảnh mưa trút như thác và trời sắp tối đen tối mò như thế này.

Trời không mưa, cũng không tối. Một buổi chiều dễ chịu, ấm áp và êm ả, loại buổi chiều làm con người vui sướng vì được sống.

- Đây - bà ta nói - chìa khoá của ông đây. - bà đặt cái biểu tượng của sự giải phóng lên bàn nước, cẩn thận quá mức - Tôi cần một sự chiếu cố ngăn ngui đủ thu dọn đồ đạc và sửa sang diện mạo. Rồi tôi sẽ đi, và ông lại chỉ có một mình. Tôi biết chắc ông đang mong thế lắm.

Ông sốt ruột quay mặt đi. Vài phút sau bà ta trở lại.

- Tạm biệt - bà chuyển cái túi mua hàng từ tay phải sang tay trái, chìa bàn tay phải cho ông - Tôi còn để lại một vali nhỏ. Một, hai hôm nữa tôi sẽ cho người đến lấy, khi tôi tìm ra chỗ khác.

- Bà mang ngay vali đi tôi sẽ thích hơn.

- Không thể được.

- Có thể lắm chứ, và tôi sẽ mừng hơn những bà làm thế.

Họ không nói gì thêm nữa. Từ cửa đằng trước, ông quan sát bà xuống cầu thang, nấn ná, từng một, tay xách cái vali. Nếu là một người đàn ông hào hoa, ông sẽ đề nghị giúp, dù chân ông có hỏng hay không. Nhưng trong trường hợp này, ông không muốn là người hào hoa. Ông chỉ muốn bà ta cuốn xéo ra khỏi đời ông.

Mười tám

Đúng là ông đang mon mỗi được ở một mình. Ông thực sự thêm cảnh cô đơn. Nhưng Elizabeth Costello vừa rời khỏi nhà ông thì Drago Jokić ba lô căng phồng trên vai, đứng ngay ở cửa.

- Xin chào - Drago chào ông - Cái xe đạp thế nào rồi?

- Tôi e rằng tôi chưa làm gì với cái xe đạp ấy. Tôi có nhiều việc khác phải chú tâm. Tôi có thể giúp gì cậu? Cậu muốn vào nhà không?

Drago vào, buông cái ba lô xuống sàn. Bầu không khí tin cậy rõ ràng không còn, hình như ông bối rối.

- Cậu có đến trường Cao đẳng Wellington không? - ông hỏi - Cậu có muốn chuyện ấy không?

Chàng trai gật đầu.

- Bắt đầu nào. Có vấn đề gì vậy?

- Mẹ cháu nói ông sẽ trả học phí cho cháu.

- Đúng thế. Tôi sẽ bảo đảm học phí cho cậu trong hai năm. Nếu cậu muốn thì cứ coi đây là một khoản cho vay dài hạn. Cậu nghĩ sao, với tôi không quan trọng.

- Mẹ cháu bảo còn phải cộng thêm nhiều nữa. Cháu không biết là bao nhiêu.

- Tôi không dùng số tiền này, Drago. Nếu chúng ta không chi cho việc học của cậu, nó cứ nằm yên trong nhà băng thôi.

- Vâng - chàng trai nói, dai dẳng - nhưng sao lại là cháu?

Sao lại là tôi? một câu hỏi dường như ở trên môi bất cứ ai. Ông có thể lừa Drago bằng những lời lịch sự, nhưng không, cậu ta đích thân đến hỏi, nên ông phải cho cậu ta một câu trả lời thành thật hoặc thành thật một phần.

- Trong thời gian mẹ cậu làm việc tại đây, tôi đã rất quý trọng bà a, Drago ạ. Mẹ cậu đã làm cho cuộc sống của tôi khác đi nhiều lắm. Cả hai chúng tôi đều biết bà ấy không có lấy một lúc nhàn nhã. Tôi muốn giúp đỡ khi tôi có thể.

Lúc này bầu không khí né tránh đã tan. Cậu trai nhìn thẳng vào mắt ông, thách thức. Ông chỉ có thể nói thế thôi? đấy là tất cả những gì ông sẽ làm? Còn câu trả lời của ông? Phải, hiện tại thì đấy là tất cả những gì tôi sẽ làm.

- Bố cháu sẽ không cho phép đâu - Drago nói.

- Tôi có nghe. Với bố cháu, chắc là vấn đề sĩ diện. Tôi có thể hiểu được. Nhưng cháu có thể nhắc ông ấy rằng vay một người bạn chẳng có gì phải ngượng.

Drago lắc đầu.

- Không phải thế đâu. Bố mẹ cháu đã cãi nhau về chuyện này - Môi Drago run run. Mười mười

sáu tuổi cậu vẫn còn là một đứa trẻ - Họ cãi nhau suốt đêm qua - cậu nói tiếp, khe khẽ - Mẹ cháu đã bỏ đi. Mẹ cháu đến ở nhà cô Lidie.

- Chỗ ấy ở đâu? Cô Lidie ở đâu?

- Ở phố dưới. Elizabeth. Elizabeth North.

- Drago - ông nói - chúng ta nên thẳng thắn với nhau. Tôi biết hôm nay cậu sẽ không tới đây nếu không có những ý nghĩ phiền muộn về mẹ cậu và tôi. Vì thế hãy để tôi giải toả cho cậu. Giữa mẹ cậu và tôi không hề có chút gì đáng hổ thẹn. Tình cảm của tôi với mẹ cậu không có gì hèn hạ. Tôi kính trọng bà như với bất cứ người phụ nữ nào ở trên đời.

Không có gì đáng hổ thẹn. Lời lẽ mới cổ lỗ, buồn cười làm sao! Chúng không chỉ là cái lá và che giấu một câu thơ thiển hơn, không thể nói ra: Tôi chưa từng ngủ với mẹ cậu? nếu tất cả chỉ nói đến chuyện ngủ nghê làm cho Miroslav Jokić nổi ghen phát rồ và làm cậu bé trai suýt khóc, sao ông còn diễn thuyết về danh dự? Hãy đến và nói với bộ cậu rằng tôi chưa ngủ với mẹ cậu, ông chưa gạ gẫm, nài xin mẹ cậu. Nếu ông còn chưa có dự định gạ gẫm Marijana, nếu ông không năn nỉ đòi ngủ với chị, thì có Chúa nếu ông có dự định hoặc nài nỉ, lời nói đó có gây được cảm xúc cho cậu thiếu niên ra đời trong thập kỷ 1980?

- Tôi rất tiếc là nguồn cơn phiền phức giữa cha mẹ cậu. Đây là việc cuối cùng tôi muốn. Bố cậu nghĩ về tôi hoàn toàn sai. Nếu ông gặp tôi, ông sẽ hiểu rõ hơn.

- Ông ấy đánh mẹ cháu - Drago nói, và lúc này sự kiềm chế của cậu bắt đầu tan, kiềm chế trong giọng nói, kìm nước mắt, có lẽ kìm chế cả nhịp đập trái tim - Cháu ghét ông ấy. Ông ấy đánh cả em gái cháu.

- Ông ấy đánh Blanka?

- Không, đánh em gái bé của cháu, Blanka về hòa với ông ấy. Nó nói mẹ cháu ngoại tình. Nó bảo mẹ cháu lăng nhăng với ông.

Mẹ ngoại tình. Mụ Costello gọi chị là một người vợ chung thủy. Ông không nên mất thời gian thử vận may với Marijana Jokić, mụ nói - vì Marijana Jokić là một người vợ chung thủy. Ai đúng, cô con gái đầy thù hận hay mụ già điên rồ? một bức tranh hấp dẫn làm cho Moroslav, chắc chắn là một người đàn ông thô lỗ, nổi cơn thịnh nộ và say khướt, đâm tới tấp lên người Marijana, đâm cả đứa con gái nét mặt mỏng manh, trong lúc đứa con trai đứng cạnh tức sôi sùng sục. Những cảm xúc mạnh mẽ kiểu Balkan! Sao trên đời ông lại dính dáng với một người Balkan, một thợ cơ khí Balkan và con vịt máy của anh ta cơ chứ!

- Mẹ cậu và tôi không hề có chuyện yêu đương - ông nhắc lại, gan góc - Bà ấy không màng đến việc ấy, tôi cũng không màng đến. Dối trá khủng khiếp! Mình nghĩ đến chuyện đó hàng ngày - nếu cậu không tin tôi, thì hết chuyện, tôi sẽ không cố thuyết phục cậu. Bây giờ cậu có kế hoạch gì, những kế hoạch trước mắt của cậu? cậu định ở nhà hay đi với mẹ.

Drago lắc đầu.

- Cháu sẽ không về nhà. Cháu sẽ ở nhờ nhà bạn - cậu đá vào cái ba lô - Cháu đã mang theo đồ của cháu.

Nhìn bộ dạng cái ba lô, cậu hẳn mang theo rất nhiều thứ.

- Cậu có thể ngủ lại đây nếu cậu muốn. Trong phòng làm việc của tôi có một cái giường thừa.

- Cháu không biết. Cháu đã nói với bạn cháu là đến nhà nó. Cháu sẽ nói với ông sau. Cháu để ba lô ở đây được không?

- Cậu cứ tự nhiên.

Ông thức đến quá nửa đêm đợi Drago. Nhưng mãi đến hôm sau Drago mới quay lại.

- Cháu đưa một người bạn đến, đang ở dưới nhà - cậu ta nói vào điện thoại - Cô ấy có thể lên được không?

Một người bạn, một cô bạn gái, vậy đây là nơi cậu đã qua đêm!

- Được, lên đi - nhưng lúc mở cửa, ông suýt hét lên vì giận. Đứng cạnh một Drago bần thiêu, một nhóc là Elizabeth Costello. Ông sẽ không bao giờ giữ được mụ đàn bà này sao?

Ông và bà nhìn vào mắt nhau, cảnh giác, như những kẻ đề tiện lòng đầy căm hận.

- Drago và tôi bất ngờ đụng phải nhau trên quảng trường Victoria - bà nói - Cậu ta đã qua đêm ở đây. Tụ bạ với một số bạn bè mới. Bọn này định đưa thằng bé đi hái nho thuê ở Barossa.

- Tôi tưởng cậu nói là ở nhà một người bạn - ông nói với Drago.

- Việc ấy không làm được, cháu ổn mà.

Cháu ổn mà. cậu ta rõ ràng là không ổn. Hình như cậu ta tràn ngập chán nản, say bí tỉ không thể làm gì được.

- Cậu đã nói với mẹ cậu chưa?

Cậu thanh niên gật.

- Và?

- Cháu đã gọi cho mẹ cháu. Cháu nói là không trở về. Tôi không hỏi về cậu, mà về mẹ cậu. Bà ấy sao rồi?

- Bà ấy ổn.

- Đi tắm đi, Drago. Đi đi. Tẩy uế cho sạch sẽ. Chợp mắt một lúc. Rồi về nhà. Làm lành với bố cậu. Tôi chắc ông ấy đang ân hận vì việc đã làm.

- Ông ấy không ân hận đâu. Ông ấy chẳng bao giờ ân hận.

- Tôi có thể nói một lời được không? - Elizabeth Costello nói - Bố của Drago chưa chắc đã ân hận chừng nào anh ta còn tin là mình đúng. Chí ít là tôi thấy thế. Còn về Marijana, dù chị ta nói gì với co ntrai đi nữa, chắc chắn là chị ấy không ổn. Nếu Marijana phải nương náu ở nhà em chồng, chỉ vì chị ta không còn nơi nào mà đến. Cô em chồng sẽ không thông cảm với Marijana đâu.

- Lidie ấy à? Lidie là em gái Jokić?

- Lidija Karadzic. Là em gái của Miroslav, là cô của Drago. Theo quan niệm của Lidie, Marijana còn đáng bị đánh đập hơn thế. “Không có lửa sao có khói”, Lidie nói vậy. Một châm ngôn của Croatia.

- Sao bà biết những việc ấy hả trời? sao bà biết Lidie nói gì?

Mụ Costello gạt câu hỏi sang một bên.

- Với Lidie, dù Marijana thực sự có chuyện yêu đương ngoài hôn nhân cũng chẳng sao. Quan trọng là những chuyện đồn thổi trong cộng đồng Croatia ít ỏi này. Lưu ý đây, Paul, đừng cong môi khinh thị. Ngồi lê đôi mách, ý kiến công chúng, người Roman gọi là fama, làm cả thế giới đảo điên, tán gẫu ấy mà, có gì thật đâu. Ông nói với chúng tôi ông thực sự không có chuyện tình tang với mẹ Drago vì ông và chị ta không thực sự giao hợp (xin lỗi Drago). Nhưng thời buổi tân tiến này, hành động gì mới coi là giao hợp? Làm sao chúng ta đong đếm những hành động chớp nhoáng trong một góc phố tối tăm sau nhiều tháng trời thèm muốn đến bồn chồn? Khi tình yêu là đối tượng, người ngoài cuộc làm sao biết chắc sự thể gì đang diễn ra? Chúng tôi có thể nghe nhiều lời xì xào lan trong không khí - mà ai biết từ đâu - về cuộc tình giữa Marijana Jokić với một trong những khách hàng của chị. Mà không khí là của chung, không khí là thứ chúng ta thở và sống, càng to tiếng phủ nhận tin đồn, nó càng lan xa trong không khí.

Ông không thích tôi, ông muốn đuổi tôi đi, ông làm việc đó thẳng thừng, ông Rayment ạ. Về phần tôi. Tôi cũng chẳng thích thú gì trở lại căn hộ gớm ghiếc này. Ông sẽ giải quyết mối quan hệ với mẹ của Drago, hoặc quan hệ với người đàn bà mặc đồ đen tôi gọi cho ông ngày hôm kia, thậm chí với bà McCord mà tôi chưa bao giờ nghe thấy ông nhắc đến, nhưng thích hợp nhất là quan hệ với mẹ của Drago, vì cô ta dường như là ánh sáng của đời ông, ông sẽ sắp xếp ngay một diễn biến hành động và nhất định sẽ làm, rồi ngay sau đó cả ông và tôi đều nhẹ người, có thể sẽ chia tay nhau. Hành động ra sao là việc của ông, tôi không thể khuyên điều gì. Nếu tôi biết chuyện xảy ra tiếp theo, chẳng cần tôi ở đây, tôi có thể trở lại cuộc sống riêng của mình, thoải mái hơn nhiều. Tôi cam đoan với ông là miễn nguyện hơn nhiều so với những gì tôi phải chịu đựng ở đây. Nhưng tôi sẽ đợi cho đến khi ông quyết định hành động. Như người ta thường nói, ông là người không lệ thuộc vào ai.

Ông lắc đầu.

- Tôi không hiểu bà định nói gì. Bà làm tôi mệt cả người.

- Đương nhiên là ông hiểu. Mà đằng nào người ta cũng không cần hiểu trước khi hành động, trừ khi con người hết sức thản nhiên. Tôi xin nhắc ông, có một thứ gọi là hành động bốc đồng, chắc chắn tôi sẽ giục già ông nếu được phép. Ông bảo ông yêu chị Jokić, hay ít ra khi Drago không quanh quẩn ở đây ông đã nói thế. Vậy ông hãy làm gì đó với tình yêu của ông. Nhân tiện, thành thật hơn chút ít trước mặt Drago cũng chẳng hại gì phải không Drago?

Drago cười, cái cười không thẳng thắn.

- Về phần học hành của một chàng trai đang lớn, tốt hơn hết là gửi quách cậu ta đến một trường cao đẳng hào nhoáng ở Canberra. Cho cậu ta liếc nhìn những bờ biển tình yêu hoang dã hơn. Cho cậu ta thấy người ta lái những cảm xúc nồng nàn ra sao, lái tàu theo các ngôi sao - chòm Đại hùng tinh, Tiểu hùng tinh, sao Nhân Mã, vân vân. Chòm Thọ tinh...Hiện giờ hẳn cậu ta đang có nhiều nỗi đam mê, cậu ta đủ lớn để có những tình cảm nồng nàn rồi. Cậu có những xúc cảm mãnh liệt không, Drago?

Drago im lặng, nhưng nụ cười không tắt trên môi. Giữa người đàn bà này và chàng trai đang diễn ra một cái gì đó. Nhưng là cái gì?

- Drago, tôi hỏi cậu, cậu sẽ làm gì nếu cậu ở vào tình cảnh của ông Rayment? Nếu cậu là ông Rayment?

- Cháu sẽ làm gì ư?

- Phải. Hãy hình dung: cậu sáu chục tuổi, đột nhiên một buổi sáng cậu mê lẩn mê lóc một người phụ nữ không những trẻ hơn cậu một phần tư thế kỷ, mà đã có chồng, một cuộc hôn nhân ít nhiều hạnh phúc. Cậu sẽ làm gì nào?

Drago chậm rãi lắc đầu.

- Đây là một câu hỏi không công bằng. Cháu mới mười sáu tuổi, làm sao cháu biết ở tuổi sáu mươi như thế nào? khác hẳn nếu bà sáu mươi, bà có thể nhớ lại. Nhưng ...chúng ta đang nói về ông Rayment phải không? làm sao cháu có thể là ông Rayment nếu cháu không thể thâm nhập vào trong lòng ông ấy?

Họ im lặng, đợi thêm. Nhưng hình như bất chấp dư vị nôn nao, cậu thanh niên có diện mạo của một thiên thần, đánh liều lao vào cuộc tranh luận.

- Chúng ta sẽ nhắc lại câu hỏi - bà Costello nói - Một số người nói rằng tình yêu làm chúng ta trẻ lại. Làm tim đập nhanh nếu. Làm các loại dịch hoạt động. Làm giọng ta du dương và bước chân nhún nhảy. Chúng ta hãy đồng ý với luận cứ ấy, và nhìn lại trường hợp của ông Rayment. Ông Rayment đã bị một tai nạn, kết quả là mất một chân. Ông thuê một nữ điều dưỡng chăm sóc, và chẳng mấy chốc đâm yêu cô ta. Ông như được gợi ý rằng một sự huyền diệu, tình yêu ra đời sẽ làm tuổi trẻ của ông trở lại, nở hoa từ khắp mọi góc ngách, thậm chí ông mơ cả đến việc sinh được một đứa con trai (em cùng mẹ khác cha với cậu). Nhưng ông có thể tin những gợi ý ấy không? biết đâu chúng là những tưởng tượng hão huyền của một ông già lắm cảm? vì thế vấn đề cần cân nhắc của tình trạng như tôi miêu tả là: ông Rayment hoặc một người giống ông Rayment sẽ làm gì tiếp theo? Ông mù quáng lao theo những khao khát của ông thúc đẩy, vì những khát khao này đang mong mồi ra hoa kết trái, hoặc khi xem xét kỹ những lý lẽ thuận và chống, ông rút ra kết luận rằng đem cả trái tim và tâm hồn vào cuộc tình với một người phụ nữ có chồng là khinh suất, và ông rút lui vào vỏ?

- Cháu không biết. Cháu không biết ông ấy làm gì. Bà nghĩ sao?

- Ta cũng không biết ông ấy làm gì, Drago, vẫn chưa biết. Nhưng chúng ta hãy xử lý việc này cho

cẩn thận. Chúng ta cùng đặt giả thuyết nhé. Trước hết, chúng ta hãy cho là ông Rayment không hành động. Vì bất cứ lý do gì, ông quyết định kiềm chế những xúc cảm nồng nàn của mình. Cậu nghĩ hậu quả tiếp theo là gì đây?

- Nếu ông ấy không làm gì hết?

- Phải, nếu ông ấy ngồi đây, trong căn hộ này và không làm gì hết.

- Thế thì mọi việc sẽ y như trước kia. Buồn chán. Ông ấy sẽ giống y như ngày trước.

- Trừ khi?

- Trừ khi cái gì?

- Trừ khi ngay sau đó, nỗi ân hận bắt đầu lên vào. Ban ngày của ông ta trở nên đơn điệu, tẻ ngắt.

Đêm làm ông ta giật mình thức giấc, nghiêng răng ken két và lẩm bẩm với mình giá như, giá như! Kỷ niệm sẽ ăn dần ăn mòn ông ta như một thứ axit, kỷ niệm về sự yếu hèn của ông ta. Ôi, Marijana! Ông đau đớn. Giá tôi không để Marijana của tôi ra đi! Ông ta sẽ trở thành một người bất hạnh, một cái bóng của mình. Cho đến ngày ông ta chết.

- OK, ông ấy sẽ hối tiếc lắm.

- Vậy ông ta nên làm gì để chết mà lòng không tràn ngập hối tiếc?

Ông thấy quá quắt lắm rồi. Drago chưa kịp nghĩ ra câu trả lời, ông xen ngang:

- Đừng lôi cậu ta vào trò chơi của bà, Elizabeth. Đừng nói về tôi cứ như tôi không có trong phòng này nữa. Tôi dẫn dắt đời tôi ra sao là việc của tôi, không phải là thứ cho những người xa lạ bàn tán.

- Những người xa lạ? - Elizabeth Costello nhướn lông mày lên, nói.

- Đúng, những người lạ. Nhất là bà. Với tôi bà là người lạ, người mà tôi ước không bao giờ nhìn thấy.

- Với tôi cũng thế thôi, Paul. Làm sao ông và tôi lại thành một đôi chỉ mình Chúa biết, vì chắc chắn là chúng ta không dành cho nhau. Nhưng chúng ta đang có mặt ở đây. Tôi ưa một đề tài thú vị hơn, nhưng tôi đang phê phán ông, người đàn ông một chân không quyết đoán. Đúng là một mớ hỗn độn, phải không Drago? Cậu nói đi, hãy giúp chúng tôi, khuyên nhủ chúng tôi. Chúng tôi nên làm gì đây?

- Cháu nghĩ hai người nên tách nhau ra. Nếu ông bà không ưa nhau. Nói lời tạm biệt đi thì hơn.

- Còn Paul và mẹ cậu? họ cũng nên tách ra chứ?

- Cháu không biết nhiều về ông Rayment. Nhưng sao không ai hỏi mẹ cháu xem bà ấy muốn gì? có khi mẹ cháu mong giá đừng bao giờ làm việc cho ông Rayment. Cháu không biết nữa. Có lẽ mẹ cháu chỉ muốn mọi sự giống như trước đây, khi cả nhà cháu còn là... một gia đình.

- Ra cậu là kẻ thù của tình cảm nồng nàn, kẻ thù của tình yêu ngoài hôn nhân.

- Không, cháu không nói thế. Cháu không thích bà nói là kẻ thù của tình cảm. Nhưng...

- Nhưng mẹ cậu là một phụ nữ xinh đẹp. Khi bà ấy đi ra ngoài, biết bao cái liếc nhìn dán lên bà

ấy, gợi nên bao cảm xúc, khao khát trong trái tim người lạ, và trước khi cậu có thể nói như chú đế Jiminy, những tình cảm thiết tha không dự đoán trước đã bùng nổ làm cậu phải chống chọi vất vả. Hãy xét đến hoàn cảnh theo quan điểm của mẹ cậu. Dễ dàng cưỡng lại những người lạ đầy đam mê khi họ tỏ tình, nhưng không dễ gì phớt lờ họ. Về việc này cậu cần bình tĩnh. Căn cứ vào thực tế của những người đàn ông xa lạ và những thèm muốn của họ, cậu muốn mẹ cậu hành xử ra sao đây? giam mình trong nhà ư? Che mạng kín mít ư?

Drago bật cười hài lòng, tiếng cười kỳ lạ như tiếng sủa.

- Không, nhưng có khi mẹ cháu không thích những chuyện yêu đương trắng gió với từng người để mắt đến bà - cậu khịt mũi khi thốt ra câu này, như thể nó là thứ tiếng nước ngoài lạ lùng và man rợ - Chính vì thế cháu mới hỏi sao không ai hỏi mẹ cháu.

- Tôi sẽ hỏi bà ấy ngay bây giờ nếu có thể - Elizabeth Costello nói - Nhưng mẹ cậu không ở đây mà hỏi. Chúng ta chỉ là khách. Nhưng mềm lòng và có chuyện yêu đương với người đàn ông sáu chục tuổi, theo hợp đồng đến chăm nom sáu lần mỗi tuần, dù mưa, mưa đá hay tuyết rơi, tôi cho rằng khá là xa với suy nghĩ của mẹ cậu. Ông nói sao, Paul?

- Thực ra là khá xa với suy nghĩ của bà ấy. Xa hết mức có thể.

- Thế mới gay đây. Hình như tất cả chúng ta đều bất hạnh, Drago, cậu bất hạnh vì những cuộc cãi vã om sòm ở nhà, buộc cậu phải cấm lều ở Quảng trường Victoria giữa đám nghiện rượu. Mẹ cậu bất hạnh vì phải nương thân ở nhà họ hàng chẳng ưa gì bà. Bố cậu bất hạnh vì tưởng thiên hạ đang cười nhạo ông. Ông Paul đây bất hạnh vì buồn rầu là bản tính thứ hai của ông ấy, nhất là vì ông ấy không hề nghĩ vì sao lại có những khao khát trong lòng. Tôi bất hạnh vì chẳng xảy ra sự gì. Bốn người chúi vào bốn góc như những kẻ lang thang ở Beckett, còn tôi ở giữa, phí phạm thời gian, mòn mỏi dần.

Cả bọn im lặng. Cứ mỗi lúc lại thêm phỉ hoài: tạm gọi là lời cầu khẩn của người đàn bà này. Sao lúc này ông thờ ơ đến thế?

- Bà Costello - ông nói - bà hãy vui lòng đồng tai lên nghe tôi nói đây. Chuyện xảy ra giữa tôi và gia đình Drago không phải việc của bà. Bà không thuộc về nơi này. Đây không phải là chỗ của bà, không phải lĩnh vực hoạt động của bà. Tôi thông cảm với Marijana. Tôi thông cảm với Drago và em gái cậu ta, theo một cách khác. Tôi thông cảm với cả bố của Drago. Nhưng tôi không thể thông cảm với bà. Chẳng người nào trong chúng tôi có thể đồng cảm với bà. Giữa chúng tôi, bà là người ngoài cuộc. Những dính dáng của bà cho dù là thiện chí song không giúp gì chúng tôi, chỉ tổ làm rắc rối thêm. Bà có hiểu điều đó không? lẽ nào tôi không thể thuyết phục được bà mặc kệ chúng tôi tự vệ theo cách của chúng tôi?

Một lúc im lặng dài, ngượng ngập.

- Cháu phải đi đây - Drago nói.

- Không - ông nói - Cậu không thể trở lại công viên, nếu cậu định làm thế. Ta không bằng lòng.

Như thế nguy hiểm lắm, cha mẹ cậu sẽ sợ hãi nếu họ biết. Để ta đưa cho cậu một chìa khoá. Trong tủ lạnh có thức ăn, trong phòng làm việc của ta có giường. Cậu có thể đến và đi tùy ý. Miễn là hợp lý.

Hình như Drago định nói câu gì đó, song cậu thay đổi ý định.

- Cảm ơn ông - cậu nói.

- Còn tôi? - Elizabeth Costello nói - Hoá ra tôi phải ra khỏi cửa để hứng cái nóng của mặt trời và sự giận dữ kinh khủng của mùa đông, trong khi cậu thanh niên Drago được ở như một ông hoàng?

- Bà là người lớn. Bà có thể tự lo cho mình.

Mười chín

Có một chiếc xe đỗ ở bên kia đường đối diện với căn hộ của ông, một chiếc Commodore màu đỏ dãi dầu mưa gió. Nó ở đấy từ trưa. Không nhìn rõ người sau tay lái, nhưng chỉ có thể là Miroslav Jokić. Khó mà biết được Miroslav làm gì ở đấy. Anh ta đang rình vợ? hay thử dọa hai con người tội lỗi?

Chống nạng mất hết mười phút mới xuống hết cầu thang và ra cửa, rồi lại mất gần từng ấy thời gian sang bên kia đường. Lúc ông đến gần chiếc xe, người đàn ông trong xe hạ cửa kính xuống, phà ra một đám khói thuốc lá nồng nặc.

- Anh Jokić? - ông nói.

Jokić không phải người vạm vỡ, lóng ngóng như ông hình dung. Trái lại, anh ta cao và dẻo dai, gương mặt ngăm ngăm đen và hẹp, mũi khoằm.

- Tôi là Paul Rayment. Chúng ta nói chuyện được không? tôi có thể mời anh ly bia được không? ngay góc phố có một quán rượu.

Jokić xuống xe. Anh ta đi ủng làm việc, mặc quần jeans xanh, áo phông đen, áo khoác da màu đen. Giống một người đánh xe ngựa, ông nghĩ. Bất giác, một ảo ảnh đến với ông, thân hình kia ở trên Marijana, phủ lên chị, ẩn vào trong chị.

Lọc cọc nhanh hết mức có thể, ông dẫn đường.

Quán rượu khá vắng vẻ. Ông vào một ngăn và Jokić, môi mím chặt, theo sau. Ông liếc nhìn bàn tay Jokić. Những ngón tay dài có nhiều túm lông đen, móng tay cắt gọn. Cổ cũng có lông. Marijana có thích những đám lông trông như bộ da gấu ấy không? ông không hề có kinh nghiệm đối phó với những ông chồng bị thiệt hại. Ông cảm thấy có lỗi với người đàn ông này không? ông chẳng thấy gì.

- Chúng ta có thể đi thẳng vào việc được không? anh muốn biết vì sao tôi đề nghị giúp việc học hành của con trai anh phải không? tôi không phải là người giàu có, anh Jokić à, nhưng tôi sung túc và không con cái. Tôi cho con trai anh chị vay vì tôi thấy cậu ta giỏi giang. Tôi rất ấn tượng với Drago. Cậu ta tỏ ra có nhiều hứa hẹn. Còn cái trường mà cậu ta chọn, trước kia tôi chưa nghe thấy, nhưng Drago kể với tôi rằng có tiếng tăm tốt và tôi ghi nhận.

Tôi rất tiếc lời đề nghị của tôi đã gây ra chuyện bất hoà trong nhà anh. Tôi phải nói với anh cũng như với vợ anh, là lúc này tôi mới hiểu.

Về phần chị nhà, tôi chỉ có thể nói đơn giản rằng quan hệ của tôi với chị ấy luôn luôn đúng mực - ông do dự. Cái nhìn của người đàn ông như nòng súng chĩa vào ông. Đáp lại, ông nhìn thẳng vào anh ta - Tôi không dính dáng với đàn bà, anh Jokić ạ, không hề. Đoạn đời ấy của tôi đã lùi lại phía sau rồi. Nếu tôi vẫn làm chuyện yêu đương, tôi sẽ làm theo cách khác. Khi nào biết tôi hơn, anh sẽ hiểu.

Ông đang nói dối chăng? Có lẽ, nhưng ông không cảm thấy thế. Dù ông không quên đôi bắp chân của chị, dù ông sẵn sàng cho hết mọi thứ để được vui mắt vào ngực chị, song lúc này ông yêu Marijana bằng trái tim thuần khiết và nhân từ như Chúa yêu chị, điều này phi lý đến mức người đàn ông này hoặc bất cứ người nào khác cũng căm ghét ông.

- Tôi và vợ tôi cười từ năm 82 - Jokić nói. Giọng trầm, giọng một con gấu, ông nghĩ thế - mười tám năm. Khi tôi gặp cô ấy, cô ấy đang là sinh viên Học viện Nghệ thuật Dubrovnik. Hồi trước tôi ở trong quân đội liên bang, rồi kiếm được việc làm trong Học viện, làm thợ hàn. Thợ hàn và thợ thủ công, nhưng phần lớn là thợ hàn. Vì thế chúng tôi mới gặp nhau. Sau đó chúng tôi chuyển sang Đức, chúng tôi làm việc cật lực, dành dụm tiền nong như người nghèo - ông có hiểu ý tôi không? - và xin chuyển đến Australia. Em gái tôi cũng thế. Bốn người đi cùng nhau. Hồi ấy Drago còn bé. Hồi đầu chúng tôi ở Melbourne, tôi làm việc trong một cửa hàng hàn. Rồi tôi cùng mấy người bạn đến Coober Pedy thử vận may với ngọc mắt mèo. Ông có biết Coober Pedy không?

- Tôi biết Coober Pedy.

- Nơi ấy nóng lắm, rồi Marijana đến. Chúng tôi ở đó ba năm. Quá ư vất vả với một người phụ nữ. Các ông coi ngọc mắt mèo là điềm may. Với tôi thì không. Ông có hiểu ý tôi không? nhưng các bạn tôi giúp tôi, chúng tôi giúp đỡ lẫn nhau.

- Phải.

- Quá vất vả cho một người đàn bà có con. Vì thế tôi kiếm việc làm cho Holden và chúng tôi dọn đến Elizabeth. Công việc ổn định, nhà cửa khá tốt - anh ta đặt cái ly rỗng xuống. Im lặng. Chấm dứt câu chuyện. Đây là chuyện đời tôi, hình như anh ta muốn nói - Một chưa, ông conston Terrace!

- Anh có tình cờ quen biết một người đàn bà tên là Elizabeth Costello, một bà già, là nhà văn chuyên nghiệp?

Jokić lắc đầu.

- Hình như bà ta biết anh. Bà ấy thuật lại với tôi một số điều giống như trong tiểu sử anh vừa kể, anh và Marijana gặp nhau ra sao, hai người làm gì ở Dubrovnik, vân vân. Không nói đến Melbourne hoặc Coober Pedy. Vả lại, Elizabeth Costello đang viết một quyển sách mới. Hình như bà ta dùng tôi làm một nhân vật, bà ta bảo thế. Bà ta chú ý đến tôi nên quan tâm đến cả Marijana của anh. Hiển nhiên là bà ta đang săn tìm quá khứ của hai người.

Jokić đợi ông nói xong nhưng không thể, vì nghe chúng có vẻ quá ngớ ngẩn. Điều ông ngập ngừng không nói ra là - đây là câu chuyện hiểu lầm, tôi và anh mắc phải do bà Elizabeth Costello gây nên. Nếu muốn trách một người nào đó, thì cứ trách bà ta. Bà ta ở đằng sau mọi việc. Elizabeth Costello là người gây ra mọi bất hoà này.

- Nếu anh không phiền vì câu tôi nói - thay vào đó, ông tiếp - anh nên làm lành với Marijana. Vì lợi ích của Drago, mong anh chị chấp nhận khoản vay này. Ai cũng thấy Drago tha thiết được học ở

Cao đẳng Wellington. Chúng ta có thể làm khoản vay hợp thức hay không tùy anh chị. Làm giấy tờ hoặc bỏ qua, đối với tôi chẳng có gì khác.

Lẽ ra lúc ấy ông nên gọi thêm ly bia cho Jokić. Lẽ ra ông nên làm việc đó rất thoải mái, để Jokić có thời gian nuốt sự hãnh diện vào lòng và thân mật như bạn dù miễn cưỡng. Nhưng ông lại không làm. Ông đã nói đủ, bây giờ đến lượt Jokić, đến lượt Jokić trả tiền đồ uống của anh ta, đến lượt Jokić nói. Ông hy vọng sau cuộc gặp này, việc ông giúp sẽ kết thúc, dù miễn cưỡng. Tuy nhiên đối với Marijana, người đàn ông này là bố hai đứa con như thiên thần, có khi là cả ba, ông thấy mình không tò mò về anh ta. Ông chỉ quan tâm đến Marijana, Marijana và bất cứ thứ gì của Marijana, phải tìm ra cách đến với các con chị. Sự quan tâm của ông với Marijana có vụ lợi hay không? ông có so sánh tình yêu vụ lợi của ông với tình yêu không vụ lợi của Chúa với Marijana không? ông không biết. Câu hỏi quá mơ hồ với tâm trạng hiện tại của ông.

Jokić cắt ngang dòng suy nghĩ của ông:

- Ông có căn hộ thật đẹp.

Một câu hỏi? một lời bày tỏ? ắt phải là một câu hỏi, vì Jokić chưa bao giờ bước chân vào nhà ông. Ông gật đầu.

- Sung túc. Ông nói ông sung túc. Ông sung túc trong căn hộ của ông.

- Đủ sống, ý tôi là thế. Chẳng phải làm gì cho căn hộ. “Đủ sống” là cách diễn đạt thường dùng khi thấy lúng túng nói đến chuyện tiền nong. Trong trường hợp của tôi, có nghĩa là tôi có thu nhập đủ sống. Có nghĩa là tôi có đủ tiền chi dùng và để dành chút ít. Nếu thích, tôi có thể làm từ thiện, hoặc có thể làm một việc tốt như gửi tiền cho con trai anh vào trường chẳng hạn.

- Con trai tôi vào một trường hào nhoáng, nó sẽ có những bạn bè hào nhoáng, và muốn có đủ thứ đồ hào nhoáng khác nữa, ông có hiểu ý tôi không?

- Có. Một trường học khác thường có thể làm nó ra vẻ kẻ cả với nguồn gốc xuất thân của nó. Tôi không phủ nhận điều đó. Đừng hiểu lầm tôi, anh Jokić, tôi không sốt sắng lắm với những trường xa phí đâu. Không phải tôi tìm ra tên trường Wellington. Nhưng đó là nơi Drago muốn đến, và tôi ủng hộ cháu. Tôi đoán Wellington không ntn nổi khác thường như nó ra vẻ thế. Một trường thực sự khác thường chẳng cần quảng cáo.

Jokić ngẫm nghĩ. Anh nói:

- Hay chúng ta làm một quỹ tài sản uỷ thác cho Drato. Ông biết không, như thế không còn là việc cá nhân nữa.

Một quỹ tài sản uỷ thác? Không phải là một ý dở, hay là giải pháp đắt giá cho một vấn đề đơn giản. Nhưng cái người tị nạn từ chế độ xã hội chủ nghĩa này hiểu gì về quỹ tài sản uỷ thác?

- Chúng ta sẽ suy nghĩ về việc này - ông nói - nếu anh muốn hợp pháp, hết sức hợp pháp và kín kẽ. Chúng ta có thể nói chuyện với một luật sư.

- Hoặc một nhà băng - Jokić nói - chúng ta có thể mở một tài khoản uỷ thác cho Drago. Ông gửi tiền vào tài khoản uỷ thác đó. Vậy là an toàn. Trong trường hợp...ông hiểu đấy.

Trong trường hợp gì? trong trường hợp ông, Paul Rayment, thay đổi ý định và bỏ rơi Drago trong cơn hoạn nạn ư? Hay trong trường hợp ông chết? trong trường hợp nhờ ông say đắm vợ của Miroslav Jokić?

- Phải, chúng ta có thể làm thế - ông sống tuy lòng đầy nghi ngại. Có cần bịa ra một cái quỹ tài sản uỷ thác để giữ gìn lòng tự hào của Jokić không?

- Còn Marijana...

- Phải, Marijana. Anh muốn nói gì về Marijana?

- Marijana lúc nào cũng mệt mỏi vì công việc điều dưỡng. Cô ấy nhận làm hai nơi, cho ông và một bà già khác nữa, bà Aiello. Không hẳn là điều dưỡng mà đúng hơn là nội trợ. Ông còn tăng thêm việc, năm mươi giờ, sáu mươi giờ một tuần lễ, cô ấy phải cố gắng, ngày nào cũng cố gắng. Như thế là không tốt, cái việc nội trợ này, với một người có học. Cô ấy về nhà, lúc nào cũng mệt đừ đừ. Vì thế chúng tôi cho rằng, cô ấy nên bỏ nghề điều dưỡng và kiếm việc loại khác.

- Tôi xin lỗi. Tôi không biết Marijana làm việc hai nơi. Chị ấy không nói gì với tôi về công việc thứ hai này.

Jokić trừng trừng nhìn ông, mĩa mai. Ông đang bỏ lỡ, không hiểu điều gì chẳng?

- Tôi sẽ thiếu chị ấy nếu chị ấy bỏ việc - ông nói. Marijana là người có năng lực.

- Đúng thế - Jokić nói - Tôi đây, tôi chỉ là thợ cơ khí, ông biết đấy. Thợ cơ khí ở Croatia, ở Australia chẳng là gì hết. Nhưng Marijana là người có học. Có văn bằng phục chế, cô ấy có kể với ông không? Không làm phục chế ở Australia, nhưng vẫn có bằng chứ. Ở Munno Para, cô ấy có nói đến việc đó không? OK, Drago mê nhiều thứ, cô ấy có thể chuyện trò với nó. Sau đó cô ấy gặp ông, Rayment.

- Tôi trò chuyện với Marijana rất giới hạn - ông thận trọng đáp - Quan hệ của tôi với chị ấy giống như với những người khác. Rất hạn chế. Gần đây bà Costello, người mà tôi vừa nhắc đến, mới cho tôi biết chị ấy có học về nghệ thuật.

Dần dần ông vỡ lẽ vì sao Jokić đánh vợ và đuổi vợ ra khỏi nhà, sẵn sàng bỏ một ngày làm việc ngồi trong xe ở Coniston Terrace. Chắc Jokić tin rằng vợ anh ta dù muốn hay không đã sa vào tình cảm đích thực của một khách hàng nhiều tiền và dễ dàng thân thiết với giới nghệ thuật và nghệ sĩ, dù dễ chỉ rời khỏi gia đình và tổ ấm, đồng thời môi trường thanh lịch của Coniston Terrace dạy chị coi thường tầng lớp lao động ở Munno. Jokić đang khẩn khoản xin ông giúp đỡ, nài nỉ bản tính tốt hơn của ông. Nếu sự nài xin ấy thất bại thì sao nhỉ? Jokić có đánh ông không?

Hãy nhìn tôi, đối thủ đáng ghét của anh đây! Ông sẽ quả quyết. Anh vẫn có đủ chân tay mà Chúa ban cho anh, trong khi tôi phải kéo lê cái thứ tởm lợm này theo khắp nơi. Một nửa thời gian đi tiểu, tôi

tè ngay trên sàn! Tôi không thể cảm dỗ vợ anh bỏ anh nếu tôi thử, vì mọi từ ngữ đều chẳng còn cảm xúc gì!

Đúng lúc ấy, trí nhớ bật lên hình ảnh Marijana dưới người lau bụi trên nóc giá sách, Marijana với đôi chân khoẻ khoắn, cân đối. Nếu tình yêu của ông với Marijana thực sự thuần khiết, tại sao nó cư ngụ mãi trong tim cho đến lúc đôi chân chị vụt loé sáng trước mắt ông? Vậy tình yêu, dù là thứ tình yêu ông quả quyết chỉ là công việc. Cũng cần một hình ảnh đẹp mới trở nên sống động? vậy về mặt lý thuyết, đôi chân cân đối có ảnh hưởng gì đến tình yêu, hoặc có ý nghĩa gì với niềm khao khát? Hay đó chỉ là bản chất tự nhiên mà con người không bắn khoăn? Súc vật yêu đương như thế nào nhỉ? Loài cáo, loài nhện chẳng hạn? những con nhện cái có các đôi chân cân đối như thế không, có sức hấp dẫn mạnh mẽ làm các chú nhện bối rối không? Ông tự hỏi Jokić nghĩ sao về việc này. Chắc anh ta chẳng đòi hỏi gì. Một ngày là đủ cho ông chán ngấy Jokić, và ông ngờ rằng Jokić cũng chán ông.

- Anh uống thêm một ly nữa nhé? - ông hỏi chiếu lệ.

- Không, tôi phải đi.

Jokić phải đi. Ông phải đi. Họ đi đâu, cả hai người? Một người về cái giường vắng vẻ ở Munno Para, còn người kia về cái giường trống rỗng ở Coniston Terrace, nơi ông có thể nằm thao thức suốt đêm nếu ông muốn, lắng nghe tiếng đồng hồ kêu tích tắc trong phòng khách. Họ có thể gây dựng gia đình cùng nhau cũng có sao đâu.

Hai mươi

Ông mất gần một giờ chống nạng lọc cọc khắp công viên tìm Elizabeth Costello. Cuối cùng ông thấy bà ngồi trên chiếc ghế dài bên bờ sông, một đàn vịt xúm xít xung quanh, hình như bà đang cho chúng ăn. Lúc ông đến gần, chúng kêu quàng quạc tản đi và âm ỉ nhảy xuống nước.

Ông chống nạng đứng trên cỏ trước bà. Đã quá sáu giờ, nhưng ông vẫn cảm thấy sức nóng của mặt trời mùa hè.

- Tôi đang tìm Drago - ông nói - Bà có biết tìm ra cậu ta ở đâu không?

- Drago? Tôi không biết. Tôi tưởng cậu ta ở nhà ông. Sao ông lại hỏi tôi? ông không tò mò muốn biết tôi đã trải qua một đêm ra sao sau khi ông tàn nhẫn đuổi tôi ra khỏi nhà ư?

Ông phớt lờ câu hỏi.

- Tôi đã gặp chồng Marijana.

- Miroslav. Phải anh chàng tội nghiệp, anh ta cảm thấy bị sỉ nhục. Trước hết là vì ghen, còn bây giờ biết đối thủ của mình là loại đàn ông nào. Ông nói những gì với anh ta?

- Tôi đề nghị anh ta nghĩ lại. Tôi yêu cầu anh ta đặt lợi ích của Drago lên trên hết. Tôi nhắc lại rằng lời đề nghị của tôi không có điều kiện gì ràng buộc.

- Ý ông là không óc điều kiện ràng buộc có thể thấy chứ gì.

- không có điều kiện gì hết.

- Thế còn những ràng buộc của con tim, những tình cảm thương mến sâu sắc thì sao, Paul?

- Tình cảm thương mến nằm ngoài việc này. Số tiền là để cho Drago ăn học. Thật lố bịch khi cho rằng tôi đang cố mua chuộc mẹ cậu ta.

- Lố bịch? chúng ta nên hỏi Marijana việc này. Có khi cô ấy có quan điểm khác. Cô ấy có thể nói là trò ăn miếng trả miếng. Mỗi miếng trả một miếng. Bây giờ bốn phần cô ấy là đóp được miếng nào cho ra miếng.

- Đừng tục tĩu thế.

- Chà, tôi thú nhận là tôi hiểu rõ ông thấy những gì trong quý cô Balkan này. Theo con mắt tôi thì cô ta hơi lùn và ăn mặc khá xấu xí. Tôi không nghĩ ông lại ưa những người phụ nữ như vậy. Đàn ông cao còn đàn bà lại thấp, thành một cỡ khá hài hước đấy. Người như ông có thể chọn tốt hơn. Nhưng ai có sở thích nấy, tôi nghĩ thế.

Theo tôi, nếu ông theo đuổi sự đền đáp, một tình yêu đáng đền đáp, ông nên từ bỏ bà Jokić mới đáng. Cô ấy không dành cho ông đâu. Sự lựa chọn hay nhất của ông là Marianna, Marianna có hai chữ “n”. Một cuộc dàn xếp với Marianna hoặc với người như cô ấy sẽ rất ổn. Với một người độc thân trạc tuổi ông, không dám hăng hái xuất hiện trước công chúng nên giải trí ngay ở nhà là hoàn toàn thích

hợp, mỗi tuần lễ một lần thôi. Một người bạn nữ kín đáo như Marianna, đáp lại thành ý thỉnh thoảng vui lòng nhận một món quà nho nhỏ dễ thương.

Phải, quà tặng, Paul ạ. Ông phải quen với việc tiêu tiền đi. Thời buổi bây giờ không có tình yêu miễn phí đâu.

- Tôi không thể yêu người tôi chọn sao?

- Đương nhiên là ông có thể yêu người ông chọn. Nhưng biết đâu từ nay trở đi ông lại chỉ khư khư giữ tình yêu cho riêng mình, vì người ta thường giấu kín cái đầu lạnh hoặc bệnh mụn rộp khỏi sự dòm ngó của hàng xóm.

Tuy nhiên nếu ông thấy cô Marianna đó không xứng với hoá đơn, thì tôi là ai mà phản đối? trong trường hợp đó, sao ông không gọi điện cho bà Putts, nói với bà ta ông đang tìm một điều dưỡng viên mới, nói ông muốn có một người không quá trẻ cũng không quá già, có bộ ngực nở và bắp chân cân đối, không bị ràng buộc, không vướng con cái, tốt nhất là không hút thuốc lá. Còn gì nữa? tính khí sôi nổi, hăng hái và dễ hài lòng.

Vì sao ông không quấy rầy bà Putts? Sao ông không kể lể dông dài về việc thuê các điều dưỡng viên và mê họ? Đăng trên tờ Quảng cáo *“Người lịch sự, sáu mươi tuổi, không con cái, mạnh khỏe tuy chuyển động hạn chế, tìm một phụ nữ trạc tuổi từ 35 đến 45, ngoại hình dễ ưa, tư cách làm cha mẹ bí ẩn. Bộ ngực đẹp, vân vân. Không phải người cơ hội”*.

- Đừng quắc mắt thế Paul. Tôi đùa thôi, chỉ để giỡn chuyện thôi mà. Ông cứ yên trí, tôi đã có bài học rồi. Tôi hứa sẽ không làm trò mai mối nữa đâu. Nếu ông quyết là không ai có thể thay thế Marijana trong tình cảm của ông, phải có Marijana hoặc không gì hết, tôi đành thua, tôi chấp nhận. Tuy nhiên, tôi xin báo cho ông biết rằng Marianna, Marianna khốn khổ, cô kia kìa, bị tổn thương sâu sắc vì cung cách đối xử của ông. Khóc sụt sùi vào khăn mùi soa. Vui lên nào, tôi bảo cô ta, cái của ấy có khôi ra! Nhưng cô ấy vẫn không nguôi. Sau khi làm một việc vì lợi ích của ông, lòng kiêu hãnh của cô ấy bị thất bại ê chề. Ông ấy thấy tôi quá béo, cô ta rên rỉ. Vô lý, tôi nói, tâm hồn ông ấy đang ở đâu đâu, thế thôi.

Nhưng có khi tôi hoàn toàn hiểu sai ông. Có lẽ đây không phải là sự đền đáp tình yêu mà ông theo đuổi. Hay có khi cuộc tìm kiếm tình yêu của ông che giấu một cuộc tìm kiếm thứ khác hẳn. Rốt cuộc thì nói cho khách quan, người như ông cần chừng nào tình yêu, hả ông Paul? Hay người như tôi? chẳng có gì. Chẳng có tí nào. Chúng ta không cần tình yêu, những người già như chúng ta. Cái chúng ta cần là sự chăm sóc, thỉnh thoảng có người đỡ tay khi ta run rẩy, pha cho ta chén trà, giúp ta xuống cầu thang. Có người vuốt mắt cho ta khi thời khắc ấy đến. Chăm sóc chứ không phải yêu thương. Chăm sóc là một dịch vụ mà bất cứ cô điều dưỡng thạo việc nào cũng có thể làm được, miễn là chúng ta không đòi hỏi cô ta quá nhiều.

Bà ta ngừng lại để thở, cuối cùng ông cũng có dịp để nói.

- Tôi đến đây tìm Drago - ông sống - chứ không nghe miệng lưỡi dao dè của bà châm chọc tôi. Tôi hiểu rất rõ sự khác biệt giữa yêu thương và chăm sóc. Tôi chưa bao giờ mong Marijana yêu tôi. Niềm hy vọng của tôi, một người đàn ông sáu chục tuổi, chỉ đơn giản là làm một việc tốt cho cô ấy và các con cô ấy. Chắc chắn tôi sẽ không làm thế với Marijana nữa.

Xin nhắc lại, vì bà nhất quyết là người hoài nghi. Đừng đánh giá thấp khát vọng trong mỗi chúng ta, khát vọng của con người là dang rộng đôi cánh che chở.

- Trong mỗi chúng ta?

- Phải. Trong mỗi chúng ta. Kể cả bà. Nếu bà là một con người.

Nói thế là đủ. Cánh tay ông đau nhức, ông thấy nóng, ông muốn ngồi. Nhưng nếu ngồi xuống cạnh bà Costello, trông họ quá giống thứ mà thật ra là không phải: một cặp vợ chồng già đang tập thở. Thế là, rốt cuộc, người ta có thêm điều để nói.

- Sao bà cứ trút mọi cố gắng này vào tôi, bà Costello? Tôi chỉ là một người bình thường. Bà có bao giờ tự hỏi chọn tôi có là sai lầm của bà không, dù không đến nỗi sai lầm từ đầu đến cuối?

Một cặp vợ chồng trẻ trong chiếc thuyền đạp chân hình con thiên nga lướt qua, cười vui vẻ.

- Tất nhiên là tôi đã tự hỏi mình điều đó, Paul ạ. Nhiều lần nữa kia. Đương nhiên, theo những tiêu chuẩn nào đó, ông là một người bình thường. Vấn đề là, theo tiêu chuẩn nào? Vấn đề là bình thường ra sao? Cứ kiên nhẫn, tôi tự nhủ: có lẽ cần vắt được chút gì đó của ông, giống như vắt giọt tương của quả chanh. Nhưng ông nói đúng, có lẽ ông là một sai lầm thực sự. Tôi thừa nhận. Nếu ông không phải là một sai lầm, chắc tôi không ở Adelaide này. Tôi ở lại vì không biết làm gì với ông.

Tôi có nên thừa nhận điều đó không nhỉ? Có lẽ tôi nên bỏ ông và bắt đầu lại ở một nơi nào khác? Tôi chắc như thế ông vui lắm. Nhưng tôi không thể. Nó là một đòn quá mạnh vào lòng tự hào của tôi, không tôi phải dồn ép đến tận cùng.

- Đến tận cùng?

- Phải, đến tận cùng cay đắng.

Ông hy vọng được nghe thêm. Ông mong nghe thấy cái tận cùng đó là gì. Nhưng miệng bà đã ngiên chặt, và bà nhìn lảng đi.

- Đằng nào thì - ông đeo đẳng - trong quá trình cố hiểu việc bà đang làm trong đời tôi, tôi đã đặt ra hết giả thuyết này đến giả thuyết khác. Tôi không kể lại làm gì, dù có thể nói chẳng giả thuyết nào phỉnh nịnh bà. Trước hết, và có vẻ hợp lý nhất, là bà muốn lấy tôi làm nguyên mẫu trong một quyển sách. Trong trường hợp đó, hãy để tôi nhắc lại câu tôi vừa nói lúc trước, là hình như bà đang gặp phiền phức. Kể từ ngày tôi bị tai nạn, ngày lẽ ra tôi đã chết nhưng lại thoát, tôi luôn luôn bị săn đuổi vì ý nghĩ phải làm việc thiện. Trước khi quá muộn, tôi muốn làm một việc nào đó đem lại hạnh phúc - xin bỏ quá cho từ này - tuy giản dị cho cuộc sống của người khác. Bà sẽ hỏi vì sao? Rốt cuộc, vì tôi không có con cái và không có may mắn được làm cha. Không con là sai lầm lớn nhất trong đời tôi, tôi có thể

nói với bà như thế. Vì vậy, trái tim tôi luôn đau đớn. Trong lòng tôi luôn có một điều cầu mong.

Bà cứ cười đi nếu bà muốn, bà Costello. Nhưng tôi xin nhắc bà rằng, đã có thời tôi là một cậu bé theo Công giáo chính hiệu. Trước khi ông Hà Lan buộc chúng tôi rời bỏ quê hương và đưa chúng tôi đến tận cùng thế giới, tôi đã được các bà xơ nhân hậu ở Lourdes dạy dỗ. Vừa dọn đến Ballarat, tôi được giao phó cho các thầy dòng Cơ đốc trông nom. Sao con lại muốn làm điều đó, cậu bé? Sao con lại muốn phạm tội? Con không thấy trái tim Đức Chúa Trời rỏ máu vì tội lỗi của con ư? Chúa Jesus và trái tim rỏ máu của Người không bao giờ phai nhòa trong trí nhớ của tôi, dù đã từ lâu tôi để Nhà thờ lại phía sau. Sao tôi lại nhắc đến chuyện này? Vì tôi không muốn hành động của tôi xúc phạm đến Chúa Jesus hơn nữa. Tôi không muốn trái tim Người rỏ máu. Nếu bà muốn là người viết về tôi, bà cần hiểu điều đó.

- Một cậu bé Công giáo chính hiệu. Tôi có thể thấy điều đó, Paul. Tôi có thể thấy mọi chuyện quá rõ ràng. Đừng quên rằng tôi cũng là một cô gái Công giáo Ireland thực thụ, một Costello ở Northcote, Melbourne. Nhưng nói tiếp đi, nói đi, tôi thấy chuyện này rất phong phú và hấp dẫn.

- Trong đoạn đời trước, tôi không nói năng thoải mái về mình như hôm nay, bà Costello ạ. Sự e thẹn kìm tôi lại, e thẹn hoặc ngượng ngáp. Nhưng tôi tự nhắc mình rằng bà là nhà nghề trong việc giải bày tâm sự, giống một bác sĩ, luật sư hoặc nhân viên kế toán.

- Hay một thầy tu. Đừng quên các thầy tu đấy, Paul.

- Hay một thầy tu. Và lại, từ sau khi bị tai nạn, tôi bắt đầu bớt trầm lặng. Nếu mi không nói lúc này, tôi tự nhủ, thì bao giờ mới nói? Và: Chúa Jesus có tán thành không? đây là câu hỏi hiện giờ tôi không ngớt đặt ra cho mình. Đây là tiêu chí tôi cố đáp ứng. Tôi phải thừa nhận là không được tử mĩ cho lắm. Ví dụ như sự tha thứ: tôi không có ý định tha thứ cho cậu thanh niên lái xe đâm vào tôi, dù Jesus phán gì cũng không có ý nghĩa. Nhưng tôi muốn xoè rộng bàn tay che chở cho Marijana và các con cô ấy, tôi muốn họ hạnh phúc và làm cho họ khâm khá. Đây là suy nghĩ của tôi bà nên tính đến, và tôi không nghĩ là bà làm được.

Nói đúng ra, điều ông nói về việc loại bỏ sự dè dặt, về việc tâm sự không phải là thực. Ngay cả với Marijana, ông cũng chưa thực sự cởi mở nổi lòng. Sao lúc này ông lại bóc trần ra trước mặt Costello, người chắc chắn không phải là bạn ông? Chỉ có một câu trả lời duy nhất: vì bà ta đã làm ông mòn mỏi. Một cuộc độc diễn có nghề của bà ta. Bà ta chiếm vị trí cạnh con mồ và đờ, cuối cùng con mồ chịu thua. Loại việc mà thầy tu nào cũng biết. Hoặc bất cứ một kẻ trục lợi nào. Một trí thức trục lợi.

- Ngồi xuống, Paul - bà ta nói - Tôi không thể ngược nhìn ông mãi được.

Ông nặng nề buông người xuống cạnh bà.

- Trái tim ông đang rỏ máu - bà thì thầm. Mặt trời đang lặn chiếu lên mặt nước chói đến nỗi bà ta phải dụi mắt. Gia đình nhà vịt, nhiều hơn một gia đình, cả đàn vịt tụ tập ủa lên mặt đất. Rõ ràng là ông,

kẻ đột nhập đã được chúng định giá và thấy là vô hại.

- Đúng, trái tim tôi đang rò máu.

- Trái tim có thể là một cơ quan bí ẩn, trái tim và chuyển động của nó. Dân Tây Ban Nha gọi là nham hiểm. Trái tim nham hiểm, con bé oscuro corazon. Có chắc là ông không có trái tim nham hiểm không Paul, dù ông có nhiều ý định tốt đẹp?

Ông nghĩ nên đưa ra một đề nghị hoà bình với người đàn bà này, nếu không là một mái nhà qua đêm thì ít nhất cũng là một vé máy bay trở về Melbourne. Nhưng nỗi giận cũ ào ạt trở về.

- Chắc bà không thấy - ông lạnh lùng đáp - những sự rắc rối ở nơi chúng ta không tồn tại, vì lợi ích của những câu chuyện buồn thảm bà viết ra?

Bà Costello thò tay vào trong chiếc túi bằng chất dẻo để trên lòng tìm một ổ bánh mì và ném cho đàn vịt. Cả đàn náo loạn kéo về hướng niềm may mắn.

- Tất cả chúng ta đều thích là người đơn giản hơn, Paul ạ - bà nói - Mỗi người trong chúng ta. Nhất là sau khi chúng ta gần đất xa trời. Nhưng chúng ta là những sinh vật phức tạp, chúng ta là người. Đây là bản chất của chúng ta. Ông muốn tôi giản dị hơn. Ông muốn bản thân ông giản dị hơn, trần trụi hơn. Vậy thì, tôi đang nhìn chăm chăm, thích thú xem ông ráng sự bộc bạch tâm can, hãy tin tôi đi. Nhưng cái gì cũng có giá của nó. Ông khao khát một trái trời đơn giản, một cách nhìn đời thật đơn giản. Hãy nhìn tôi đây. Ông thấy gì nào?

Ông nín lặng.

- Để tôi nói ông biết ông thấy gì, hay để ông tự nói. Một bà già đang cho vịt ăn bên bờ sông Torrene. Một bà già bất ngờ nhô khỏi đồ lót sạch sẽ. Một bà già làm ông phát cáu vì những lời ông cho là bóng gió quỷ quyết.

Nhưng sự thực phức tạp hơn thế, Paul ạ. Trong thực tế ông thấy nhiều hơn, nhìn thấy và sau đó chặn đứng nó lại. Ví dụ, bước sóng ánh sáng nào đó. Một hình người mặc trong ánh sáng đó cạnh làn nước chảy êm đềm. Những tia sáng đâm thẳng vào bà ta, đe dọa xuyên qua bà ta.

Sự phức tạp không cần thiết ư? Tôi không nghĩ thế. Một sự bành trướng. Giống như sự hô hấp. Hít vào, thở ra. Nở ra, co lại. Nhịp điệu của sự sống. Có nó trong ông, ông thành người trọn vẹn hơn, Paul, rộng rãi hơn và cởi mở hơn, nhưng ông không chịu như thế. Tôi giục ông: đừng cắt ngắn dòng suy nghĩ của ông. Hãy theo đến cùng. Những suy nghĩ và tình cảm của ông. Theo từ đầu đến cuối và ông sẽ lớn lên cùng với chúng. Một nhà thơ Mỹ gọi nó là gì nhỉ? Những làn sóng tưởng tượng bao phủ từ cái này đến cái kia. Trí nhớ của tôi đang hoạt động. Mỗi ngày qua, tôi càng lo lắng hơn. Một sự đáng tiếc. Kể từ đây tôi sẽ dạy ông bài học nho nhỏ này. Ông ta tìm thấy bà ta bên bờ sông, ngồi trên chiếc ghế dài, đàn vịt xúm xít xung quanh, hình như bà ta đang cho chúng ăn - lời miêu tả ấy có thể là giản dị, sự giản dị của nó có thể làm người ta khuây khoả nhưng chưa đủ hay. Nó không làm tôi sinh động. Làm tôi sinh động chẳng có ý nghĩa gì với ông, nhưng nó có mặt trở ngại là cũng không làm ông sinh động.

Hoặc đàn vịt cũng thế, nếu ông không muốn có tôi ở trung tâm bức tranh. Tôi hứa sẽ làm cho những con vịt tầm thường này trở nên sinh động và chúng sẽ làm ông sinh động. Làm cho Marijana sinh động nếu phải là Marijana, và cô ấy sẽ thành sinh động. Đó là một điều sơ đẳng. Nhưng xin ông, làm ơn xin đừng run. Tôi không biết có thể chứng minh cách sống hiện tại của tôi bao lâu nữa.

- Bà liên quan gì đến cách sống hiện tại?

- Cuộc sống ở nơi công cộng. Cuộc sống trong các nhà công cộng, dựa vào những tiện nghi công cộng. Sống giữa đám say rượu, vô gia cư, những người chúng ta quen gọi là kẻ lang thang. Ông không nhớ ư? Tôi đã báo trước cho ông rằng tôi chẳng có nơi nào mà đi.

- Bà đang nói năng nhảm nhí. Bà có thể thuê một phòng trong khách sạn. Bà có thể bay về Melbourne hoặc bất cứ nơi nào bà muốn. Tôi sẽ cho bà vay tiền.

- Phải, ông có thể làm thế. Ông có thể xua một kẻ quấy rầy, nhẹ dạ như Jokić và bán căn hộ của ông rồi dọn đến nơi ẩn dật cho người già, có kiểm soát chặt chẽ. Nhưng ông không làm. Chúng ta là chúng ta, Paul. Hiện tại, đây là cuộc sống chúng ta được ban cho để sống, và chúng ta phải sống. Lúc ở nhà ông, tôi có nhà, khi không ở cùng ông tôi thành kẻ vô gia cư. Chính vì thế quân súc sắc mới rơi. Ông ngạc nhiên nghe tôi nói thế chứ gì? không nên thế đâu, ông ạ. Nhưng đừng tự trách mình. Trong cuộc sống mới này tôi trở thành tử tế khác thường. Nhìn tôi đây, ông sẽ không nói tôi sống chỉ có một cái vali phải không? hoặc tôi không ăn trong nhiều ngày. Ngoài một, hai quả nho.

Ông im lặng.

- Vả lại, với tôi thế cũng đủ. Tôi vẫn tự nhủ, hãy kiên nhẫn, Paul Rayment sẽ không mời mi ngồi lên vai ông ta đâu. Dù sao chẳng nữa, sẽ là một sự giúp đỡ lớn lao nếu Paul Rayment nhanh nhanh lên. Như tôi đã nói có khi tôi sắp kẻ miệng lỗ rồi. Tôi không thể kể với ông tôi mệt mỏi chừng nào. Không phải loại mệt mỏi có thể chữa bằng một đêm ngon giấc trong chiếc giường đúng quy cách. Sự mệt mỏi tôi nói đây là một phần trong người tôi. Nó giống như một thứ thuốc nhuộm bắt đầu thấm vào mọi việc tôi làm, mọi lời tôi nói. Tôi cảm thấy rệu rã, như lời của Homer. Tôi nhớ, hình như ông quen từ đó lắm. Không còn sức căng nữa. Dây căng thường dùng nay chùng và khô như sợi bông. Không chỉ cơ thể, mà trí tuệ cũng thế, uể oải, sẵn sàng cho giấc ngủ nhẹ nhàng.

Một thời gian dài, ông không nhìn Elizabeth Costello. Hoàn toàn không nhìn bà. Một phần vì bà đến với ông chỉ chọc tức ông, một phần vì ông thấy bà vô vị đến thế, chẳng có nét gì đặc biệt, cũng như quần áo của bà, chẳng có gì độc đáo. Nhưng lúc này ông nhìn bà chăm chú, tròn vẹn, và thấy bà đúng y như lời bà nói: bà sụt cân, thịt trên cánh tay bà chảy nhẽo, mặt bà xanh tái, mũi bà héo hon.

- Nếu bà yêu cầu - ông nói - tôi sẽ giúp bà nhiều khía cạnh thực tế. Bây giờ tôi sẵn sàng giúp bà. Nhưng những phần còn lại - ông nhún vai - tôi không dao động, ít ra là trong mắt tôi. Tôi hành động theo nhịp tự nhiên của tôi. Tôi không phải là một người khác thường, bà Costello ạ, và tôi không thể biến mình thành người khác thường chỉ vì lợi ích của bà. Tôi rất tiếc.

Ông sẽ giúp bà. Ông có ý định ấy. Ông sẽ mua cho bà một bữa ăn. Ông sẽ mua vé cho bà, đi cùng bà lên sân bay, vẫy tay chào tạm biệt bà.

- Ông là người lạnh lùng - bà nói. Bà nhẹ nhàng nói lời chê trách và mỉm cười - Ông là người khôn khổ, lạnh lùng. Tôi đã ra sức giải thích, mà ông chẳng biết gì cả. Tôi phù hộ ông, ông phù hộ tôi. Vì sao lại thế, chỉ có Chúa biết. Giờ đây ông phải cố hết sức tự chữa cho mình. Tôi sẽ không giục giã ông thêm nữa.

Bà đứng dậy không khó khăn gì, gấp cái túi rỗng lại.

- Tạm biệt - bà nói.

Bà đi rồi, ông vẫn ngồi đấy một lúc lâu, nhìn ra dòng sông, run rẩy. Đàn vịt vốn quen được cho ăn, được sự lặng lẽ của ông khuyến khích, quần đến gần chân ông nhưng ông không hề chú ý.

Lạnh lùng: có thực là với người ngoài, ông có vẻ thế không? Ông muốn phản đối. Ông muốn những điều tốt đẹp. Các bạn ông sẽ chứng thực điều ấy, họ hiểu ông hơn bà Costello. Ngay cả người phụ nữ đã từng là vợ ông sẽ thừa nhận điều đó: ông mong muốn điều tốt đẹp, ông mong muốn điều tốt nhất. Sao có thể gọi một người là lạnh lùng khi người đó chân thành mong muốn những điều tốt đẹp, con người lúc nào cũng hành động xuất phát từ trái tim?

Lạnh lùng không phải là từ vợ ông dùng. Bà ấy nói khác hẳn: Em tưởng mình là người Pháp, bà nói, em nghĩ mình sẽ có vài ý tưởng nào đó chứ. ý tưởng về việc gì? nhiều năm sau khi bà bỏ ông, ông vẫn bối rối vì lời lẽ của bà. Chẳng lẽ là người Pháp, dù là người Pháp huyền thoại, cũng phải có một ý tưởng? điều gì làm cho một người phụ nữ hạnh phúc ư? Cái gì làm phụ nữ hạnh phúc vẫn là điều bí hiểm muôn đời như con nhân sư vậy. Tại sao một người Pháp phải có sức mạnh tháo gỡ điều đó, chưa kể ông chỉ là người Pháp phần nào?

Lạnh lùng, mù quáng. Hít vào, thở ra. Ông không nhận trách nhiệm, ông không tin nó đúng. Thực tế không nói ra trong lúc giận dữ. Thực tế được nói ra, nếu cần phải nói, bằng tình yêu. Cái nhìn chăm chú của tình yêu không lừa dối. Tình yêu nhìn thấy điều tốt đẹp nhất trong người được yêu, dấu điều đẹp nhất cũng khó lộ ra giữa ban ngày. Marijana là ai? Một cô điều dưỡng từ Dubrovnik, eo thì ngắn, răng thì vàng và đôi chân không xấu. Có ai ngoài ông ra, với cái nhìn chăm hút, yêu thương mới nhìn thấy cặp mắt to đen láy, bên lên của con linh dương ẩn giấu bên trong?

Đây là điều Elizabeth Costello không hiểu. Elizabeth Costello cho ông là sự trừng phạt làm tàn lụi những ngày cuối cùng của đời bà, một sự ăn năn khó hiểu bị bà kết tội, nói lên, đọc thuộc lòng, nhắc đi nhắc lại. Bà hạ cổ nhìn ông với vẻ chán ghét, hằm hè, bức dọc, với tấm lòng nao nao, với đủ mọi thứ trừ tình yêu. Vậy đây, lần sau bắt gặp bà, ông sẽ cho bà một bài học. Không lạnh lùng, ông sẽ nói, và người Pháp cũng không thế. Một người đàn ông nhìn đời theo cách riêng và yêu thương theo cách riêng. Một người đàn ông mới mất một phần thân thể cách đây không lâu, đừng quên điều đó. Có lòng nhân hậu, ông sẽ nói. Có khi bà tìm thấy điều đó trong tôi để viết.

Hai mươi mốt

Drago. Nó tiếp tục kích thích trí tò mò của ông vì hình như Drago ít ý thức về vẻ điển trai của cậu. Không quá chăm sóc vẻ đẹp của mình, không trầm ngâm suy nghĩ. Mặt khác, nếu cậu tự ý thức được mình, cậu có thể mất đi phần nào thái độ bộc trực can đảm, cái nhìn chăm chăm của một chiến binh.

Tính ngay thẳng của Drago có tương đương với sự yếu điệu dịu dàng của nữ giới? với sự thuần khiết của người Amazon? Cô em Blanka là con số chưa biết, nó giống ai nhỉ? Ông đã từng gặp nó chưa?

Narcissus phát hiện ra người giống hệt mình trong vũng nước và không thể rút đi được. Mỗi lần chàng mỉm cười, người kia cũng mỉm cười đáp lại. Mỗi lần chàng cúi xuống hôn lên đôi môi mời mọc, người giống hệt kia tan biến trong gợn sóng như một bóng ma.

Drago không có tính tự yêu mình, vẫn chưa có và có lẽ không bao giờ có. Marijana cũng vậy. Một đặc điểm đáng khâm phục theo cách riêng. Thật lạ lùng vì ông mê tít Marijana, như trong quá khứ; ông đã mê tít nhiều người phụ nữ tự yêu mình.

Bản thân ông chưa bao giờ thấy dễ chịu khi soi gương. Lâu nay ông đã phủ vải lên tấm gương trong buồng tắm và tự nhủ không nhìn khi cạo mặt. Một trong những điều làm ông cáu tiết là trong thời gian ở đây, mẹ Costello đã bỏ tấm vải che đi. Khi bà ta rời đi, ông phủ lại ngay lập tức.

Ông che gương buồng tắm chỉ để mình khỏi nhìn thấy hình ảnh bản thân đang về già, xấu xí. Không, ông thấy người giống mình trong gương kia tệ nhất quá đỗi. Lạy Chúa, khi ngày ấy đến, ông tự nhủ, con sẽ không phải nhìn thấy nó nữa!

Bốn tháng trôi qua kể từ khi ông ra viện và cho phép trở lại cuộc sống trước kia. Hầu hết thời gian ông ở ngoài hành lang của căn hộ, chỉ để ngắm mặt trời. Từ khi Marijana ngừng đến, hầu như ông ăn uống qua quýt. Ông không thấy ngon miệng, và cũng không buồn chăm sóc bản thân. Bộ mặt đe dọa phải đối diện trong gương là mặt một ông già lang thang, hốc hác, râu ria không cạo. Trong thực tế còn tệ hơn thế. Có lần trong hiệu sách bên bờ sông Seine, ông kiếm được một quyển sách y khoa có nhiều bức ảnh chụp các bệnh nhân ở Salpêtrière, các ca bệnh cuồng, mất trí, u sầu, chứng múa giết Huntingdon. Bất chấp râu tóc bù xù, bất chấp bộ áo bệnh viện, ông nhận ra tâm hồn đồng điệu trong họ ngay lập tức, những người anh em đi trước, xuôi xuống con đường mà ngày nào đó ông sẽ đi theo.

Ông nghĩ đến Drago vì sau một đêm ở lại chỗ ông, Drago không quay lại hoặc nhả một lời. Ông nghĩ đến tấm gương vì câu chuyện của bà Costello kể ông già biến Sinbad thành nô lệ. Bà Costello muốn đưa ông vào cuốn tiểu thuyết nào đó bà có sẵn trong đầu. Ông tin thế, vì tình tiết Marijana, ông đã chống lại mưu đồ của bà ta, ngăn bà ta lại gần. Nhưng ông có đúng không? ông rùng mình khi nghĩ

đến ch? thoáng liếc qua gương cũng thấy: cái cười nhăn nhó trên vai ông, bóp chặt cổ họng ông, hình thù một mụn già xấu như quỷ, tóc tai rối bù, ngực để trần vùng cái roi da.

Ông nên viết cho Marijana một bức thư, gửi đến nhà cô em chồng hoặc ở nhà hay ở đâu đó. Xin đừng trốn tôi. Dù tôi đã nói gì đi nữa, tôi hứa sẽ không nhắc lại. Đây là một sai lầm. Tôi sẽ không có lỗi kéo chị gần gũi hơn đâu. Dù chị đã làm việc nhiều cho tôi, hơn nhiệm vụ đòi hỏi rất nhiều. Tôi sẽ không bao giờ ngu ngốc để nhằm lẫn lòng tốt của chị với tình yêu, với điều thực đúng. Điều tôi đề nghị với Drago và với chị thông qua Drago chỉ là biểu hiện lòng biết ơn, không hơn. Xin cứ nhận như thế. Chị đã chăm sóc tôi, bây giờ tôi muốn được đền đáp chút gì đó, nếu chị cho phép. Tôi mong chị giữ gìn sức khỏe, hoặc ít nhất cũng được đỡ dần gánh nặng cho chị. Tôi đề nghị làm việc đó vì tận đáy lòng tôi, tôi quan tâm đến chị. Quan tâm đến chị và những gì thuộc về chị.

Quan tâm: ông có thể viết từ này lên giấy nhưng quá thiếu tự tin để thốt ra, trình bày bằng lời. Quá nhiều từ tiếng Anh, lời của người trong cuộc. Có lẽ Marijana miền Balkan, người được tặng sự quan tâm, buộc ông phải dẫn dắt đời chị bằng thứ ngôn ngữ xa lạ, sẽ chia sẻ tính rụt rè của ông. Hay là không nhỉ. Biết đâu chị chấp nhận mà không suy nghĩ việc chị được bảo làm: nghề chị bắt đầu quen, trong thế giới nói tiếng Anh gọi là nghề điều dưỡng, công việc của chị từ nay về sau sẽ là chăm sóc con người, việc chăm sóc ấy không dính dáng gì đến trái tim, trừ những ca bệnh tim.

Vậy hơn bốn tháng qua, chính xác thì cái gì đã biến ông thành một ca bệnh tim, uncardiaque? Ngày trước, tim ông là cơ quan khỏe nhất. Bất cứ cơ quan nào của ông cũng có thể suy sụp, ruột lá lách, não, nhưng tim ông, đã chứng thực và thử thách trước hết trên đường Magill, sau đó trong phòng mổ, vẫn phục vụ ông trung thành đến cùng.

Rồi ông gặp Marijana, và trái tim ông biến đổi. Nó không còn là trái tim quen thuộc của ông nữa. Giờ đây nó nhúc nhối cùng Marijana, Marijana và mọi thứ thuộc về chị. Chị đã chuyên tâm với ông, nên trái tim ông muốn đền đáp. Đền đáp không giống như trả nợ, ông sẽ chú thích thêm vào. Hãy tha thứ cho bài học ngôn ngữ này, tôi cũng cảm nhận theo cách của mình, tôi cũng ở trên mảnh đất xa lạ.

Marijana thân mến, ông viết, lần này thực sự trên giấy trắng mực đen. *Chị hoặc chồng chị có thực lòng nghĩ phải trả lại khoản học phí cho Drago mà tôi ép anh chị nhận? tôi không màng đến việc đó. Và lại, bà Costello luôn quanh quẩn gần đây để biết chắc là tôi không ra ngoài ranh giới. “Không người đàn bà nào có hai con mắt trên đầu lại muốn có một gã như ông” bà Costello nói thế. Tôi không thể đồng ý hơn.*

Chị đã làm nhiều việc cho tôi trong giới hạn nhiệm vụ, có lẽ quá nhiều. Hãy cho tôi nói một cách đơn giản những lời này: cho đến ngày nhắm mắt, tôi vẫn biết ơn chị vì sự trông nom quý giá chị dành cho tôi. Nếu như tôi đề nghị được quan tâm đến việc học hành của Drago, chẳng qua chỉ là một cách trả món nợ đó mà thôi.

Miroslav và tôi đã bàn đến một quỹ tài sản uỷ thác. Nếu quỹ này làm anh Miroslav cảm thấy

dễ chịu tôi sẽ lập cho Drago, thực ra cho cả ba đứa con của anh chị.

Tôi lấy địa chỉ của chị từ bà Costello, hình như bà ấy biết mọi thứ. Mong chị và anh Miroslav xem xét lại, và ban cho tôi vinh dự được anh chị nhận món quà - nói theo tiếng Anh - không hề có điều kiện ràng buộc.

Bạn của anh chị,

Paul Rayment

Hai mươi hai

Thư gửi Marijana đề địa chỉ bà Lidija Karadzić, Bắc Elizabeth. Ông hy vọng ở Bắc Elizabeth chỉ có một Karadzić, ông hy vọng đã viết đúng dấu phụ.

Hai ngày sau thư trả lời của Marijana đến, không phải một bức thư - ông không bao giờ mong thư, vì đã đoán viết tiếng Anh là một thử thách cho chị - mà là một cú điện thoại.

- Tôi xin lỗi không đến gặp ông, ông Rayment - chị nói - nhưng chúng tôi đã gặp đủ chuyện. Blanka, ông có biết Blanka không? nó gặp rắc rối. Rồi sau đó là cả câu chuyện dài dòng về cái dây chuyền bằng bạc, không phải là bạc thật, có thể mua một đô la ruồi ở chợ Tàu, một chủ hiệu nào đó người Do Thái đã buộc Blanka tội lấy cắp dù Blanka không lấy, một đứa bạn của nó đã lấy và tuồn cho nó, Blanka muốn trả lại nhưng chưa có thời gian, người Do Thái kia nói sợi dây là bạc rơm, giá bốn chín đô la chín năm xu và định đưa Blanka ra toà. Vì thế hiện giờ Blanka không chịu ăn, không đi học, dù chỉ còn một tuần nữa là thi, nó cứ ngồi lì suốt ngày trong phòng riêng, trừ tối qua nó thay quần áo và ra ngoài nhưng không nói đi đâu. Tôi không biết làm gì, và chị tôi cũng không biết làm gì. Ông Paul Rayment, chuyện là thế, ông có quen biết ai có thể nói về Blanka, ai có thể nói với người Do Thái và chịu trách nhiệm việc bỏ đi này?

- Sao chị biết ông ta là người Do Thái, Marijana? - ông hỏi.
- Ông ta là người Do Thái hay không, không quan trọng.
- Có khi tôi là một người Do Thái. Chị có chắc tôi không phải người Do Thái không?
- Thôi quên chuyện ấy đi. Tôi buột miệng thôi. Chẳng có gì đâu. Ông không muốn nói chuyện với tôi thì cứ nói, thế là xong.

- Tất nhiên là tôi muốn nói chuyện. Tất nhiên là tôi muốn giúp. Tôi ở trên đời này làm gì ngoài việc giúp đỡ? Hãy kể tỉ mỉ cho tôi biết. Cho tôi biết chuyện xảy ra ở đâu và khi nào, việc cái dây bằng bạc ấy. Và cho biết thêm về bạn của Blanka, đứa cùng đi vào cửa hiệu.

- Tôi có đây. Cửa hiệu là Happenstance - chị đánh vần từ này - ở khu thương mại Rundle, ông Mathews là chủ.

- Việc xảy ra khi nào, với Happenstance?
- Thứ Sáu, chiều thứ Sáu.
- Còn bạn nó?
- Blanka không nói tên bạn. Có lẽ là Tracy. Tôi không biết.
- Để xem tôi có thể làm gì, Marijana. Tôi không phải là người giỏi nhất trong những việc như thế này, nhưng tôi sẽ xem có thể làm được gì. Tôi sẽ gặp chị ở đâu?
- Ông có thể gọi điện. Ông đã có số của tôi.

- Gọi cho chị ở nhà? tôi tưởng chị đang ở nhà cô em chồng. Tôi viết thư cho chị nhờ em chồng chị chuyển. Chị không nhận được thư à?

Một lúc im lặng thật dài.

- Mọi chuyện đã xong rồi - cuối cùng Marijana nói - Ông có thể gọi điện cho tôi.

Điều Marijana muốn là một người có thể lực, còn ông không phải thế, thậm chí ông còn không chứng tỏ là người có thể lực. Nhưng ở Croatia hẳn mọi việc là như thế, nên vì lợi ích của Marijana và đứa con gái bất hạnh của chị, người lúc này chắc chắn đã có một bài học là phải thận trọng hơn khi lấy đồ, ông sẽ sẵn sàng thử. Rốt cuộc Marijana lắm, khi tin rằng một người có cái tên uyển chuyển như Paul Rayment, có nhà ở đủ tiện nghi trong khu vực nổi tiếng đẹp của thành phố, có tiền để cho, có thể làm những việc bất ngờ mà một người thợ xe có cái tên buồn cười như Jokić không thể?

- Anh Matthews? - ông nói.

- Vâng.

- Tôi có thể nói chuyện riêng với anh một lúc được không?

Tuy vậy, Happenstance - bán các thứ gọi là phụ tùng - là nơi không thích hợp để nói chuyện riêng tư. Nó vền vện chưa đến năm mét vuông. Hàng đồng quần áo xếp chặt khít, một cái quầy và một ngăn kéo đựng tiền, tiếng nhạc âm ỉ từ đâu đó trên đầu họ, tất cả chỉ có thế. Vì vậy ông phải nói chuyện với Matthews ngoài trời.

- Có một cô gái bị bắt vì tội ăn cắp đồ ở cửa hàng - ông nói - Thứ Sáu tuần trước. Blanka Jokić. Anh có nhớ vụ đó không?

Matthews dù là người Do Thái hay không, là người hoà nhã, bỗng cứng người lại. Matthews mới trạc ngoài hai mươi, anh ta cao, mảnh dẻ, lông mày đen, rậm, tóc tẩy trắng và dựng tua tủa như những cái gai.

- Tôi tên là Paul Rayment - ông nhấn mạnh - Tôi là bạn của gia đình Jokić. Tôi có thể kể với anh đôi chút về Blanka được không?

Chàng trai - còn biết gọi Matthews là gì hơn? - gạt đầu cảnh giác.

- Trước kia chưa bao giờ Blanka làm thế. Từ thứ Sáu trước, nó rất khổ sở, tự dẫn vật mình. Nó xấu hổ vì việc đã làm. Nó không dám lộ mặt ra nơi công cộng. Tôi mạnh dạn nói rằng nó đã được một bài học. Nó chỉ là một đứa trẻ, tôi không tin rằng truy tố nó sẽ đem lại điều gì tốt lành. Vì thế tôi đề xuất thế này. Tôi muốn trả tiền vật nó đã lấy, theo tôi hiểu là một cái dây chuyền bạc bán lẻ với giá năm chục đô la.

- Bốn mươi chín đô la chín mươi lăm xu.

- Tôi nói thêm, nếu anh đồng ý huỷ lời buộc tội, tôi sẵn sàng mua với giá là năm trăm đô la. Một dấu hiệu thiện chí. Mọi việc hoàn toàn thật thà và cởi mở.

Anh chàng Matthews lắc đầu.

- Đây là chính sách của công ty - anh ta nói - Mỗi năm các chi nhánh của chúng tôi mất năm phần trăm lợi nhuận vì bị ăn cắp đồ. Chúng tôi đã ghi một biển hiệu cho các kẻ cắp ở ngoài kia kia: Ăn cắp của chúng tôi sẽ bị khởi tố. Hoàn toàn chịu trách nhiệm trước luật pháp. Không tha thứ. Đây là chính sách của chúng tôi. Tôi rất tiếc.

- Anh mất năm phần trăm nhưng anh sẽ đập vào giá. Tôi không chỉ trích anh đâu, tôi chỉ vạch ra một sự thực. Anh có cách giải quyết nhắm vào những kẻ ăn cắp hàng. Đủ công bằng. Nhưng Blanka không phải là kẻ cắp. Nó chỉ là một đứa trẻ, suy nghĩ ngốc như một đứa trẻ. Nó cho rằng vận rủi chỉ xảy ra với những người khác, còn không bao giờ xảy ra với mình. Phải, bây giờ thì nó đã biết rủi ro có thể xảy ra cho cả nó nữa. Nếu anh muốn dạy cho nó một bài học, thì anh đã đạt rồi. Nó không quên đâu. Nó sẽ không lấy cắp nữa, thứ đồ chẳng đáng gì mà làm cho nó quá khổ sở. Trở lại với đề nghị của tôi nhé. Anh gọi một cú điện thoại, rút đơn kiện, tôi trả tiền cái dây và mua thêm năm trăm đô la hàng, ngay bây giờ, ngay tại đây.

Rõ ràng Matthews dao động.

- Sáu trăm đô la. Thẻ của tôi đây. Cảnh sát chẳng thích dây vào những vụ như thế này. Họ phải thời gian sao cho hiệu quả nhất.

- Tôi không thể quyết định đơn phương. Tôi sẽ nói với ông quản lý.

- Anh chính là quản lý.

- Tôi chỉ quản lý đại lý này thôi. Chúng tôi có một quản lý khu vực. Tôi sẽ nói với ông ta. Nhưng tôi không hứa gì đâu. Như tôi đã nói, đây là chính sách khởi tố của công ty. Đây là cách duy nhất chúng tôi có thể làm cho biển hiệu thành nghiêm túc.

- Nói với quản lý khu vực ngay bây giờ đi. Gọi điện cho ông ta. Tôi sẽ đợi.

- Ông De Vito đang ra khỏi thành phố. Thứ Hai ông ấy mới về.

- Ông De Vito có thể ở ngoài thành phố nhưng không phải là không liên hệ được. Gọi điện cho ông ta đi. Giải quyết vụ này cho xong.

Anh chàng Matthews rút vào sau ngăn, quay lưng lại phía ông, và rút điện thoại di động ra. Matthews đang trong một ngày mất hứng, và cái ông già này làm anh ta càng mất hứng hơn. Bản chất anh ta không phải là người hay ức hiếp, nếu dò tìm được điểm yếu trong con người anh ta rồi gây sức ép chẳng hay ho gì. Blanka Jokić. Matthews không thể quên ngay cái tên ấy.

Người giúp việc, một cô gái đánh phấn trắng toát, môi tím bầm trông như ma, lén lút theo dõi họ. Ông ra hiệu cho cô ta đến gần.

- Cô chọn giúp tôi một số phụ tùng - ông nói - Nhanh nhanh lên. Cho một cô gái mười bốn tuổi.

Một người bạn của gia đình, ông tự giới thiệu với Happenstance như thế, và Happenstance thấy ông, một ông già lịch sự, tàn tật, có Chúa mới biết vì sao lại chăm nom đứa con gái có cái tên ngớ ngẩn. Mà thực thế. Ông đúng là một ông già lịch sự, một người hảo tâm, nhân ái. Là thực, nhưng không hoàn

toàn. Nếu như ông đấu tranh với cả đám ở khu thương mại Rundle, nếu ông mặc cả, phỉnh phờ và trả tiền cho những món hàng ông chẳng cần, không phải, hoặc không chỉ vì lợi ích cho đứa trẻ mà ông chưa từng gặp.

Có lẽ nó giống Marijana phần nào. Chỉ cần thế cũng làm ông chăm chú đến cùng? Liệu chị có những khách hàng khác như ông, những ông già khác say đắm mê mẩn chị? chắc em phải biết chứ. Chắc hẳn là người phụ nữ này phải biết. Tôi yêu em. ắt hẳn nó làm chị khó chịu và cáu kỉnh, những lời yêu đương của một đối tượng để chăm sóc, quan tâm. Một đối tượng đáng tin, nhưng về sau lại chân thành. Kỳ quặc thật, hoá ra đó chỉ là bề nổi của một người lẻ loi quá lâu: một sự say đắm chứ không phải là tình yêu đích thực.

Làm thế nào để Marijana thấy ông là thực? Cái gì mới là thực? Sự thèm muốn thể xác? Sự âu yếm trong tình dục? Họ đã từng thân mật, ông và Marijana, trong một thời gian nào đó, không dài hơn một số cuộc tình nay bắt đầu chấm dứt. Nhưng mọi sự gần gũi, mọi sự không giấu giếm, tình trạng bơ vơ đã bị gạt sang một bên. Giờ là đường một chiều, không trao đổi, thậm chí không một nụ hôn, dù chỉ phớt qua trên má. Hai con người của châu Âu cũ!

- Ông ổn chứ? - một giọng nói cất lên.

Một người phụ nữ mặc đồng phục xanh lơ đang nhìn ông chăm chú, cái nhìn ân cần. Một nữ cảnh sát.

- Vâng, sao tôi lại không ổn?

Cô ta liếc nhìn người đàn ông đi cạnh, một cảnh sát khác.

- Ông sống ở đâu?

- Ở phía Bắc Adelaide. Phố Coniston Terrace.

- Ông định về nhà bằng cách nào?

- Tôi sẽ đi bộ đến phố Pulteney rồi đi taxi. Có gì trục trặc sao?

- Không. Không có gì trục trặc đâu.

Ông quàng những cái túi của Happenstace lên cánh tay, nắm chặt đôi nạng và ráng sức nhấc người khỏi cái thùng rác ông đang dựa vào. Không nói một lời, đầu ngẩng cao, ông len qua đám đông.

Hai mươi ba

- Nó không thể ăn cắp - Marijana nói - Không. Không thể nào.

Ông không thể đồng ý hơn. Đây là điều không thể. Người bị bắt gặp lấy một sợi dây bạc dù không phải bạc thật, một sợi dây có thể mua ở chợ Tàu với giá một đô la rưỡi, và xảy ra sự gì? được hoàn lại sáu trăm đô la đồ phụ tùng. Công bằng ở chỗ nào? drago sẽ nói gì khi biết việc này?

Blanka là con chiên ghê trong đàn. Drago là ánh sáng rực rỡ, là thiên thần cầm kiếm bảo vệ danh dự cho gia đình. Drago Jokić, chỉ huy Hải quân Hoàng gia Australia.

- Cắt các thứ này vào tủ áo - ông nói với Marijana. Ông đang phân chân. Ông và chị lại gọi điện cho nhau như những người bạn cũ, những chuyện tầm phào cũ - Đây là việc tôi định làm. Lấy ra từng cái một để khuyến khích nếu nó đồng ý đến trường và cứ thế. Nhưng chị phải làm nhanh lên, kéo trong khoảng một tháng mọi thứ sẽ lỗi một mất.

Marijana không đáp. Ông không thể nhớ chị có đáp lại những câu đùa dí dỏm của ông không. Nhờ ông quá phù phiếm so với thị hiếu của chị thì sao? Nhờ chị thấy ông quá bộp chộp, thâm thương, hay đùa quá thì sao? Hay chỉ vì trình độ tiếng Anh của chị không đủ để bàn tán? Đây chỉ là một trò chơi, ông sẽ nói với chị. chỉ đùa bốn trong khoảng mười phút. Chị nên tham gia. Không khó chơi đâu, và nó không đòi hỏi thay đổi tâm hồn.

Tâm hồn của Marijana: vững vàng, thực tế. Miroslav hạn hẹp hơn. Miroslav đã bỏ một năm trời để lắp ghép con vịt máy bằng các vấu và lò xo, đã xuất hiện trên tivi Croatia với con vật cung, nhất định phải có cảm giác hài hước. Drago cũng vậy, với nụ cười gượng gạo, bối rối của cậu. Drago trông tránh giữa cha và mẹ. Một cầu thủ tennis cừ khôi, Marijana nói thế. Từ người này sang người kia. Ba kiểu Balkan. Ba tâm hồn Balkan. Nhưng vì ông hiểu rõ sự nhanh nhẹn hay về người Balkan? “Nhiều người Croatia sẽ phủ nhận Croatia thuộc Balkan. Croatia là một bộ phận của công giáo phương Tây, họ sẽ nói thế” - các dân tộc ở Balkan viết như vậy.

- Lúc nào cũng đấu tranh.

- Đấu tranh? Ai đấu tranh?

- Drago và bố nó. Drago nói muốn ở trong phòng kho của ông.

- Phòng kho của tôi?

- Tôi bảo là không, tôi nói ông Rayment là người tốt, ông ấy đã gặp đủ thứ rắc rối của nhà Jokić rồi.

- Ông Rayment không phải là người tốt, ông ấy chỉ cố gắng giúp đỡ thôi. Drago không thể ở trong phòng kho của tôi hay của bất cứ ai khác, vì như thế vô lý lắm. Nhưng nếu quan hệ giữa cháu nó và bố cháu căng thẳng, và nếu nó được chị cầu phúc, nó có thể trở lại và ở lại đây vài ngày. Cháu nó thích ăn

gì vào bữa tối? Pizza nhé? Bảo nó là tối nào tôi cũng sẽ bảo họ mang một chiếc pizza to tương cho nó. Hai cái thật to, nếu nó thích. Nó là một chàng trai đang lớn mà.

Câu chuyện diễn ra như thế. Chỉ trong nháy mắt, trong chớp mắt. Nếu có chút gì u ám cũng tan ngay.

- Chúng là các ảnh in âm bản, chúng tôi gọi là ảnh albumin - ông kể với Drago - Giấy tráng một lớp lòng trắng trứng pha loãng với tinh thể clorua bạc để hãm. Rồi đem phơi sáng dưới kính âm bản. Sau đó cố định bằng hoá chất. Đây là cách in ảnh được sáng chế từ hồi Fauchery. Nhìn này, đây là một bức ảnh tiền album in, so với in trên giấy ngâm trong dung dịch muối bạc để tráng. Cậu có thấy nó đủ và rõ hơn không? vì có một lớp albumin bao phủ. Dày chưa đến một milimét, nhưng cái milimet ấy làm mọi thứ khác hẳn. Hãy xem qua kính hiển vi.

Ông muốn truyền sự say sưa của mình cho Drago, được coi là một tiêu biểu thông minh của kỷ nguyên sắp đến, nhưng không dễ gì. Ông đã trưng ra những gì? một cái xe đạp gãy. Một chi bị cắt cụt, chắc hẳn gây cảm giác khó chịu hơn là hấp dẫn. Một cái ti đầy những bức ảnh cũ kỹ. Tóm lại, chẳng có gì nhiều. Chẳng nhiều để thu hút một cậu thanh niên ông ngầm coi là con đỡ đầu.

Nhưng Drago, cậu con trai ưu tú của một người mẹ xuất sắc, và biết đâu của một người cha ưu tú nữa chứ, lại chẳng thích thú gì ngoài lễ phép. Cậu ngoan ngoãn nhìn vào kính hiển vi, chú ý đến milimet trứng gà khô được khẳng định là làm cho mọi thứ khác hẳn.

- Ông là nhà nhiếp ảnh phải không, ông Rayment?

- Ừ. Ta điều hành một studio ở Unley. Có thời ta mở lớp dạy chụp ảnh buổi tối. Nhưng ta chưa bao giờ - biết nói thế nào nhỉ? - là một nghệ sĩ của máy ảnh. Ta chỉ hơn một kỹ thuật viên ít nhiều.

Có vẻ như ông tạ lỗi vì không phải là một nhà nghệ sĩ? Sao ông lại phải xin lỗi kia chứ? Vì sao Drago lại muốn ông là một nghệ sĩ, cậu thanh niên Drago mà mục tiêu cuộc đời là trở thành một kỹ thuật viên chiến tranh?

- Fauchery cũng không phải là một nghệ sĩ - ông nói - ít ra là thế, cho đến khi ông ta đến Australia Fauchery rời Paris trong những năm 1850, khi người ta đổ xô đi tìm vàng. Là người đào vàng nghiệp dư ở Victoria, nhưng chụp ảnh lại trở thành thú vui chính của ông - ông chỉ vào tốp phụ nữ bên cửa ngôi nhà mái tranh, phen liếp - Đây là lúc Fauchery phát hiện ra khả năng của mình. Kỹ thuật của ông thật hoàn hảo. Quá nhiều đơn đặt hàng qua trung gian của ông, vì bất cứ nhà nhiếp ảnh tài ba nào cũng cần phải thế.

- Mẹ cháu muốn cháu trở về Croatia, thành một họa sĩ.

- Thực sao!

- Vâng. Mẹ cháu đã từng học trường Mỹ thuật. Sau đó mẹ cháu làm nghề phục chế, phục chế các bức bích họa cổ và những thứ tương tự.

- Thú vị thật! Ta không biết mẹ cậu như thế. Phục chế là một nghề cần đến kỹ năng. Cậu có thể gọi

nghề đó là một nghệ thuật mới đúng, trừ khi nó không làm đúng nguyên bản. Nguyên tắc đầu tiên của phục chế là theo đúng ý đồ của họa sĩ. Không bao giờ được cải tiến. Mẹ cậu chắc phải khó khăn lắm mới phải từ bỏ nghề phục chế để chuyển sang làm điều dưỡng. Mẹ cậu còn vẽ không?

- hiện giờ mẹ cháu vẫn còn đủ thứ: bút lông và rất nhiều thứ khác, ông biết không. Nhưng mẹ cháu chẳng còn thời gian làm gì nữa.

- Ủ, ta biết chắc mẹ cậu chẳng có thời gian. Mẹ cậu là một điều dưỡng viên hạng nhất. Bà ấy mang lại vinh quang cho nghề này. Ta hy vọng cậu biết điều đó.

Drago gật đầu:

- Ông lấy đâu ra những bức ảnh này, ông Rayment?

- Ta sưu tầm trong nhiều năm.ta đến các cửa hàng đồ cổ, các cuộc bán đấu giá, mua các album cũ, mua các thùng đầy những ảnh cũ, phần lớn là đồ bỏ đi, nhưng thỉnh thoảng cũng vớt vát được vài thứ có giá trị. Khi một bức ảnh bị hỏng, ta tự phục hồi lấy. Không đến nỗi khó như phục chế các bức bích họa, nhưng dù sao cũng là một công việc đặc biệt. Đây là sở thích của tôi trong nhiều năm. Tôi đã dùng thời gian rảnh rỗi như thế. Tôi tự nhủ, nếu thời gian của bạn không nhiều, ít nhất bạn cũng có thể sử dụng cho hữu ích. Lúc chết, tôi sẽ quyên tặng bộ sưu tập. Nó sẽ thành tài sản công cộng. Là một phần dữ liệu lịch sử của chúng ta - ông giơ hai tay lên trong một cử chỉ kỳ quặc, không tính trước. Kinh ngạc, ông suýt phát khóc. Sao vậy? vì ông dám nói đến cái chết với cậu thanh niên này, nguyên mẫu đầu tiên của thế hệ sẽ tiếp quản thế giới của ông và giày xéo nó? Có lẽ. Nhưng đúng hơn là vì từ của chúng ta. Dữ liệu của chúng ta, của cậu và của tôi. Vì có thể bức ảnh trước mặt họ, sự sắp xếp các phần tử bạc để cảm nhận ánh sáng từ một ngày nào đó năm 1855 trên mặt hai người phụ nữ Ireland chết từ rất lâu, bức ảnh do ông, chàng thanh niên ở Lourdes làm, không còn sự quyến rũ bí ẩn tác động đến Drago, đứa con của Dubrovnik nữa - tôi đã ở đây, tôi đã sống, tôi đã đau khổ - có sức mạnh kéo họ lại với nhau - Nếu cậu chán và không bận gì nữa, cậu cứ thoải mái xem các bức ảnh còn lại. Chỉ đừng lấy chúng ra khỏi bao. Nhớ xếp lại theo thứ tự.

Một giờ sau, lúc ông sắp đi ngủ, Drago thò đầu vào cửa:

- Ông có máy tính không, ông Rayment?

- Có, cậu tìm trên sàn, dưới gầm bàn. Tôi không hay dùng lắm.

Ngay sau đó, Drago quay lại:

- Không tìm được cái kết nối, ông Rayment ạ. Modern ấy mà.

- Xin lỗi, tôi không hiểu.

- Thiết bị kết nối. Ông có dây ở đâu đó nối mạng không?

- Không, tôi không dùng máy tính nối mạng. Tôi chỉ thỉnh thoảng dùng máy để viết thư thôi. Cậu định làm gì thế? Cậu cần gì.

Drago cười hoài nghi:

- Làm mọi thứ chứ. Ông mua máy khi nào?

- Tôi không nhớ. Từ nhiều năm nay. Hình như năm 1980. Nó lạc hậu rồi. Nếu cậu cần thứ tân tiến hơn, tôi không giúp được cậu.

Drago không chịu để yên đề tài đó. Tối hôm sau, họ ăn tối trong bếp. Ông không gọi pizza như ông nói. Thay vào đó, ông nấu món risotto rất ngon, với nấm và rượu vang Xôtec.

- Ông ghét các thứ mới lắm à, ông Rayment? - Drago hỏi đột ngột.

- Không. Sao cậu lại hỏi thế?

- Cháu không trách ông đâu. Đây chỉ là tác phong, tác phong làm việc thôi - cậu vẫy tay một cách thất thường lúc nói “làm việc” - không sao đâu. Cháu hỏi thế thôi. Ông có bất cứ thứ gì mới không?

Căn hộ ở Conston Terrace là một phần của khối nhà trước chiến tranh được tân trang. Trần cao và rộng rãi nhưng không quá lớn. Ông mua sau khi ly hôn, nó đúng là thứ mà một người lại sống cảnh độc thân như ông muốn có. Ông ở đó từ bấy đến nay.

Một phần trong thỏa thuận khi mua căn hộ là ông tiếp quản luôn đồ đạc của người chủ cũ. Đồ gỗ nặng nề, ảm đạm, và không đúng với sở thích của ông. Ông luôn có ý thay, nhưng chưa bao giờ đủ hăng hái. Thế là suốt nhiều năm qua, ông điều chỉnh các đồ xung quanh, mỗi ngày ông đi lại khó nhọc hơn một chút, u sầu hơn một chút.

- Tôi trả lời cậu thẳng thắn này, Drago, nhưng cậu đừng cười. Tôi đã bị thời gian và lịch sử vượt qua. Căn hộ này và mọi thứ trong đó đều đã quá thời. Bị thời gian vượt qua chẳng có gì lạ. Nó xảy đến bất ngờ nếu bạn sống đủ dài. Bây giờ cậu hãy cho tôi biết, thực ra chuyện này là sao? Về cái máy tính không tương thích với tiêu chuẩn của cậu?

Drago nhìn ông chằm chằm, hoang mang, sửng sốt. Cậu thực sự ngạc nhiên. Vì sao lại có những lời gay gắt thế? Chàng trai tội nghiệp đã làm gì mà bị thế? Ông ghét các thứ mới lắm à? Câu hỏi đủ xuôi tai cho một ông già. Có gì đáng phật lòng nhỉ?

- Mọi thứ này đã có thời là mới - ông nói, vẫy bàn tay đúng y như cử chỉ của Drago - mọi thứ trên đời đều có thời là mới. Cả tôi cũng thế. Vào thời khắc sinh ra, tôi là người mới nhất trên mặt đất. Rồi thời gian tác động đến tôi. Thời gian rồi cũng sẽ tác động đến cậu, Drago. Ngày nào đó cậu sẽ ngồi trong ngôi nhà mới đẹp đẽ với người vợ mới, xinh đẹp, con trai cậu sẽ quay sang hai người và nói Sao bố mẹ cổ lỗ thế? Khi ngày ấy đến, tôi hy vọng cậu sẽ nhớ lại câu chuyện này.

Drago ăn một đĩa đầy risotto cuối cùng, một đĩa đầy salad cuối cùng.

- Giáng sinh năm ngoái, gia đình cháu đến Croatia - cậu nói - Cháu, mẹ cháu và các em gái cháu. Đến Zadar. Ông bà ngoại cháu ở đây. Bây giờ ông bà cháu đã khá già. Họ cũng bị thời gian vượt qua như ông nói. Mẹ cháu mua biếu ông bà cháu một cái máy tính, và mẹ con cháu hướng dẫn họ sử dụng. Thế là hiện giờ ông bà cháu có thể mua hàng qua mạng, có thể gửi e-mail, mẹ con cháu có thể gửi ảnh cho họ. Ông bà cháu thích lắm. Mà họ cũng khá già rồi.

- Vậy sao?

- Ông có thể làm thế - Drago nói - Cháu chỉ định nói thế thôi.

Hai mươi bốn

Khi ông mời Drago ở lại, ông tưởng rằng đằng sau lời mời ấy chẳng có gì là không thích hợp, ông chọn lời phản đối cả ngày, cân nhắc, thử thách. Trái tim ông, nếu ông có thể nhìn vào trong đó, thuần khiết, động cơ của ông vô hại. Ông mến Drago, sự trù mến có chừng mực, thích đáng, như bất cứ người nào có thể nhận một đứa con trai nuôi hoặc đứa con tương lai.

Ông hình dung họ chung sống với nhau trong chừng mực ôn hoà nhất, những buổi tối bầu bạn cùng nhau, Drago cúi người làm bài tập ở bàn ăn, ông ngồi trong ghế bành đọc sách, trong khi đợi tình trạng nhà Jokić dịu lại.

Hoá ra sự việc không như ông nghĩ. Drago lôi bạn bè đến, căn hộ lập tức trở nên ồn ào và lộn xộn như nhà ga. Bếp thành một đồng hồ độn những hộp đựng đồ ăn sẵn và bát đĩa bẩn, buồng tắm lúc nào cũng bận. Chẳng có chút yên tĩnh trong sự thân mật ông hàng mong. Trong thực tế, ông cảm thấy Drago đang đẩy ông ra xa. Thậm chí sau bữa ăn tối risotto với nấm, họ không ăn cùng nhau nữa.

- Bữa tối tôi làm món trứng tráng - ông tuyên bố, thận trọng hết mức có thể - tôi làm cho cậu một đĩa nhé? Với giấm bông và cà chua?

- Ông đừng làm - Drago nói - Cháu sắp ra ngoài đây. Một người bạn đón cháu. Chúng cháu sẽ ăn cái gì đó.

- Cậu có tiền không?

- Có, cảm ơn ông, mẹ cháu cho tiền rồi.

Người bạn ấy tên là Shaun, tóc đỏ, các lác, ông không ưa ngay từ cái nhìn đầu tiên. Theo lời Drago, Shaun không học hành nhiều vì cậu ta chơi trong một ban nhạc, và sẽ ở lại căn hộ. Cậu ta và Drago ra đi lúc chập tối, mãi đến khuya mới về, họ đóng tít cửa phòng làm việc cũ của ông nay thành phòng của Drago. Tiếng nhạc và tiếng thì thào của họ làm ông thức giấc từ sáng sớm tỉnh mơ. Cáu kỉnh và khốn khổ, ông nằm trong bóng tối lắng nghe đài BBC.

- Không chỉ vì tiếng ồn - ông phàn nàn với Elizabeth Costello - Drago đã quen với một gia đình lớn, tôi không mong cậu ta lặng lẽ như thầy tu. Không, điều làm tôi khó xử là cái kiểu cậu ta phản ứng khi tôi dám yêu cầu cậu ta để ý một chút.

- Cậu ta phản ứng ra sao?

- Gay gắt. Drago không nhìn tôi nữa, cứ như tôi là một cái gậy. Marijana kể cậu ta luôn bất hoà với bố. Tôi bắt đầu hiểu tại sao. Tôi bắt đầu thông cảm với bố cậu ta.

- Khô thân Paul! - bà nói - trong đời chậm chạp đến thế, như thầy tu đến thế, như ông nói là cứ theo đúng kiểu của mình, vậy mà bây giờ cũng phát chán. Liều lĩnh, khinh suất, đòi trông nom trẻ con! Về mặt lý thuyết, tôi chắc ông yêu quý cậu thanh niên Drago ấy, nhưng thực tế cuộc đời lại khác hẳn.

Chúng ta không thể yêu bằng lý trí, Paul ạ. Chúng ta phải học thôi. Chính vì thế các linh hồn mới hạ từ trên cao xuống chịu tái sinh làm người, thế nên khi chúng lớn lên giữa chúng ta, chúng có thể dẫn dắt chúng ta theo con đường yêu thương khó nhọc. Từ lúc thoát đầu, thoáng qua ông đã nhìn thấy vẻ thiên thần trong Drago và chắc ông không làm. Drago vẫn còn nguồn gốc của thế giới khác hơn phần lớn các trẻ khác. Hãy vượt qua sự thất vọng và giận dữ của ông đi. Học từ Drago trong lúc còn có thể. Một trong những ngày này, ánh hào quang cuối cùng còn theo cậu ta sẽ biến mất vào không khí, và cậu ta sẽ chỉ còn là một người trong đám chúng ta.

Ông tưởng tôi điên hay đang lừa ông phải không? Nhưng hãy nhớ rằng tôi đã nuôi dạy hai đứa con, những đứa con thực sự, chẳng có gì huyền bí, còn ông chẳng có đứa nào. Tôi biết con cái là thế nào, ông thì mù tịt. Vì thế khi tôi nói ông hãy chú ý, ngay cả khi nói bằng hình ảnh. Chúng ta có con để có thể học cách yêu thương và phụng sự. Thông qua con cái, chúng ta trở thành bầy tôi trung thành của thời gian. Hãy nhìn vào tâm hồn ông. Hãy tự hỏi xem liệu ông có đủ dũng cảm và sự chịu đựng cần thiết cho cuộc hành trình này không. Nếu không, có lẽ ông nên rút lui. Hãy còn chưa quá muộn.

Nói bằng hình ảnh. Thiên thần ở trên cao. Đây ắt hẳn là bài diễn văn huyền bí nhất của bà từ khi bà đỡ trò lộn sòng về người phụ nữ đeo kính đen. Bà ta đang mê sảng vì thiếu ăn? Hay bà ta đang cố làm ông thành thằng ngu lẩn nữa? ông nhìn bà cứng cỏi, cứng cỏi hết mức có thể. Nhưng bà ta không nao núng. Hình như bà ta tin vào những lời bà nói.

Hình như bản hợp đồng ký kết trịnh trọng giữa Marijana và ông giờ đây đã tan thành mây khói. Ngày nối ngày, chị biến mất không một lời giải thích. Mặt khác, con trai chị may mắn có những cuộc gọi thường xuyên. Đoạn cuối cuộc nói chuyện của họ về Drago bằng tiếng Croatia, ông chỉ nghe được lồm bồm vài từ rời rạc.

Rồi một buổi chiều ông ít mong đợi nhất Marijana ghé vào. Drago đi học chưa về, còn ông đang nghỉ trưa.

- Ông Rayment, tôi có làm ông thức giấc không? tôi xin lỗi, tôi gõ cửa và không có người ra. Ông có muốn tôi pha trà cho ông không?

- Không, cảm ơn chị - ông ngượng vì bất gặp đang ngủ.
- Chân ông ra sao rồi?
- Chân tôi? Chân tôi ổn.

Câu hỏi ngớ ngẩn và câu trả lời ngu ngốc. Chân ông ổn sao được? làm gì còn chân. Cái chân ấy đã bị cắt rời và thiêu từ lâu. Không có chân ông ra sao? Lẽ ra chị nên hỏi câu ấy. Tôi không có chân chẳng dễ chịu gì, nếu chị muốn biết sự thật. Thiếu chân để lại một lỗ hổng trong đời tôi, như bất cứ cũng có mắt trên đầu để nhìn.

Marijana mang Ljuba đi cùng. Vì đứa trẻ, ông cố giấu nỗi bức dọc. Marijana len qua đóng hõn độn trên sàn và ngồi cạnh chân giường.

- Ông đã có cuộc sống dễ chịu, dễ chịu và yên bình - chị nói - rồi, phù! Xe đâm vào ông. Sau đó, phù! Gia đình Jokić lao vào ông. Không còn yên ổn nữa phải không? xin lỗi ông. Ông không uống trà? Ông chắc chứ? ông và Drago có ăn ý không?

- Không có gì phàn nàn. Chúng tôi đủ hoà thuận. Sống với người trẻ làm tôi thấy vui, tôi chắc thế. Làm tôi phấn chấn lên.

- Ông và nó làm bạn được chứ? thế thì tốt. Blanka gửi lời cảm ơn ông.

- Không có gì.

- Sẽ có hôm Blanka tự đến cảm ơn ông. Nhưng không phải hôm nay. Nó vẫn là con gái của cha nó - ông hiểu câu ấy có nghĩa là: trong nhà Jokić vẫn còn hai phe, phe của cha và phe của mẹ. Và tất cả do ông, Paul Rayment. Ông đã gây ra sự hỗn loạn này. Khởi đầu là sự đắm say mà ông đã bày tỏ một cách ngu ngốc với người đàn bà quét dọn cho ông.

- Thế đây, ông có khách mới!

Trong giây lát ông không hiểu chị định nói gì. Rồi ông nhận ra thứ chị đang giơ lên kiểm tra: chiếc bút tắt bà Costello dùng bật mắt ông, không hiểu vì lý do gì ông buộc quanh chân đèn cạnh giường rồi quên biến.

Marijana đưa chiếc tắt mỏng tanh vào gần mũi.

- Hoa chanh! - chị nói - Rất thơm! Bạn gái của ông thích mùi chanh? Ông biết không, ở Croatia, chúng tôi ném hoa chanh vào đôi năm nữ khi họ làm lễ thành hôn trong nhà thờ. Phong tục cổ mà. Không ném gạo mà ném hoa chanh. Vì thế họ có nhiều con.

Sự dí dỏm của Marijana. Chẳng có gì tinh tế. Ông nên dàn xếp, nếu ông mong muốn có ngày ông trở thành chú rể bí ẩn của chị và được những cánh hoa chanh rơi như mưa.

- Hình như không phải thế - ông nói - Tôi sẽ không giải thích. Chỉ thừa nhận điều tôi nói với chị. Việc này không như chị nghĩ đâu.

Marijana căng chiếc tắt theo chiều dài cánh tay rồi buông rơi lên sàn một cách phô trương.

- Ông muốn biết tôi nghĩ gì ư? Tôi chẳng nghĩ gì. Chẳng gì hết.

Im lặng. Thế mà hay. Ông tự nhủ, bây giờ chúng ta hiểu nhau khá rõ, Marijana và mình đã có một chuyện bất trắc riêng, nho nhỏ.

- OK - Marijana nói - Bây giờ tôi kiểm tra chân ông và rửa ráy rồi tập cho ông như thường lệ nhé. Chúng tôi đã bỏ bài tập, nhỉ? Có lẽ ông không tập nổi khi chỉ có một mình. Ông chắc là không muốn có chân giả?

- Tôi không hề muốn có chân giả, bây giờ và mãi mãi. Khép đề tài này lại. Xin đừng nhắc đến nữa.

Marijana ra khỏi phòng. Ljuba vẫn nhìn ông chăm chú, cặp mắt đen láy nhìn trừng trừng và ông thấy mỗi lúc thêm sợ hãi.

- Chào Ljuba - ông nói - Ljubica - âm thanh trĩu mến xa lạ trong miệng ông quá táo bạo. Đứa bé không đáp.

Marijana trở lại với cái bát to đựng nước rửa.

- Đây là thời gian riêng của ông Rayment - chị nói - Con ra vẽ tranh cho mẹ nào - Chị dẫn con ra ngoài và đóng cửa lại. Chị cởi xăng đan, lần đầu tiên ông nhận thấy bàn chân chị rộng và phẳng, móng sơn đỏ thẫm gần như tía, màu của vết thâm tím nhức nhối.

- Ông cần giúp không? - chị hỏi.

Ông lắc đầu và cởi quần.

- Ông nằm xuống - chị nói. Chị kín đáo phủ cái khăn lên thắt lưng ông, nhấc đoạn chân cụt lên lòng chị, khéo léo tháo băng và vỗ vào cái vật trần trụi, tán thưởng - Không cần chân giả, nhỉ? Ông tưởng chân ông sẽ mọc lại sao, ông Rayment? Chỉ trẻ con mới nghĩ thế, cắt nó đi, nó sẽ mọc lại.

- Marijana, thôi đi. Trước kia chúng ta đã nói đến việc này rồi. Tôi không muốn nói nữa...

- OK, OK, không nói đến chân giả nữa. Ông cứ ở nhà, các bạn gái của ông đến thăm, hay hơn đấy

- Chị lướt một ngón tay lên sẹo - Đỡ tốn tiền. Ông không đau, không ngứa sao?

Ông lắc đầu.

- Tốt - chị nói và bắt đầu xoa xà phòng lên cái chân cụt. Sự bực bội của ông tan nhanh như sương sớm. Mọi thứ, ông tự nhủ, mình sẽ cho hết mọi thứ để... Ông nghĩ đến ý nghĩ thô tục không thể không làm để giao lưu với Marijana. Nhưng bộ mặt Marijana dừng đọng. Mình yêu, ông nhủ thầm, mình yêu tha thiết người đàn bà này! Bất chấ tất cả! Và: nàng có ta trong lòng bàn tay nàng!

Chị rửa xong đoạn chân cụt, vỗ cho khô rồi bắt đầu xoa bóp. Sau động tác đầu tiên là bài tập co giãn. Sau co giãn là bài thứ hai gồm cả xoa bóp.

Giá cứ thế này mãi mãi!

Hẳn chị đã quen, mọi nữ điều dưỡng đều phải quen việc này: những người đàn ông được họ chăm sóc cơ thể đều bị kích thích. Chắc vì thế mà chị luôn làm nhanh, gọn gàng đầu vào đáy và tránh nhìn vào mắt ông. Có lẽ họ đã được dạy cách đối phó với sự kích thích của đàn ông. Thỉnh thoảng xảy ra như thế ... Cần phải hiểu rằng ... Những cử động như thế là không chủ tâm, làm cho cả bệnh nhân lẫn nữ điều dưỡng đều bối rối... Nhất là với... Những khoảnh khắc vui vẻ trong một bài giảng tẻ ngắt.

Thánh Augustine nói về tội lỗi của Adam và Eva rằng mọi cử động của thân thể đều được linh hồn chỉ huy, cùng với tinh hoa của Chúa. Bởi vậy, nếu ngày nay chúng ta phó mặc cho những cử động bất thường của các bộ phận trên cơ thể, đó là hậu quả của tính sa ngã, xa rời Chúa. Nhưng thánh Augustine có đúng không? Mọi chuyển động của các bộ phận trên cơ thể ông chỉ là bất thường? tất cả cảm thấy một điều, một hành động: con người căng lên, trái tim nở to, niềm khao khát dâng trào. Ông không thể hình dung Chúa đậm thắm hơn ông yêu Marijana vào lúc này.

Marijana không mặc bộ đồng phục màu xanh lơ, có nghĩa là chị không coi hôm nay là ngày làm

việc, hoặc chí ít chị cũng không nghĩ thế khi rời nhà. Thay vào đó, chị mặc bộ váy áo màu xanh ôliu, thắt lưng đen, một đường xẻ bên trái để lộ một đầu gối và thấp thoáng đùi. Cánh tay trần của chị màu nâu, chân chị màu nâu mịn màng: Mọi thứ! Ông lại nghĩ. Mình sẽ cho hết mọi thứ! Không biết vì sao lại là mọi thứ! Ông tán thưởng bộ áo xanh ôliu và thấy hấp dẫn không sao cưỡng lại được, chẳng khác tình ông yêu Chúa, nếu Người không tồn tại thì ít nhất cũng lấp đầy, nếu không thì sẽ là một cái hố mênh mông, nuốt chửng mọi thứ.

- Bây giờ nghiêng bên trái - Chị xếp lại cái khăn, giữ cho ông vẫn tươm tất - Nào, ép vào tôi.

Chị bóp đùi sau đoạn chân cụt, ông cho rằng đối lập với bóp đùi trước. Cả hai giữ tư thế ấy trong một thời gian ngắn: chị nắm chặt đoạn đùi bị cắt ngắn bằng cả hai tay, dồn trọng lượng ép vào ông, ông nắm lấy thành giường và cưỡng lại. Xa thế, ông nghĩ. Gần thế mà cũng xa đến thế! Họ có thể ngực ép ngực như thế này, kéo những cía tôi sa ngã lại với nhau. Nếu Wayne nghe thấy điều này, liệu hẳn nói gì nhỉ! Nếu không có Wayne Blight, ông sẽ chẳng bao giờ gặp được Marijana Jokić, nếu không có Wayne Blight, ông sẽ chẳng bao giờ biết đến sức ép này, tình yêu này, sự thôi thúc này. Làm lỡ, làm lỡ, làm lỡ. Rốt cuộc thì mọi việc đều tuyệt vời.

- OK, giờ thì ông thư giãn đi - Marijana nói - Tốt. Giờ làm đùi trước.

Chị vén váy và ngồi dạng chân lên ông. Trên radio lúc đầu phát tín hiệu dẫn ông đi ngủ, rồi không tắt, một người đàn ông đang nói về công nghiệp xe của Hàn Quốc. Những con số tăng, giảm. Bàn tay Marijana luồn dưới áo sơ mi của ông, ngón tay cái của chị dò tìm chỗ đau nhiều nhất trên mông và bắt đầu xoa vuốt cho dịu. Ồn Chúa, ông nghĩ. Ồn Chúa, mẹ Costello không có ở đây để quan sát và bình phẩm.

- Sto to radis, mama?

Ông giật mình và mở mắt. Ljuba đứng cách một sải tay đang nhìn ông chăm chăm. Vẻ dữ dội không che giấu trong cái nhìn chăm chú của cô bé. Ông đã già và xấu xí, đầy lông lá, trần nửa người và không nghi ngờ gì nữa, với lỗ mũi siêu nhân của con bé, ông thật nặng mùi, đang vật lộn với mẹ nó, hai người đang trong tư thế giao cấu đáng kinh tởm.

Khi đứa trẻ nói, ông cảm thấy Marijana cứng người trong giây lát. Lúc này chị đã lấy lại nhịp xoa bóp.

- Ông Rayment bị đau - chị nói - Mẹ là điều dưỡng viên, con nhớ không?

- Hôm nay thế là đủ, Marijana - ông nói và vội vàng che người lại - cảm ơn chị.

Marijana trèo xuống giường, đi xăng đan và cầm tay Ljuba.

- Đừng mút ngón tay - chị nói - xấu lắm. Chào ông Rayment. Bây giờ có lẽ đỡ đau rồi đây.

Hai mươi năm

Hôm đó là thứ Bảy, Marijana ở trong phòng riêng với Drago, hai mẹ con nói chuyện giống như cãi vã. Tiếng Marijana nhanh và khăng khăng, thỉnh thoảng cao vóng lên át tiếng con trai.

Ljuba ở cầu thang, lóc cóc nhảy lên nhảy xuống các bậc.

- Ljuba! - ông gọi - Lại đây ăn sữa chua nào! - đưa bé phớt lờ ông.

Marijana từ phòng làm việc ra.

- Tôi để Ljuba ở đây được không? nó sẽ ở lại với Drago. Không phiền gì đâu. Lát nữa tôi sẽ quay lại đón cháu.

Ông đang hy vọng nhận được từ Marijana chút gì hơn thứ ông trả tiền để chị làm, có lẽ là một lần chăm sóc thân thể nữa, nhưng rõ ràng nó không đến. Mỗi tháng hai lần, đều đặn như đồng hồ, một cơ chế ở nhà băng chuyển tiền từ tài khoản của Rayment sang tài khoản nhà Jokic. Đáp lại khoản tiền của ông, đáp lại việc Drago ở nhờ nhà ông, ông nhận được gì? Một dịch vụ mua bán, ngày càng không đều, các dịch vụ chăm sóc sức khỏe thất thường. Theo quan niệm của Marijana, đây là một cuộc mặc cả có lợi. Nhưng theo lời bà Costello, nếu ông muốn làm cha, tốt hơn hết là ông tìm ra cương vị làm cha thật sự, loại làm cha chẳng có gì huyền bí.

Marijana vừa đi, có tiếng lao xao ở cầu thang, Ljuba lại xuất hiện cùng với bà Costello và cậu bạn Shaun của Drago theo sau, hôm nay Shaun mặc áo phông đen rộng thùng thình, quần lửng đến bắp chân.

- Chào Paul - bà Costello nói - mong là ông không phiền lòng vì chúng tôi tạt vào. Ljuba, cháu vào bảo Drago có Shaun ở đây.

Còn lại ông với bà ta, hai người lớn tuổi.

- Cậu bạn Shaun không hẳn cùng tầng lớp với Drago - bà Costello nói - Nhưng Chúa và các vị thánh thần hình như cũng thế, họ chọn những người bình thường, khổ sở nhất để kết giao.

Ông nín lặng.

- Có một chuyện tôi định kể, vì tôi nghĩ sẽ làm ông vui - bà ta tiếp - Chuyện xảy ra đã lâu lắm rồi, từ hồi tôi còn trẻ. Một trong những anh chàng ở phố tôi rất giống Drago. Cũng mặt đen, lông mi dài, tướng tá đẹp đẽ. Tôi rất mê anh ta. Hồi đó tôi mười bốn tuổi. Còn anh ta lớn hơn một chút. Trong những ngày đó tôi thường cầu nguyện “lạy Chúa,” tôi nói “xin Chúa làm anh ta ban cho con chỉ một nụ cười, con sẽ là của Người mãi mãi”.

- Và?

- Chúa chẳng chú ý gì, cả anh chàng kia cũng vậy. Chẳng ai màng đến niềm khát khao trinh nữ của tôi. Thế là, than ôi, tôi chẳng bao giờ thành bầy tôi của Chúa. Lần cuối cùng tôi nghe tin về anh chàng

là anh ta đã lấy vợ và chuyển đến Gold Coast, ở đó anh ta rất thành công trong kinh doanh bất động sản.

Tất cả là một sự sai lầm: Thần thánh có thích người chết trẻ không?

Tôi sợ lắm. Tôi sợ thánh thần chẳng có thời gian dành cho chúng ta, liệu có tay đập tay xoa chúng ta không. Họ có đủ thứ rắc rối riêng trong cái cộng đồng kín cổng cao tường của họ rồi.

- Không có cả thời gian kể cả với Drago Jokić? Đây là lời răn trong câu chuyện của bà ư?

- Không có thời gian cho Drago Jokić, Drago có thời gian của riêng nó rồi.

- Giống như tất cả chúng ta.

- Giống như tất cả chúng ta. Drago có thể thoải mái. Không bị lời phán quyết cuối cùng treo lơ lửng trên đầu. Nó có thể là thủy thủ, là lính, là thợ hàn hoặc thợ may tùy nó chọn. Thậm chí có thể kinh doanh bất động sản.

Lần đầu tiên ông và mẹ Costello có một thứ mà ông gọi là chân thành, thậm chí tử tế. Lần duy nhất họ vào cùng một phe: hai ông bà già kéo bè kéo cánh hăm hực với tuổi trẻ.

Có lẽ lời giải thích thực sự vì sao bà già này lại đột ngột ghé thăm ông mà không đến nơi nào khác: không viết về ông trong sách, nhưng lôi kéo ông vào hội già? Biết đâu toàn bộ chuyện nhà Jokić, sự thiếu cân nhắc của ông dẫn đến niềm say đắm vô ích với chị Jokić, kết cục chẳng là gì ngoài một đoạn văn phức tạp mà Elizabeth Costello dùng để dẫn đường chỉ lối cho ông? Ông tưởng Wayne Blight là người được chỉ định trong trường hợp của ông, nhưng có lẽ tất cả bọn họ - bà ta, Drago, Wayne - đã hợp sức với nhau.

Drago thò đầu qua cửa:

- Shaun và cháu có thể xem máy ảnh của ông được không, ông Rayment?

- Được. Nhưng cẩn thận đấy, xem xong đặt trả vào hộp.

- Drago có quan tâm đến ảnh không? - Elizabeth Costello thì thào.

- Nó thích máy ảnh. Nó chưa bao giờ nhìn thấy cái máy nào giống của tôi. Nó chỉ biết loại mới, máy điện tử thôi. Với nó, một chiếc Hasselblad giống như chiếc thuyền buồm hoặc tàu chiến cổ có ba tầng mái chèo vậy. Một thứ đồ cổ. Nó cũng dành nhiều giờ xem hết chỗ ảnh của tôi, những bức ảnh của thế kỷ XIX. Ban đầu tôi tưởng nó lập dị nhưng có lẽ nó không kỳ quặc tí nào. Hẳn nó cảm nhận được cách thâm nhập vào quá khứ của Australia, cội nguồn của Australia, các tổ tiên đa dạng, huyền bí của Australia. Thay vì là một chàng trai di cư có cái tên buồn cười.

- Nó kể với ông thế à?

- Không, nó không kể với tôi. Nhưng tôi đoán ra. Tôi có thể đồng cảm. Tôi chẳng xa lạ gì kinh nghiệm của người nhập cư.

- Phải, tất nhiên. Tôi quên đấy. Ông là một quý ông Anglo-Adelaide chính cống làm tôi quên ông chẳng Änglê tí nào. Ông Rayment, cùng vắn với payment.

- Cùng vắn với vraiment. Tôi đã có ba kinh nghiệm nhập cư chứ không phải một, để lại những dấu ấn sâu sắc. Thứ nhất, từ khi còn bé, tôi đã buộc phải rời quê hương đến Australia, sau đó, khi tôi tuyên bố độc lập và trở lại Pháp, rồi tiếp đến là lúc tôi bỏ nước Pháp và trở lại Australia. Vậy lần này mình thuộc về đâu? Mỗi lần di chuyển tôi lại hỏi. Nơi đây có phải tổ ấm thực sự của mình không?

- Tôi quên là ông đã trở về Pháp. Hôm nào ông kể cho tôi nghe nhiều hơn về giai đoạn đó trong đời ông nhé. Nhưng trả lời câu hỏi của ông là gì? Nơi đây có là tổ ấm thực sự của ông không? Bà vẩy tay ra hiệu không chỉ căn phòng họ đang đứng mà cả thành phố, núi đồi và sa mạc của lục địa này.

Ông nhún vai.

- Tôi thường nghĩ tổ ấm là một khái niệm rất Anh. Trái tim và ngôi nhà, người Anh nói thế. Với họ, tổ ấm là nơi có ngọn lửa bập bùng trong lò, là nơi có thể sưởi ấm con người. Là nơi ta không muốn rời để dân thân vào nơi lạnh lẽo. Không, ở đây tôi không thấy ấm áp - Ông vẩy tay nhại cử chỉ của bà - Hình như tôi lạnh lẽo ở bất cứ nơi nào tôi đến. Bà chẳng nói về tôi thế sao: Ông là người lạnh lùng.

Người đàn bà im lặng.

- Bà biết không, người Pháp không có tổ ấm. Người Pháp ở nhà là ở giữa bản thân mình, giữa đám con cái. Tôi không có nhà ở Pháp. Rõ ràng là không. Tôi không là chúng ta của bất cứ ai.

Cùng với bà Costello, ông đã đến gần những lời than vãn làm ông thoáng kinh tởm. Tôi không là chúng ta của bất cứ ai: làm sao bà ta moi được những lời ấy từ miệng ông? Một gợi ý chỗ này, một lời mách nước chỗ nọ, thế là ông đi theo, ngoan như một con cừu.

- Còn Marijana? Ông không mơ ước hợp nhất với Marijana và Drago thành “chúng ta” hay sao? Ljuba nữa? cả Blanka, người mà cho đến hôm nay ông chưa biết mặt?

- Đây là việc khác - ông cắn cẩu. Và ông không muốn bị lôi kéo xa hơn.

Đã quá trưa, vẫn không thấy Marijana xuất hiện. Drago buộc một con búp bê vào lưng em gái bằng sợi chun, nó chạy lon ton từ phòng này sang phòng khác, cánh tay dang rộng, miệng kêu ú u u như tiếng máy bay. Shaun mang theo mấy trò chơi điện tử. Hai cậu trai ngồi trước màn hình tivi phát ra những tiếng húp húp và hò reo.

- Ông biết đấy, chúng ta không phải chịu việc này - Elizabeth Costello nói - Chúng ta không cần người giữ trẻ hộ. Chúng ta có thể lẳng lặng đi ra và trở lại công viên. Chúng ta sẽ ngồi trong bóng râm nghe chim hót. Có thể coi như một cuộc đi chơi cuối tuần, một chuyến phiêu lưu nho nhỏ của chúng ta.

Ông sẵn sàng nhận bàn tay đỡ đàn của Marijana, cô điều dưỡng được trả lương, nhưng không thể nhận từ người đàn bà lớn tuổi hơn ông. Ông bảo Costello đợi ở lối vào trong lúc ông chống nạng xuống cầu thang.

Trên đường xuống, một người hàng xóm đi qua ông, một cô gái Singapore mảnh dẻ, đeo kính, ở căn hộ tầng trên với hai người chị lẳng lẽ. Ông gật đầu chào cô, lời chào không được đáp lại. Suốt thời gian ở Coniston Terrace, các cô gái chưa bao giờ nhận ra sự tồn tại của ông. Người nào biết

người này, ắt hẳn họ được dạy như thế ở quốc đảo của họ. Dựa vào khả năng và nỗ lực của riêng mình.

Ông và Costello tìm được một ghế trống. Một con chó lon ton chạy tới, nó nhanh chóng hít hít kiểm tra ông rồi chuyển sang bà. Thật bối rối khi con chó rúc mõm vào đũng quần người đàn bà. Nó nhắc nhở đến giới tính, giới tính của con chó, hay chỉ vì những hương vị lạ, phức hợp? ông thường coi Elizabeth là người vô tính, nhưng có lẽ con chó tự tin vào khứu giác của nó đã biết rõ hơn.

Elizabeth chịu đựng cuộc điều tra kỹ càng này, mặc cho con chó ngửi hít, rồi vui vẻ đẩy nó ra:

- Vậy - bà nói - ông đang kể với tôi.

- Tôi kể với bà cái gì?

- Ông đang kể về cuộc đời ông. Kể về nước Pháp. Trước kia tôi đã lấy một người đàn ông Pháp. Tôi chưa kể với ông à? Người chồng đầu tiên của tôi. Những thời không thể nào quên. Cuối cùng ông ấy bỏ tôi mà đi vì một người đàn bà khác. Để tôi lại với mụn con trên tay. Theo lời ông ấy, tôi là kẻ không kiên định. Ông ấy gọi gọi là *vipere* (Rắn lục - người nham hiểm), ở Anh là một loại rắn còn độc hơn cả rắn lục. *Sale vipere*, ông ấy nói thế. Ông ta chẳng bao giờ biết mình là ai. Người Pháp rất coi trọng thứ bậc. Rất biết chỗ đứng của mình. Nhưng nói thế chưa đủ. Chúng ta nói về ông nào.

- Tôi tưởng bà cho là người Pháp rất say đắm. Coi trọng sự say đắm chứ không phải thứ bậc.

Bà chiếu cái nhìn trầm ngâm vào ông:

- Say đắm và thứ bậc, Paul ạ. Cả hai, chẳng thiếu thứ nào. Nhưng tiếp tục câu chuyện tình yêu của ông với nước Pháp đi.

- Đây là một câu chuyện dài. ở trường, tôi khá các môn khoa học tự nhiên. Không được xuất sắc, tôi chẳng xuất sắc thứ gì, chỉ khá thôi. Vì thế khi vào đại học, tôi đăng ký học khoa học tự nhiên. Hồi đó khoa học tự nhiên hình như là một sự đánh cược tốt nhất. Nó có vẻ an toàn, đầy hứa hẹn, vì thế là thứ mẹ tôi mong muốn cho tôi và em gái tôi hơn hết thảy: chúng tôi sẽ tìm được cho mình một nơi an toàn trên mảnh đất xa lạ, nơi mà có trời mới biết vì sao người đàn ông mẹ tôi theo càng ngày càng rút vào ẩn dật, nơi mà chúng tôi chẳng còn gia đình để trở về, nơi mẹ tôi lúng túng về ngôn ngữ và không sao tìm được cách của người bản xứ để làm mọi việc. Em gái tôi dạy học còn tôi lao vào khoa học là một cách sống an toàn.

Nhưng rồi mẹ tôi qua đời, hình như chẳng còn lý do gì khoắc chiếc áo choàng trắng và nhìn chằm chằm vào ống nghiệm nữa. Thế là tôi bỏ trường đại học và mua vé sang châu Âu. Tôi ở lại Toulouse với bà ngoại tôi và tìm việc trong một hiệu ảnh. Chính vì thế mà tôi bắt đầu làm nghề nhiếp ảnh. Nhưng bà biết hết rồi còn gì? tôi nghĩ bà biết hết mọi việc về tôi.

- Chuyện này mới với tôi, Paul ạ. Tôi đảm bảo đấy. Ông đến với tôi chẳng kèm theo câu chuyện nào. Một người đàn ông cụt chân và có mối tình không mnay với cô điều dưỡng, thế thôi. Cuộc sống trước kia của ông là một mảnh đất chưa khai phá.

- Tôi ở với bà tôi và hồi đầu cố hết sức làm nhiều việc cho gia đình bên ngoại, vì chúng tôi xuất

thân là nông dân Pháp, với họ gia đình là tất cả. Các anh em họ tôi cô t là thợ cơ khí xe hơi, người bán hàng, đốc công nhà ga, nhưng tận đáy lòng họ vẫn là nông dân, mới rời xa bánh mì đen và phân bò một thế hệ. Lẽ tất nhiên là tôi đang nói về những năm 1960, một thời đã qua. Nó khác hẳn ngày nay. Mọi sự đều đã thay đổi.

- Và?

- Tôi không thành công. Như người ta nói, tôi không biết nắm lấy thời cơ. Tôi đã bỏ lỡ quá nhiều thứ tạo nên tôi: không chỉ một nền giáo dục của Pháp mà cả tuổi thanh xuân ở Pháp, gồm nhiều tình bạn trẻ trung, và biết đâu cả tình yêu mãnh liệt, dài lâu. Các anh em họ tôi và những người trạc tuổi tôi đều đã an cư lạc nghiệp. Chưa ra trường họ đã biết métier (biết việc) rồi, họ sẽ làm gì, cô gái chàng trai nào họ sẽ lấy, họ sẽ ở đâu. Họ không thể hiểu tôi - anh chàng có giọng nói buồn cười và cái nhìn bối rối - làm gì ở đây, tôi cũng không thể nói với họ vì tôi cũng không biết nốt. Tôi luôn luôn là một người kỳ cục, một người lạ ngồi một góc trong những cuộc họp mặt gia đình. Lúc riêng họ với nhau, họ gọi tôi là l'Anglais. Lần đầu tiên nghe thấy, tôi sửng sốt, vì tôi chẳng có gì ràng buộc với nước Anh, thậm chí chưa bao giờ đến đó. Nhưng Australia ở ngoài tầm hiểu biết của họ. Trong mắt họ, Australia chỉ đơn giản là những người Anh mặc áo vải cao su, ăn bắp cải luộc, di thực tận nơi cùng trời cuối đất, một cuộc sống hỗn tạp giữa bầy kangourous.

Tôi có một người bạn là Roger, anh ta phân phát ảnh ở nơi tôi làm. Cứ đến chiều thứ Bảy, chúng tôi buộc túi yên vào xe đạp rồi phóng đến Saint Giron hoặc Tarascon, có khi đi sâu mãi tận Oust hay Aulus-les-Bains trên dãy Pyrenees. Chúng tôi ăn trong các hiệu cà phê, ngủ ngoài trời, phóng xe suốt ngày, Chủ nhật quay về một lữ song tràn đầy sức sống. Chúng tôi không nói nhiều với nhau, anh ta và tôi, đến tận bây giờ với tôi hình như Roger vẫn là người bạn tốt nhất tôi từng có.

Đó là những ngày trước khi xe hơi Pháp tràn lan. Đường xá vắng vẻ hơn, đạp xe lang thang ở miền quê không bị coi là điều kỳ quái.

Sau đó tôi dính dấp với một cô gái, và thế là bỗng nhiên có nhiều việc phải làm trong những kỳ nghỉ cuối tuần. Cô ta là người Morocco, đó là điều thực sự khó khăn cho tôi. Đây là sự đam mê không tương xứng đầu tiên của tôi. Cô ta và tôi có thể lấy nhau nếu gia đình cô ấy không ngăn cản.

- Tiếng sét ái tình! Và cũng vì cô trình nữ ngoại quốc nữa! Bản thân nó đã là chất liệu cho một quyển sách! Tuyệt diệu thay! Ngông cuồng thay! Ông làm tôi ngạc nhiên đấy, Paul ạ.

- Bà đừng chế nhạo. Mọi việc rất đoan trang, rất đứng đắn. Cô ấy đang học ngành thư viện, cho đến lúc bị triệu về nhà.

- Và?

- Và thế là hết. Bố cô ấy gọi cô ấy về, cô ấy nghe lời, đây là đoạn kết của cuộc tình. Tôi ở lại Toulouse thêm sáu tháng nữa, rồi bỏ đi.

- Ông về nhà?

- Nhà ư? Nó có nghĩa gì? tôi đã nói với bà tôi nghĩ về “nhà” ra sao rồi. Con bò câu có tổ, con ong có tổ. Có lẽ một người Anh có tổ ấm. Tôi có một nơi ở. Đây là nơi cư trú của tôi. Căn hộ này. Thành phố này. Với tôi, gia đình, tổ ấm là thứ quá huyền bí.

- Nhưng ông là người Úc, ông không phải là người Pháp. Ngay cả tôi cũng thấy điều đó.

- Tôi có thể thành công giữa những người Úc. Tôi không thể thành công giữa những người Pháp. Đây, theo tôi thì tất cả là ở chỗ đó, ở chỗ đồng nhất quốc gia, nơi người ta có thể qua và nơi không thể qua, nơi con người có thể nổi bật và ngược lại. Như người Anh nói là một ngón tay đau, người Pháp thì bảo là một vết bầm trên bộ lanh sạch tinh. Về mặt ngôn ngữ, tiếng Anh chưa bao giờ là của tôi như của bà. Chẳng có gì trở ngại về mức độ trôi chảy. Bà nghe thấy đấy, tôi nói năng rất trôi chảy. Nhưng tiếng Anh đến với tôi quá muộn màng. Nó không đến cùng bầu sữa mẹ. Trong thực tế nó chẳng trở thành gì hết. Tôi luôn ngẫm cảm thấy mình là một loại nói giả giọng bụng. Như thế không phải là tôi nói ra ngôn ngữ, mà ngôn ngữ được nói lên thông qua tôi mà thôi. Nó không xuất phát từ đáy lòng rằng, từ *mon cœur* - ông ngập ngừng, dằn lòng. Trong thâm tâm tôi rỗng tuếch, ông suýt nói - vì tôi chắc bà có thể nghe thấy - Đừng cố chất thêm gánh nặng lên chuyện này, Elizabeth - thay vào đó, ông nói - Nó chẳng có ý nghĩa gì, chỉ là một loại tiểu sử dông dài.

- Nhưng nó có ý nghĩa đấy chứ, Paul. Thực sự có mà! Ông biết không, có những người tôi gọi là người địa phủ, những người chôn chân vào mảnh đất quê hương, trong khi có những người như loài bướm, những sinh vật của ánh sáng và không khí, cư trú tạm thời, nay đây mai đó. Ông tuyên bố ông là người thích lang thang, ông muốn là một con bướm, nhưng có một ngày ông bị ngã, một cú ngã tai hại, đâm nhào xuống đất. Khi nhắc người dậy ông thấy không còn bay bổng lâng lâng được nữa, ông không thể đi lại, ông chỉ còn là một đồng thịt. Rõ ràng là một bài học, ông không thể giả câm giả điếc với nó được.

- Đúng vậy. Một bài học. Bà Costello ạ, tôi thấy chẳng cần khéo léo lắm người ta cũng có thể bóp méo bài học vì hậu quả lộn xộn của các sự kiện. Bà đang cố nói với tôi rằng Chúa có dự định sẵn trong đầu khi thả ông mãnh kia đâm vào tôi trên phố Magill, biến tôi thành kẻ tập tễnh? Còn bà thì sao? Bà bảo bà có một trạng thái tình cảm. Hãy giải thích cho tôi là gì. Chúa có bài học gì trong đầu khi Người dò đúng mạch tình cảm của bà?

- Đúng thế đấy Paul ạ, tôi có một trạng thái tình cảm thật, tôi không bịa đâu. Nhưng tôi không phải là người duy nhất bị ảnh hưởng. Ông có trạng thái tình cảm riêng của ông, ông không biết thực sao? Khi tôi gõ cửa nhà ông, không phải để xem người đàn ông một chân đi xe đạp ra sao. Tôi muốn biết chuyện gì xảy ra khi một người đàn ông sáu mươi tuổi ràng buộc lòng mình không hợp lý. Nếu ông không để tâm đến những lời tôi nói, ông sẽ lấy làm tiếc đấy.

Ông nhún vai.

- Tôi không ở trên cõi đời này để giải trí cho bà. Nếu bà muốn tiêu khiển - ông vẫy tay chỉ những

người đang chạy, người đi xe đạp, những người dắt chó đi dạo - bà có khối người để khảo sát. Sao bà cứ mất thì giờ với người làm bà tức điên lên vì chậm hiểu và chỉ muốn bỏ rơi bà? Cứ coi là mất công toi với tôi. Bà hãy đến thăm một ứng viên khác đi.

Bà xoay người và tặng ông một nụ cười đầy ác ý mà ông không thể nào nhầm lẫn.

- Có lẽ tôi là người thất thường Paul ạ. Nhưng không đồng bóng như một con dê nhảy từ tảng đá này sang tảng đá khác - bà ta nói - Tôi đã quá già không nhảy nhót được nữa. Ông là tảng đá của tôi. Thời gian này tôi sẽ ở lại với ông. Tôi đã nói rồi, tình yêu là một sự cố định, ông nhớ không?

Ông lại nhún vai. Tình yêu là một sự cố định. Người ta có thể gọi tình yêu là tiếng sét đánh vào nơi nào nó muốn. Nếu ông là một đứa trẻ ngu dốt nhiễm bệnh yêu đương, ông cũng không thấy mục Costello này tốt hơn tí nào. Nhưng ông không tranh cãi với bà. Ông chán lắm rồi.

Ông đang khát. Một tách trà sẽ đã lắm đấy. Họ có thể băng qua cầu đến một quán trà bên bờ bên kia. Họ có thể trở về căn hộ ồn ào và hỗn độn. Hoặc quên chuyện trà đi và tiếp tục lần lửa bên bờ sông này cả buổi chiều, ngắm đàn chim nước chơi đùa. Chọn gì đây?

- Ông hãy kể về cuộc hôn nhân của ông đi - Elizabeth Costello nói - Ông hầu như không nói gì đến bà ấy.

- Tôi nghĩ là không - ông nói - Vì không thích hợp. Vợ tôi chẳng cảm ơn tôi đưa bà ấy làm nhân vật phụ trong những cố gắng văn chương của bà. Nhưng nếu bà muốn biết những chuyện ấy, tôi sẽ kể một chuyện trong thời gian cuộc hôn nhân của tôi không còn dính dáng đến vợ tôi. Bà có thể dùng nó minh họa cho tính cách của tôi hoặc không, tùy bà.

- Hay lắm, ông kể đi.

- Chuyện xảy ra trong thời gian tôi còn điều hành hiệu ảnh ở Unley. Tôi có hai người giúp việc, một trong hai người đem lòng yêu tôi. Thật ra, không phải yêu mà là ngưỡng mộ. Cô ta không có mưu đồ hại tôi. Chính vì thế cô ấy có thể công khai chuyện này. Một cô gái rất thông minh. Xinh đẹp nữa. Một cô gái có gương mặt tươi mát, thân hình khỏe mạnh, sung sức, thân hình của một vận động viên bóng bầu dục. Cô ấy chẳng cần làm gì với thân hình ấy. Không phải ăn kiêng để giữ dáng, làm cho người mảnh mai.

Hồi đó tôi dạy một khoá buổi tối ở trường Bách Khoa. Dạy các nguyên lý nhiếp ảnh. Mỗi tuần ba buổi cô gái ấy đến lớp tôi. Ngồi hàng cuối và nhìn tôi đắm đắm. Chẳng ghi chép gì hết.

- Cô không thấy thế là quá đáng sao, Ellen? - tôi bảo cô ta.

- Đây là cơ hội duy nhất của em - cô ta đáp. Không hề đỏ mặt. Cô ấy chưa bao giờ đỏ mặt.

- Cơ hội duy nhất cái gì?

- Được một mình với thầy.

Cô ấy định nghĩa một mình với tôi là thế này: được tự do ngồi trong lớp, nhìn ngắm và lắng nghe.

- Tôi có một nguyên tắc: *không bao giờ dính dáng với người làm công cho mình*. Nhưng trong

trường hợp này tôi quên bằng. Tôi phá luật. Tôi để lại một bức thư ngắn cho cô: thời gian, địa điểm, chẳng có gì hơn. Cô ấy đến, và tôi đưa cô lên giường.

Chắc bà mong tôi nói đây là một trải nghiệm nhục nhã, cho cô ta và cho cả tôi. Nhưng chẳng có gì đáng nhục hết. Tôi cứ thế miễn được gọi đó là niềm vui. Và tôi được một bài học: cái tình yêu cần không chỉ là sự đền đáp, miễn là đủ. Cô gái ấy có đủ tình yêu cho cả hai. Bà là nhà văn, là chuyên gia tình cảm, bà có biết điều đó không? Nếu bà yêu đủ sâu sắc, thì không cần phải được yêu lại.

Bà Costello im lặng.

- Cô ấy cảm ơn tôi. Nằm trong vòng tay tôi, cô ấy khóc và thở hổn hển “Cảm ơn, cảm ơn anh, cảm ơn anh!” Mọi việc đều tốt đẹp mà - tôi nói - chẳng cần ai cảm ơn ai đâu.

Ngày hôm sau, một bức thư để trên bàn tôi “Bất cứ khi nào anh cần đến em...” Nhưng tôi không gọi điện cho cô ấy nữa. cô không lặp lại chuyện đó. Chỉ một lần là đủ để hấp thu bài học đó.

Cô ấy làm việc cho tôi thêm hai năm nữa, giữ một khoảng cách đúng mực vì tôi tỏ ra muốn thế. Không khóc lóc, không đến gần. Rồi cô ấy biến mất. Không nói một lời, chỉ không đến làm việc nữa. Tôi nói chuyện với đồng nghiệp của cô ấy - cô giúp việc kia - nhưng cô ta hoàn toàn mù mịt. Tôi gọi điện cho mẹ của cô ấy. Tôi không biết, bà mẹ nói. Ellen đã nhận việc mới và đến Brisbane làm đại lý cho một công ty dược phẩm. Nó không bảo với ông à? Không, tôi nói, đây là lần đầu tiên tôi nghe tin đó.Ồ, bà mẹ nói, nó kể với chúng tôi là đã bảo với ông và ông rất đau lòng.

- Và?

- Thế thôi. Hết chuyện. Tôi rất đau lòng: ngoài bài học về tình yêu, đây là phần tôi thú vị nhất. Vì tôi chẳng đau lòng tí tẹo nào. Cô gái tưởng tôi đau đớn vì cô ấy đã rời bỏ ông chủ chẳng? Hoặc chuyện ông chủ đau đớn là chi tiết cô ấy kể với mẹ để không quá bẽ bàng?

- Ông hỏi ý kiến tôi ấy à? Tôi không có câu trả lời, Paul ạ. Lời tuyên bố rằng ông, ông chủ của cô ta đau đớn có thể làm ông thú vị, nhưng tôi thì không. Tôi thích câu cảm ơn, cảm ơn anh! Vì ông định nói với Marijana cảm ơn, cảm ơn em! Nếu cô ấy chịu thua ông? Sao ông không nói cảm ơn, cảm ơn em! Với cô gái tôi dẫn đến cho ông, người ông đã chọn vì cô ta không thể nhìn thấy ông trong tình trạng sa sút đáng buồn của ông?

- Tôi không chọn cô ta, bà mới là người đưa cô ta đến.

- Nhảm nhí. Tôi chỉ theo sự gợi ý của ông thôi. Ông đã chọn cô ta trong thang máy bệnh viện. Ông đã mơ đến cô ta. Tôi hỏi lại, tại sao ông không cảm ơn cô ấy? vì ông đã trả tiền cô ấy, nếu trả tiền rồi ông không cần cảm ơn chứ gì? ông nói cô cầu thủ bóng bầu dục của ông có tình yêu đủ cho cả hai. Ông thực lòng nghĩ tình yêu có thể đo đếm được sao? Ông tưởng tình yêu có thể cân đong như bia chắc? nếu ông mang đi một lon thì người kia được phép đến tay không? Tay không và trái tim trống rỗng? Cảm ơn em, Marijana (lần này là Marijana có j) vì đã cho tôi yêu em. Cảm ơn em vì đã cho tôi yêu các con em. Cảm ơn em vì đã để tôi tặng em tiền. Ông thực sự đàn độn đến thế sao?

Ông cứng người.

- Bà đề nghị tôi kể chuyện, tôi kể cho bà một câu chuyện. Tôi lấy làm tiếc là bà không thích. Bà nói muốn nghe thì tôi kể, và chỉ nhận lại sự nhạo báng và khinh rẻ. Cái kiểu trao đổi này là gì vậy?

- Cái loại tình yêu? Ông có thể thêm vào. Tôi không nói không thích chuyện của ông. Tôi thấy nó thú vị và cũng hay hay, câu chuyện ông và cô cầu thủ bóng bầu dục của ông. Nhưng vấn đề là: tại sao ông lại chọn chuyện này để kể cho tôi hơn là các chuyện khác?

- Vì là chuyện thật.

- Tất nhiên là chuyện thật. Nhưng nếu là thật thì nó có ý nghĩa gì? chắc chắn tôi không đóng vai Chúa trời, tách cừu ra khỏi dê, gạt bỏ chuyện bịa, gìn giữ chuyện thực. Nếu tôi có một mẫu, thì đó không phải là Chúa, mà là Abbé miền Citeaux, người Pháp khét tiếng, người đã nói với các binh lính trong giáo phận của ông ta Giết hết chúng đi, Chúa sẽ biết ai là tôi con của Người.

Không Paul ạ, nếu ông kể chuyện bịa tôi cũng không hề bớt quan tâm. Những lời dối trá của chúng ta tiết lộ nhiều hơn những lời nói thật.

Bà ngừng và nhếch một bên lông mày với ông. Đến lượt ông, ông không nói gì thêm. Nếu thật và giả như nhau, thì diễn thuyết và im lặng cũng y như nhau thôi.

- Ông nhận thấy không, Paul - bà lại tiếp tục - câu chuyện giữa ông và tôi luôn sa vào một kiểu thể nhĩ? Mọi sự thuận buồm xuôi gió được một lúc. Rồi tôi nói gì đó ông không muốn nghe, thế là ông ngồi lì im thin thít hoặc quát tháo hay yêu cầu tôi đi đi. Sao chúng ta không thể vượt khỏi những trò kịch ấy? chúng ta chẳng còn mấy thời gian, cả hai chúng ta.

- Chúng ta không còn.

- Không. Dưới cái nhìn chăm chăm của Thượng Đế, trong cái nhìn lạnh lẽo của Chúa trời, chúng ta không còn.

- Đó là sự thực. Nói tiếp đi.

- Ông có nghĩ tôi thấy tình trạng này đỡ khó khăn hơn cho ông không? Ông có nghĩ tôi muốn ngủ ngoài trời, dưới bụi cây trong công viên, giữa những kẻ say rượu và rửa ráy trong dòng sông Torrens? Ông không phải người mù. Ông có thể thấy tôi tàn tạ như thế nào rồi.

Ông nhìn bà, chăm chăm nghiêm khắc.

- Bà đang bịa đặt ra rồi. Bà có sự nghiệp thành đạt, bà sống sung túc như tôi, bà chẳng cần phải ngủ dưới bụi cây.

- Có lẽ thế, Paul ạ. Có thể tôi hơi phóng đại lên một chút, nhưng đây là một chuyện hay, hay cho hoàn cảnh của tôi. Vì tôi đang thử gây ấn tượng với ông, ngày tháng của chúng ta chẳng còn mấy nă, của tôi và của ông, vậy mà tôi đang ở đây, giết thời gian và chết dần chết mòn vì thời gian, đợi ông.

Ông lắc đầu thất vọng.

- Tôi không biết bà cần gì ở tôi - ông nói.

- Tiến tới! - bà nói.

Hai mươi sáu

Trên bàn phòng đợi, có một bức thư nguệch ngoạc “*Tạm biệt ông Rayment. Cháu để lại một thứ, mai cháu đến lấy. Cảm ơn ông vì mọi thứ, Drago.*”

TB: *Các bức ảnh đã xếp đâu vào đấy*”.

“Một thứ” của Drago hoá ra là một cái túi đựng rác đầy quần áo, ông nhét thêm một đôi quần lót ông tìm thấy giữa các tấm trải giường. Nói cách khác, không thể theo vết nhà Jokić, cả mẹ hoặc con trai. Họ đến, họ đi, chẳng hề giải thích, tốt hơn hết là ông phải quen.

Ông lại được một mình, nhẹ nhõm biết bao! Một lần sống cùng với một người đàn bà, lần khác ở cùng nhà với một thanh niên bừa bộn và thiếu ý tứ. Lúc nào cũng căng thẳng, lúc nào cũng bức bối khi hai người đàn ông cùng chiếm một lãnh thổ.

Ông mất cả buổi chiều dọn dẹp phòng làm việc, xếp đặt các thứ vào chỗ quen thuộc, rồi đi tắm. Trong lúc tắm, bất ngờ ông đánh rơi chai dầu gội đầu. Lúc cúi xuống nhặt, cái khung Zimmer ông thường mang theo trượt sang một bên. Ông mất thăng bằng và ngã, đập mạnh đầu vào tường.

Lạy trời xin đừng gãy gì! Đây là lời cầu nguyện đầu tiên của ông. Mắc trong cái khung, ông thử ngo ngoáy chân tay. Cảm giác đau thấm thía chạy từ lưng xuống cái chân lành. Ông hít một hơi chậm chậm và sâu. Hãy bình tĩnh, ông tự nhủ, một cú trượt chân trong buồng tắm, chẳng có gì đáng lo, nó xảy ra với nhiều người, tất cả vẫn bình yên đấy thôi. Còn nhiều thời gian để suy nghĩ, nhiều thời gian để sắp xếp mọi việc cho ổn thoả.

Sắp xếp mọi việc cho ổn thoả (ông cố bình tĩnh và sáng suốt) có nghĩa là, một, thoát khỏi cái khung, hai, chuyển động ra khỏi buồng tắm, rồi đến ba là xem lưng có bị sao không, bốn là tiếp tục làm mọi việc sau đó.

Phiền phức nhất là giữa mục một và hai. Ông không thể thoát khỏi cái khung Zimmer nếu không đứng dậy, và không thể đứng dậy mà không thở hổn hển vì đau.

Chẳng ai buồn nói cho ông biết, và ông cũng chưa nghĩ đến việc hỏi xem Zimmer là cái thang cha nào mà lại đóng vai trò như thế này trong đời ông. Ông hình dung Zimmer là một người đàn ông mặt mỏng, môi mím chặt mặc áo dựng cao cổ và đi bít tất của những năm 1830. Johann August Zimmer, con trai những người nông dân Áo, quyết thoát khỏi cuộc sống cực nhọc của một gia đình nông phu, đã cặm cuội đọc nhiều quyển sách giải phẫu người dưới ánh nến trong chuồng bò sau nhà, trong tiếng rên của con bò sữa đang ngủ. Sau những kỳ thi suýt da trầy vẩy (anh không phải là một sinh viên tài năng), anh kiếm được một chân phẫu thuật trong quân đội. Trải qua hai mươi năm khâu vá vết thương và cắt chỉ, Zimmer được tôn vinh là Đức Ngài Carl Joseph August, biệt hiệu Cừ khôi. Ông xin nghỉ hưu sau mấy lần miễn cưỡng đến Bad Schwanensee, một trong các suối nước khoáng ở Bohemia, kê đơn chữa

bệnh viêm khớp cho các quý bà. ở đó Zimmer bất chợt nảy ra ý lắp thêm một dụng cụ tạm thời cho các bệnh nhân của ông, phỏng theo một loại ở Carinthia dùng dạy trẻ con tập đi từ nhiều thế kỷ nay, và đã giành được danh tiếng dễ dãi.

Lúc này ông đang ở trên sàn gạch, trần truồng bất động, phát minh của Zimmer đè lên người, chặn cửa buồng tắm, trong khi nước vẫn xối xuống làm bọt dầu gội đầu dâng lên khắp nơi và đoạn chân cụt bị giáng xuống bắt đầu run vì cơn đau lạ thường. Thật be bét ông nghĩ. Ông Chúa Drago không chứng kiến cảnh này! Và ông Chúa mục Costello không ở đây mà cợt nhạo!

Tuy nhiên, không có Drago, bà Costello hoặc bất cứ ai khác trong tầm gọi thật bất tiện. Nước nóng đã hết, ông thấy lạnh run vì nước lạnh cứ xối xả. Cái cần gạt ở ngoài tầm tay với. Ông sẽ thoải mái nằm đây cả đêm nếu không bị cười nhạo, nhưng đến bình minh ắt ông đã chết vì đông cứng lại rồi.

Mất đến ba mươi phút ông mới thoát khỏi nhà tù ông đã tạo ra cho mình. Không thể nhắc nổi người, không thể đẩy cái khung Zimmer sang một bên, cuối cùng ông nghiêng răng và phá cửa sau của buồng tắm, cho đến khi bản lề gãy tách.

Lúc này sự ngưng ngừng tan biến, ông bò qua sàn đến chỗ điện thoại, bấm số của Marijana, một giọng trẻ con trả lời.

- Làm ơn gọi hộ bà Jokić - ông nói, rằng đánh lập cập, sau đó là - Marijana, tôi gặp tai nạn. Tôi ổn nhưng chị có thể đến ngay được không?

- Tai nạn gì thế?

- Tôi bị ngã. Lưng tôi bị sao đó. Tôi không thể cử động được.

- Tôi đến ngay.

Ông kéo những tấm trải giường xuống và rúc xuống dưới, nhưng không ấm lên. Không chỉ chân tay ông, mà cả đầu ông, bụng và tim ông thất lại vì lạnh, cơn co thắt lan khắp người trong lúc ông quá cứng không thể run được nữa. Ông ngáp ngáp cho đến lúc mê đi. Máu già, máu lạnh, những từ ấy đập thành thạch trong não ông. Mạch máu không đủ ấm.

Ông như mơ thấy mình bị treo ngược cổ chân lên trong một căn phòng giá lạnh, giữa một rừng xác chết đông cứng. Không phải bằng lửa mà bằng đá.

Ông thiêu thiêu ngủ. Rồi bỗng nhiên Marijana cúi xuống ông. Ông cố nhếch đôi môi đông cứng thành một nụ cười, thành lời.

- Lưng tôi - ông thì thào - cẩn thận - Ông Chúa, không cần giải thích đã xảy ra chuyện gì. Nó hiển hiện quá rõ ràng từ buồng tắm bừa bộn, từ tiếng vòi nước lạnh xì xì.

Nhà không còn trà, nhưng Marijana pha cà phê, đặt một viên thuốc vào giữa môi ông, giúp ông uống rồi bằng sức khỏe không ngờ, chị nhắc ông khỏi sàn và đặt lên giường.

- Ông sợ lắm hả? - chị nói - Bây giờ ông thôi tắm một mình đi nhé.

Ông ngoan ngoãn gạt đầu và nhắm mắt lại. Dưới sự chăm sóc của người đàn bà tuyệt vời và cô

điều dưỡng hạng nhất này, ông cảm thấy băng giá trong ông bắt đầu tan. Xương không bị gãy, không bị bà Putts khiển trách, không bị bà Costello cười nhạo. Thay vào đó, sự có mặt dịu dàng của một thiên thần đã gạt mọi người khác đến giúp sang một bên.

Không còn nghi ngờ gì nữa, tương lai của một người què đang già đi chỉ là rủi ro hơn, suy sụp hơn, những cú gọi cầu cứu mất thể diện hơn. Vào lúc này ông cần gì cái viễn cảnh chán nản, làm nhụt hết nhuệ khí kia, ngoài sự có mặt của người phụ nữ nhẹ nhàng, giỏi an ủi và tuyệt vời này. Nào nào, hãy bình tĩnh, mọi sự qua rồi, đúng là những lời ông muốn nghe. Cũng như: tôi sẽ ở cạnh ông trong lúc ông ngủ.

Khi Marijana đứng dậy, nhanh nhẹn mặc áo khoác và cầm lấy chìa khoá, ông có cảm giác buồn phiền như trẻ con.

- Chị không thể ở lại lâu hơn à? - ông nói - Chị không thể ở lại suốt đêm sao?

Chị lại ngồi xuống mép giường.

- Tôi hút thuốc được không? - chị nói - Chỉ một lần thôi? - Chị châm thuốc, thở phù phù, thổi khói khỏi ông - Chúng ta nói chuyện nhé, ông Rayment, xác định mọi thứ đi. Ông muốn gì tôi? Ông muốn tôi làm nghề của tôi, trở lại, làm điều dưỡng cho ông? Khi đó ông không nói những lời như ... - chị vẩy điếu thuốc - ông hiểu ý tôi rồi.

- Tôi không được nói về tình cảm của tôi với chị.

- Ông đã trải qua một thời gian tệ hại, ông mất một chân và đủ thứ, tôi hiểu. Ông có những tình cảm của đàn ông. Tôi hiểu là tốt.

Dù đỡ đau nhưng ông vẫn không thể ngồi dậy được.

- Đúng, tôi có tình cảm - ông nói, nằm bẹp gí.

- Ông cần tình cảm và ông nói là tự nhiên. Nhưng...

- Không bền. Đây là từ chị đang tìm. Theo thị hiếu của chị, tôi là người quá ư không ổn định. Quá nhiều lòng nhân từ trong tình cảm mà chị nhờ cậy. Tôi cởi mở nỗi lòng quá thẳng thắn. Tôi nói quá nhiều.

- Nhân từ. Lòng nhân từ trong tình cảm là gì?

- Chị đừng bận tâm. Tôi tin là tôi hiểu chị. Tôi gặp tai nạn và bị lung lay đến tận gốc rễ. Tinh thần tôi lúc lên lúc xuống, tôi không còn kiểm soát được nữa. Hậu quả là tôi gắn bó với người đàn bà đầu tiên bước vào đời tôi, người đàn bà đầu tiên thông cảm với tôi. Tôi rơi vào tình yêu với người đó - xin lỗi vì tôi dùng từ này, tôi cũng yêu các con cô ấy, theo một cách khác. Tôi vốn không con cái, nay đột nhiên muốn có con của riêng mình. Từ đó nảy sinh xích mích hiện nay giữa chúng ta, giữa chị và tôi. Có thể truy nguyên mọi chuyện do cuộc chạm trán chớp nhoáng với Thần Chết trên đường Magill. Đường Magill làm tôi bàng hoàng nhiều đến mức ngày nay tôi để tình cảm của mình tuôn trào mà không tính đến hậu quả. Đây không phải là điều chị muốn nói với tôi sao?

Chị nhún vai nhưng không cãi lại. Thay vào đó, hết hít vào lại thở khói ra mù mịt, chị để ông nói tiếp. Lần đầu tiên ông nhìn thấy sự thích thú xác thịt trong việc hút thuốc.

- Chị đã làm, Marijana. Mọi chuyện không như thế đâu. Tôi không bị lú lẫn. Có thể tôi không kiên định, nhưng người không kiên định không có nghĩa là loạn trí. Tất cả chúng ta nên linh hoạt hơn. Đây là quan điểm mới, đã duyệt lại của tôi. Chúng ta nên thức tỉnh mình thường xuyên hơn. Chúng ta nên gắng hết sức mình và liếc nhìn vào gương, cho dù không thích hình ảnh nhìn thấy. Tôi không viện đến những tàn phá của thời gian. Tôi muốn nói đến con người ở đằng sau gương đang nhìn ta chăm chăm, bình thường chúng ta hay thận trọng tránh đi. Hãy nhìn con người này, ăn cùng ta, đêm đêm ngủ cùng ta, nói “tôi” nhân danh ta! Nếu chị thấy tôi không kiên định, Marijana, chỉ vì tôi đã phải chịu một cú choáng váng. Chỉ vì thỉnh thoảng cái người lại kia nói “tôi” xuyên qua tấm gương và nói trong tôi. Thông qua tôi. Nói ban đêm. Nói bây giờ. Nói yêu.

Ông ngừng lại. Dòng lời lẽ tuôn trào, chảy xiết biết bao! Chẳng giống ông chút nào! Marijana ắt phải ngạc nhiên. Thực ra trong khoảnh khắc ấy, người lạ kia đang nói qua một tấm gương, nói bằng giọng của ông (nhưng gương nào nhỉ?), hoặc sự thô lộ dạt dào này chỉ là một cơn không kiên định nữa, dư chấn của tai nạn vừa rồi, - đầu bị đập mạnh, lưng bị kéo căng, cái chân cụt đau nhức, tắm nước lạnh giá, vân vân - cứ dâng lên trong cổ đắng ngắt, như sắp nôn? Thực ra, có khi chỉ là tác dụng của viên thuốc Marijana cho ông uống (thuốc gì nhỉ?) hay do cà phê? Lẽ ra ông không nên uống cà phê. Ông không quen uống cà phê vào buổi tối.

Nói yêu. Ông không biết chắc vì không đeo kính, nhưng một thoáng ửng hồng hình như lan từ cổ Marijana. Marijana nói chị muốn ông kìm lại, nhưng điều đó là vô lý, chị không thể có ý ấy thực sự. Có người đàn bà nào lại không muốn thỉnh thoảng được một dòng lời lẽ yêu thương tràn dâng ào ạt, dù nguồn gốc của chúng đáng ngờ đến đâu? Marijana đang đỏ mặt, vì một lý do đơn giản là chị quá dễ đỏ. Cho nên? Sự gì tiếp theo đây? Cho nên, thực ra nó làm mọi sự dính kết vào nhau! Cho nên đang sau mớ hỗn độn của vẻ ngoài, một logic thiêng liêng thực ra đang hoạt động. Wayne Blight không biết từ chỗ quái nào lao ra, đâm chân ông thành một đồng nát bét, cho nên nhiều tháng sau ông ngã sập trong lúc tắm, cho nên cảnh này mới có thể diễn ra: một người đàn ông sáu mươi tuổi phần nào cứng ngắc trên giường, run từng cơn, hùng hồn nói những lời triết lý, oang oang về tình yêu với cô điều dưỡng của mình. Đáp lại, máu trong người cô ta chảy rần rật!

Hả hê, ông vớ tay (phớt lờ đau đớn, ai mà quan tâm đến đau kia chứ!) và đặt bàn tay to (ông nhận thấy) xanh xám, không mấy hấp dẫn lên bàn tay nhỏ nhắn hơn, ấm áp hơn, ngón tay thon thon của Marijana, theo lời bà ngoại ông ở Toulouse thì đầy khí chất nhục cảm.

Marijana để yên bàn tay chị trong tay ông giây lát. Rồi chị rút tay ra, dập tắt điếu thuốc lá, đứng dậy và cài lại khuy áo khoác.

- Marijana - ông nói - Tôi không đòi hỏi gì, dù là bây giờ hay sau này.

- Thế ư? - chị ngẩng đầu, nhìn ông hơi trêu chọc - không đòi hỏi? ông tưởng tôi không hiểu gì đàn ông chắc? Đàn ông lúc nào chẳng đòi hỏi. Tôi muốn, tôi muốn, tôi muốn. Còn tôi, tôi muốn làm nghề của tôi, đây là đòi hỏi của tôi. Nghề của tôi ở Australia này là điều dưỡng.

Chị ngừng lời. Trước đó chị chưa bao giờ nói với ông mạnh mẽ như thế, giận dữ điên cuồng như thế (ông thấy có vẻ vậy).

- Ông gọi điện, cũng tốt là ông gọi điện. Tôi không nói ông không được gọi. Tình trạng khẩn cấp, ông gọi, OK, nhưng - chị phẩy tay - cái kiểu tắm này không phải là tình trạng khẩn cấp, không phải là cấp cứu. Ông ngã trong buồng tắm, ông gọi bạn bè “Tôi sợ lắm, đến ngay nhé” ông nói thế - Chị rút điều thuốc nữa, rồi đổi ý, để lại vào bao. “Elizabeth” - chị nói - Ông gọi Elizabeth, hoặc gọi bà bạn nào đấy, tôi không biết các bạn ông “Tôi sợ lắm, hãy đến nắm lấy tay tôi. Không phải là cấp cứu, nhưng hãy đến nắm lấy tay tôi”.

- Tôi không chỉ sợ. Tôi bị thương. Tôi không thể cử động. Chị thấy rồi đấy.

- Co thắt. Đây là cơn co thắt. Co thắt lưng không phải là cấp cứu - chị ngừng - Hay là ông muốn thứ gì đó của không chỉ cầm tay, ông muốn như ông nói, một thứ thực sự, ông hãy tham gia câu lạc bộ dành cho những trái tim cô đơn. Nếu như ông có một trái tim cô đơn.

Chị hít một hơi, nhìn ông nghi ngờ.

- Ông tưởng ông hiểu nghề điều dưỡng ư, ông Rayment? Hàng ngày tôi phải chăm sóc các bà già, các ông già, tắm rửa cho họ, rửa ráy sạch sẽ cho họ, thay quần áo, chần gối cho họ. Lúc nào cũng nghe Làm cái này, làm cái nọ, lấy cái này, lấy cái kia, cảm thấy mệt, đưa thuốc đây, đưa nước đây, đưa trà, mang chăn, lột chăn, mở cửa sổ, đóng cửa sổ, không thích cái này, không thích cái kia. Về đến nhà, tôi mệt đứ đừ, điện thoại reo bất cứ lúc nào, sáng, tối, cấp cứu, cô có thể đến...

Nhiều phút trước chị đỏ mặt. Bây giờ ông là người đỏ mặt. Cấp cứu...chị có thể đến đây không? Lẽ tất nhiên, theo ngôn ngữ của nghề thì đây không phải là trường hợp cấp cứu. Người ta không chết vì lạnh trong căn hộ có điều hoà nhiệt độ ở Coniston Terrace, Bắc Adelaide. Ngay khi bấm số gọi nhà Jokić, ông đã biết điều đó. Vậy mà ông vẫn gọi. Hãy đến đây, cứu tôi với! Ông gọi qua không gian Nam Australia.

- Chị là người đầu tiên tôi nghĩ đến - ông nói - tên chị đến với tôi đầu tiên. Tên chị, gương mặt chị. Người đầu tiên, chị không thể thấy là đáng kể ư?

Chị nhún vai. Một lát im lặng. Đương nhiên đây là một từ quan trọng, một từ độc đoán lật nhào mọi thứ ngay lập tức: đầu tiên. Nhưng đây không phải từ làm ông ngừng lại. Tên chị. Tên chị đến với tôi. Chị đến với tôi. Lời lẽ cứ dâng lên trong ông, đến với ông không cần suy nghĩ. Lời nói cứ đến khi con người không kiên định sao?

- Tôi thường cho rằng - ông nhấn mạnh - điều dưỡng là một thiên hướng. Tôi nghĩ đây là một nghề dành riêng, đã được chứng minh bằng nhiều giờ làm việc dài, lương còm cõi, lại còn bị vô ơn và xúc

phạm, như những người chị nhắc tới: chị đến vì một cuộc gọi. Vậy đấy, khi bị gọi, là một điều dưỡng chân chính sẽ không hỏi han, và đến ngay. Dầu cho đây không phải là cấp cứu thực sự. Dầu chỉ là tình trạng kiệt sức, khốn quẫn của con người, như chị gọi là sợ hãi - trước kia ông không diễn thuyết với Marijana, nhưng có lẽ trong một đêm đặc biệt như thế này, bài diễn thuyết là một cách chọn lựa đúng đắn để tỏ lộ - Dầu chỉ vì tình yêu.

Tình yêu: lời quan trọng nhất trong các lời. Dù sao chẳng nữa, từ ấy của ông vẫn làm chị sững sốt.

Lần này chị bình tĩnh nhận cú choáng váng ấy, không hề chớp mắt. Lúc này khuy áo chị đã cài xong, từ dưới lên trên.

- Chỉ vì tình yêu - ông nhắc lại với một vẻ cay đắng.

- Đến lúc tôi phải đi rồi - chị nói - Về Munne Para xa lắm. Chào ông.

Ông ráng sức nén một cơn run mới.

- Đừng đi, Marijana - ông nói - Năm phút nữa thôi. Ba phút. Xin chị. Chúng ta hãy uống với nhau một ly, xin chị bớt giận và trở lại bình thường. Tôi không muốn cảm thấy sẽ không bao giờ dám gọi chị lần nữa vì xấu hổ. Được không?

- OK. Ba phút thôi. Nhưng tôi không uống đâu. Tôi phải lái xe, và ông cũng đừng uống, rượu và thuốc sẽ không hay đâu.

Chị ngồi xuống, có một cái gì đó cứng nhắc. Một trong ba phút trôi qua.

- Chính xác thì chồng chị biết những gì? - ông hỏi, đột ngột.

Chị đứng dậy.

- Giờ tôi phải đi - chị nói.

Kiệt sức, ăn năn, đau đớn, khó chịu, ông nằm thao thức suốt đêm. Không nhìn thấy viên thuốc Marijana nói để lại.

Bình minh đến. Muốn đi vệ sinh, ông cố thận trọng hết sức, rón rén bò khỏi giường. Đến nửa đường ra cửa, cơn đau ập đến làm ông không di chuyển được. Đau lưng không phải là cấp cứu, Marijana nói thế, chị là người ông thuê để cứu ông khỏi sự suy biến kiểu này. Người không kiểm chế được quả thận thì có gọi là cấp cứu không? Không, rõ ràng là không. Đây chỉ là một phần của cuộc sống, một phần của sự lão suy. Ông chịu thua một cách khốn khổ và tiểu ngay ra sàn.

Drago thấy ông trong tư thế ấy - lẽ ra cậu ta phải đi học, nhưng vì lý do gì đó cậu không đến trường - khi cậu đến lấy cái túi căng phòng đồ của cậu, ông nửa trên giường, nửa ra ngoài, chân ông mắc trong tấm trải vụn xoắn, vướng víu, cứng nhắc.

Nếu ông không có gì che giấu Marijana vì ông đã từng không còn gì khốn khổ hơn trước mặt chị, song với Drago lại là chuyện khác. Vì thế ông đã cố hết sức để không trở thành lố lằng trước mắt Drago. Giờ ông ở đây, một ông già bơ vơ trong bộ pyjama ẩm nước tiểu, kéo lê đoạn chân cụt hồng

hồng bản thủ theo sau, những dải băng sưng nước đang tuột ra. Nếu không lạnh đến thế, ông sẽ đỏ bừng mặt mũi.

Drago không hề nao núng! Đây là việc bình thường trong nhà, cái việc thực tế này về thân thể? Vì mẹ Drago đã giúp ông lên giường, lúc này cậu giúp ông xuống giường, khi ông cố giải thích, xin lỗi vì tình trạng yếu ớt của mình, Drago suyt ông.

- Ông đừng lo, ông Rayment, ông thư giãn đi, chúng ta sẽ thu xếp ổn thoả ngay bây giờ mà - rồi cậu lột khăn trải giường, lật nệm và trải khăn mới (dù sao cũng vụng về, cậu là con trai mà), chính Drago tìm ra bộ pyjamas sạch sẽ và kiên nhẫn giúp ông mặc, ngoảnh nhìn đi đúng phép lịch sự đòi hỏi.

- Cảm ơn con trai, cảm ơn con - cuối cùng, ông nói. Ông còn muốn nói nhiều nữa, như thế: Mẹ cậu đã bỏ tôi, bà Costello, cái bà nói năng huyền thuyên ấy, lúc nào cũng nói giúp đỡ, nhưng lúc cần giúp lại chẳng thấy đâu, bà ta cũng bỏ tôi; mọi người đều bỏ tôi, kể cả đứa con trai tôi chưa hề có; đúng lúc ấy cậu đến! Nhưng ông nín lặng.

Ông khóc, cái sự khóc lóc của một ông già chẳng có nghĩa gì vì quá dễ dàng, nên ông giấu mặt sau hai bàn tay, ông biết nó sẽ làm cho cả hai lúng túng.

Drago gọi điện rồi quay lại:

- Mẹ cháu bảo cháu mua cho ông mấy viên thuốc giảm đau. Cháu ghi tên đây. Mẹ cháu nói đã định để lại mấy viên nhưng rồi quên mất. Cháu xuống hiệu thuốc đây, nhưng...

- Tiền trong ví, để trong ngăn kéo bàn tôi.

- Cảm ơn. Ông để giẻ lau sàn ở đâu?

- Sau cửa bếp. Nhưng cậu đừng...

- Không sao đâu, ông Rayment. Nhoáng cái là xong mà.

Những viên thuốc kỳ diệu té ra là Ibuprofen.

- Mẹ cháu dặn cứ bốn tiếng ông uống một viên. Ông nên ăn trước đã. Cháu lấy chút gì trong bếp cho ông nhé?

- Lấy giùm tôi quả táo hay chuối nếu có. Drago này?

- Dạ?

- Giờ tôi ổn rồi. Cậu không phải ở lại nữa. Cảm ơn cậu vì mọi việc.

- Thế thì tốt.

Lẽ ra Drago nên nói: thế thì tốt, ông cũng sẽ làm y như cháu thôi. Mà đúng là thế! Nếu có tai hoạ ập xuống đầu Drago, nếu có người lạ đâm vào xe cậu, làm cậu ngã nhào thì ông, Paul Rayment sẽ khuấy đảo trời đất, dùng đến từng xu ông có để cứu cậu. Ông sẽ được một bài học về việc trông nom đứa con trai yêu quý ra sao. Ông sẽ vừa làm cha vừa làm mẹ với cậu. Ông sẽ trông chừng cậu mọi ngày, mọi đêm bên giường. Nếu như!

Ra đến cửa, Drago quay lại, vẫy tay và chiếu lên ông một trong những nụ cười thiên thần của cậu, tất phải làm các cô gái bất tỉnh.

- Hẹn gặp ông sau nhé!

Hai mươi bảy

Thực ra vết thương trên lưng không có gì nghiêm trọng, đúng như Marijana nói. Đến trưa ông có thể cử động nếu thận trọng, có thể mặc lấy quần áo, có thể tự làm sandwich. Đêm qua, ông tưởng đã cận kề cái chết, hôm nay ông lại khoẻ khoắn, dù ít hay nhiều. Lấy cái này một tí, cái kia một tí, nhào, trộn và lăn thành viên thuốc trong nhà máy ở Bangkok, thế là cơn đau to khổng lồ bé lại bằng con chuột nhắt. Kỳ diệu thay.

Vì thế khi Elizabeth Costello đến, ông đã có thể thuật lại các sự kiện ngắn gọn nhất, bình tĩnh nhất và thực tế nhất.

- Tôi bị trượt trong lúc tắm và tụt lưng. Tôi gọi Marijana, cô ấy đến và chữa cho tôi, bây giờ tôi đã khá rồi - Ông không nhắc đến Johann August xảo quyết, không nhắc đến cơn run và những giọt nước mắt, không nhắc đến bộ pyjamas trong thùng giặt - Sáng hôm ấy Drago tạt vào kiểm tra. Một thằng bé dễ thương. Chín chẵn hơn tuổi.

- Ông nói là đã khá.

- Vâng.

- Còn những bức ảnh của ông? Bộ sưu tập ảnh của ông?

- Bà định nói gì?

- Bộ sưu tập ảnh của ông cũng ổn chứ?

- Tôi đoán thế. Mà sao lại không ổn?

- Có lẽ ông nên ngó qua một cái.

Không có bất cứ dấu hiệu nào tỏ ra bị mất thực sự. Không có gì thực sự mất. Nhưng có cảm giác một trong những bức ảnh của Fauchery hình như không đúng, khi ông rút ra khỏi bao bằng chất dẻo và đưa ra ánh sáng, trông càng không ổn. Thứ ông cầm trong tay là một bản sao, tông màu nâu bất chước màu nâu đỏ, do một máy in điện tử in trên giấy ảnh rất đại mật. Bìa các tông là mới, hơi dày hơn nguyên bản. Độ dày này là thứ đầu tiên tố cáo sự giả mạo. Nếu không thì cũng không đến nỗi tồi. Bà Costello không gợi ý, ông sẽ không bao giờ để ý.

- Sao bà biết? - ông hỏi bà.

- Làm sao tôi biết Drago và bạn nó làm những gì? tôi không biết. Tôi chỉ ngờ thôi - Bà giơ bản sao lên - Tôi sẽ chẳng có gì ngạc nhiên nếu một trong những người Úc này là cụ cố Costello ở Kerry. Ông nhìn này, nhìn cái người này - bà gõ móng tay vào một bộ mặt ở hàng thứ hai - Anh ta giống hệt Miroslav Jokić!

Ông vỗ lấy tấm ảnh trên tay bà. Miroslav Jokić đúng là anh ta, đội mũ, sơ mi mở phanh cổ, cũng hàng ria mép ấy, đứng sát cạnh những người thợ mỏ Cornish và Ireland của một thời đã xa.

Đây là sự báng bổ mà ông cảm thấy hơn hết thấy, người chết thành trò cười của hai thằng ranh con vênh váo và bất kính. Có lẽ chúng đã dùng công nghệ kỹ thuật số làm việc này. Ông chưa bao giờ dựng được hình ảnh có sức thuyết phục nhường này trong một phòng tối kiểu cũ.

Ông quay sang bà Costello.

- Bản gốc thành cái gì rồi? - ông hỏi - Bà có biết bản gốc thành cái gì không? - ông nghe thấy giọng ông không sao kiềm chế nổi, nhưng ông không quan tâm. Ông đập mạnh bản sao xuống đất - Đồ ngu, thằng con trai ngu xuẩn! Nó đã làm gì bản gốc?

Elizabeth Costello mở to mắt nhìn ông, sững sốt.

- Ông đừng hỏi tôi, Paul - bà ta nói - không phải tôi rước Drago vào nhà tôi và cho xem hết bộ sưu tập ảnh quý giá của tôi. Tôi không phải là người bày mưu cho mẹ thông qua con.

- Làm sao bà biết hành động phá hoại này?

- Tôi không biết. Tôi nói rồi, tôi chỉ ngờ thôi.

- Nhưng cái gì làm bà nghi ngờ? sao bà không cho tôi biết?

- Bình tĩnh lại nào, Paul. Hãy cân nhắc xem. Chúng ta có Drago và cậu bạn Shaun của nó ở đây, hai chàng trai Úc khoẻ mạnh, và chúng dùng thời gian rảnh rỗi ra sao? Không đua xe. Không đá bóng. Không lướt mạng. Không hôn hít bọn con gái. Không, thay vào đó chúng giam mình nhiều giờ liền trong phòng làm việc của ông. Chúng nhìn chăm chăm vào sách dâm ô chẳng? Không, trừ khi tôi nhầm, chúng có những quyển sách bản thủ đặc biệt riêng. Chúng chỉ có thể mê mải với bộ sưu tập ảnh của ông, bộ sưu tập mà theo lời ông là vô giá và sẽ quyên tặng nhà nước?

- Nhưng tôi không thấy chúng có động cơ gì. Vì sao chúng phải dùng đủ thứ rắc rối này để làm một thứ của giả? - ông ấn đầu ngón lên bản sao và nghiền vào tấm thảm.

- Cái ấy thì tôi không thể giúp ông. Chính ông đã vẽ đường cho hươu chạy. Nhưng hãy nhớ điều này, có những cu cậu trẻ trung, hăng hái trong một thành phố ngủ lơ mơ, chẳng biết làm cách nào thoát được sự bồn chồn trong lòng, chúng cứ rì rầm trong tai và bao nỗi khao khát trong đầu. Thời gian đang giục gấp mọi thứ quanh ta, Paul ạ. Bọn con gái có con ở tuổi thiếu niên. Bọn con trai chỉ mất nửa giờ là kiếm được kỹ năng mà chúng ta phải mất nửa đời học hỏi. Chúng vớ được rồi chán và lại chuyển sang thứ khác. Có lẽ Drago và bạn nó cho đây là chuyện đùa: Thư viện quốc gia, một đám các quý ông già cả đáng kính và các quý bà phe phẩy quạt cho đỡ nóng, một nhân vật tai to mặt lớn nào đó trình bày Di sản Rayment, thì - ơ này, ơ này! - đứng giữa trong món đầu vị của bộ sưu tập là một người thuộc thị tộc Jokić! Billy Bunter sẽ gọi đó là một trò đùa tai hại. Có lẽ tất cả chỉ là thế: một trò đùa dàn dựng công phu và khá vô vị, mất không ít thời gian của chúng và có khi còn phải có chuyên gia hướng dẫn nữa chứ.

Còn nguyên bản, bức ảnh Fauchery quý giá của ông, ai mà biết nó ở đâu? Có khi nó vẫn nằm dưới gầm giường Drago. Hoặc có khi Drago và Shaun bán phút cho nhà buôn rồi. Tuy vậy, ông cứ bình tĩnh.

Có lẽ ông cảm thấy mình là cái đích của trò đùa, và nói thực là ông đúng. Nhưng có lẽ đằng sau việc này không có ác ý gì. Có lẽ không yêu mến, nhưng cũng không ác ý. Chỉ là một trò đùa trẻ con, thiếu suy nghĩ.

Không yêu mến. Đơn giản thế ư? Đơn giản đến mức ai cũng thấy? như thể trái tim trong lồng ngực đột nhiên quá mệt mỏi, không đập được nữa. Nước mắt lại dâng trong mắt ông, nhưng ông cố kìm lại, chỉ hơi ứa ra.

- Thế bọn chúng là gì nào? - ông thì thào - Bọn gypsy? Chúng còn ăn cắp những gì nữa của tôi, quân gypsy Croatia?

- Đừng quá thống thiết thế, Paul. Chúng là người Croatia và chỉ là người Croatia thôi. Chắc chắn ông biết thế. Một dúm người Croatia tử tế, một dúm người Croatia tồi tệ và hàng triệu người Croatia ở giữa. Gia đình Jokić không đặc biệt tồi tệ mà chỉ hơi nhẫn tâm, hơi thô bạo. Kể cả Drago. Drago không phải là một chàng trai xấu tính, ông biết thế. Tôi xin nhắc ông: nghe ông kể về cậu ta, tôi nghĩ cậu ta khá cao thượng, những bức ảnh ấy không phải của ông, ông chỉ bảo vệ chúng vì lợi ích của lịch sử nước nhà. Ông nhớ cho, Drago cũng là một phần của lịch sử đó. Drago nghĩ, chèn một người nhà Jokić vào kỷ niệm của quốc gia có hại gì đâu, cho dù hơi vội một chút, ví dụ chèn ông nội Jokić? Chỉ là một trò nghịch ngợm, còn hậu quả ra sao cậu chưa nghĩ tới. Nhưng trong đám thanh niên ngỗ ngược có mấy ai nghĩ đến hậu quả hành động của chúng?

- Ông nội Jokić ư?

- Phải. Cha của Miroslav. Ông tưởng trong ảnh chính là Miroslav? Nhưng đừng thất vọng, tất cả không mất đâu. Thực ra, nếu ông may mắn thì chẳng mất gì hết. Cuộc mười ăn một, Fauchery yêu quý của ông vẫn còn trong tay Drago. Bảo cậu ta ông sẽ gọi cảnh sát nếu không trả lại ông ngay lập tức.

Ông lắc đầu.

- Không. Nó sẽ đâm sọt và đốt mất.

- Thế thì nói với mẹ cậu ấy. Nói với Marijana. Cô ta sẽ bồi rôi. Cô ta sẽ làm bất cứ việc gì để che chở đứa con đầu lòng.

- Bất cứ việc gì?

- Cô ta sẽ nhận lỗi về mình. Vả lại, cô ấy chính là người phục hồi hình ảnh trong gia đình.

- Sau đó thì?

- Tôi không biết. Không biết sẽ xảy ra chuyện gì sau đó với ông. Nếu ông tiếp tục muốn gây chuyện cãi lộn thì ông cứ làm. Nếu không thì thôi.

- Tôi không muốn cãi lộn. Tôi chỉ muốn nghe sự thực. Việc này là ý tưởng của ai, của Drago hay cái-cậu-tên-gì-nhì? À, Shaun, hay của Marijana?

- Tôi sẽ gọi nó là một định nghĩa công bằng, phải chăng về sự thực. Ông không thích nghe nữa à?

- Không, tôi không muốn nghe nữa.

- Ông không muốn nghe vì sao ông lại bị chọn làm nạn nhân, làm cái đích?

- Không.

- Tội nghiệp Paul. Ông chùn bước trước khi ngón đòn quất tới. Nhưng có khi chẳng có ngón đòn nào đâu. Có lẽ chính Marijana sẽ quy phục trước ông. Lỗi tại tôi, ông muốn làm gì tùy ý. Vân vân. Ông sẽ không bao giờ biết chắc trừ khi ông gây lộn với cô ta. Tôi không thể thuyết phục được ông? Nói cách khác thì cái gì mới làm ông từ bỏ? Một câu chuyện tầm thường về một người đàn ông bị bọn gypsy lừa đảo, bị một mụ gypsy hồng hào và một thanh niên gypsy điển trai lừa. Một việc chẳng quan trọng, chẳng đáng hoàng tí nào.

- Không, tuyệt đối không. Tôi từ chối. Không đe dọa. Giá bà biết tôi tởm và chán cái kiểu khích bác của bà và không muốn trong đầu bà có những chuyện điên rồ này nữa! Tôi có thể nhìn thấy điều bà muốn. Bà muốn tôi - dùng từ gì nhỉ? - lợi dụng Marijana. Bà hy vọng khi đó chồng cô ấy phát hiện ra, bắn tôi hoặc nện cho tôi một trận. Đây là loại việc chẳng quan trọng bà đang mong chờ gì? Tình dục, ghen tuông, bạo lực, hành động kiểu thô bỉ nhất.

- Đừng lộ bịch thế, Paul. Ông sẽ không giải quyết được cuộc khủng hoảng như thế này - bản chất của nó là đạo đức - bằng cách đánh đập hoặc bắn chết ai đó. Ông phải nhận biết điều đó chứ. Nhưng nếu lời gợi ý của tôi làm ông méch lòng thì tôi rút lui. Đừng nói với Drago. Đừng nói với mẹ cậu ta. Nếu tôi không thể thuyết phục nổi ông, thì chắc chắn tôi cũng không thể ép buộc được ông. Nếu ông vui lòng để mất bức ảnh quý giá ấy thì cứ thế vậy.

Nói với Marijana, mụ Costello bảo ông thế. Nhưng ông biết nói gì? Marijana? Xin chào, chị khỏe không? Tôi muốn xin lỗi vì chuyện đêm trước, cái đêm tôi bị trượt ngã trong buồng tắm, tôi không biết cái gì choán lấy tôi. Ắt là tôi mất trí. Nhân tiện, tôi nhận thấy một trong những bức ảnh trong bộ sưu tập của tôi bị mất. Chị có thể hỏi Drago xem cháu nó có gói nhầm vào ba lô của cháu không?

Quan trọng hơn hết thảy, là ông không được buộc tội. Nếu ông làm thế, nhà Jokić sẽ phủ nhận, và sẽ kết thúc mối quan hệ rất mong manh ông vẫn duy trì giữa họ - là bệnh nhân, là khách hàng.

Có lẽ ông sẽ viết một bức thư nữa, hơn là gọi điện cho Marijana, lần này sẽ im cái tính bất ổn đi, chú ý tới đa đến cách diễn đạt, trình bày một cách bình tĩnh, biết điều, tình trạng của ông với chị, với Drago, về bức ảnh bị mất. Nhưng ngày nay ai lại viết thư? Ai đọc kia chứ? Marijana có đọc bức thư đầu tiên của ông không? Chị có nhận được không? Chị chẳng lộ một dấu hiệu gì.

Hồi ức trở lại với ông, thời thơ ấu đến thăm Paris, đến Galeries Lafayette, ngắm những mẫu giấy xoắn lại làm đạn, bắn từ chỗ này đến chỗ kia dọc theo một ống khí nén. Ông nhớ lại, khi cửa ống mở, không khí trong lòng cơ cấu ấy réo lên. Một hệ thống giao lưu đã biến mất. Một thế giới không còn nữa, phù hợp với sự tồn tại. Cái gì xảy ra cho chúng, những viên đạn phủ bạc ấy? Chắc là bị nẫu chảy làm vỏ tàu hoặc làm tên lửa dẫn hướng.

Nhưng có khi với người Croatia lại khác. Có khi trở lại đất nước cũ, vẫn còn những cô dì, bà nội,

bà ngoại viết thư cho gia đình ở xa, mãi tận Canada, Brazil, Australia, dán tem rồi bỏ vào thùng thư: Ivanka đoạt giải ở lớp kể chuyện, con bò đốm vừa đẻ, mọi người có khoẻ không, bao giờ gặp lại? Vì thế có khi nhà Jokić không thấy kỳ cục khi được thổ lộ qua thư.

Miroslav thân mến, ông viết.

Tôi đã cố chia tay gia đình anh, vì chắc rằng anh thấy tôi nên im miệng và nhận bất cứ thứ gì thánh thần mang đến cho tôi. Song, tôi sẽ không giấu nữa. Một bức ảnh hiếm của tôi bị biến mất và tôi muốn lấy lại. (Tôi nói thêm rằng Drago không thể bán nó đi, nó quá nổi tiếng trong nghề).

Nếu anh không hiểu tôi muốn nói gì, anh hãy hỏi con trai anh, hỏi vợ anh.

Nhưng không phải vì thế mà tôi viết thư. Tôi viết vì muốn có một đề nghị.

Anh ngờ tôi có ý đồ với vợ anh. Anh đúng. Nhưng anh đừng vội kết luận ý đồ ấy thuộc loại gì.

Không phải vì khoản tiền tôi đề nghị. Tôi cũng đưa ra một đề nghị khá mơ hồ, sự mơ hồ của con người, ý tôi chủ yếu là về tình yêu. Tôi đã tận dụng từ cha đỡ đầu, nếu không với anh thì với Marijana. Có lẽ tôi chưa thoát ra từ ấy mà mới nghĩ đến thôi. Lời đề nghị của tôi như sau. Đáp lại khoản nợ không thời hạn dành cho việc học của Drago và có thể cho các con khác của anh chị, anh có thể dành một chỗ trong trái tim và tổ ấm của anh cho một người cha đỡ đầu?

Tôi không rõ ở Croatia, Công giáo có cho phép làm cha đỡ đầu không. Có thể có, mà cũng có thể không. Những cuốn Kinh Thánh tôi tham khảo không nói đến. Nhưng chắc anh phải quen thuộc với khái niệm này. Cha đỡ đầu là người đứng cạnh người cha bên bình nước thánh hoặc lượn quanh đầu đứa trẻ, chúc phúc cho nó và nguyện giúp đỡ nó suốt đời. Khi vị linh mục trong lễ rửa tội là hiện thân của Con với người cầu xin, người cha tất nhiên là hiện thân của Cha, nên cha đỡ đầu đương nhiên là hiện thân của Thánh thần. Ít ra là tôi quan niệm thế. Một hình ảnh không vật chất mà thuộc tinh thần, vượt ra ngoài những giận dữ và thèm muốn.

Anh sống ở Munno Para, cách thành phố một khoảng. Vậy là trong tình trạng sa sút hiện tại của tôi, tôi đến thăm không dễ dàng. Tuy nhiên về nguyên tắc, anh sẽ mở cửa nhà anh cho tôi chứ? Tôi không muốn được đền đáp, không muốn chút gì hữu hình trừ chiếc chìa khoá cửa sau. Chắc chắn là tôi không áp ủ mưu toan tách vợ con anh khỏi anh. Tôi chỉ muốn được quanh quẩn gần đó, mở rộng lòng mình những lúc mọi người có chuyện bận tâm và cầu phúc cho gia đình anh.

Hiện giờ, Drago không phải bận khoăn khi hiểu vị trí mà tôi mong muốn có được trong nhà. Các cháu nhỏ có thể thấy khó khăn hơn. Nếu anh lựa chọn không nói gì với chúng lúc này, tôi sẽ hiểu.

Tôi biết lời đề nghị này không phải là điều anh ngờ khi bắt đầu đọc thư. Tôi có nhắc đến một việc xảy ra trong nhà tôi với một người quen - một bức ảnh trong bộ sưu tập ảnh của tôi biến mất và vân vân - bà ta gợi ý nên gọi cảnh sát. Nhưng tôi không muốn đẩy mọi chuyện đi xa hơn. Không, tôi chỉ dùng sự việc khó chịu ấy làm phần mở đầu cho ngọn bút của tôi được tung hoành và nói lên

nỗi lòng của mình (hơn nữa, ngày nay con người có dịp viết bao nhiêu bức thư?)

Tôi không rõ anh cảm nhận ra sao về các bức thư. Nhận được thư của người lớn tuổi hơn từ một giới đáng kính hơn, có lẽ anh sẽ không thấy lạ và cảm bút trả lời. Còn không, nếu thư từ là chuyện lạ lòng với anh, anh cứ gọi điện (8332 1445). Hoặc Marijana hay Drago có thể nhắn tin. (Tôi không quay lưng với Drago, ngược lại là khác: nhờ anh bảo với cháu nó thế). Hoặc với Blanka. Cuối cùng, bao giờ cũng là im lặng. Sự im lặng có thể tràn đầy ý nghĩa.

Tôi sẽ niêm phong và dán tem thư này, và đi một chuyến vất vả đến hộp thư gần nhất trước khi thay đổi ý định. Tôi hay suy tính và suy tính suốt, nhưng lúc này tôi ghét cay ghét đắng làm thế.

Bạn chân thành của anh,

Paul Rayment.

Hai mươi tám

- Bà không nghĩ là nên đi khám bệnh hay sao? - ông nói với bà Costello.

Bà ta lắc đầu.

- Không sao đâu. Chỉ là một cơn cảm lạnh. Rồi sẽ khỏi thôi.

Nghe chừng không giống cảm lạnh chút nào. Chứng ho khó chịu, như thể muốn bật phổi ra ngoài, mỗi lần ho là kèm theo cả một lớp đờm đọng sâu tít trong cổ họng.

- Chắc bà nhiễm lạnh khi ngủ dưới bụi cây - ông nói. Bà nhìn lại, không hiểu.

- Bà chẳng nói đã ngủ dưới bụi cây trong công viên đấy thôi?

- Ừ nhỉ.

- Tôi khuyên dùng dầu khuynh diệp - ông nói - Một thìa dầu khuynh diệp hoà vào xoong nước sôi.

Bà hít khói. Nó có tác dụng kỳ diệu cho cuống phổi.

- Dầu khuynh diệp! - bà nói - Nhiều năm nay tôi chưa nghe về dầu khuynh diệp. Ngày nay người ta dùng ống hít. Tôi có một cái trong túi. Hoàn toàn vô dụng. Tôi hay dùng dầu cao Friar nhưng không tìm thấy trong các cửa hàng.

- Bà có thể mua trong các cửa hàng ở thôn quê. Bà có thể mua ở Adelaide.

- Thế ư. Như những người bạn Mỹ của chúng tôi nói, thì có lẽ thế.

Ông sẽ mua dầu khuynh diệp cho bà. Ông sẽ đun sôi một xoong nước. Ông sẽ lụng các hiệu thuốc xem có dầu cao Friar không. Chỉ cần bà yêu cầu. Nhưng bà không yêu cầu.

Họ ngồi trên ban công, giữa họ là chai vang. Trời tối, gió thổi mạnh. Nếu bà ốm thật, ở trong nhà sẽ tốt hơn. Nhưng bà không giấu giếm sự chán ghét căn hộ - “cửa hiệu tang lễ Bavarian của ông”, hôm qua bà gọi thế và ông chẳng phải người cai quản bà.

- Drago không nhần nhe gì à? Không có tin gì của nhà Jokić sao? - bà hỏi.

- Chẳng có tin tức gì. Tôi đã viết một bức thư và gửi bưu điện.

- Một bức thư! Lại thư nữa! Cái trò này là gì vậy, đánh cờ qua bưu điện chắc? hai ngày là thư đến tay Marijana, hai ngày cho cô ta trả lời: chúng ta sẽ chết vì buồn chán trước khi có lời giải. Thời buổi này không phải là tiểu thuyết bằng thư nữa, Paul. Hãy đến và gặp cô ấy! Đe dọa cô ấy! Cãi lộn thực sự! Dậm chân (tôi nói ẩn dụ)! La hét! Nói “tôi sẽ không chịu bị đối xử như thế này nữa!” đấy là cách những người bình thường hành xử, những người như Marijana và Miroslav. Đời không phải là cuộc trao đổi những thư từ ngoại giao. Trái lại, đời là một vở kịch, đời là hành động, hành động và đam mê! Chắc là với nguồn gốc Pháp, ông thừa biết điều đó. Hãy lịch sự nếu ông muốn, lịch thiệp chẳng hại gì, nhưng đừng phung phí sự đam mê. Hãy nghĩ đến nhà hát Pháp. Nghĩ đến Racine. Ông không thể Pháp hơn Racine. Racine không viết về những người lom khom trong góc nhà, mưu mô và tính toán. Racine

nói đến sự đối mặt, ngọn triều không lồ này đấu với ngọn triều khác.

Bà ta phát sốt chẳng? Cái gì dẫn đến sự bùng nổ này?

- Nếu trên thế giới này có dầu cao Friar - ông nói - thì có nơi vẫn có những bức thư lỗi thời. Chỉ ít thì một bức thư có vẻ không đạt, bà có thể xé bỏ và viết lại. Không như lời nói. Không giống cơn đam mê, không thể huỷ bỏ. Bà và mọi người nên hiểu điều đó.

- Tôi ư?

- Phải, chính bà. Chắc chắn bà không viết nguệch ngoạc thứ đầu tiên đến trong đầu và gửi đến nhà xuất bản. Chắc bà phải đợi đến khi suy ngẫm kỹ càng. Chắc bà phải duyệt lại. Không phải toàn bộ những gì viết ra đều là suy nghĩ lần thứ nhất, lần thứ hai, thứ ba và hơn nữa sao?

- Đúng vậy, viết lách là thế, suy nghĩ lần thứ hai đến sức mạnh vô cùng. Nhưng ông là ai mà thuyết giảng về ý nghĩ thứ hai với tôi? nếu ông là người thực tế với tính cách như rùa của ông, nếu ông đợi ý nghĩ thứ hai đến, và nếu ông không tuyên bố một cách ngu xuẩn và khẳng khái sự say mê của ông với người đàn bà quét dọn kia, chúng ta sẽ không lâm vào tình cảnh đáng buồn này, cả ông và tôi. Ông có thể vui vẻ sắp xếp lại căn hộ xinh xắn của ông, đợi người phụ nữ đeo kính đen đến thăm, còn tôi có thể trở về Melbourne. Nhưng bây giờ đã quá muộn mất rồi. Chẳng còn gì cho chúng ta ngoài việc nắm chặt dây cương và đợi xem vận rủi đưa chúng ta đến đâu.

- Tại sao bà gọi tôi là rùa?

- Vì bao năm nay ông hít hít không khí trước khi thò đầu ra ngoài. Vì mỗi bước may mắn đều đòi hỏi sự cố gắng như thế. Tôi không yêu cầu ông thành một con rùa, Paul ạ. Tôi chỉ lập luận rằng ông đang hướng vào nội tâm, và thấy ông không thể tìm ra ý nghĩa trong phạm vi tính cách như rùa của ông, trong vòng đủ thứ đam mê kiểu rùa của ông, liệu có nên giục ông xông tới tán tỉnh Marijana, nếu ông thực sự có ý tán tỉnh cô ấy.

Paul, hãy nhớ rằng đây chính là niềm đam mê làm thế giới vận động. Ông không phải là người mù chữ, ông phải biết điều đó chứ. Khi thiếu vắng niềm đam mê, thế giới trống rỗng và không có hình thù gì hết. Hãy nghĩ đến Don Quixote, Don Quixote không phải là người đàn ông ngồi trong ghế xích đu than khóc sự đần độn của xứ Mancha. Người ấy áp cái chậu lên đầu rồi leo lên lưng con lừa già trung thành và lao vào cuộc hành trình vì những chiến tích vĩ đại. Emma Rouault, Emma Bovary ra ngoài mua những bộ quần áo hấp dẫn dù chưa biết lấy tiền đâu để trả. Chúng ta chỉ sống có một lần, Alonso nói, Emma nói, vì thế hãy thử xem! Hãy thử đi, Paul. Xem ông có thể chịu đựng được những gì.

- Xem tôi chỉ được những gì để bà đưa tôi vào một quyển sách.

- Để có người nào đó, ở đâu đó có thể đưa vào một quyển sách. Để ai đó có thể muốn đưa ông vào sách. Người nào đó chứ không chỉ có tôi. Để xem ông có xứng đáng đưa vào sách không. Cạnh Alonso, Emma, trở thành nhân vật chính, Paul ạ. Sống như một người anh hùng. Đây là thứ các tác giả kinh điển dạy tôi. Trở thành nhân vật chính. Nếu không thì sống để làm gì?

Tiến tới đi, làm gì đi chứ. Làm bất cứ việc gì. Hãy làm cho tôi ngạc nhiên. Mỗi ngày cuộc sống của ông càng lặp đi lặp lại, hạn chế và u ám hơn, có lẽ vì ông không rời căn hộ đáng nguyên rủa này? Hãy cân nhắc xem, lúc này ở đâu đó trong rừng rậm bang Maharashtra, một con hổ đang mở to cặp mắt màu hổ phách, nó chẳng nghĩ đến ông đâu! Nó chẳng quan tâm đến ông hoặc bất cứ một cư dân nào khác ở Coniston Terrace này. Ông đi dạo lần cuối cùng dưới bầu trời đầy sao từ bao giờ? Ông mất một chân, tôi biết, và đi lại chẳng phải chuyện đùa, nhưng sau một độ tuổi nhất định chúng ta đều như mất một chân, nhiều hay ít mà thôi. Ông mất một chân chỉ là một dấu hiệu, một biểu tượng hoặc một triệu chứng, có lẽ tôi chưa bao giờ nhớ rõ từ nào, của tuổi ngày càng già, già lão và không thú vị. Đây có phải là điểm đáng phàn nàn không? Hãy nghe đây!

Tôi, là cái thứ chẳng ai quan tâm hoặc biết đến

Bạn bè từ bỏ tôi như một kỷ niệm đã quên

Tôi là người tự tiêu huỷ những nỗi thống khổ của mình

Ông có biết những dòng này của ai không? John Clare đấy. Hãy đề phòng Paul ạ. Biết đâu ông chẳng có kết cục như John Clare, lẻ loi tiêu huỷ những nỗi thống khổ của riêng ông. Ông có thể tin chắc là chẳng còn ai màng đến ông nữa đâu.

Ông chẳng bao giờ biết với cái bà Costello này khi nào ông được đối xử đứng đắn, khi nào ông bị chế giễu. Ông có thể đối phó với thứ tiếng Anh được gọi là Anh-Úc này. Giọng Ireland mới gây cho ông lăm thứ rắc rối, nhất là ở Australia. Ông có thể nhìn thấy người muốn đưa ông và Marijana, người đàn ông cụt chân và người phụ nữ Balkan linh hoạt, vào một vở hài kịch. Nhưng mặc dù mọi vở hài kịch mang tính chế nhạo của bà ta trong đầu ông vẫn không phải là Costello, mà cái cản trở chính là thứ ông gọi là yếu tố Ireland.

- Có lẽ chúng ta nên vào trong nhà - ông nói.

- Không cần. Bầu trời đầy sao...rồi gì nữa nhỉ?

- Tôi không biết.

- Bầu trời đầy sao, cái gì đó cái gì đó. Ông có nghĩ vì sao tôi cứ bị một người đàn ông như ông, thờ ơ đến thế, không liêu lĩnh đến thế ám không? ông có thể giải thích không? nó truyền vào tiếng Anh, làm ông thành người không đủ tự tin trong thứ ngôn ngữ không phải của ông?

Từ khi ông nhắc đến quá khứ của ông ở Pháp, tôi thường đóng tai lắng nghe. Và ông nói đúng, ông nói tiếng Anh, chắc là ông suy nghĩ bằng tiếng Anh, có khi ông còn ngủ mơ bằng tiếng Anh, song tiếng Anh không phải là ngôn ngữ thực sự của ông. Tôi có thể nói tiếng Anh là một thứ nguy trang, một cái mặt nạ cho ông, là một phần sở thích chui vào mai rùa của ông. Khi ông nói, tôi thề là có thể nghe tyz từ đã được chọn lọc, từ nọ tiếp từ kia trong cái hộp đựng từ ông luôn mang theo và đưa vào đúng chỗ. Đây không phải là tiếng mẹ đẻ, thứ tiếng của người sinh ra đã có.

- Tiếng mẹ đẻ nói thế nào?

- Từ trái tim. Lời lẽ vọt ra và ông ca hát, ngâm nga cùng với chúng. Nói như thế đấy.
- Tôi hiểu. Bà đang gợi ý tôi trở về Pháp? Bà gợi ý tôi nên hát bài Frère Jacques?
- Đừng giễu tôi, Paul. Tôi không nói gì đến việc về Pháp. Ông mất liên lạc với Pháp từ lâu rồi.

Tôi chỉ bảo ông nói tiếng Anh như một người nước ngoài.

- Tôi nói tiếng Anh như người nước ngoài vì tôi chính là người nước ngoài. Bản chất tôi là người nước ngoài và sẽ là người nước ngoài suốt đời. Tôi chẳng thấy vì sao tôi phải xin lỗi cả. Nếu không có người nước ngoài thì cũng không có người bản xứ.

- Một người nước ngoài về bản chất? không, không đúng, đừng đổ cho bản chất của ông. Ông có bản chất tốt tuyệt vời, chỉ hơi kém phát triển một chút. Không, càng lắng nghe ông nói tôi càng tin rằng điều then chốt trong tính cách của ông là cách nói của ông.

Ông nói như sách. Chắc ngày xưa có thời ông là một cậu bé xanh xao, hạnh kiểm tốt - tôi có thể nhìn thấy ông - đọc sách hết sức chăm chỉ. Và ông vẫn như thế.

- Tôi vẫn như thế? Xanh xao? Hạnh kiểm tốt? kém phát triển?

- Một cậu bé sợ mở miệng kể những chuyện cười. Tôi có một đề xuất thế này, Paul. Khoá cửa căn hộ của ông lại, tạm biệt Adelaide. Adelaide quá giống một bãi tha ma. Nơi đây chẳng có sinh khí gì dành cho ông. Hãy ra đi và sống với tôi ở Carlton. Tôi sẽ dạy ông ngôn ngữ. Tôi sẽ dạy ông nói bằng cả trái tim ra sao. Mỗi ngày một hoặc hai giờ, mỗi tuần sáu buổi, ngày thứ Bảy chúng ta có thể nghỉ ngơi. Thậm chí tôi có thể nấu ăn cho ông. Không thành thạo như Marijuana, nhưng cũng được. Sau bữa tối, tinh thần ông phấn chấn, ông có thể kể cho tôi nghe thêm nhiều chuyện trong kho báu của ông, rồi sau đó tôi sẽ kể lại cho ông dưới dạng đã trau chuốt, hoàn thiện đến nỗi ông khó mà nhận ra. Còn gì nữa nhỉ? Không có những khoái lạc dữ dội, ông sẽ nhẹ người khi nghe thấy thế. Ông sẽ trong sạch như thiên thần. Tôi sẽ chăm sóc ông mọi mặt, đáp lại, ông sẽ học cách chăm sóc tôi. Khi cái ngày ấn định ấy đến, ông có thể là người vuốt mắt cho tôi, nhét bông vào lỗ mũi tôi và đọc lời cầu nguyện cho tôi. Hoặc ngược lại, nếu tôi chết sau ông. Ông thấy mọi chuyện thế nào?

- Nghe cứ như là một cuộc kết hôn.

- Đúng thế. Là một loại kết hôn. Một cuộc hôn nhân có thoả thuận. Paul và Elizabeth, Elizabeth và Paul. Những người bạn đồng hành. Hoặc nếu Carlton không hấp dẫn ông, chúng ta có thể mua một cái xe cắm trại và đi một vòng khắp lục địa ngắm cảnh. Thậm chí chúng ta có thể bay đến Pháp. Được không? ông sẽ chỉ cho tôi những nơi cũ của ông, Galeries Lafayette, Tarascon, dãy Pyrenees. Những lựa chọn vô tận. Ông nói xem, thế nào hả?

Bà ta có thể là người Ailen, nhưng có vẻ chân thành hoặc khá chân thành. Giờ đến lượt ông.

Ông đứng dậy, đứng dựa vào bàn trước mặt bà. Ông có thể nào làm cho giọng nói của mình ví von, dù chỉ một lần? ông nhắm mắt lại, đầu óc trống rỗng, đợi cho lời lẽ đến.

- Sao lại là tôi, Elizabeth? - từ ngữ kéo đến - Tại sao lại là tôi, trong vô sức người ở thế gian

này?

Lại những từ ngữ cũ kỹ, bài hát cũ kỹ đáng thất vọng. Ông không thể vượt qua được chúng. Cho đến khi nào ông có giải đáp cho câu hỏi của ông, bất cứ thứ gì đang ca hát trong tim ông đều tắc nghẽn.

Elizabeth Costello im lặng.

- Tôi là đồ bỏ đi, Elizabeth ạ, là cút sắt. Tôi không thể cứu vãn. Tôi là kẻ vô ích, vô giá trị đối với bà, với tất cả mọi người. Quá lu mờ, quá sợ hãi, quá lạnh lùng. Vì sao bà chọn tôi? Vì sao bà lại có ý tưởng có thể làm được điều gì đó cho tôi? Sao bà ở lại cùng tôi? Nói đi!

Bà nói.

- Ông đã làm cho tôi như tôi làm cho ông, Paul. Làm gì cho hiện tại, hoặc ông muốn tôi nói rành rọt?

- Nói rành rọt đến mức một thằng đàn khôn khổ như tôi có thể hiểu được.

Bà hăng giọng.

- Với tôi chỉ có một mình Paul Rayment và tôi dành cho ông. Sức mạnh của ông là dẫn dắt, của tôi là đi theo, của ông là hành động, của tôi là viết lách. Gì nữa?

- Không, thế là đủ. Giờ để tôi hỏi thẳng bà, bà Costello: bà có thực không?

- Tôi có thực không ư? Tôi ăn, tôi ngủ, tôi khổ sở, tôi đi vệ sinh. Tôi bị nhiễm lạnh. Lẽ tất nhiên là tôi có thực. Thực như ông vậy.

- Xin bà nghiêm túc lấy một lần. Hãy trả lời tôi, tôi còn sống hay tôi đã chết? có chuyện gì xảy ra trên đường Magill mà tôi chưa hiểu?

- Tôi là bóng ma được chỉ định đón mừng ông đến cõi âm, ông định hỏi thế chứ gì? không, ông cứ yên trí đi, tôi là một sinh vật có hai chân chẳng khác gì ông. Một mục giả viết nguệch ngoạc hết trang này đến trang khác, ngày này đến ngày khác, khôn khổ khôn nạn mà chẳng biết vì sao. Nếu có một người chỉ huy - tôi không cho là có - thì người đó cầm roi bắt tôi dừng lại, chứ không phải là ông. Không được uể oải, Elizabeth Costello trẻ tuổi! Người đó nói và vút cho tôi một roi. Giờ thì làm tiếp công việc đi! Không, đây là câu chuyện rất thông thường, thực sự thông thường, chỉ có ba chiều, chiều dài, chiều rộng và chiều cao, giống y như cuộc sống bình thường và lời tôi đề nghị với ông cũng hết sức bình thường. Hãy về Melbourne với tôi, về với ngôi nhà cũ xinh đẹp của tôi ở Carlton. Ông sẽ thích thành phố ấy, nó có nhiều lâu đài. Hãy quên Jokić phu nhân đi, ông sẽ chẳng được chút may mắn nào với chị ta đâu. Hãy nắm lấy cơ hội với tôi. Tôi sẽ là bản sao tốt nhất của ông, bản sao của ông đến ngày cuối cùng. Chúng ta sẽ chia sẻ với nhau từng mẩu bánh mì trong lúc còn răng. Ông nói gì nào?

- Tôi nói từ cái hộp đựng từ ngữ luôn mang theo bên mình hay nói từ trái tim?

- Chà chà, ông bắt luôn lời của tôi, ông nhanh gọn! Từ trái tim, Paul ạ, dù chỉ một lần thôi.

Ông quan sát miệng bà lúc bà nói, đây là thói quen của ông: người khác nhìn vào mắt, còn ông nhìn vào miệng. Không có khoái lạc dữ dội, bà ta đã nói thế. Nhưng ngay lúc này ông không thể không

hình dung hôn cái miệng kia thì sẽ ra sao, cái miệng khô khốc, đôi môi teo quắt và môi trên hơi trễ xuống. Cuộc hôn nhân có thoả thuận kia có cả những cái hôn không? Ông cup mắt xuống, nếu ít lịch thiệp hơn ông đã run cả người.

Bà ta nhìn thấy hết. Bà không cao hơn, nhưng nhìn thấy.

- Tôi đánh cược rằng khi còn bé, ông không thích mẹ ông hôn ông - bà nhẹ nhàng nói - Đúng không? Ông cúi người xuống để bà cụp hôn phớt lên trán, chỉ thế thôi? Với người cha dượng Hà Lan của ông cũng thế? ngay từ buổi ban đầu, ông đã muốn là một người bình thường, người bình thường theo cách của riêng ông, tự lập, không nợ nần ai. Họ - mẹ ông và người chồng mới của bà - hơi thở của họ, mùi của họ, những cái vuốt ve của họ làm ông ghét cay ghét đắng. Làm sao ông có thể mong người như Marijana Jokić trên đời lại yêu một người đàn ông ác cảm với cơ thể đến thế?

- Tôi không hề ác cảm với cơ thể - ông lạnh lùng phản bác. Câu ông muốn thêm vào nhưng không nói ra là: tôi chỉ ác cảm với sự xấu xí. - bà tưởng cuộc sống liên tục từ khi ở trên đường Magill, bị xâm phạm thân thể ngày tiếp ngày? đây là bằng chứng tin cậy của tôi vào thân thể và tôi không làm được gì cho bản thân, nên tôi vẫn ở đây.

Vừa nói, ông đã thấy rõ ràng điều người đàn bà ám chỉ cái hộp đựng từ. Làm gì được cho bản thân! Ông nghĩ, giả dối làm sao! Thiếu chân thành làm sao! Giống y như lời thú tội mà mẹ ta hướng mình vào! Cùng lúc ấy ông nghĩ: Nếu chiều hôm ấy chúng ta có thêm dăm phút nữa, nếu Ljuba không lảng vảng rình mò như một con chó săn, hẳn Marijana đã hôn mình. Mình chắc việc ấy sẽ đến, mình cảm thấy sâu sắc. Nàng đã cúi xuống chạm nhẹ môi vào vai mình. Mọi sự sẽ tốt đẹp, mình sẽ ôm nàng vào lòng, nàng và mình sẽ nằm bên nhau, ngực áp ngực, trong vòng tay nhau, thở cùng một nhịp.

- Paul ạ, ông không chịu thừa nhận rằng - người đàn bà vẫn nói - kể từ ngày tôi xuất hiện trên ngưỡng cửa nhà ông cho đến bây giờ, tôi vẫn giữ được sự hài hước quá tốt? không một lời nguyên rủa, không lừa đảo, thay vào đó là nhiều câu đùa và những lời ngon ngọt. Vậy tôi hỏi ông: ông cho bản chất của tôi là gì?

Ông nín lặng. Tâm trí ông đang ở đâu đâu. Ông chẳng quan tâm bản chất của Elizabeth Costello là gì.

- Về bản chất, tôi là một mẹ già hay càu nhàu, Paul ạ, và hay nổi những cơn thịnh nộ khủng khiếp. Thực ra là hơi nham hiểm. Chỉ vì tôi đã nguyên rằng sẽ đỡ gánh nặng ông đang phải mang. Nhưng đây là một trận chiến, hãy tin tôi đi. Nhiều lần tôi đã phải kiềm chế để không nổi cáu. Ông tưởng những gì tôi nói về ông - ông chậm như rùa, và vô cùng khó chiều - là tôi tệ nhất sao? Còn nhiều nữa kia, ông tin tôi đi. Chúng ta gọi là gì khi có người biết những điều tệ hại nhất của chúng ta, những điều xấu xa nhất và xúc phạm nhất, đã không lộ ra mà còn im đi, tiếp tục khuyến khích và tạo thành những chuyện cười nho nhỏ? Chúng ta gọi là cảm giác ưa thích. Ông tìm đâu ra sự ưa thích ấy trong cái thế giới này, ở giai đoạn cuối cùng này, hử ông già xấu xí kia? Phải, tôi đã quen với từ đó, xấu xí. Cả hai chúng ta đều

xấu, Paul ạ, đều già và xấu. Vậy mà chúng ta vẫn muốn ôm trong vòng tay cái đẹp của toàn thể giới. Mơ ước ấy, sự khao khát ấy sẽ không bao giờ tàn trong chúng ta. Nhưng cái đẹp của toàn thể giới không muốn có bất cứ người nào trong chúng ta. Vì thế chúng tôi phải giảm bớt đi, giảm thật nhiều. Thực ra, chúng ta phải chấp nhận thứ hàng giảm giá hoặc càng thêm khát hơn. Vì thế khi người mẹ đỡ đầu ân cần xoa chúng ta khỏi môi trường buồn tẻ xung quanh, khỏi sự vô vọng, khỏi cảnh thảm bại, khỏi những giấc mơ không hiện thực của chúng ta, chúng ta nên suy nghĩ chín chắn về việc từ chối.

Tôi sẽ cho ông một ngày, hai mươi tư giờ để nghĩ lại, Paul ạ. Nếu ông từ chối, nếu ông cứ khẳng khái giữ cái kiêu lè mẽ hiện nay, tôi sẽ cho ông thấy tôi có khả năng gì, tôi sẽ cho ông thấy tôi có thể phun phì phì ra sao.

Đồng hồ của ông chỉ 3:15. Ba giờ nữa là bình minh. Ông sẽ giết ba tiếng đồng hồ này ra sao đây?

Có ánh đèn trong phòng khách. Elizabeth Costello nằm ngủ trên cái bàn bà ta kéo thêm vào, đầu bà đặt lên cánh tay trên một đồng giấy tờ.

Ông định bỏ mặc bà ta một mình hoàn toàn. Việc cuối cùng ông muốn làm đánh thức bà ta và nghe thêm những lời cay chua của bà ta. Ông chán những lời châm chọc ấy lắm rồi. Đến nửa thời gian ông cảm thấy như một con gấu già khôn khổ ở Colosseum, không biết quay đường nào. Cái chết của hàng ngàn vết chém.

Tuy vậy.

Tuy vậy, hết sức nhẹ nhàng, ông nhắc bà lên và luồn cái gối vào dưới đầu bà.

Trong truyện thần thoại, đây là lúc mục phù thủy hôi hám biến thành nàng công chúa xinh đẹp. Nhưng hiển nhiên đây không phải chuyện thần tiên. Kể từ cái bắt tay thăm dò khi họ gặp nhau, ông và Elizabeth Costello không hề tiếp xúc thân xác. Tóc bà ta xơ xác, thiếu hẳn sự đàn hồi. Dưới tóc là sọ, trong đó là những hoạt động mà ông không muốn biết đến.

Nếu một đứa trẻ là đối tượng quan tâm của ông - ví dụ như Ljuba hoặc Drago điển trai, xảo trá, làm ông đau lòng - ông có thể gọi hành động này là dịu dàng. Nhưng trong trường hợp người đàn bà này thì không phải là dịu dàng. Nó chỉ là thứ mà một người già làm cho một người già khác dễ chịu. Là sự nhân đạo.

Có lẽ Elizabeth Costello muốn được yêu thương như mọi người khác. Và cũng như những người khác đối mặt với giai đoạn cuối cùng, day dứt vì cảm giác đánh mất đi cái gì đó. Đây có phải là điều bà nhìn thấy trong lòng ông: là bất cứ thứ gì bà đã mất? Đó là câu trả lời cho câu hỏi cứ trở đi trở lại với ông? Nếu thế thật nực cười. Làm sao ông có thể mất đi một phần khi cả cuộc đời ông đang mất? người đàn ông bị ném qua mạn tàu! Mất tích trong biển động ở một bên bờ xa lạ.

Ông đã đọc trong thư viện về hai đứa con nhà Costello ở nơi xa nào đó, những đứa con bà ta không nhắc đến, chắc vì chúng không yêu bà hoặc yêu không đủ độ. Có lẽ chúng cũng giống ông, chán phê những lời nói chua cay của Elizabeth Costello. Ông không trách cứ gì chúng. Nếu ông có người

mẹ như bà, ông cũng sẽ giữ một khoảng cách nhất định.

Ở Melbourne trong một ngôi nhà vắng vẻ, mọi thứ đều trơ trọi, bắt đầu những ngày cuối cùng đói khát yêu thương của bà với người bà muốn giải khuây nhưng lại là một người đàn ông trong tình trạng khốn khổ khác, chuyên chụp ảnh chân dung đã nghỉ hưu, một người hoàn toàn xa lạ đã trải qua ngón đòn số phận và cũng cần tình thương. Nếu có một người, một lời giải thích nhân đạo về tính cách của bà, ắt là phải thế. Gần như ngẫu nhiên, bà tấn công ông như một con ong đậu lên bông hoa hay một con côn trùng sà xuống con giun, rồi vì những phương cách khó hiểu rắc rối như mê cung, nói khác đi như đồng giấy tờ trên bàn, làm chùn lại ý muốn thăm dò, nhu cầu được yêu thương và trò chuyện cho mạch lạc.

Ông liếc nhìn vào thứ bà đang viết. Viết bằng chữ đậm (EC nghĩ) một tiểu thuyết gia Australia là một định mệnh! Con người có những gì chảy trong huyết quản? dưới những từ này là một đường gạch chéo hết trang, hung hãn. Rồi: Ăn xong họ chơi bài. Trong khi chơi, sự khác biệt của họ càng lộ rõ. Blanka thắng. Một đầu óc hẹp hòi, mãnh liệt. Drago chơi bài không giỏi, quá lơ đãng, quá tự tin. Marijana mỉm cười, thư thái, hãnh diện vì các con. PR cố dùng trò chơi để làm thân với Blanka, nhưng cô ta chùn lại. Sự chê bai lạnh lẽo của cô ta.

Một bữa ăn tối rồi sau đó là chơi bài. PR và Blanka. Cuối cùng họ có thành một gia đình không, ông lãnh đạm và những người nhà Jokić sôi nổi? còn bà Costello đầu óc lúc nào cũng lăm mư mô ở đâu?

Nhà văn tôi đang ngủ, còn nhân vật lảng vảng tìm tôi những thứ mình quan tâm. Một trò đùa, nhưng không ai nhận ra sự thật.

Mái đầu bận rộn của nhà văn tựa lên gối. Nếu ông lắng nghe chăm chú, sẽ nghe thấy tiếng nấc từ ngực bà khi không khí hít vào, thở ra. Ông tắt đèn. Dường như ông là người đi ngủ sớm và thức giấc khi trời còn tối, còn bà thuộc loại thức khuya, thêu dệt những điều tưởng tượng trong bóng đêm. Làm sao họ có thể gây dựng gia đình cùng nhau?

Hai mươi chín

- Một cuộc thăm viếng không báo trước - ông nói - Tôi không thích những người đến thăm không báo trước và chính tôi cũng không làm thế.

- Dù sao thì - Elizabeth Costello nói - chỉ phá vỡ quy tắc của ông một lần thôi. Ăn ở hoà thuận với xóm giềng tự nhiên hơn viết thư nhiều. Sao ông lại tiếp cô dâu bí ẩn của ông ở tầng trệt thế này, chính cô ấy?

Tâm trí ông trở lại thời thơ ấu, nhớ đến Ballarat trong những ngày trước khi điện thoại trở thành phổ biến, khi một chiều Chủ nhật, cả bốn người vào cái xe tải Renault màu xanh của ông bố dưỡng người Hà Lan, lên đường thực hiện các cuộc viếng thăm không báo trước. Chán chết! Ông nhớ chỉ những cuộc đến thăm Andrea Mittiga, một tiểu chủ, bạn làm vườn của người cha dưỡng là vui. ở nhà Mittiga, giữa đám mạng nhện chằng đầy khoảng không gian chật hẹp sau bể nước to tướng, cậu bé Paul cùng Prinny Mittiga nín thở tiến hành những cuộc khảo sát đầu tiên về sự khác nhau giữa nam và nữ.

- Hãy hứa Chủ nhật sau lại đến nhé! - Prinny Mittiga thì thầm khi chuyến đến thăm kết thúc, sau khi uống nước ép quả mâm xôi và ăn bánh ngọt hạnh nhân, họ chui vào chiếc xe tải nặng trĩu những cà chua, mận, cam từ vườn nhà Mittiga để về đại lộ Wirramunda. Ông nhún vai.

- Dunno - cậu bé nói, mặt cậu bình thản tuy bưng bưng muốn đến với những bài học.

- Paulie và Prinny lại chơi trò bác sĩ đây - chị gái Paul ngồi trên cái ghế tạm trên thùng xe tuyên bố.

- Đứng!- cậu phản đối và huých vào lườn chị.

- Này, các con, ngoan nào! (tiếng Pháp) - bà mẹ mắng. Còn “ông Hà Lan” khom người trên tay lái tránh những cú xóc nảy người và ổ gà trên đường nhà Mittiga, chẳng bao giờ lắng nghe.

“Ông Hà Lan” lái xe với tốc độ chậm nhất, số bốn. Đây là lý thuyết lái xe của ông ta học được ở Hà Lan. Khi họ leo lên đồi, động cơ rú lên và nghẹn lại, những xe khác xếp hàng đằng sau bóp còi inh ỏi. Tiếng còi chẳng ảnh hưởng gì đến ông ta. “Lúc nào cũng giục, cũng vội!” ông ta nói bằng giọng Hà Lan nghiêng kèn kẹt. “Một lũ điên! Chỉ tổ phí xăng!” ông ta chẳng phí xăng cho bất cứ ai. Vì thế họ chạy trong bóng tối, không bật đèn để tiết kiệm ắc quy.

- Ô là la, ông ta đang phí xăng! Paul và chị gái thì thầm với nhau trên thùng xe đầy mùi củ thực được thổi, khó chịu và những hợp âm man rợ kiểu Hà Lan, chúgn vừa cười vừa khịt mũi, cố nén tiếng xì trong khi những chiếc xe đích thực, những xe Holden, Chevrolet và Studebaker phóng qua. “Khốn kiếp! Khốn kiếp! Khốn kiếp!”

“Ông Hà Lan” hay mặc quần soóc. Chẳng gì chướng hơn cảnh ông ta trong chiếc quần soóc rộng lủng thùng, đôi chân nhột nhột, bít tắt ngăn kẻ ca-rô đến mặt cá chân giữa những người Australia chính

hiệu. Vì sao mẹ chúng lại lấy ông ta? bà đã để ông ta làm việc đó với bà trong bóng tối phòng ngủ? Khi chúng đến ông bố dựng làm việc đó với mẹ, chúng vừa xấu hổ vừa giận dữ.

Chiếc xe tải Renault của ông Hà Lan là chiếc xe duy nhất ở Ballarat. Ông ta mua lại xe cũ của một người Hà Lan khác. Renault là loại xe tiết kiệm nhất, ông ta phát biểu thế, dù chiếc xe hay trục trặc, luôn phải đưa đến trạm sửa chữa đợi phụ tùng thay thế từ Melbourne tới.

Ở Adelaide không có xe Renault. Không có Prinny Mittiga. Không chơi trò bác sĩ. Chỉ có loại đích thực. Họ có nên đi thăm một chuyến không báo trước như thời xưa không? Nhà Jokić sẽ đón tiếp ra sao? Sẽ đóng sầm cửa vào những bộ mặt sùng sốt của các vị khách, hay xuất phát từ cùng một cõi nhân gian, họ sẽ nói năng phóng khoáng như nhà Mittiga, một cõi trần gian đã qua hoặc sắp đến làm họ đón chào và mời dùng trà, ăn bánh ngọt rồi chất đầy quà mang về nhà?

- Một cuộc thám hiểm thực sự - Elizabeth Costello nói - Sự tiết dục dốt nát của Munno Para. Tôi chắc chuyến đi sẽ làm ông kiệt quệ.

- Nếu chúng ta đến thăm Munno Para, nó sẽ không làm tôi kiệt quệ - ông nói - Trong người tôi chẳng có gì để mà cạn kiệt.

- Ông thật tốt bụng đã mời tôi đi cùng - Elizabeth Costello nói - Ông không thích đi một mình à?

Lúc nào cũng hơn hờ, ông nghĩ. Một sao được khi phải sống với một người cứ nhất quyết vui vẻ.

- Tôi không nghĩ đến việc đi mà thiếu bà - ông nói.

Nhiều năm trước ông hay đạp xe xuyên Munno Para trên đường đến Gawler. Hồi ấy chỉ có vài ngôi nhà rải rác quanh một nhà ga chiếm hết chỗ, đằng sau có một bụi cây trơ trụi. Giờ những vùng rộng có nhiều ngôi nhà mới trải dài hút tầm mắt.

Số 7 Narrapinga Close là địa chỉ trên hợp đồng ông ký với Marijana. Chiếc taxi thả họ xuống trước ngôi nhà kiểu thực dân có bãi cỏ xanh rờn bao quanh một khu vườn Nhật Bản nhỏ hình chữ nhật, mọc mạc, nước chảy nhỏ giọt xuống bề mặt một phiến đá hoa màu đen, lăn tròn sống động. (“Thực quá!” Elizabeth Costello vừa xuống xe vừa tán tụng. “Thực quá! Ông có muốn tôi giúp một tay không?”)

Người lái xe đưa đôi nặng cho ông, ông trả tiền xe.

Cánh cửa mở hé khoảng một gang tay, một cô gái có bộ mặt xanh xao, lãnh đạm, lỗ mũi đeo cái khuyên bạc, ngờ vực dò xét họ. Blanka, ông đoán, cô con gái giữa, kẻ cấp ở cửa hàng, người được ông che chở bất đắc dĩ. Ông đã thầm mong cô là một người đẹp giống đứa em gái. Nhưng không, cô ta chẳng hề xinh đẹp.

- Xin chào - ông nói - Tôi là Paul Rayment. Đây là bà Costello. Chúng tôi muốn gặp mẹ cô.

Cô gái lẳng lặng biến mất. Họ đợi và đợi mãi trên ngưỡng cửa. Chẳng có gì xảy ra.

- Tôi nghĩ chúng ta nên vào trong - cuối cùng Elizabeth Costello nói.

Họ vào phòng khách, đồ đạc bọc da trắng, một màn hình tivi rộng chiếm gần hết một bên tường,

bên kia là một bức tranh trừu tượng lớn, một vòng xoáy màu cam, màu vàng chanh và vàng trên nền cánh đồng màu trắng. Một cái quạt quay trên đầu họ. Không có những con búp bê mặc quần áo dân gian, không cảnh hoàng hôn trên biển Adriatic, chẳng có chút gì nhắc nhở đến đất nước cũ.

- Thực quá! - Elizabeth Costello lại nói - Ai mà nghĩ là thế này!

Ông nghĩ những nhận xét về cái thực có phần nhắm vào ông, ông cho là mĩa mai. Còn gì nữa ông không thể đoán ra.

Người giả định là Blanka thò đầu qua cửa.

- Bà ấy sắp đến - cô ta nói và rút lui.

Marijana không hề mất công làm đẹp. Chị mặc quần jeans xanh, áo trắng, cái eo đầy đặn chẳng thất gì.

- Vậy là ông đưa thư ký của ông đến - chị nói, không rào đón - Các vị muốn gì?

- Đây không phải là cuộc đối đầu - ông nói - Chúng tôi có một vương mắc nho nhỏ và tôi nghĩ cách giải quyết tốt nhất là có một cuộc trò chuyện hoà nhã. Elizabeth không phải là thư ký của tôi và chẳng bao giờ là thế. Bà ấy chỉ là một người bạn. Bà ấy đi cùng vì hôm nay đẹp trời, chúng tôi muốn đi một chuyến.

- Một chuyến về nông thôn - Elizabeth nói - Cô khoẻ không, Marijana?

- Khỏe. Mời ông bà ngồi. Các vị muốn uống trà?

- Tôi thích trà, và Paul cũng thế. Nếu có một thứ Paul bị mất trong nếp sống cũ, là ghé vào bạn bè uống trà.

- Chà, Elizabeth hiểu tôi hơn cả tôi tự hiểu mình. Tôi cần nhấp giọng.

- Vậy thì tốt - Marijana nói - Tôi đi pha trà.

Những tấm màn gấp góc chắn ánh sáng mặt trời gay gắt, nhưng qua các khe có thể nhìn thấy hai cây bạch đàn cao trong sân và cái vồng mắc ở giữa trông không.

- Một cách sống - Elizabeth Costello nói - Ngày nay đó chẳng phải là thứ người ta gọi sao? Các bạn Jokić của chúng ta có cách sống đáng ủng hộ.

- Tôi không hiểu vì sao bà lại chế nhạo - ông nói - Chắc rằng một trong nhiều tên sách ở Melbourne sẽ là *Một cách sống ở Munno Para*. Vì sao họ phải rời bỏ Croatia nếu không vì cách sống họ lựa chọn?

- Tôi không chế giễu, ngược lại tôi rất ngưỡng mộ.

Marijana mang trà vào. Trà, nhưng không có bánh ngọt.

- Vì sao các vị đến đây? - chị nói.

- Tôi có thể nói chuyện với Drago, chỉ ngăn ngắn thôi?

Chị lắc đầu.

- Nó không có ở nhà.

- Thôi được - ông nói - Tôi có một đề nghị. Drago có chìa khoá căn hộ của tôi. Sáng thứ Ba tôi có việc ra ngoài, và sẽ đi vắng gần như cả ngày. Chín giờ tôi đi và không trở về trước ba giờ. Nhờ chị nói với Drago rằng khi tôi về đến nhà, sẽ rất hay nếu mọi thứ y như trước.

Một lúc im lặng dài. Marijana đi một đôi dép nhựa màu xanh. Dép xanh và móng chân đỏ tía, có lẽ ông, người chụp các chân dung cũ và Marijana là người phục chế tranh cũ, nhưng khiếu thẩm mỹ của họ cách xa nhau. Cũng như nhiều thứ khác của họ là những thế giới tách biệt hẳn nhau. Ví dụ, thái độ của họ với khái niệm của tôi và của anh. Một người phụ nữ ông hằng mơ bấy được khỏi chồng. Tôi muốn chăm sóc em. Tôi muốn dang rộng đôi cánh che chở cho em. Trong thực tế sẽ ra sao, chăm sóc chị với hai đứa con gái thù địch và cậu con trai bội bạc? ông sẽ kéo dài được bao lâu, ông với đôi cánh che chở của ông? Mặt khác, bộ ngực chị mới kiêu hãnh, mới duyên dáng làm sao!

- Tôi không biết gì về việc cái chìa khoá - Marijana nói - Ông cho Drago chìa khoá?

- Drago có một chìa khoá cửa trước trong thời gian cậu ấy sống với tôi. Trong thời gian cậu ấy dùng căn hộ của tôi. Chị có một chìa và Drago có một chìa khác. Cậu ta có thể mang các thứ ra khỏi căn hộ và có thể mang trả lại. Dù tôi có ở nhà hay không. Cậu ấy dùng chìa khoá của mình. Tôi không biết nói sao cho rõ đây.

Trên bàn có một chiếc bật lửa hình vỏ ốc anh vũ, mạ chrome. Marijana châm một điếu thuốc.

- Bà cũng có chuyện phàn nàn? - chị nói với Elizabeth - Bà cũng nghĩ con trai tôi là kẻ cắp?

Elizabeth nhún vai rất kịch.

- Tôi không biết nghĩ sao, tôi chắc thế - bà ta nói - Ngày nay thanh niên là chủ thể của nhiều cám dỗ... Cái từ “kẻ cắp” đó.. Nó rộng quá, nặng nề quá, dứt khoát quá. Ở Mỹ, người ta dùng từ “ăn cắp vặt”. ăn cắp một ngàn đô la với ăn cắp vặt, giữa hai thứ đó có nhiều cấp độ. Vị khách của tôi, ông Paul đây, cho đó là ăn cắp vặt, một trong những thứ vặt vãnh nhất, đến mức có thể coi là mượn. Có phải ông muốn nói thế không, Paul? Cậu Drago hoặc có thể là bạn của Drago đã mượn một hay hai món đồ mà ông muốn được trả lại?

Ông gật đầu.

- Ông đến vì việc đó phải không? - Marijana nói - Không gọi điện, mà đập cửa như cảnh sát? Ông mất gì? ông nói ông mất gì?

- Một bức ảnh trong bộ sưu tập của tôi. Một bức của Fauchery. Một bản sao thay thế cho bản gốc, một bản sao đã được sửa chữa, vì mục đích gì thì tôi không thể nói được. Chúng tôi không phải cảnh sát. Như thế thật lố bịch. Cảnh sát không đi taxi.

Marijana phẩy tay về phía điện thoại. Họ bị đuổi? thậm chí ông chưa kịp uống hết tách trà.

- Bản gốc? - chị nói - Nó là cái gì, bức ảnh gốc ấy? ông bấm máy, tách, thế là làm một bản sao. Máy ảnh để làm việc đó. Máy ảnh giống như máy photocopy. Bản gốc là cái thứ gì vậy? bản gốc đã là bản sao rồi. Nó không như tranh vẽ.

- Nói thế là vô lý, Marijana. Là nguy hiểm. Một bức ảnh không phải là một thứ tự thân. Cũng không phải là một bức tranh. Nhưng không được làm gì nó, kể cả sao chép. Mỗi cái thành một cái mới, thực sự mới, mới trên thế giới, một bản gốc mới. Tôi bị mất một bức ảnh gốc rất giá trị với tôi và tôi muốn được trả lại.

- Tôi nói năng vô lý ư? Ông chụp ảnh, hay người mà ông nói, ông Fauchery chụp ảnh, rồi các ông in ra, một hai ba bốn năm, những bức ảnh ấy là bản gốc, năm lần bản gốc, mười lần bản gốc, hàng trăm lần bản gốc và không được sao chép? Giờ thì có vô lý không? ông đến đây, ông nói với Drago ông phải tìm ra bản gốc. Để làm gì? để nếu ông chết ông có thể tặng bản gốc cho thư viện? để ông có thể trở thành nổi tiếng? ông Rayment nổi tiếng? - chị quay sang Elizabeth Costello - Ông Rayment tặng chúng tôi một khoản tiền. Bà có biết việc đó không? ông ấy đề nghị tôi bỏ việc điều dưỡng. Ông ấy đưa ra cho chúng tôi cả một cuộc sống mới. Ông ấy muốn Drago đến trường mới, một trường đắt tiền ở Canberra. Ngó ý muốn trả tiền. Bây giờ ông ấy nói chúng tôi ăn cắp của ông ấy.

- Đấy mới là một nửa sự thực. Tôi đề nghị chăm sóc chị. Tôi cũng đề nghị chăm sóc các con chị. Nhưng tôi không đưa ra một cuộc sống mới. Chúng ta mỗi người chỉ có một cuộc đời mà thôi.

- Vậy tại sao ông nói Drago ăn cắp?

- Tôi không tin là đã nói từ “ăn cắp” và nếu tôi nói thế tôi nhận ngay không dè dặt. Drago, hay có thể là Shaun, bạn của Drago đã lấy một bức ảnh trong bộ sưu tập của tôi, đã mượn nó, đã làm một bản sao có sửa chữa, tôi không làm ra vẽ biết, chị hiểu những việc này rõ hơn tôi. Bây giờ tôi muốn lấy lại bản gốc. Sau đó sẽ không có câu hỏi nào và mọi việc vẫn như trước đây. Drago vẫn có thể đến chơi, bạn nó vẫn có thể đến chơi, Drago vẫn có thể ở lại qua đêm nếu nó muốn. Nếu thành thói quen mượn không trả lại là không tốt, Marijana ạ, không tốt cho một chàng trai đang lớn. Ở trường mới của Drago, trường Cao đẳng Wellington, người ta sẽ không tha thứ việc ấy.

- Wellington chấm dứt rồi. Chúng tôi không có tiền học ở Wellington.

- Tôi đã đề nghị trả tiền ăn học ở Wellington, và vẫn giữ lời đề nghị ấy. Không có gì thay đổi. Tôi cũng sẽ trả mọi khoản khác nữa. Tiền nong không phải là vấn đề.

- Nếu không phải chuyện tiền nong, sao ông lại giận dữ thế? Tại sao ông đến đập cửa? ngày Chủ nhật mà ông đập cửa như cảnh sát. Bùm, bùm!

Ông chưa bao giờ thảo cãi nhau. Đặc biệt là phụ nữ, họ vượt xa ông hàng trăm lần trong việc này. Một sự thật hiển nhiên là vợ ông. Thực ra, giờ đây ông cho rằng có lẽ chính vì thế mà cuộc hôn nhân chấm dứt không có quá nhiều cãi vã, nhưng bao giờ ông cũng thua. Có khi ông thắng một cuộc, một lần, ông và Henriette có thể ở lại với nhau. Chán biết mấy khi phải ràng buộc với một người đàn ông không thể cãi nhau một trận ra trò!

Với Marijana cũng y như thế. Có lẽ Marijana muốn ông rắn rỏi hơn. Có lẽ trong thâm tâm chị muốn ông thắng cũng nên. Nếu ông có thể lặp lại thăng bằng, biết đâu ông giữ được chị.

- Không ai giận dữ, Marijana. Tôi có một bức thư định gửi, và tôi nghĩ sẽ nhanh chóng hơn nếu đích thân mang đến. Tôi sẽ để nó lại đây - Ông đặt bức thư lên bàn nước - Thư đề gửi Mel. Anh ấy có thể đọc lúc rỗi rãi. Tôi tưởng - ông liếc nhìn Elizabeth Costello - chúng tôi tưởng rằng ghé vào uống một tách trà và chuyện phiếm là hay, như người ta thường làm trong những ngày xưa. Một việc dễ chịu, thân mật, thoải mái. Thật tiếc nếu nó đã lỗi thời.

Nhưng Elizabeth Costello chẳng giúp gì. Bà ta dựa vào lưng ghế, nhắm mắt lại, đờ đẫn. Ông Chúa Ljuba không quanh quẩn ở đây, xử lý ông bằng cái nhìn chăm chăm của nó.

- Chỉ có cảnh sát mới đập cửa rầm rầm - Marijana nói - Nếu ông gọi điện trước, nói ông đến uống trà, ông đã không làm tôi sợ như cảnh sát.

- Làm chị sợ? phải. Tôi xin lỗi. Lẽ ra chúng tôi nên gọi điện trước. Đây là việc chúng tôi nên làm. Đây là lỗi của chúng tôi.

Im lặng. Đây là kết luận của cuộc đọ sức này? Nói thẳng thắn thì ông đã thua, nhưng thua trong danh dự, đủ danh dự để đấu lần thứ hai, hay ông đã thua thảm hại?

- Các vị muốn gọi taxi? - Marijana nói - Ông muốn gọi taxi không?

Ông và Costello nhìn nhau.

- Có - Elizabeth Costello nói - Trừ khi ông Paul đây còn muốn nói gì thêm.

- Paul đây chẳng có gì mà nói nữa - ông nói - Paul đến với hy vọng lấy lại tài sản của mình, nhưng đến lúc này thì Paul đành thua.

Marijana đứng dậy, phẩy tay một cách độc đoán.

- Nào đi! - chị nói - Ông muốn thấy Drago là loại ăn cắp gì, tôi sẽ chỉ cho ông.

Ông cố nhắc người khỏi chiếc sofa. Dù nhìn thấy ông ráng sức, chị vẫn không nhúc nhích để giúp. Ông liếc nhìn Elizabeth Costello.

- Ông đi đi - Elizabeth Costello nói - Tôi ở lại đây nín thở trước khi tiết mục tiếp theo bắt đầu.

Ông cố thẳng người lên. Marijana đã lên đến lưng chừng cầu thang. Mỗi lần một bậc, nắm chặt thành cầu thang, ông theo sau.

RIÊNG TƯ, biển hiệu sáng chói trên cửa. PHÒNG NÀY DÀNH CHO CON.

- Phòng của Drago - Marijana nói và mở toang cánh cửa.

Căn phòng trang bị đồ đạc bằng gỗ thông vàng nhạt, giường, bàn học, giá sách, máy tính đang chạy. Không thể sạch sẽ và ngăn nắp hơn.

- Rất đẹp, - ông nói - rất gọn gàng. Tôi ngạc nhiên đấy. Drago chưa bao giờ ngăn nắp như thế khi ở cùng tôi.

Marijana nhún vai.

- Tôi bảo nó, ông Rayment để cho con lộn xộn vì ông ấy thích con, nhưng ở đây con không được bừa bãi, đây là nhà con. Tôi cũng bảo nó, con muốn vào hải quân, con muốn sống trong tàu ngầm, con

phải học gọn gàng.

- Đúng thế. Nếu muốn sống trong tàu ngầm, tốt hơn hết phải gọn gàng. Drago muốn sống trong tàu ngầm ư?

Marijana lại nhún vai.

- Ai biết được? nó còn trẻ. Nó chỉ là một đứa trẻ.

Ông có ý kiến riêng về Drago, nhưng không nói ra, là nếu cậu giữ được căn phòng gọn gàng ngăn nắp đến thế, chẳng qua vì mẹ cậu kèm sát bên cạnh. Marijana Jokić sẵn sàng dọa dẫm nếu chị muốn. Sẵn sàng có bộ dạng hùng hổ với ông trong tương lai.

Có ba bức ảnh ghim bên trên giường Drago, phóng to cỡ áp phích quảng cáo. Hai bức của Fauchery: một tập thợ mỏ, những người đàn bà và trẻ con trên ngưỡng cửa ngôi nhà tranh, vách liếp. Bức thứ ba in màu là tám thân hình đàn ông uốn giữa không trung lúc lao xuống bể bơi.

- Thế đấy - Marijana nói. Chị chống nạnh đợi ông nói.

Ông bước lại gần và xem xét kỹ bức ảnh thứ hai. Gắn lên người cô bé có hai bàn tay đầy bùn là mặt Ljuba, cặp mắt đen láy của nó nhìn xoáy vào ông. Ghép chưa được hoàn hảo, hướng đầu không khớp hoàn toàn với đôi vai.

- Chỉ là trò chơi thôi - Marijana nói - Chẳng có gì nghiêm túc. Nó chỉ là - ông nói như thế nào nhỉ? - là bản in thử thôi.

- Là sắp đặt. Hình ảnh.

- Chỉ là những hình ảnh. Chơi đùa với hình ảnh trên máy tính, như thế là ăn cắp ư? Một việc làm hiện đại. Ai mà biết những hình ảnh này thuộc về ai? Ông muốn nói, tôi chĩa máy ảnh vào chị - chị gõ một ngón tay vào ngực ông - tôi là kẻ cắp, tôi ăn cắp hình ảnh của chị? không, hình ảnh là tự do, ảnh của ông, ảnh của tôi. Việc Drago làm chẳng có gì bí mật. Những bức ảnh này - chị phẩy tay vào ba bức ảnh trên tường - tất cả trong website của nó. Ai cũng có thể nhìn thấy. Ông có muốn xem website ấy không?

Chị chỉ vào chiếc máy tính đang kêu vo vo nhẹ nhẹ.

- Xin đừng - ông nói - tôi không hiểu gì về máy tính. Drago có thể làm mọi bản sao nó thích, tôi sẽ không để ý nữa. Tôi chỉ muốn lấy lại bản gốc. Những bức ảnh in từ âm bản. Những bức ảnh đã được bàn tay Fauchery chạm vào.

- Bản gốc - đột nhiên chị mỉm cười, không kém ân cần, dường như chị chợt nghĩ ra rằng ông không hiểu gì về máy tính cũng như khái niệm về bản gốc hoặc những thứ khác, không phải vì tính ương ngạnh, mà vì ông là kẻ ngớ ngẩn.

- Thôi được. Bao giờ Drago về tôi sẽ bảo nó về những bản gốc - chị ngập ngừng - Elizabeth hiện đến sống với ông?

- Không, chúng tôi không có kế hoạch ấy.

Chị vẫn mỉm cười.

- Nhưng có khi ý ấy hay đấy. Ông sẽ không lẻ loi khi có chuyện cấp cứu.

Chị lại ngập ngừng, và trong sự ngập ngừng ấy ông cảm thấy mục đích chị đưa ông lên gác không hẳn là chỉ cho ông xem phòng của Drago.

- Ông là người tốt, ông Rayment.

- Paul chứ.

- Ông là người tốt, Paul. Nhưng ông quá cô đơn trong căn hộ của ông, ông có biết tôi định nói gì không? tôi đã từng cô đơn ở Coober Pedy trước khi chúng tôi đến Adelaide, vì thế tôi hiểu, tôi hiểu lắm. Ngôi nhà cả ngày, con cái đến trường, chỉ có đứa bé nhất và tôi - hồi ấy Ljuba còn bé - rất dễ thành tiêu cực. Có lẽ ông cũng thành tiêu cực trong căn hộ của ông. Không con cái, chẳng có ai. Rất...

- Rất rầu rĩ?

Chị lắc đầu.

- Không, tôi không biết ông nói thế nào. Ông chớp lấy. Bất cứ thứ gì đến là ông chớp lấy - dùng một bàn tay, chị ra hiệu cho ông hiểu.

- Như người chết đuối vớ được cọc rơm - ông gợi ý. Đây là lời gợi ý đầu tiên cho chị hiểu tiếng Anh của chị không đủ để diễn đạt. Giá ông có thể nói tiếng Croatia nhỉ! Có lẽ nd tiếng Croatia, ông có thể ca hát bằng trái tim. Học có quá muộn không? ông có thể tìm ra thầy dạy ở Adelaide này không? bài một: động từ yêu, ljub, hoặc từ gì đó.

- Đẳng nào - chị nói - Elizabeth đến sống với ông, rồi ông sẽ quên Marijana. Quên cả cha đỡ đầu. Cha đỡ đầu là ý tưởng không hay, không hiện thực. Vì ông ta ở đâu, cha đỡ đầu này? Ông muốn cha đỡ đầu đến sống ở Narrapinga Close? Như thế không hiện thực, ông thấy không?

- Tôi chưa bao giờ đề nghị đến sống với chị.

- Đến sống ở đây, ông ngủ chỗ nào? trên giường của Drago, nơi Drago đang ngủ? hay ông muốn ngủ với tôi và Mel, hai đàn ông, một đàn bà? - lúc này chị cười khùng khục - Ông muốn thế?

Ông không thể cười nổi. Họng ông khô khốc.

- Tôi có thể sống ở sân sau - ông thì thào - Tôi có thể dựng một túp lều. Tôi có thể sống trong túp lều ở sân sau và bảo vệ mọi người. Tất cả mọi người.

- OK - chị nói nhanh - nói thế đủ rồi. Elizabeth đến sống với ông, bà ta làm mọi việc, không rầu rầu nữa.

- Rầu rĩ chứ.

- Không rầu rĩ nữa. Cái từ buồn cười thật. Ở Croatia chúng tôi nói *ovaj ghuni* không có nghĩa là ông ta rầu rĩ mà là ông ta đang giả vờ, ông ta không thật. Nhưng ông không giả vờ, phải không?

- Không.

- Ồ, tôi biết thế - rồi ông sững sốt và có lẽ chị cũng ngạc nhiên, chị kiễng chân hôn ông một cái,

hai cái, mỗi cái hôn một bên má - Đi thôi, giờ chúng ta xuống dưới nhà.

Ba mươi

Elizabeth Costello không chỉ có một mình. Đứng cạnh bà là một dáng vẻ lạ lùng: một người đàn ông mặc bộ quần áo lao động rộng thùng thình, đầu ẩn trong một thứ trông như cái xô bằng vải bạt. Hình như người đó đang nói, nhưng lời bị cái mặt nạ bóp nghẹt. Ngay lập tức, Marijana băng qua sàn.

- *Zaboga, zar opet!* - chị vừa la vừa cười - Tóc anh ấy vương lảm! Mỗi lần anh ấy đội cái kia - chị ra hiệu chỉ cái mũ kỳ quặc - tóc anh ấy vương, nên tôi phải... - các ngón tay chị làm động tác xoay tròn.

Chị nắm vai người đàn ông - đó là Miroslav - xoay anh một vòng và bắt đầu tháo cái mặt nạ khỏi bộ tóc dài của anh ta. Miroslav quai tay ra sau, dò dẫm tìm hông chị. Chị tránh và tháo cái mặt nạ. Anh nhấc nó ra: mặt anh hồng rực vì nóng, hình như anh đang vui.

- Tại đàn ông - anh giải thích - tôi đang chuyển đồ ông.

- Chồng tôi là người nuôi ông - Marijana nói - Bà gặp chồng tôi rồi? Đây là bà Costello, bà ấy là bạn ông Rayment. Đây là Mel.

- Chào anh Mel - Elizabeth Costello nói - Tôi là Elizabeth. Tôi có nghe về anh nhưng chưa gặp anh bằng xương bằng thịt, nói như vậy đây. Anh nuôi ông?

- Chỉ là sở thích thôi - Mel hay Miroslav nói.

- Chồng tôi, gia đình chồng tôi lúc nào cũng nuôi ông - Marijana nói - Bố chồng tôi, và trước đó là ông nội chồng tôi. Vì thế ở Australia, anh ấy cũng nuôi ông.

- Chỉ vài đồ thôi - Mel nói - Nhưng mật ngon lắm, từ hoa khuynh diệp mà. Mật có hương khuynh diệp.

Sự thoải mái giữa họ nói lên tất cả - tiếng cười của Marijana, những ngón tay ch. Nhẹ nhõm lùa vào tóc anh. Một cặp vợ chồng không chút xa rời. Ngược lại, vô cùng mật thiết. Mọi quan hệ mật thiết điểm xuyết một loạt các thứ khác, phong cách Balkan, thêm chút hơi hương của những lời buộc tội, tố cáo lẫn nhau, bát đĩa vỡ, cửa đóng sầm. Tiếp theo là ăn năn và nước mắt, là cuộc làm tình nồng nhiệt. Trừ khi toàn bộ cuộc cãi vã và bỏ trốn đến nhà di Lidie là chuyện bịa đặt, là thêu dệt. Nhưng vì sao? Có lẽ nào ông là đối tượng của một âm mưu mở rộng, âm mưu mà ông vẫn chưa hiểu gì.

- Mặc bộ này khá nóng - Mel nói - Tôi đi thay nhé - Anh ngập ngừng - Ông đến xem cái xe đạp à?

- Xe đạp? - ông hỏi - Không. Mà xe nào?

- Chúng tôi thích xem xe - Elizabeth nói - nó đâu?

- Chưa xong đâu - Mel nói - dạo vừa rồi Drago chưa làm nốt. Còn mấy thứ cần làm cho xong.

Nhưng các vị có thể ngó qua một cái, nhân tiện mà. Nó không phản đối đâu.

- Chúng tôi thích thế - Elizabeth nói - Paul rất mong nhìn thấy.

- Vậy đi nào. Tôi sẽ gặp các vị ở ngoài kia.

Họ kéo nhau ra khỏi nhà. Miroslav lại nhập bọn, anh ta mặc quần sóc, áo phông in chữ “Đội Valvoline”, đi xăng đan. Anh ta cuốn cửa ga ra lên. Chiếc xe Commodore màu đỏ quen thuộc nằm đó, bên cạnh là thứ Miroslav gọi là xe đạp.

- Cửa tôi, cửa tôi! - Elizabeth kêu ầm ĩ - Sao lại kỳ cục thế này! Nó đi sao được?

Miroslav lôi cái thứ kỳ cục ấy ra khỏi ga ra, rồi mỉm cười, anh ta quay sang ông.

- Có lẽ anh nên giải thích - ông nói.

- Người ta gọi thứ này là xe đạp nghiêng - anh ta nói - Trên mô hình này, ông không phải chuyển động bằng bàn đạp, ông quay cái tay quay này.

- Drago làm à? - Elizabeth nói - Cháu nó tự làm tất?

- Vâng - Miroslav nói - tôi chỉ hàn, ráp các bộ phận. Trong xưởng. Hàn là chuyên môn của tôi mà.

- Một món quà tuyệt vời - Elizabeth nói - Ông nghĩ sao, Paul? Nó sẽ làm ông lại thấy thoải mái.

Thoải mái đi lang thang.

- Drago muốn cảm ơn ông - Marijana nói - cảm ơn ông Rayment vì tất cả.

Mọi con mắt đều dồn vào ông, ông Rayment. Ljub không biết từ chỗ nào xuất hiện. Cả Blanka, lúc đầu không tán thành ông nay cũng nhập bọn. Một thân hình mảnh dẻ. Chuyển động dẻo dai. Con gái của cha cô. Không đẹp, nhưng có một số phụ nữ nảy nở muộn. Blanka cũng đến cảm ơn ông ư? Cô cũng bận bịu như một con ong, làm một món quà? Sẽ là gì nhỉ? Một cái ví thôi? Một cái cà vạt tự nhuộm?

Ông cảm thấy mặt đỏ bừng vì xấu hổ, bắt đầu từ tai rồi lan khắp mặt ông. Ông không muốn ngăn lại. Ông đáng thế.

- Tuyệt quá - ông nói. Rồi, đúng như mọi người trông đợi, và là việc cần làm, ông chống nạng tiến đến xem kỹ hơn phần thưởng của mình - Cừ lắm - ông nhắc lại - Một món quà tuyệt vời - hào phóng nữa, ông có thể thêm nhưng không nói ra. Ông biết ông sẽ trả tiền cho Marijana, ông đoán Miroslav kiếm được những gì. Nhiều hơn tôi xứng đáng.

Bánh xe trước có kích thước của xe đạp tiêu chuẩn, với bộ vấu và xích, hai bánh xe sau nhỏ hơn, chỉ để lăn. Sơn màu đỏ chói, cái xe đạp, đúng hơn là xe ba bánh, cao chưa đến một mét. Trên đường phố, người ta sẽ gần như không nhìn thấy người dùng, vì nó thấp hơn tầm nhìn của người lái xe hơi. Vì thế Drago đã gắn mùi cây gậy bằng thủy tinh sau ghế ngồi, đầu gậy cắm cờ đuôi nheo màu cam. Phát phới trên đầu người đi xe, cái cờ nhỏ rực rỡ cảnh cáo mọi Wayne Blight trên đời.

Một cái xe đạp nghiêng. Trước kia ông chưa bao giờ dùng, nhưng theo bản năng ông ghét các loại nằm nghiêng như ghét chân tay giả, như ghét mọi thứ đồ giả.

- Tuyệt vời - ông lại nói - Tôi không biết nói gì. Tôi có thể đi thử không?

Miroslav lắc đầu.

- Chưa có dây cáp - anh ta nói - Chưa có cáp sang số, chưa có dây thắng. Drago vẫn chưa lắp

xong. Nhưng nhân tiện ông ở đây, chúng ta có thể điều chỉnh ghế ngồi. Ông thấy đấy, chúng tôi gắn ghế lên một thanh ray, ông có thể điều chỉnh lùi về phía sau hoặc tiến lên trước.

Ông đặt nạng xuống, cởi áo khoác để Miroslav giúp ông. Cái ghế nom kỳ cục.

- Marijana giúp làm ghế - Miroslav nói - Ông biết đấy, cho chân ông mà. Cô ấy thiết kế, rồi chúng tôi đúc bằng sợi thủy tinh.

Không chỉ nhiều giờ. Mà nhiều ngày, nhiều tuần. Họ đã mất nhiều tuần làm việc, cả cha, cả con trai, cả mẹ. ánh hồng không rời mắt ông, và ông không muốn mất đi.

- Ông không thể kiểm được thứ này ở cửa hàng bán xe đạp, nên chúng tôi nghĩ chúng tôi làm nó như một thứ hàng may đo, duy nhất. Tôi sẽ đẩy để ông cảm nhận. OK? Tôi sẽ đẩy một cái nhưng sẽ giữ lại vì ông nhớ cho, chưa có thắng.

Những người xem dạt sang một bên. Miroslav đẩy ông lên con đường dành cho xe.

- Tôi lái như thế nào? - ông hỏi.

- Bằng chân trái. Ở chỗ này có một then chắn với lò xo, ông thấy không? ông đừng lo, ông sẽ hiểu rõ nó thôi.

Không có xe ở trên đường Narripinga Close. Miroslav đẩy nhẹ. Ông nhô về phía trước, nắm chặt tay quay, thử xoay, hy vọng cái dụng cụ này sẽ xoay.

Lẽ tất nhiên ông sẽ không bao giờ đem nó ra dùng. Nó sẽ nằm trong phòng kho ở Coniston Terrace và bụi phủ kín. Thời gian và sự khó nhọc của cả nhà Jokić làm ra nó sẽ thành vô tích sự. Họ có biết thế không? họ có biết những điều đó trong lúc họ làm không? bài học này chỉ là một nghi thức mà tất cả tiến hành, ông vì lợi ích của họ, họ vì ông chẳng?

Ngọn gió tấp nhẹ vào mặt ông. Trong giây lát, ông hình dung đang lăn bánh xuống đường Magill, cái cờ đuôi nheo phát phới trên đầu nhắc toàn thể giới hãy khoan dung với ông. Một cái xe đẩy trẻ con, nó gần giống như thế, một cái xe đẩy với một đĩa “trẻ con già” tóc hoa râm cười trên đó. Những người đứng xem sẽ tha hồ mà cười! Cười mỉm, cười rộ, và huýt sáo: hay lắm, ông nội!

Nhưng có lẽ, trong một viễn cảnh rộng hơn, đây chính là điều gia đình Jokić có ý dạy ông: ông nên từ bỏ vẻ trịnh trọng và trở thành đúng là ông, một người vui vẻ, một ông già lịch thiệp một chân không còn lóc cóc trên đôi nạng, sẽ lang thang các phố trên chiếc xe ba bánh làm lấy. Một trong những cảnh tượng của địa phương, một loại hay hay là lạ thêm màu sắc cho xã hội. Cho đến ngày Wayne Blight phải nỗ lực đuổi theo ông lần nữa.

Miroslav không còn ở cạnh ông. Lúc này anh quay cái công cụ ấy một vòng rộng hơn để trở lại đường dành cho xe.

Elizabeth vỗ tay, những người khác làm theo.

- Hoan hô, hiệp sĩ của tôi - bà nói - Hiệp sĩ có bộ mặt sâu thẳm của tôi.

Ông phớt lờ bà.

- Chị nghĩ sao, Marijana? Tôi có nên đi chuyển nữa không? - ông hỏi.

Marijana không thể thốt thêm lời nào. Marijana hiểu ông rõ hơn chồng chị, rõ hơn Elizabeth Costello. Ngay từ đầu chị đã thấy ông cố gắng cứu vãn phẩm giá đàn ông của ông ra sao, và chị chưa bao giờ cợt nhạo ông. Marijana nghĩ gì nhỉ? Ông có nên tiếp tục cuộc chiến giành phẩm giá hay đây là lúc ông đầu hàng?

- Có - chị từ tốn nói - Nó hợp với ông đấy. Tôi nghĩ ông nên xoay thử xem.

Bàn tay trái của Marijana đỡ lấy cằm, bàn tay phải của chị đỡ vào khuỷu tay trái. Đây là tư thế trầm ngâm cổ điển, phản ánh sự chín chắn. Người đàn bà mà ông vẫn còn cảm thấy làn môi chạm vào má ông, người đàn bà mà vì nhiều lý do chưa bao giờ hoàn toàn dễ hiểu với ông, dù thỉnh thoảng ông được soi sáng chút ít, người nắm giữ trái tim ông, đã nói nên lời.

- Vậy thì - ông nói (ông suýt nói *vậy thì, em yêu*, nhưng kìm lại vì không muốn xúc phạm Miroslav, dù lúc này Miroslav ắt phải biết, Ljuba ắt phải biết, Blanka chắc chắn biết, mọi thứ hiển hiện quá rõ ràng trên mặt ông) - vậy thì, tôi sẽ xoay thử xem. Cảm ơn mọi người. Tôi cảm ơn các bạn, từng người trong các bạn, rất chân thành, hết sức chân thành. Cảm ơn nhất là Drago đang vắng mặt. Người tôi đã đánh giá sai và chụp mũ oan, - ông muốn nói - là người tôi đã đánh giá sai và chụp mũ oan - ông nói.

- Ông đừng lo, chúng tôi sẽ đưa xe này lên xe móoc và có lẽ cuối tuần sau sẽ mang đến ông - Miroslav nói - Chỉ còn lắp vài thứ, dây cáp và đại loại thế.

Ông quay sang Elizabeth.

- Giờ chúng ta phải đi thôi - ông nói, và với Miroslav - Anh có thể giúp tôi một tay không?

Miroslav đỡ ông đứng dậy.

- *PR Express* - Ljuba nói - *PR Express* nghĩa là gì?

Thực ra, đó là những chữ sơn trên ống tuýp của chiếc xe ba bánh, chữ viết bắt chước rất khéo một luồng gió cuốn. *PR Express*.

- Nó có nghĩa là ta có thể đi rất nhanh - ông nói - PR Người Cực Nhanh.

- Người Cực Nhanh - Ljuba nói. Nó mỉm cười với ông, lần đầu tiên từ trước tới nay - Ông không phải là Người Cực Nhanh, ông là Người Chậm chạp! - rồi nó cười khúc khích và ôm lấy đùi mẹ, giấu mặt đi.

- Thất bại, - ông nói với Elizabeth, họ ngồi trong taxi, nhằm hướng về nhà - Thất bại thảm hại, thất bại về tinh thần, chẳng được gì. Tôi chưa bao giờ thấy ngượng đến thế.

- Phải, ông không thoát khỏi mình. Lại còn nổi cơn thịnh nộ! Tự cho mình là đúng!

Thịnh nộ? bà ta nói về gì vậy?

- Thử nghĩ xem - bà ta nói tiếp - ông suýt mất đứa con đỡ đầu, mà vì cái gì? tôi không thể tin vào tai mình. Vì một bức ảnh cũ! Bức ảnh chụp một tốp người lạ chẳng quan tâm gì về ông. Về một cậu bé

Pháp chưa ra đời.

- Xin bà - ông nói - xin đừng gây sự nữa, tôi chẳng còn bụng dạ nào mà cãi nhau nữa đâu. Tôi vẫn chưa thấy Drago có quyền gì lấy ảnh của tôi, nhưng đã cho qua. Marijana bảo hiện giờ những bức ảnh ấy có trong website của Drago. Tôi đốt đặc chuyện này. Trong website nghĩa là gì?

- Nghĩa là bất cứ ai trên thế giới này muốn biết thời gian và cuộc sống của Drago Jokić đều có thể xem những bức ảnh ấy dưới dạng nguyên bản hoặc có khi là dạng mới, đã sửa và cho thêm chi tiết rất riêng của gia đình người đó. Còn vì sao Drago chọn công bố chúng kiểu này, tôi không phải là người có quyền hỏi. Chủ nhật sau cậu ta sẽ chở đồ đến cho ông. Lúc đó ông có thể căn vặn cậu ta.

- Marijana cả quyết rằng mọi sự giả mạo này chỉ là trò đùa.

- Đây không phải việc làm giả. Một kẻ giả mạo kiếm ra tiền. Drago không quan tâm đến tiền nong. Tất nhiên chỉ là trò đùa. Vậy nên làm gì đây?

- Những trò đùa liên quan đến vô ý thức.

- Thực ra, trò đùa có thể liên quan đến vô ý thức. Nhưng đôi khi trò đùa chỉ là trò đùa.

- Nhắm chống lại...

- Chống lại ông. Còn ai nữa? chống lại người ông không bao giờ cười. Người không chấp nhận một câu đùa.

- Nhưng nhờ tôi không bao giờ phát hiện ra? Nhờ tôi xuống mồ mà vẫn mù tịt về cái gọi là trò đùa này? Nhờ thư viện quốc gia cũng không nhận ra trò đùa này? Nhờ đến hết thời đại này nó vẫn không bị phát hiện? Hãy nhìn những bức ảnh này, các cháu. Những người đào vàng Ballarat. Hãy nhìn người có bộ ria dữ tợn kia! Rồi sau đó thì sao?

- Kiểu ria mép kẻ cướp là một những năm 1850 thời Victoria đã trở thành một phần của nền văn hoá dân gian. Tất cả chỉ có thế. Đây thực sự không phải là vấn đề đáng bàn nữa, Paul. Vấn đề là ông rời nhà đi Munno Parra, để có vài lời riêng tư với Marijana yêu quý của ông, được nhìn thấy bộ đồ nghề nuôi ong của chồng cô ta và chiếc xe con traic ta làm biểu ông. Đây là kết quả duy nhất của việc gọi là giả mạo. Nếu không thì chuyện này hoàn toàn vô nghĩa.

- Bà đã quên bức ảnh bị mất, dù bà có ý kiến gì về những bức ảnh và các mối liên quan, thực tế là một bức ảnh của Fauchery, một báu vật thực sự của quốc gia, đáng giá hơn tiền nong nhiều đã mất tích.

- Bức ảnh quý báu của ông không biến mất. Ông hãy xem tủ lại lần nữa. Tôi đánh cược mười ăn một là nó vẫn còn đấy, để sai chỗ. Hoặc có khi Drago tìm thấy nó trong đồng đồ đạc và Chủ nhật tới sẽ đem trả ông rồi xin lỗi ông.

- Sau đó?

- Sau đó vấn đề sẽ khép lại.

- Tiếp theo?

- Tiếp theo ư? Sau ngày Chủ Nhật? sau Chủ nhật, tôi không biết chắc còn gì nữa. Chủ nhật có thể

là dấu ấn tốt lành cuối cùng các sự việc của ông với nhà Jokić, gồm cả chị Jokić. Về chị Jokić, than ôi, chỉ còn những hồi ức ở lại với ông. Những bắp chân dẻo dai. Đường cong tuyệt vời của bộ ngực. Những từ dùng sai nghĩa buồn cười nhưng đáng yêu. Những hồi ức triu mến, thoáng tiếc nuối rồi sẽ nhạt nhòa theo thời gian, mọi hồi ức đều có xu hướng như thế. Thời gian sẽ chữa lành mọi vết thương. Tuy nhiên, vẫn còn những hoá đơn hàng quý của trường Wellington. Tôi chắc rằng một người đàn ông trọng danh dự như ông sẽ thanh toán chu đáo. Những tấm bưu thiếp Giáng sinh: *Chúc mừng lễ giáng sinh vui vẻ và một năm mới thịnh vượng - Marijana, Mel, Drago, Blanka và Ljuba.*

- Tôi biết. Bà còn muốn tiết lộ những gì nữa về tương lai của tôi, bà Costello, trong lúc đang hứng trò tiên đoán?

- Ông định nói rồi sẽ có người nào đó thay thế Marijana hay Marijana là đoạn cuối của ông? Còn tùy. Nếu ông ở lại Adelaide, tôi nhìn thấy trước các nữ điều dưỡng: một đàn nữ điều dưỡng, có người xinh đẹp, có người không, nhưng chẳng có ai làm trái tim ông rung động như Marijana Jokić. Nếu ông đến Melbourne, ở đó sẽ có tôi, một con ngựa già lão, trung thành. Cho dù bắp chân tôi không đạt yêu cầu của ông về mọi chi tiết.

- Còn tình trạng tim bà thì sao?

- Tim tôi? lúc lên lúc xuống. Nó đập thỉnh thoảng như gõ trống và thở phì phò như một chiếc xe cộ lỗi khi tôi trèo cầu thang. Tôi dám nói nó không còn kéo dài được mấy nă. Sao ông hỏi thế? Ông lo phải làm nhân viên điều dưỡng chắc? đừng bao giờ sợ, tôi sẽ không bao giờ yêu cầu ông làm thế đâu.

- Đây không phải là lúc bà gọi các con bà sao? Không phải lúc các con bà làm gì đó cho bà sao?

- Các con tôi đều ở xa, Paul ạ. Ở bên kia đại dương. Sao ông lại nhắc đến chúng? Ông muốn nhận nuôi, trở thành cha dượng của chúng hay sao? Ông làm tôi ngạc nhiên vô cùng. Các con tôi chưa bao giờ nghe nhắc đến ông.

Nhưng không, để trả lời câu hỏi của ông, tôi không mơ đến việc bắt các con nghe theo mình. Nếu mọi thứ quá yếu, tôi sẽ vào nhà dưỡng lão. Mặc dù tôi thấy trong mọi nhà điều dưỡng, than ôi, đều chẳng đáp ứng được loại chăm sóc tôi muốn chút nào.

- Đó là loại gì vậy?

- Chăm sóc đầm thắm.

- Đúng. Thực ra ngày nay khó mà có được sự chăm sóc đầm thắm. Có lẽ bà phải tìm một điều dưỡng viên tử tế. Bà biết đấy, có một điều dưỡng viên ân cần là rất tốt. Người ta có thể là một điều dưỡng viên giỏi giang mà không cần các bệnh nhân yêu quý. Bà hãy nghĩ đến Marijana.

- Ra đây là lời khuyên của ông, hãy tìm một điều dưỡng viên tốt. Tôi đồng ý. Nếu phải chọn giữa sự chăm sóc tốt và đôi tay âu yếm, có lẽ lúc nào tôi cũng chọn đôi tay âu yếm.

- Mà tôi thì không có bàn tay âu yếm đâu, Elizabeth ạ.

- Không, ông không có. Không có bàn tay âu yếm và cũng không có trái tim đầm thắm. Một trái

tim ẩn kín, tôi gọi thế. Làm thế nào chúng ta lôi được trái tim ông ra khỏi nơi ẩn náu nhỉ? Đây mới là vấn đề - bà chộp lấy cánh tay ông - Nhìn kia!

Có ba người nôi nhau phóng xe máy vèo qua rất nhanh, rẽ sang đường khác đến Munno Parra.

- Người đội mũ bảo hiểm màu đỏ có phải là Drago không? - bà thở dài - Chà, tuổi trẻ! Chà, sự bất diệt!

Hầu như chắc chắn không phải là Drago. Quá trùng khớp, quá rõ ràng. Chắc là một nhóm ba chàng thanh niên không liên quan gì, dù máu đang chảy trong huyết quản nóng như nhau. Tuy vậy, họ cứ giả vờ coi người đội mũ đỏ là Drago.

- Chà, Drago - ông nhắc lại rất nghiêm túc - Chao ôi, tuổi trẻ!

Người lái taxi thả họ xuống trước cửa nhà ông ở Coniston Terrace.

- Thế là hết một ngày dằng dặc - Elizabeth Costello nói.

- Phải.

Đây là lúc ông nên mời bà vào trong nhà, mời bà một bữa ăn và một chỗ ngủ. Nhưng ông không nói gì.

- Chỉ món quà là hợp lý - bà nói - chiếc xe mới của ông, Drago thế mà chu đáo. Một chàng trai chu đáo. Bây giờ ông tha hồ cưỡi xe đến bất cứ nơi nào ông muốn. Nếu ông vẫn còn lo lắng vì Wayne Blight, ông có thể tự giới hạn mình ở con đường bên sông. Nó sẽ giúp ông tập luyện. Nó sẽ làm tâm trạng ông phấn chấn. Chẳng mấy chốc cánh tay ông sẽ khoẻ hơn. Ông nhớ dành chỗ cho một hành khách đây nhé?

- Có chỗ cho một đứa bé sau ghế ngồi. Nhưng không dành cho người lớn.

- Đùa thôi, Paul. Không, tôi không muốn thành gánh nặng cho ông đâu. Nếu tôi muốn dùng xe, tôi muốn có một dụng cụ gắn động cơ cho riêng mình. Người ta vẫn bán các động cơ nho nhỏ ấy, gắn vào xe đạp, thế là veo veo, nó giúp mình leo lên đồi. Tôi nhớ ở Pháp có bán. Hai con ngựa. (Deux chevaux - động cơ hai mã lực).

- Tôi hiểu ý bà. Nhưng người ta không nói là “hai con ngựa”. Hai con ngựa có ý khác kia.

- Hoặc một chiếc ghế lắn. Có lẽ tôi nhất định phải kiếm một chiếc như thế. Ông có nhớ loại ghế lắn có mảnh gắn những núm tua và một cần lái không? chúng ta có thể lùng ở các cửa hàng đồ cổ, tôi chắc sẽ tìm được một cái, Adelaide chỉ là nơi cho một cái ghế lắn. Chúng ta có thể nhờ Miroslav gắn cho vài “ngựa” vào đó. Sau đó - chúng ta - ông và tôi - sẵn sàng lao vào các cuộc phiêu lưu. Ông đã có cái cờ màu cam xinh xắn, còn tôi sẽ kiếm một cái khác có dấu hiệu riêng cho mình.

- Một quả đấm bọc sắt nhé? Một quả đấm bọc sắt màu đen trên nền trắng, bên dưới là khẩu hiệu *Xương búa hiểm hóc*.

- Xương búa hiểm hóc, tuyệt vời! Ông thành người dí dỏm thật sự rồi đấy, Paul ạ. Ai mà ngờ trong người ông lại có chất ấy. Xương búa hiểm hóc cho tôi và Tiến về phía trước và hướng lên cao

cho ông. Chúng ta có thể đi du lịch khắp mảnh đất này, cả hai chúng ta, đi khắp mảnh đất rộng lớn màu nâu này, từ bắc chí nam, từ đông sang tây. Ông ctdạy tôi tính gan lì, và tôi có thể dạy ông sống chẳng bằng cái gì hoặc gần như chẳng bằng gì. Người ta sẽ viết nhiều bài về chúng ta trên báo chí. Chúng ta sẽ thành người nổi danh được hâm mộ ở Australia. Ý tưởng hay đấy chứ! Một ý kiến mới tuyệt diệu làm sao! Đây là tình yêu, phải không Paul? Cuối cùng, chúng ta đã tìm thấy tình yêu?

Nửa giờ trước ông đã cùng Marijana. Nhưng Marijana lúc này đã lùi lại phía sau, và ông đang cùng với Elizabeth Costello. Ông đeo lại kính và quay sang để nhìn bà rõ hơn. Trong ánh chiều sáng sữa, ông có thể nhìn thấy từng chi tiết, từng sợi tóc, từng mạch máu của bà. Ông ngắm soi bà thật kỹ, rồi kiểm tra lòng mình.

- Không - cuối cùng ông nói - đây không phải là tình yêu. Đây là thứ khác hẳn. Một thứ gì đó ít hơn nhiều.

- Ông nghĩ đấy là lời cuối cùng của ông? Không còn hy vọng ông thay đổi sao?

- Tôi e rằng không.

- Nhưng tôi biết làm gì đây nếu không có ông?

Hình như bà mỉm cười, nhưng môi bà run run.

- Không sao đâu, Elizabeth. Tôi đã nghe câu “cái của ấy có khối ra” rồi. Còn về phần tôi, bây giờ là: tạm biệt.

Ông ngả người hôn lên má bà ba lần, đúng cách thức được dạy từ khi còn bé, trái, phải, trái.

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách : Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>